

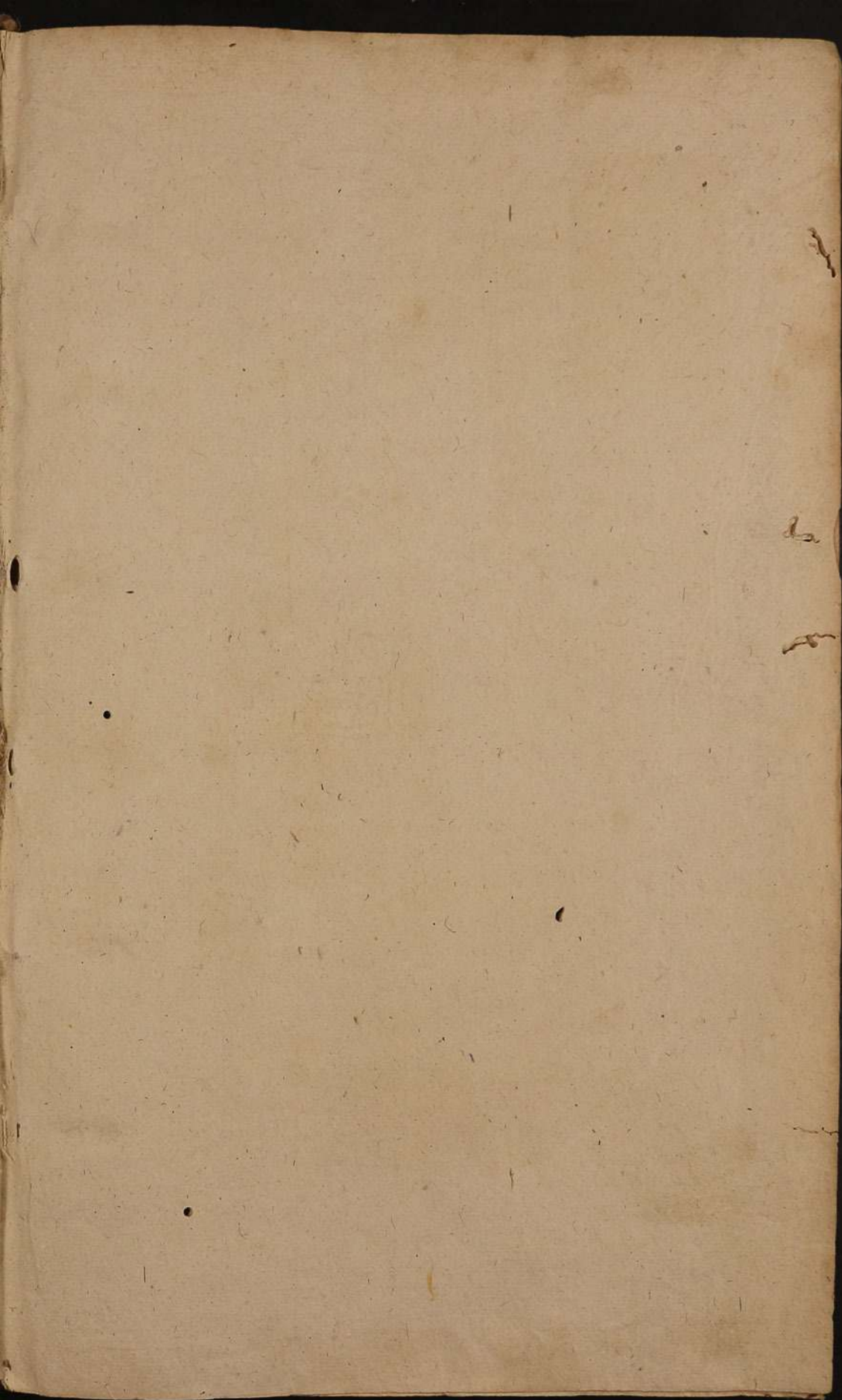
67 40

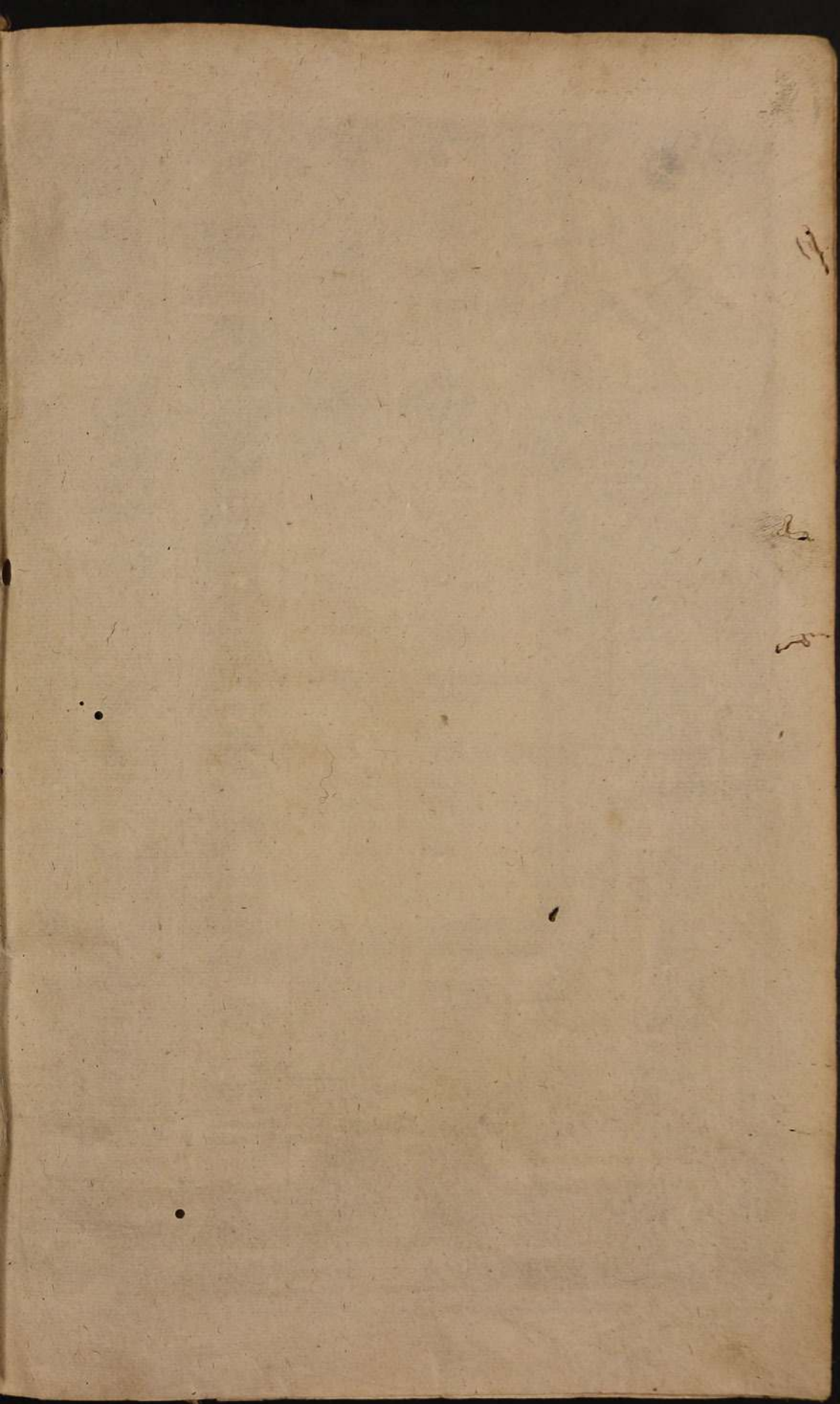
41

UNIVERSITARIA
R. BIBLIOTECA
SCAFFALE
1
14
PADOVA
DONO
ORTO BOTANICO

Dono Orto Botanico

**SYLLOGE
NUMISMATVM ELE
GANTIORVM**

Qua
Diversi Imp^{er} Reges, Principes
Comites, Respublicae
Diversas ob causas ab Anno 1500
ad Annum usq. 1600 cudi
fecerunt

Concinnata & Historica narratione
(sed breui) illustrata
Opera ac Studio

IOANNIS IACOBI LVCKII

Argentoratensis.
Cum gratia et priuilegio Sacrae
Caesareae Maiestatis
ARGENTINAE
Typis
Reiffianis
1620.

Heroes huius seculi fortissimi.

CAROLVS V.
ROM. IMP.

HENRICVS II
GALL. REX.

A. B. sculsant.

Sumptib. ipsi, Authoris.

Petter. Aubry Excudit.

LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
ART AND HISTORY
OF THE
CITY OF
NEW YORK
1880

PERILLUSTRI & GENEROSIS-
SIMO DOMINO:

DOMINO EBERHARDO,
DYNASTÆ RUPIS SPOLETANÆ:

HOHENACCI, ET GEROLTZECCI AD VOGASINUM: DIVI
MATHE Secundi Imp: nec non Serenissimi MAXIMILIANI Archidu-
cis Austriae, piè defunctorum, Camerario: & Citeriorum Ordinum Provi-
cialium Præsidi Magnifico: ex antiquâ Ducum Spoleti familiâ
oriundo: Domino meo Clemen-
tissimo. S. P. D.

PRÆCLARE MERERI DE RE-
bus mortalium videntur, Perillustri
ac Generosissime Heros: Domine Cle-
mentissime: qui, quæ fortiter sapien-
terque sunt ab Imp. Regibus, Princi-
pibus, belli pacisque tempore gesta, li-

DEDICATIO.

terarum monumentis consignare: consignata posterita-
 tis memoria ad cultum pariter atque imitationem,
 consecrare student. Præterquam enim, quod nullum
 ferè uberius præmium referunt, publicis sese curis, la-
 boribus, periculis, mancipantes: quam quod fato functi
 in literis vivunt: nec quibus regionibus vitæ eorum spa-
 tium circumscriptum est, eisdem commemoratio no-
 minis terminatur: fieri non potest, quin in historia eius-
 modi, tanquam illustri theatro, conspiciere liceat varia
 virtutum Heroicarum exempla: & primores quidem
 populorum earundem imitatores existant: qui sunt de
 plebe, inde quoque hauriant, quod ex usu sit ad mores
 bene laudabiliterque instituendos. Jam verò, ut non
 exiguum operæ suæ præcium ferunt, qui vel copioso at-
 que connexo narrationis filo Personas illustres descri-
 bunt: vel saltuatim facta quædam ac dicta, memoratu
 digna, excerpunt: vel etiam imagines earundem, cum
 vitæ curriculo, ob oculos ponunt: sic neque laborem
 planè inutilem suscipiunt, qui varia à Magnatibus cusa
NUMISMATA colligunt: eaque brevi expolitione
 in gratiam eorum explicant, qui loquentes picturas au-
 dire potius, quam tacitam aliquam poësin volunt in-
 tueri. Quod enim tædiosâ nonnunquam prolixitate li-
 bri ac volumina, id compendiosâ brevitate nummi præ-
 stant: habent id Characteres eorum atque Emblemata,
 ut hic quidem solers inventum, ille prudens responsum:
 hic tubam, ille pacem: hic auspiciam rei felix, ille victo-
 riam lætam: hic luctum, ille gaudium designet, plæris-
 que etiam symbolis atque inscriptionibus sic comparatis:
 ut plenæ sint occultæ atque latentis sapientiæ: & si-
 cuti imperitos à se arcent, sic doctis exhibeant non nihil,
 in quo ingenij sui vires exerceant. Equidem ut ad hoc
 studij genus, haud segniter eorū exemplo incitatus fui,
 qui insignem nummorum copiam, tam veterum quam
 recentiorum congerendo, eosdemq; nummos doctè &
 ingeniosè explicando, adeoque multa, quæ jacebant in
 tenebris, eruendo inque lucem proferendo, laudem si-
 bi minimè vulgarem pepererunt: sic neque claritate il-
 lorum ac celebritate me deterreri passus fui: quo minus
hanc

DEDICATIO.

hanc Numismatum elegãtorum Syllogen, quasi quasdam operum meorum primitias, publici iuris facerem. Cæteram cum pro antiquo atque inveterato more, is mihi deligendus esset: cuius patrocinio, hoc quicquid est conatum meorum, ab invidorum & malevolorum (quibus hac tempestate non caremus) obtreccionibus tutum redderem; tot me causæ atque rationes Tuam ad Clementiam quasi manu deduxerunt, Perillustri ac Generosissime Domine, Domine Clementissime: ut alium circumspicere Mecænatem non debuerim, certè nefas duxerim. Non pluribus eam attingo, quod hunc qualemcunque ingenij mei fœtum, Tuæ sub Cl. tutelâ ac præsidio, contra maligni livoris dentem satis munitum fore, confiderem, cum Eam & peravitum generis decus, & cana in rebus gravissimis prudentia, & iuncta comitati gravitas, in eum dignitatis ac sublimitatis gradum evexerit, ut bonorum omnium vota ominaque secunda audiat, cunctorum in se oculos convertat, adeoque singulari Provinciæ nostræ, imò totius Germaniæ sit ornamentum. Quod ita esse facile credit, quicumque vel Perillustrem, & pace sægoque celebratissimam, majorum Clem. Tuæ seriem intuetur: quos inter Proavus illius WILHELMUS, Dominus in Rappolstein: Eques aurei velleris: triumque Imp. Maximiliani I. Caroli V. & Ferdinandi I. Consiliarius, & supremus in Alsatiâ Advocatus (cuius nomen in hoc libro cum præclarâ mentione occurrit) veluti sydus aliquod clarum emicat: vel meritissimo Clementiæ tuæ merito fieri cogitat, quod iam pridem à Divo Imperatore MATTHIA, & Fratré Majestatis ejus MAXIMILIANO, Austriæ Archiduce Serenissimo (cuius utriusque anima iam inter cœlites agit) ad Camerarii, & Citeriorum Austriacorum Ordinum Provincialium Præsidis munus sit ascita: quod favore summo clementiâque fruatur sacratissimæ Cæsareæ Majestatis FERDINANDI II. moderni Imp. Augusti, pij, felicis: eiusque de voluntate maximi ponderis legationes devotè suscipiat: feliciter obeat: quod apud cæteros Germaniæ Principes ac Proceres eâ gratiâ floreat, de quâ meritò sibi possit gratulari. Movere, inquam,

DEDICATIO.

hæc me causa debuit ac potuit, & præter eã altera: quod uti Clem. Tuâ bonas artes alias magnoperè diligit: sic antiquitatis cognitione (quã nulla imperanti necessaria aut utilis est magis) impensè delectatur: mihi spes inde atque fiducia nonnulla apparet, fore: ut cum per occupationes graviores Clem. Tuâ licuerit, ad chartulas has meas se convertat: & (quod spero optoque) voluptatis aliquid ac laxamenti ex iis capiat. Verùm missis causis & his, & aliis, quã sine impietatis ingratiq̃ animi nẽvo, dispicere de alio potuissem, cui hoc quicquid vel spei, vel rei, dedicarem: cum sedulo scilicet calidèq; mecum perpenderem: & quantis jam ante beneficiis Tua me Clementia affecerit: & quam in eo multa fuerit, ut Antiquitates meæ cum de suã, tum aliorum manũ quotidie auctiores redderentur: opusculum verò præsens in lucem exiret limatius atque locupletius. Id namque fuit, cujus præcipuè causã perpetuæ gratitudinis, cultus & obsequij nexu ac vinculo Clem. Tuâ me obstructũ profiteor, hoc simul eidem munusculum offerens: quod si ex suã conditione æstimetur, levidense est prorsus atque exiguum: si ex animo meo, ingens, profecto, affectus mei argumentum, gratiq̃ animi pignus immortale. Id si Cl. Tua (quod eã, quã par est, animi submissione, orò rogoque) serenã fronte excipere: deq; nominis sui splendore lucis aliquid ac dignitatis ei suppeditare voluerit, jam votorum meorum fastigium obtinuisse mihi videbor: nec minus efgregiè animabor, cum ad evulganda similia: tum ad Annales Rupis spoletanos (quod facere jam pridem ceperam) ex Archivis suis eliciendos, & ad umbilicum, quod ajunt, perducendos. Ita Opt. ac Max. Deus Clementiæ Tuæ, pro communi patriæ salute, consiliis benedicat: Eandemq; unã cum totã Perillustri domo Rupis spoletanã quam diutissimè publico bono salvam, sospitem, rebusque secundis florentem conservet.

Exarabam Argentinæ 10. Id. Febr. Anni recuperatæ per Christum salutis

M D X X.

Perillustris Clementiæ ac Generositatis Tuæ

Humilimus

Johannes Jacobus Luckius
Argentoratensis.

LECTORI BENEVOLO
SALUTEM DICO.

Nihil gratum a què atq; exoptatum contin-
gere ei posse arbitror, LECTOR BE-
NEVOLE, qui de ingenij sui fœtura in
publicum aliquid emittere cogitat: quam
ut mens sua consiliumq; prius, quam in
reprehensionem veniat, penitius intelli-
gatur. Sunt vicissim partes ejus, qui lu-
cubrations suas non vel negligi prorsus, vel improbari velit:
ut plane & plene explicet, quod scire Lectorem oporteat: ne
ipse dici possit culpã incurrisse, quam alij postea imputaverit.
Cum itaq; hoc ipsum, de quo mihi sermo, sic operis hujus mei
ratio efflagitet, ac si in eo quedam necessitatis pars esse videat-
ur: percurres, Lector amice, sine molestia, de quibus verbo
uno alterove te monendum esse duxi. Cum enim ab eã usq;
etate, quã per judicium mihi scire aliquid atq; intelligere li-
cuit, testem illam temporum: lucem veritatis: vitæ memo-
riam: magistrã vitæ: nuntiam vetustatis, Historiam in de-
licijs habuissem, factum: ut usu ipso atq; experienciã disce-
rem: quam fructuosè consuevis alijs, historia plenius cogno-
scenda, subsidij, Monetæ atq; Numismata jungantur: quæ
vulgari nunc ANTIQVITATVM nomine solent in-
digitari. Sunt namq; Nummi tales certa, minimèq; dubia
rerum gestarum documenta: sunt Historiis, quia simul cum
re ipsã nati, plerumq; antiquiores: sunt, quia temerè adulte-
rari, citra perspicua doli argumenta, nequeunt, ut voluptate,
sic fide potiores: ita quidem, ut Historias non raro ad fidem
nummorum oporteat: non è diverso nummos ad illorum ra-
tionem accommodare. Unde non pauci in eam insuper
abièrè sententiã: ut rerum, præcipuè Romanarum, seriem,
è solis Numismatis sarciri ac restaurari posse, arbitrentur,
sublatã omni (quod malum absit) scriptã Historiã: nisi lon-
ginq;

AD LECTOREM.

ginq̄ temporis labes: barbarorum atrox & Romani nomi-
 nis deletrix injuria: plurimorum deniq̄ cum avaritia, tum
 inscitia magnam eorum partem interceptissent, doct̄ amq̄ po-
 sterioritatem ea defraudassent. Equidem, cum hunc ad mo-
 dum (dicere ut caperem) in scrutandis Numismatis labo-
 rans fortunam non adversam habuisssem: sed eorum aliquot
 millia collegissem: placere quibusdam è Patronis ac Fautori-
 bus meis animadverti, ut scrinia mea thecasque referando,
 paterer aliquam eorum partem, ubi typis descripta fuisset, in
 manus hominum emigrare. Parui: non tam ut gloriolam
 hinc aliquam aucuparer (neq̄ enim mei ingenij est, magnum
 quippiam de me polliceri) quam ut voluntati eorum, quibus
 nihil facile negare soleo, voluntatem meam aggregarem: feci
 auspiciis operis à Centenario Annis 1500. & 1600. incluso:
 quod ille cum Virorum fortissimorum, tum rerum memorià
 dignissimarum ferax, præ cæteris, ac fertilis mihi videretur.
 Nummos, adhac, pene singulos succinctâ exegesi Historicâ ex-
 plicare conatus fui: idq̄, frequenter non tam meis verbis, quam
 Authorum, penes quos ea, qua nummus contineret, literis
 consignata extarent. Quod à me factum scopo non alio: quam,
 si quid in Historia occurreret non aequè gratum omnibus, id
 non tam à me, quam alijs profectum appareret. Namque
 prima mihi cura in toto hoc opere fuit, prima cautio: ne cuius-
 vus, vel religionem, vel statum, vel dignitatem, calamo per-
 stringerem: non quicquam in quenquam acerbius dicerem:
 multo minus convitijs (quod multis jam Scriptoribus solen-
 ne) librum meum facerem auctiorem. Ut neq̄, in eo veniâ
 indignè videbor, si in Emblematum aut Symbolorum eno-
 datione, quid incauto mihi exciderit: aut non satis opportunè
 conceptum sit: aut secus positum, quam debuerit. Nummos
 Augusti, imagine signatos, Argentea Enigmata vocat Pru-
 dentius, in quodam de Coronis hymno: quod typorum ac figu-
 rarum, quibus insigniri solent, ut plurimum difficilis atq̄ in-
 tricata sit explicatio. Ecce, Poëta pius me excusat, si non Oe-
 dipum ubiq̄, representavi: cui datum legitimus, ut enigmata
 evolueret: si quid sub tot gyris & meandris latuit, quod igno-
 rarem. Gratias esto, qui meum hoc institutum, qua num-
 mos varios suppeditando: qualitati judicij sui censura pò-
 liendo

AD LECTOREM.

poliando, iuverunt plurimum ac promoverunt: gratia par
tibi esto, Lector amice, si eo te lubentio rem, ad condonandos
mibi errores meos, habuero: quò ad eos, cum die & curâ,
emendandos, tu me habes paratior em. Sub finem illud voveo:
ut tantum ex his nostris commodi ac voluptatis haurias,
quantis illa mihi vigilijs ac laboribus
(de sumptibus ut sileam)
constitère.

Sis felix & fave.

ENCOMIUM
 INCLYTAE ET PERILLVSTRIS ATQUE
 Generosissimæ DOMVS RVPI SPOLETA-
 NÆ, à Duce ROCHO usq; ad EBER-
 HARDUM iam rerum
 potientera.

*F*elices nimirum Ausonios bona si sua vobissem!
 Si quos Heros, quos cretos sanguine Divum
 Post Anchysidem tot secula prisca tulerant,
 Mactassent digno, quem virtus arget, honore!
 Felices nimirum si quos antiqua SPOLETI

Stirps numerare Duces solita est ad hunc ordine longo,
 Servassent patrio gremio candoris amantes.
 Ast quò non perversa ruit vos inter Erinny's?
 Invidia quid non tentavit numen agreste?
 Delicium Italiae, Mundi laus publica ROCHUS,
 ROCHUS, quem Musa, vario quem carmine Phœbus
 Cantabunt, donis numeris natura recurret,
 Pellitur insidus Patria, non pellitur Orbe.
 Egregiam vero laudem hac vos fraude refertis?
 Dum nos Germani tam insigni Heroe beamur.
 Ille animis letis nostris novus hospes in oris
 Cernitur: adventus eius dant júbila cuncti.
 Ecce sibi Alsatia partem parat are corusco,
 Hic ubi declivi placide delabitur Ellus
 Valle, supraq; caput miratur in et here montes.
 Sed tamen ut memorare queant primordia sedis
 Et nati natorum, & qui nascitur ab illis,
 Rupe super celsa Regales construit arces,
 ROCHSPOLETIN voluit Patria quas voce notatas,
 RAPPOLSTEIN nostra solitas atate vocari.

He Ro.

Hinc fuit ALSATIÆ non laus hæc ultima dudum,
Vna Rupe super tres Arces posse videri.

HæROCHISEDES: hic ROCHUS stemmatis author.

ROCHE tibi grates agimus, nisi Teutonibus oras
Vidisses, quæ hæc caruissent quæso Columnis?

Nobile non nosset ROTEBURGUM Marte celebrem

ORTOLPHUM, cui lusus erat, quod bella vocamus.

Non TREVIRIS; Romam quam dicunt ante stetitisse
(Da veniam Antiquis Musa) annis mille ducentis,

WIPOLDUM insignem galea mirata fuisset.

Non quoq; VINDELICUM laudassent ordine Primum
Nominis, & reliqua nulli virtute secundum

GUILHELMUM, famam cui Progymnasmatæ Belli
Et Natura simul, simul & Fortuna dederunt.

Quid loquar ANSHELMUM? GOTHOFREDUS prodeat Heros,

Dux BULLIONIADES fama super æthera notus.

Ille, suas nobis lachrymas testabitur ulero,

Fuderat in tristi quas obsidione GIBELLI,

Cum fuerat tanto & tam fido orbarus Achate.

Quid prodest vixisse PIUM & sic inde vocari,

Esse Decus Classis, Terrorem Gentibus; Alii

Sanguinis, omni gena virtutum laude Coruscum,

Et tandem vili lapidis transmittier ictu?

Carmine nec nostro nobis indictus abibis,

CONRADE ò quondam vel gloria Palladis una.

Nomine conveniunt CONRADUS CÆSAR & Ille;

Tempore conveniunt CONRADUS CÆSAR & Ille;

Bello conveniunt CONRADUS CÆSAR & Ille;

Lætu & Victrici CONRADUS CÆSAR & Ille.

RAPPOLSTEINIADÉS CONRADO assurgite forti,

Qui vestras Galeas virtute ornavit & auxit.

Cæsaris hic etenim CONRADI castra secutus,

Id norunt SYRI quondam gens effera bello,

DAVIDIS exemplo GOLIATHUM lance secundum

Ludibrium Martis fecit, Risumq; Popelli.

Ecce etenim ut dubis certarent Spesq; Timorq;

Motibus, & Palmam Miles speraret uterq;.

Dedita gens Christo fidei præcordia cingit

Lorica: ast vires Gentiles armaq; iactant.

Quid sit? conveniunt siniri cuncta Duello

Debere, ut tandem quis sit Deus ille pateret.

Hic tu vidisses CONRADI mascula corda,

Qui pro CONRADO, & vera Pietate sua pre

Prodit, & aut vita aut morie obsignare fidele

Christigenum nomen soli confisus JOVÆ

Discipit & certis sese immiscere periculis.

Prodit: at ecce suo gaudet quoq; Barbaræ turba

Obside, qui mille & roncibus spirabat & iras.

SARRACENUS is est, Lector te nolo morari,

Non homo sed fingens hominem mage, filius Orci,

Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum

Anno 944.

Anno 1079.

Anno 1080.

Anno 1095.

Non frontis sed cordis erat, savissima pestis;
 Etiam clamabant Christum perisse suosq;
 Non has ampullas, non se quis pedalia verba
 Stirpe satus ROCHI curat, sed cominus astat;
 Nec verbis opus esse refert, sed viribus ipsis.
 Pugnasit, at quam non metiri in ense vel anna
 Nos decet, ex templo Domini proteſtio praesto est.
 Barbarus ut frustra gladio dixerberat auris
 Trux oculos, trux labra, genas trux, omnia seurus,
 Aeg. adeo sensus humanos abdicat: intra
 Viscera semianimis CONRADUS trajicit Ensem
 Sanguinolenta Getae, repetitisq; ictibus ipse
 Nulla parte sui lasus vitam eripit hosti:
 Et sic Christi genis vincendo restituit rem.
 Audyt hoc CAESAR, sed quò plus audijt, illò
 Tam generosam animam plus exaltare flagrabat.
 Ergo futurorum seclorum ut gesta Nepotes
 CONRADI memoret in eorum mente repòsta
 Incrementa ferunt Generosa in signia Gentis
 RAFFOLSTEINIACAE, mediaq; imponitur atrox
 Et Caput & Pectus Galea, sed Crine tricato
 SARRACENI, huius pugnae indelebile signum.
 Sic dum CONRADUS CONRADO certat AMORE;
 Rursus CONRADUS CONRADO certat HONORE,
 Te quoq; sed monumenta canunt animose RODOLPHE;
 Et tu aposit cineres renovatur fama superstes.
 In primis forti numerosum civè FIGURUM
 Obiit apuit, palmam cum Lusus inter Equestres
 Deferres referens juvenili aetate virile
 Pectus & ante annos spirans Heroica facta.
 Quam tibi felici CATHARINA est sùdere CONIUX
 Tradita, quae cello WILLIPARTO Gnata Parente
 LUITKIRCHI Domino, COMITE atq; de MONTE FORTI.
 Tres Charites, quin alma Venus, quin Juno benigna
 Celitus hoc fœdus mihi sancuisse videntur.
 ROCHE tibi grates agimus, nisi Teutonias oras
 Vidisses, quæ tantis caruissent quoſo Columnis.
 Quam Decus eſt Regium Generosi Stemmatis huius
 Quondam ECKHOLPHUS erat? Seu tu Pietatis amorem
 Spectes, seu Genium sublimem, seu decoros
 Mores, seu studium de cunctis ritè Merendi.
 Illius annubio castos persensit Amores
 GERTRUDIS COMITIS THEODRICI Filia blanda,
 Quem Dominum agnorunt HOHENACI subdita quondam
 Oppida, post GENERO licito sed iure parata:
 RAFFOLSTEINIACAS quanta hec Accessio adoras?
 Post hanc Magnanimus rexit ditioris habenas
 ULRICUS, Patrie Virtutis strenuus heres.
 Ut tamen ipse genus simul amplificaret Avitum,
 Ecce! Thoris sociam GUTHAM sibi deligit: omen
 Nominis illa tenet, dum devenerat atq; honore.

Tritavi
 Tritavus.

Tritavi
 Tritavus.

Et Pietate Virum, ratio velut exigit Aequi.
 Hac EGISHEMIIS Virtus innata puellis,
 Claro quo COMITIS se dignas stemmate monstrant,
 Non jacere Domum, propria at clarescere laude.
 Hic postquam Bellis Terris jaectatus & Alto
 Et pro Christigenis & divo nomine Christi
 Plurimam statuit diverso Sole trophæa,
 Non satis esse ratus sectari terrea tantum,
 Fata, Monasterium faciendum ante ultima curat
 Aere sat ingenti dictum cognomine PERIS.
 Quid porro ANSHELMUM memorem serie hacce Secundum?
 Tam vario quondam qui rerum excelluit usu,
 Ut fuerit PRUDENS vulgo cum laude vocatus.
 Nota SIGISBERTHÆ ter fausto sidere junxit,
 Cui Pater ALSATIÆ celebris LANDGRAVIUS olim,
 Alter at ULRICUS fieret quo Stemmatibus Author
 Ex FROBURGIACO generosam sanguine prolem
 Suscipit, & tentat gestis extendere famam.
 Sed te qui digne referent HENRICE Camæna,
 INDUPERATORIS Favor inviolabilis olim
 Quem comitabatur, ceu quoddam Numen, ADOLPHI?
 Quæ tibi mens animi fuerat, qui corpore sensus,
 Cum Ditione tua collecti Militis armis
 Pulsus ab Audaci ANSHELMO novus hospes in oris
 Externis factus fieres, sed criminis expers,
 Exul & ereptas lugeres viribus Arces?
 Hæcine fraterni sunt mutua symbola Amoris?
 Siccine qui quondam sedarunt ubere ab uno
 Primum at ate sitim, nunc insurgentibus annis
 Bella inimica gerunt? & avitas linquero sedes
 Cogitur haud quicquam meritis? Proh Numinis iram!
 Montes, Agri, Amnes, Sylva te HENRICE dolebant.
 Luce genas lacrymis tingeabant FOEMINA VIRG.:
 Nolte jugus super errantes hinc indeq; FAUNI
 HENRICUM querula sed frustra voce vocabant.
 Indignum facinus! sed quid non alma JEHOVA
 Cura valet, curas hominum qui ridet ab alto?
 Frater ut hisce bonis inhiat, terræq; potitur
 Omnis abundantis frugis, populumq; coerces
 Jussibus usq; novis perumpens vincula Juris,
 Insperata salus descendit sponte supernæ.
 Caesaris invicti generosâ accenditur irâ
 Pectus, & ardescunt sensus ob crimen ADOLPHI.
 Ire jubet, properare jubet, jubet usq; volare
 Turmatim, quos arma Viros tractare sciebat;
 AUDACEM ANSHELMUM pellant audacibus ausis:
 HENRICOq; suum tribuant sic Lege jubente.
 Nec mora: qui fratrem pepulit nunc pellitur ipse.
 Undiq; læta sonant DOMINUM sortita priorem
 Oppida: & exultant civis: quin ipsemet Aether
 HENRICUM Rosea tum tempestate salutat.

Tritavi
Abavus.

Tritavi
Proavus.

Tritavi
Avus.

1292.

- Et tu post cineres vivis, Generose JOANNES,
 Nimirum hoc Marti debes, cui mascula corda
 A reueris annis pro Christo & Jure sacri Asti.
 Si cui sit suspecta Fides: attendat: eandem
 LVDVICUS BAVARUS, varijs exercitus armis
 Caesar honore suo redimet: quem Millibus olim
 Multis sectatus Cataphractis acer ab hoste
 Defendit vario, bello insuperabile pectus.
- Tritavus. BRUNO sibi revocans & Res, & Nomina Avorum,
 Arguere imbelles animos abjectaq; vidit
 Pectora, consensuisse domi, nec more Parentum
 Conseruisse manum, vitamve opponere Marti
 Pro vita Patrie, pro Libertatis amore.
 Ergo illius opem veluti tria Lilia GALLI
 Sensere excimiam, sic virtutem ANGLUS in hoste
 Laudavit speciemq; suis dedit esse Catervis.
 Quid quod & ille Graves Equitum flagrante Cohortes
 Lite per innumeras Europa strenuus oras
 Pro BURGUNDIACÆ, per tot discriminarerum,
 Jure Domus validis Bellone duxerit ausis?
 ROCHE tibi grates agimus, nisi Teutonias oras
 Vidisses, quantis caruissent quæso Columnis?
 Nempse sua ulterius laudes per secla manebunt
- Atavus. SCHMASMANNO etatis qui trivuit tempora prima
 In BURGUNDIACA generosis motibus aula:
 Postea sed variis Bellis tentatus & usu
 Atq; Fide inventus Germana, ita nomen adauxit
 Inclutus ALSATIÆ tandem ut CAPITANEUS esset
 Nomine Casareo: Quid non parat ardua Virtus?
- Abavus. Sed quia GUILHELMUS parili post functus HONORE:
 Cur non ingeminem: Quid non parat ardua Virtus?
 Addo, quod hicce Duci Turmas adduxit Equestres
 LOTHARIÆ molli non oppresso hoste RENATO
 Tum, cum NANCEI confinem sanguine terram
 CAROLUS asperfit linguens BURGUNDIO vitam.
- Proavus. GUILHELMO successor adest GUILHELMUS, & ipse
 ALSATIÆ PRÆSES mandato MAXMILIANI:
 Cujus is ante fuit PRÆFECTUS splendidus AULÆ.
 Hujus quid valeant humeri, si nemo loquatur,
 Testari poterunt VENETI, quos Marte petivit
 CAESAR EAE sub signo AQUILÆ circa alta PATAVI
 Mænia, ubi Muse Martis dolere sub ira.
 Signum hodie monstrant donatum Casare Templæ
 Quæ ROCHOVILLÆ sunt nomine sacra GREGORI.
 Hujus quid valeant humeri, si nemo loquatur,
 Rustica gens, gens effrenis, gens impia & amens
 Testari poterit, quæ contra iura capessens
 Arma Deos versus Terrestres, vindice IOVA,
 Magna parte isto DEBELLATORE recessit.
 Huius quid valeant humeri, si nemo loquatur,
 INDUPERATORES interrupto ordine TRINI

Testari poterunt, quod rarum dixerō factum,
Confiliis usi felicibus illius omnes.
MAXMILIANE tuos compello hoc nomine Manes:
CAROLE QUINTE tuos compello hoc nomine Manes:
FERDINANDE tuos compello hoc nomine Manes.
Crediderim meritis minor haud quod Jafone magno:
VELLERIS AHRATI EQUITIS quod Symbola produunt.
Excipit ULRICUS WILHELMUM Tertius, Hæros
PARATAVIS, imò ROCHO par gloria Gentis.
Pugna TICINENSIS, quæ decantatur in Orbe,
Hoc Duce nobilitata fuit: scis CAROLE Quinte,
CAROLE quin hoc scis; peteres cum CELTICA Regna,
FRANCISCUmq; tuo nunc huc, sed proximus illuc
Pro lubitu toto Mundo admirante vocares,
Quanta Viri fuerit Virtus, qui pectoris ausus.
Hoc unum haud una verum ratione dolendum est,
Quod cadit ante diem et aris sub flore virili.
Nec PIUS hic acit EGENOLPHUS voluitur umbris,
Cuius adhuc memori multorum mente reposta
Gloria apud nostros, sed quæ præcordia Titan
De meliore luto finxit: quis cetera curet?
Pax cordi huic fuerat, Pia Pax, Pax Auea Rerum,
Pax Virtutis amata: Pax Legum sedula Nutrix.
Ergo ubi GALLORUM dominator dira minatur
ALSATIÆ HENRICUS, quæ certa est fama, Secundus:
ipse met' & terræ cupidus tam fertilis ingens
Agmen in has oras animo, milite ducit:
HETRECCO Affini, placido sed nomine, tantos
Dissuadet fremitus, qui post REGEM ipse saluat
Efficiens aliud ut se vertant signa cruenta.
Sic PATRIAM, sic ille S UOS, sic OMNIA saluat.
Sed quod non punctum quoq; laudis abunde meretur,
Alter ut AUGUSTUS, MECOINAS alter alumnos
Quod tot Musarum variis hinc inde Lyceis
Magnifico, patria cum fructu, forverit are?
Antea quæ terras liquit Postrema Dearum
Descendet Cælo, Cælo dominabitur Orcus,
Quam laudes EGENOLPHE tuas non asseret Orbis.
ROCHE tibi grates agimus, nisi Teutonius oras
Vidisses, quantis caruissent quæ se Columnis.
Salve EBER HARDE, in quo iam Rerum summa tenetur:
Salve, atq; æternum salve Spectabilis HEROS.
Ad laudum pelagus stupet ipsius Apollo tuarum.
Posteritasq; memor factorum grata tuorum
Narrabit serie infinita encomia quondam.
PANNONIÆ at vastas lustraris novimus oras,
TURCA ferox Christi populum cum tristibus armis
Turbarat, Fidei quo non capit alior hostis.
Novimus ut sumptu pretioso & mille periculis
BELGIA CIS fueris populis gratissimus hospes:
ALBERTI ARCHIDUCIS collectum quippe favorem,

AVOC

PATER

Eberhardus.

MAU

MAHRITI^q simul NASSOVI quando tulisti.
 O quantum est, Tantum Tanti placuisse Dynastis!
 Catera praetereo LOCA, quae florente Juvventa
 Plurima vidisti nullo remorante labore.
 MATTHIAE Augusti tibi quae spiravit Amoris
 Aura, patet; & cuius fueras CAMERARIUS olim.
 MAXIMUS unde Parem dedit EMILIANUS HONOREM;
 Atq; Ducem statuit, qui debellare REBELLES
 RURICOLAS valeat cacum & sedare Tumultum.
 Mellis sua porro tibi quae Facundia Linguae,
 Quae mulcere potes Mentes & saxa cieve,
 IMPERII PROCERES mirantur & undiq; laudant.
 Laudat item IMPERII dum iam moderatur Habenas
 FERDINANDUS, eo qui Nomine Reg. SECUNDUS;
 Cujus LEGATUS cum Laude Gravissimus audis.
 Quin AFFINE etiam tam multo PRINCIPE gaudes.
 Nullum Numen abest, sicut PRUDENTIA: quare
 Conspirasse in te jurarim Numina cuncta,
 JUSTITIA in sese Virtutes continet omnes,
 Quam colis: eccuius quare tu diceris expertus?
 De tibi dent, quaecumq; mereris, at ampla mereris:
 TEUTONI Æq; diu Vivas cum CONIUGE fructu;
 CONIUGE, semideas superat qua Mente Sagaci;
 CONIUGE, quæ votis Meliorem haud fingere possis;
 CONIUGE, SOLMENIS quæ Laus, quæ Gloria Gentis;
 CONIUGE, præclare qua complet Nomini Omnis;
 Verè etenim est ATARH: totus miratur id Orbis.
 Ut quog; Te Virtute aequent pia Pignora Amoris,
 Sint ter-fausta tuo FRIDERICO fata GEORGOS
 Sint ter-fausta tuo JACOBO fata JOHANNI:
 Sint ter-fausta tuo LUDOVICO fata PHILIPPO;
 OTTILIAE sint fata ANNÆ ter-fausta: quod opto.
 Verum, EBERHARDE, in te tandem ut mea Musa quiescat,
 Aeternum rursus salve Spectabilis HEROS.
 ROCHE tibi grates agimus: quia Teutonias oras
 Vidisti, tantus licuit memorare COLUMNAS.

Mumilimi Obsequij declarandi causa F.

Johannes Paulus Crusius,
 Poeta Cæsareus.

NUMMI III. HONORARIÏ.

I. LUDOVICO XII. GALLIARUM
 REGI, EIUSDEMQUE UXORI ANNÆ BRITANNÆ,
 cultus atq; gratitudinis loco, post occupatum Ducatum
 Mediolanensem, & copias feliciter reductas,
 à Republica LUGDUNENSI oblatas :
 Anno Christi 1500.

- II. Cusus à Rege, ob similem, recepti Mediolani, memoriam.
- III. Imaginem Johannis Trivulzj referens, supremi eo in bello Ducis
 & Gallia Marechalli.

LUDOVICUS Gallorum Rex nominis ejus XII. ubi pri-
 mum ex animi sententiâ Regni res composuerat, torus &
 animo & viribus in bellum Mediolanense insistere capit:
 Valentia avia nomine, Principatum Mediolanensem, jure
 sibi delatum hæditario, contendens. Nec verò, Ludovi-
 cus Sfortia, quin magnum bellum à Gallo impenderet, du-
 bitabat. Diu itaque cogitatum paratumque in Mediolani Ducem bellum
 tandem movit: multisque equitum ac peditum copiis subnixus, & quod
 Sfortia suis exosuse esset, omnem propè ditionem ejus, sine sanguine, in po-
 testatem redegit. Rectâ enim Mediolanum ducenti, obvios sese effudèrè ci-
 vès: & pueri, tanquam patriæ liberatori, ab invisa tyrannide camasserenti,

Pæana decantavere. Sfortia tempore cedendum ratus, trans Alpes fugiens, Oenipontum ad Cæsarem se contulit: triginta milis thesaurum ac supellestem deferentibus. Atque hæc ferè anno seculi ejus postremo gesta sunt.

In initio sequentis anni Sfortia, spe recuperando ditionis, bellum parat. Nam imminentem à Gallia tempestatem dudum prævidens, Galacium non paucis tantum causâ in Sueviam miserat, sed etiam ut Helvetiorum quorundam animos sibi conciliaret. Is tunc ad eos profectus, quinque milia mercede conduxit: qui ob fœdus Gallicum, domo abire prohibiti, invito magistratu in Italiam sese abdiderunt. His accedebant à Cæsare auxiliares Athesinorum copiarum: quingenti insuper gravis armatura equites, quos bello Helvetico Philippus à Sequanis patri miserat. Insubres quoque nonnulli in fide adhuc manserant, quibus præerat Ascanius Sfortia Cardinalis, Ludovici frater, cujus maxime operâ cum omni ferè ditio paucis diebus recepta fuisset, Mediolanenses, averis à Gallo animis veterem dominum lati excepere. Interim Cæsar per nuncios cum Helvetiis agebat, ne Regi opem ferrent, sed Sfortiæ magis rem foverent, qui Imperio addictus esset. Aderant verò & Regis legati, qui jura ejus in principatum Mediolanensem allegarunt. Inter hæc Ludovicus Sfortia, relicto ad arcis Mediolanensis obsidionem Ascanio fratre, ipse Novariam profectus, oppidum & arcem in potestatem redegit.

Inter

Inter hæc Ludovicus Rex auditâ Mediolani defectione Tramollum cunâ equitatu in Italiam præmittit: peditum magnas, ex Gallis & Helveticis copias

conscribi jubet: quibus Johannes Jacobus Trivultius, & Ligninus præfeci magna cum celeritate Novariam proficiscuntur. Qui in oppido erant Helvetij, non numerato ad diem dictum stipendio tumultuabantur. Accurrit Ludovicus Princeps, pecuniam brevi adfuturam dicit: hortatur in officio maneat, pristinae virtutis & militaris gloriæ memores. Illi obstinatis animis, in fratres suos & propinquos arma se sumpturos negant: jamque aperte cum suæ gentis hominibus Gallo merentibus collocti, nullis precibus, nullâ obrestatione moveri possunt, uti duces in tutum perducant. Helvetico itaque gregarij militis habitu tectus, dum per Gallorum castra iter cum reliquis facit, agnitus fuit. Sunt qui à milite prodirum ferunt; qui domi à suis dehinc capitali afficio sit affectus. Capti cum eo fuere Galeatius Sanseverinus Roberti filius, & alij nonnulli eodem habitu occultati. Lugdunum missus Sfortia, non permisâ videndi regis potestate, in Locensem arcem conditus, decimo post anno diem obiit. Ascanius quoque à Venetorum tribunis captus, petente id Rege, inque, sua ditione captum asserente, & ipse in Galliam missus est. Mediolanenses impetrata defectionis veniâ, Regi sese dedidêre. Rebus tandem è voto constitutis Lugdunum rediit: lætus ob uxoris partum, quæ Claudiam Valefiam (erit ea postea Gallorum Regina) pepererat. Nummus prior liliis undiquaque conspersus est, symbolo Francorum gentilitio: conspicitur in altero D. Ambrosius Mediolanensium Artifices: tertio Trivultius illud stabilis maronis:

*Famam extendere factis
Hoc Virtutis opus.*

Et illud alterum Senecæ in Hercule Oeteo:

*Quid me tenentem regna syderei poli,
Cælog, tandem redditum planctus jubes
Sentire fatum? Parce, nam Virtus mihi
In astra, & ipsos fecit ad superos iter.
Virtus in astra tendit, in mortem timor.*

Arnoldus Ferronus in historia Galliæ: Gerardus de Roo in Annalibus Austriacis:

Author.

A ij

VOTIVUS ALTER FRIDERICI II. SICILIÆ ET NEAPOLIS REGIS: CUSUS, CUM REGNO exurus Ludovico XII. Galliarum Regi se fortunasque suas commisisset. Anno Christi 1501.

Vindex alter, acceptæ à Ferdinando injuriæ, cusus ab eodem Rege, tempore eodem.

LUDOVICUS XII. Galliarum Rex, uti à Germanorum motibus securus, Neapolitanum bellum commodè aggredi posset, Maximilianum sibi conciliare omni studio conatus est. Id, etsi difficilè videretur, per filium tamen ejus Philippum confieri posse spes erat. Philippus à pace non alienus inducias aliquot mensium à patre impetravit. His ita peractis, cum Ferdinando Hispano, qui & ipse regno eidem inhiaret, foedus facit: quo uterq; simul Fridericum bello aggressi, ditionem ejus omnem manu captam, ita partirentur: uti Gallo Neapolis, cum Aprutiorum provinciâ: Hispano Apulia & Calabria cederet: Pontifice, Provinciarum divisionem inter Reges factam comprobante. Fridericus itaque à duobus potentissimis Regibus oppugnatus, deditibus sese passim civitatibus extremâ necessitate

cessitate circumventus, ad Gallorum sese fidem conferre constituit: cum-
 que legato eius Obignino ita pepigit: velle se omnia, quæ adhuc in regno
 teneret, intra sex dies ipsi tradere, si Pithectusas sex adhuc mensibus retinere
 sibi permetteretur. Hoc concesso, eam in Insulam abiit, miserabili omnino
 spectaculo: cum eodem ipso tempore sororem suam Beatricem, Mathiæ
 Hungariæ Regis Viduam, à Ladislao Bohemo repudiatam intueri: & Iſa-
 bellam, Mediolanensi Duci nuptam, sed veneno interemptam lugere cog-
 retur: qui casus peracerbi, præter violentam è regno ejectionem, luctum
 Friderico duplicarant. Quare fortunâ indices magis ac magis adversante,
 quod summum in Hispaniarum regem odium conceperat, se Gallo commi-
 sit: Aenariâ & Tarento præsidio munitis. Rex humanissimè Fridericum
 excepit, Andegavensi principatu ei tradito, & 30. Ducalium, qui vocantur,
 aureorum millibus annuo reditu assignatis. Quid igitur *in igne ardens liber?*
 Vulcano, ariolari si licet, tradit veteres injurias, à Rege, cujus tum sub fide
 tutelâ que vivebat, sibi illatas: opatque, positis odijs, longarum tandem
 finem discordiarum. Quid *agnellus à lupo raptus?* Oedipo
 non opus in re manifestâ. Gerard. de

Roo. Author.

6
 NUMMUS CASTRENSIS
FERDINANDI CONSALVI DE
 CORTUBA: FERDINANDI HISPANIARUM REGIS,
 in bello Neapolitano, summi Præfecti:
 Cufus Anno Christi 1503.

FERDINANDUS CONSALVUS, ob res præclare gestas, Mganus cognominatus, in bello eo, quod inter Ferdinandum Catholicum, & Ludovicum Galliarum Regem confectum gestumque fuit, ad Cannas & Lyrim, memorabili pugna ingentem Gallorum exercitum profligavit: obtinuit victoriâ, vel ob id celebriorem: quod eam tam nobilis, tamque opulenti regni integra amissio, & Hispani imperij firmamentum secutum fuit: magis autem, quod cum Galli hostibus potentia longe superiores, & omnibus terristris maritimisque: ad bellum necessariis apparatus instructi, regnum invassissent, tam facile, & sine hostis sanguine ac periculo sunt debellati: quamvis etiam pauci hostili manu perierint, è tanto tamen exercitu, variis casibus, paucissimi evaserunt. Expeditibus enim qui fugâ elapsi se conservarunt & ex iis qui deditione factâ, terrestri itinere Caietâ discesserunt, pars frigoribus & morbis consumpta est: & qui vivi Romam pervenerunt, plerique Audi ac miserabiles, pars in publicis pauperum hospitibus: pars noctu frigore, & fame in plateis & viis perierunt. Hujus autem rei, sive fata Gallis adversa, hec minus nobilitati, quam plebi contraria, sive morbi ex incommodis ad Garilianum passis contracti, causam præbuerint, plerique eorum qui deditione factâ navibus Caietâ, ubi maximam equorum partem reliquerunt, discesserant, vel in itinere, vel quam primum in Galliam pervenissent interierunt: inter quos Salutarum Marchio, Sandricartius, & Montis præfectus, multique alij magnæ nobilitatis viri cladis ad Garilianum acceptæ, totque Calamitarum, quæ post secutæ sunt nuncij, ob eorum, qui perierant multitudinem, & præcipue tot nobilium virorum jacturam totum Galliarum regnum lachrymis & planctibus repleverunt. Consalvo vicissim alludere in symbolo suo ad exempla Augusti & Titi Imp. placuit: quorum ille oppresso Antonio Janum clausit: hic eversâ Hierosolymâ & bellis, Syria totâ, compositis. Fr. Musc. Guicciard. Author.

NUM.

NUMMUS TRIUMPHALIS
 ULRICI DUCIS WIRTEMBERGICI,
 CUSUS POST BELLUM BAVARICUM, ET
 auctos insigniter Ducatus sui terminos;
 Anno Christi 1504.

GEORGIVS Dux Bavariae moriens RUPERTUM Generum, filium Philippi Electoris Palatini, haeredem ex aese scribit. Id, cum aegre admodum amarulenterque ferrent caeteri Bavariae Duces, Rupertus vero neque haereditate cedere; neque salutaria MAXIMILIANI Caesaris amplecti consilia velleret, unà cum patre Philippo Electore proscribitur; Copiis Imperatoris suas conjunxerat Fridericus Marchio Brandenburgensis: Albertus & Wolfgangus Bavari, cum foedere Suevico: Landtgravius Hassiae Wilhelmus: Alexander Comes Palatinus Dux Bavariae & Veldentiae: Inprimis vero Ulricus 17. Annorū Adolescens; & quod bellicae laudis esset cupidior: & quod sumptus faciendos se recepturū consideret, bellū promptē indicit Electori Palatino: educit ad 20000. peditum & octingentos circiter equites, cū necessario belli apparatu: Obsidet Mulbrunnam, Monasterium muro & turribus validum, praesidio 300. virorum firmatum: idque tormentis expugnatum ad deditionem cogit. Inde Knitlingam subigit: Brettam obsidione cingit quidem, sed interveniente Ludovico Palatini filio, rursus liberat. Post exercitum ad munitissimam arcem oppidi Bæseckhaimi movet: quo obtento Leostainium oppidum & arcem obsedet, omnia circum, ferro & igne, populatus: quartoque obsidionis die capit. Inde ulterius movens, arcem & oppidum Weinspergum, Neustadū ad Cocham: Meckmūlam oppidum & arcem in potestatem suam redegit. Non minus caeteri etiam principes quos Caesar ad bellum excitaverat, plurimum damni Palatinatui intulere. Superato sic Ruperto, & Electore Philippo admodum humiliato, pacem tandem Caesar utrobique mandavit. Cui principes obedientes, rebus bene gestis, domum sunt reversi: cum expeditio isthaec bellica 17. hebdomadas durasset. *Crusius in annalibus*

Suevicis Author.

NUM-

NUMMUS TRIUMPHALIS
 MAXIMILIANI IMPERATORIS,
 CUSUS POST PUGNAM MEMORABLEM, AD REGINOBURGUM cum Boemis commissam: & expugnatam arcem Geroltzeckianam
 Anno Christi 1504.

D

Urante bello, de quo modo verba facta, Bavarico, cum Rupertus Alberto viribus impar esset, Boemorum non parvam manum conduxit. Eos propè Reginoburgum excepit Maximilianus Cæsar: animo ferens indignissimo Boëmos in Germaniam adduci. Aderant illi Albertus Bavarus, Fredericus Brandenburgicus, cum Casmiro & Georgio filiis:

quorum utrumque Cæsar militari dignitate, sub pugnae tempus insignierat. Boëmis se cum suis conjunxerat Rupertus. Utrisque pugnae cupidis acerrimè pugnatum est, & Rupertus egregiè inter primos se gessit, nutantem aliquoties aciem instaurans, neque ullam de se timoris significationem præbens, quoad consistere suos vidisset. Cæsar verò suos, & verbis & exemplo cohortatus, in densissimam hostium agmen inVectus, vitæ periculum adiit, ex quo suorum tamen virtute creptus, hosti pertinacius resistenti, victoriam extorsit. Boemorum multi in prælio, nonnulli in fuga cæsi: reliqui domum, qua venerant, per saltus redière. Post hoc prælium, multa passim loca ultrò deditioem fecère. Est ad Oeniripam in Tirolensis agri & Bavaricæ confiniis Kufftemium oppidum, quod arcem habet, ex solida rupe excisam: quæ in montis prærupta crepidine collocata, oppido superimminet, unam tantum, quâ aditi potest, semitam præbens: ingenio loci & opère munitissima, Geroltzeckum appellata. Hanc per id tempus cum præsidio tenebat Joannes Bentzenaverus, domi nobilis, & rei militaris peritiâ insignis: qui Palatinorum partes secutus, fiduciaque loci elatus, insolenter admodum segebat. Cæsar eò profectus arcem cum oppido sibi tradi postulat, vitam ac veniam præfecto, cuiusque militibus promittens. Id cum impetrari non posset, oppugnationem, etsi difficilem aggressus, crebris tormentorum ictibus

9
istibus arcem verberari iussit. Ferunt præfectum, ut planè omnem vim hostilem spernere videretur, post explosa tormenta, scopis etiam exteriorem muri partem verri iussisse. Contumeliâ itaque isthâce sui que contemptu irritatus Cæsar, majora tormenta, per clivosa montium juga, in locum quendam ex adverso in monte, qui arcis situm altitudine, non nihil superaret, subvehi curavit: quibus non mœnia sed milites ipsi, & interiora arcis domicilia petebantur, neque usquam tutus dabatur recessus. Obsessi ditionem tandem faciunt: præfectus cum nobilibus aliquot capitali supplicio afficitur. Cæsar arcem cum oppido Tirolensium ditioni asserit, partemque montis illam, ex qua tormenta explosa fuerant, destrui curat. Rupertus non multò post cum uxore animi ægritudine Landshuti diem obiit, Anno ætatis 23. relictis infantibus, quibus Maximilianus nonnulla de paterna ditione restitui curat. Cæterùm cum multo & labore, & sumptu, & periculo hæc Cæsari staret victoria, meritò symbolum hoc ejus rotam habet, *que sub mundo voluitur*. Reges notans & Principes non nisi per tot discrimina ad ardua pervenire: quot in *malo punico acini* reperiuntur. Sed ut duri corticis & amari malum est punicum: acinos habet suaves: nucleos medicos: sic dulcissima est periculorum exantlatorum, recteque factorum memoria. *Gerardus de Roo.*

Autor.

NUMMI CASTRENSES

PHILIPPI I. REGIS CASTELLÆ,
 LEGIONIS, &c. CUSI DURANTE BELLO, CON-
 tra Carolum Geldriæ Ducem suscepto:
 Anno Christi 1505.

PHILIPPUS I. Castellæ & Legionis Rex, antequam iterum
 in Hispaniam abiret, consilium secutus procerum suorum,
 armis Geldriam reperere statuit, haud ignarus per eam ac-
 cessionem hostium opes ubique suis impares fore. Cum
 florentissimâ igitur equitum peditumque manu profectus,
 Arnemum Geldriæ oppidum subitâ vi adoritur: cujus in-
 colæ ad postremum metu subacti, portas Burgundo patefecerunt, qui in-
 gressus præstitit fidem deditis: neminem violans: nihil cuiquam adimens:
 nemi-

neminem suis fortunis dispolians. Quæ res effecit, ut continuo alia pluraq;
 oppida ad Philippum defecerint. Videbatur paucis diebus universam Gel-
 dria subacturus (sicuti animosè satis quemvis, QUI VOLET, ad pugnam provo-
 cat) nisi in Hispaniam redire cupiens, pacem cum Geldro fecisset. Ea tradi-
 set, sibi haberet: Carolus Geldriæ princeps unà cum Burgundo in Hispa-
 niam proficisceretur. Verùm hoc ad iter jam accincto, Geldrus, mente mu-
 tarâ, excusavit nescio quas occupationes. Unde factum, ut quæ pollicitus
 fuerat, non præstiterit. Philippus autem morbo correptus moritur
 sexto Calend. Octobris, Anno Domini 1506.

Ærat. 28. Hadrianus Barlandus.

12
 NUMMUS TRIUMPHALIS
 LUDOVICI XII. GALLIARUM RE-
 GIS, POST GENUENSIS REIPUBLICÆ SOPI-
 tam à se, punitamque defectionem: Cufus
 Anno Christi 1506.

Enuenses, absente Philippo Ravensteinio urbis præfecto, armis sumptis magistratui rebellant: neque ab illo, ad rei nuncium ex Galliis reverso, impediri potuit, quò minus populares, frustra repugnante nobilitate, novum ex sese magistratum crearent, quos Tribunos plebis vocabant. Hi Spediam & alia quædam maritima loca expugnant: excusso, uti videri volebant, Gallorum jugo: domi verò nobilium domos expilabant, quorum multi patriâ excesserant. Quidam ex illis, inter quos Joannes Ludovicus Fliscus, Spediâ, cui regis nomine præerat, relicta, ad regem profecti, graves de plebe querelas instituunt. Rex eò molestius illorum defectionem tulit, quò æquiora in ipsos imperia se exercuisse noverat. Cujus indignationem veriti Genuenses, omnem rei culpam in nobilitatem derivare conati, missâ legatione, non se à rege defectionem, sed contra impotentem paucorum dominatum, necessariam defensionem parasse significant. Sed postquam bellum in se decretum audivè, manifestè jam regis imperium detrectantes, Paulum quendam Nonium, serici panni tinctorum, de plebe honestum, sed industrium, Ducem creant. Rex ubi hæc audivit (jam enim Ravensteinus furori plebis cesserat) haud morandum ratus, cum validis copiis in Italiam iter parat: propiusque cum exercitu Genuam accedens, superatis locorum aliquot difficultatibus, resistentes haud magno negotio in fugam coniecit. Reliqui omnes, urbem, seque fortunasque suas omnes, illius fidei & misericordiæ commiserunt. Sexaginta judicio traditi, reliqui certis conditionibus in gratiam recepti sunt. Nonius paucis diebus ex fugâ adductus, capite pœnas luit. De *Hysrice* Oppianus refert: quod, cum spinas sive aculeos suos, albicantes alios, alios nigricantes, conspecto hoste, extendit atque erigit, nulla in sylvis opacis fera horribiliore aspectu appareat. Magis, similem ad modum, terrore potentiæ suæ, quàm gladiis ac tormentis in gyrum obedientiæ Genuenses reduxit Gallus: *ultus injurias non suis modo, sed et avorum, à quibus urbs eadem non semel defecerat Gerard. de Roo. Author.*

NUMMUS CASTRENSIS
 CAROLI DUCIS GELDRIÆ
 OCTAVI ET ULTIMI, CUSUS IN EXPE-
 ditione contra Brabantinos susceptâ.
 Anno Christi 1507.

Magnam, Carolo huic, ad res arduas animum fuisse, cum
symbolum ejus refert, explicatione nullâ indigens: tum bella te-
 stantur contra Austriacos Belgarum Principes, pro ducatu
 Geldriæ, Anno Christi 1505. contra Brabantinos verò An-
 no Christi 1507. suscepta. Veniens in Brabantiam cum
 Roberto à Marca Leodiorum Episcopi fratre, Diesten-
 sium urbem oppressurus, à mœnibus ejus, Nassovij Principis & civium vir-
 tute repellitur. Halâ oppidulo incenso, Thenæ obsessæ, captæ, atque ita di-
 repre sunt, ut nec templis quidem, nec sacris locis temperatum sit. Multi
 præterea omnis sexus & ætatis sine discrimine partim contrucidati, partim
 Ruremondam, Geldriæ oppidum, abducti fuerunt in omne genus malo-
 rum. Lovanium, præsidio licet firmatum, facile tamen cepisse. Geldrus, si
 tentasset. Duravit tempore bene longo hæc Caroli nunc in Holandos, nunc
 in Brabandos grassatio: captis aliquot insuper oppidis: magnâ pecunia
 multatis Buscoducensibus; donec tandem ei per Maximilianum
 Imperatorem impositus finis fuit. *Hadrianus*
Barlandus. Author.

2025

NUMMUS VOTIVUS
 JULII SECUNDI PONTIFICIS
 CUSUS ICTO FOEDERE CAMERACENSIS,
 cujus Author ipse fuerat. Anno
 Christi 1508.

IULIUS Secundus Pontifex Max. Imperatorem, & Galliarum regem, Venetiarum faventes intelligens, utendum hac occasione: deque utriusque animo sibi copulando laborandum esse statuit: ut, quod suis opibus minus posset, illorum viribus adjutus, Ariminum, Imolam, Cerviam, Faventiam, nonnullasque alias civitates à Venetis recuperaret. Accedebat ad veterem illam indignationem, quod cum ipse Vincentium Episcopatum, post defunctum S. Petri Cardinalem nepotem suum, Sixto alteri nepoti dedisset, illi contempto eo, alium ex patriciis suis intruserant. Itaque missus in Gallias Sixtus, multa cum rege agit: quorum partem cum Maximiliano Pontifex ipse per literas communicavit: quos si conjungere posset, Ferdinandum utriusque multa necessitudine illigatum, in eandem sententiam adductum iri, sciebat. Haud magni negotij res fuit, hos Principes ad bellum Venetis inferendum animare, quod suas quisque causas habere sese putabant, & ad recipienda, quæ singulis erepta possidebant Veneti, omnium conjunctionem per opportunam videbant. Igitur adnitente in primis Pontifice, & Commanibus internunciis, eò res deducta est: uti Imperatoris nomine Margaretha, ejus filia, Belgarum gubernatrix, & Matthæus Langius à Rege Galliarum Cardinalis Rothomagensis, quem sequebatur Jacobus Albionus, Aragonum regis legatus, Cameraci convenirent. Sed, ne vera hujus conventus causa Venetis innotesceret, sparsum in vulgus est, de pace cum Geldro, tractanda agi, cum quo paulo antè dierum quadraginta induciæ intercesserant. Paucis diebus transacta inter illos res, inque certam formulam conceptum foedus, quam apud Gerardum sæpius hætenus à nobis citatum videre licet. *Obductum nummus refert tenebris castellum: sed & coruscantem serenâ luce Dianam.* Tenebras Julio multas offuderunt Perusia, Cæsena, Forilivium, Venetorum cum primis indies crescens potentia: novum ei jubar exoritur, pacto cum potentissimis magnatibus foedere. Gerard. de Roo. Author.

NUMMI MEMORIÆ
DICATI

REFERENTES IMAGINES NICO-
LAI URSINI: ANDRÆ GRITTI ET BARTOLOMÆI
Liviani, Ducum fortissimorum: quorum operâ usi sunt
Veneti in bello, contra Ludovicum XII. Regem
Gallorum gesto: Anno Chri-
sti 1509.

QUM Ludovicum XII. Gallorum Regem variis modis
offendissent Veneti: repudiassent conditiones æquissimas,
per legatum Regium Joannem Lascarim oblatas: detre-
ctassent auxilia ad repetendam Neapolim postulata, factum
est, uti bello eos petere destinarit: Julio Pontifice tubâ in-
centivâ pariter atque succentivâ, regem incitante. Erant ei
in armis quadraginta hominum millia, quæ Antonius etiam Dux Lotha-
ringius secutus est. Jacobo Chabaneo Palicio prima acies data est: cui jun-
xit Rex Helvetiorum turmas. Vicissim & Veneti, quantas possunt, copias
ex omni ditione comparant: Nicolaum Ursinum Nola & Petiliani regu-
lum, ac Bartholomæum Livianum rei summæ præficiunt: quibus Andream
Grittum, & Georgium Carnarium adjungunt. Hi in Lombardiæ fines pro-
gressi, regis conatibus obviam ire sunt jussi. Ante quorum adventum Cia-
montius regis jussu Abduam fluvium, propè Cassianum, vado trajiciens,
Trevium, & vicina quædam loca invadit: præfectos aliquos capit. Hinc ubi
Mediolanum ad regem ivisset, Trevium ab exercitu Veneto recipitur. Ad
ejus rei famam Rex cum omnibus copiis, adcurrrens, antequam ab hoste
prædis

prædis intento prohiberetur, superatâ Abduâ, castra propè hostem ponit: & levibus inde velitationibus, occasionem prælio quærit. Non deerat Liviano pugnandi ardor: sed Petilianus in aciem venire, & totius rei eventum in unius pugnae aleam conijcere, suis rationibus inutile esse putabat. Rex ut illos in prælium alliceret, Ripaltam machinis concussam capit: captam incendit. Cum v. contra ac ratus erat, Veneti neque tum loco se moverent, castra retro ad fluvium transfert, quo loco ipsis comæatuum intercipi posse, videbatur. Id ne fieret, Veneti & ipsi castra movent, cumque præter regios iter facere cogentur, Galli instructis ordinibus signum expectare iussit, mox in prætereuntes inveci sunt, & eam agminis partem, cui Livianus præerat, nunc à tergo, nunc à lateribus, perturbant. Ille necessitate pugnae allatâ, militem dissipatis ordinibus incedentem, ad signa vocat: aciem instruit: & pro tempore exhortatus, cum delecta equitum manu in hostem irruens, propè ad regem ipsum pervasit. Jamque Gallorum acies inclinare non nihil, & pedem referre videbatur: sed equitum turmæ, & Helvetiorum peditum phalanges ad regem accitæ, trepidare hostem, & fugam circumspicere coegerunt. Cecidère ex utrisque plurimi in ipsa pugna: ex Venetis in fuga quoque nonnulli apud ipsos peditum: apud Gallos equitum jactura major fuit. Ad octodecim hominum millia utrinque desiderata fuisse, qui prodidère. Livianus graviter vulneratus unâ cum Citolo Perusino captus est. Petilianus cum exercitus ea parte, quam ducebat, in tutum evasit. Defunctos Rex sepeliri iussit: fanumque eodem loco ædificari, ubi sacra fierent annua: idque vectigalibus annuis dotavit. *Gerardus*

de Roo. Arnoldus Ferronus.

NUM.

MAXIMILIANI PRIMI IMPERA-

TORIS: CUSUS SUSCEPTO CONTRA

Venetos bello. Anno Christi 1509.

UM Venetos non à Gallo modo fractos, sed & plurimis difficultatibus aliis circumventos intelligeret Maximilianus I. Imp. minimè occasionem hanc negligendam ratus, cum maximà Germanorum manu in Italiam contendit. Auspiciis ejusdem Christophorus Frangipanius Pisinium, Diviniumque in Istria arces: Ericus Brunsvicensis Feltrium, ac Bellunium capit. Inde ad famam de ipsius cum Germanis adventu, Goritia, Tergestæ, & alia non pauca ejus tractus loca in ejus fidem reunt. Veneti post Gallorum ex Italia discessum aliquantulum recreati, nova, de recuperandis iis, quæ amiserant, in primis verò de Patavio consilia inière. Erant ea in civitate complures Veneti nominis studiosi: quos inter Sacardus quidam Soncinus hujusmodi dolum commentus est. Andream Gritum, cui id negotij à Senatu datum erat, cum ea militum & agrestium manu, quam habebat, occultato itinere propius ad caudæ longæ portam subire, & occasionem rei expectare jubet, ipse armatis domi concessis, ad præstitutum tempus currus aliquot fœno onustos in oppidum adduci jubet; quorum uni, sub ipsâ portâ, ex composito rota excidit. Accurrens cum suis Gritus, in forum usque progressus, Venetos eorumque patronum S. Marcum conclamat. Excitus ad clamorem Leonhardus Trissanus, qui cum præsidio tantum trecentorum Germanorum oppido præerat, dum præter Brunorium Saregium, cum quinquaginta equitibus, neminem suppetias venire vidit, in arcem se confert, moxque viribus ac paucitate diffusus fugâ dilabitur. Ita Veneti totâ urbe, sine sanguine, potiuntur. Cognitis his Maximilianus, cum omnibus suis copiis Veronâ profectus (quæ jam pridem claves legatis ejus tradiderat) ad tertium à Patavio lapidem tormenta expectat: mox Limono expugnato, Ateste castrum expugnat: Monsilicium oppidum vi capit, & destruit. Post advecta tormenta Patavium obsidet, muros plurimis locis, & propugnaculum quoddam ad portam Omnium Sanctorum propè totum deiicit.

C

Die

Die obsidionis decimâ instructâ acie mœnia tormentis patefacta invade-
 re in animo quidem habebat: sed quod aqua solito altior esse nunciaba-
 tur, militem in aperta pericula mittere noluit. Inter hæc Lucas Malverius
 cum aliquor equitum turmis, urbe egressus quadraginta aureorum millia
 Venetiis allata, paucis in transitu amissis, introduxit. Cum igitur omnium
 rerum copia, ex ante convecto suppeteret, & milites pecuniâ acceptâ,
 prompti ad imperata adessent, Cæsar frustra operam sumi videns, tormen-
 tis turum in locum deportatis, Liminum cum omnibus copiis, atque inde
 Vincentiam se convertit, multa de sociis suis questus: quorum Pontifex
 admissis Vencorum legatis, & Gallus auxiliis tardius missis, fi-
 dem omnibus fecissent: alieniori se ab ipso esse
 animo. *Gerardus de Roo.*

✠ o ✠

NUMMI MEMORIALES

IMAGINES REFERENTES ISMAELIS SOPHI, PERSARUM REGIS ET BAJAZETHIS SECUNDI, TURCARUM IMPERATORIS, ARMIS SE INVICEM PETENTIUM. ANNO CHRISTI 1510.

Ismael Sophus regem sese Persidis, Jacuppo Ussumcaffanis filio perfidiâ libidinosâ conjugis obruncato, effecerat, occasione innovatâ in Mahometanâ secta religionis: qua tanto cum applausu & studio credulâ multitudinis suscepta est, ut clientes ejus, sectatoresque concursu gentium, ardoreque propagandâ religionis incredibili, in Cappadociam, ipsamque Lycaoniam felicibus armis penetrarint: nepotesque duos Bajazethis, Orchanen, & Machumeten, & binos Bassas, Caragium, Bellerbeium Asiæ, & Halim, geminosque exercitus duobus ducibus oppressis, occisione deleverint penè citius, quàm magnitudo periculi Bajazethi innotuerit. Ismaelis focus erat Techelles (alio nomine Schachkuli vocabatur) qui concionando, fatidiceque respondendo, pellectis Cappadociibus in sectâ bellique societatem, exercituque Persarum auxiliis firmato, è finibus Cappadociæ Lycaoniam irruit, & vastatâ regione, leonio exercitum admovet. Inde cum depulsuri Orchanes, & Mahumetes nepotes Bajazethis, qui illis regionibus imperabant, ab hoste fusi fugatique sunt. Techelles, relicto Iconio, in Bithyniam effusus obvium habuit Caragium Bassam, Asiatici equitatus Magistrum, quem Bellerbeium nominant. Hunc magno prælio superatum, festino advolatu obrutum conclusit intra Cuthiam urbem ad Orminium montem. Urbe expugnatâ, Caragium cum uxore vivum cepit, atque ad Prusiam Bithyniæ caput animum adjecit. Sed ab eo conatu avertit eum Bajazethes, novis copiis objectis per Halibassam, cui se Techelles Galaciæ planitiem emensus, obvium ex insperato tulit, & ut vel demoraretur, vel à persequendo eum deerreret, Caragium Bellerbeium,

bejum, quem vinctum secum trahebat, mediâ viâ, sequentibus spectan-
 dum, palo affixit. Hoc spectaculo incensus Halibassâ magnis itineribus
 antecedentem insecutus est, donec ad Olygam montem non procul ab
 Ancyra, Techellij prælij initium fecit, in quo ipso ad extremum casu, co-
 pia penè jam victrices, mutatâ fortunâ belli, cum interitu Ducis dissipatâ
 sunt. In locum Halibassâ summiffus Junus Bassâ Epirora, acceptis ab

Achomate Baiazethis filio copiis, Techellem tandem totâ

minore Asiâ expulit. *Philipp. Lonice-*

rus in Chron. Turcico.

NUMMI CASTRENSES

JULII II. PONTIFIC. MAX. ET

ALPHONSI III. FERRARIÆ DUCIS;

Cusi durante Bello Ferrariensi: Anno

Christi 1511

Etsi Julius II. Pont. causas varias bello prætexeret, Alphonso Estensi Ferrariæ Duci illato: attamen non nisi ea demum vera fuit: quod Ferrariæ opes jam animo invasisset: urbemque figendæ suorum dominationi aptissimam videret. Ægrè non minus amarulenterque idem tulit; quod postulanti, ut isto cum Gallo fœderi nuncium mitteret Alphonfus, non paruisset. Qui vero parèret, cum *de forti hoc eidulcedo promanaret?* Habent namque Historici: Regem per nuncios ac literas sæpè testatum, se libenter omne imperium, pro Estensis incolumitate, ac defensione expositurum: nec Insubriæ modo, ac Liguriæ, totiusque Cisalpinæ regionis, sed Galliarum, & reliqui regni vires non promptius pro salute, ac existimatione, quàm pro Alphonso evocaturum. Pontifex majorem in se molem, quam cui ferendæ par esset, impendere videns, Joannem Franciscum Picum Mirandulæ regulum, ad Ciamontium misit, summum Gallicarum copiarum præfectum. Sed postquam longa disceptatione, multisque inter nunciis ultrò citroque missis nihil convenisset, Pontifex datis ad reli-

quos principes Christianos literis, graves de rege querelas facit. Rex cum
 Gurcensi Caesaris legato novum fœdus certis conditionibus componit.
 Vigebat interim bellum Ferraricnse, & Pontifex ipse, novi anni initio in
 castra profectus, quæ ad Mirandulam tunc erant, non prius destitit, quàm
 ea civitas caperetur. Nullis enim suorum consiliis: nulla itineris & tem-
 poris difficultate, quo minus id bellum, præfens ipse & periculis sese offe-
 rendis, urgeret, deterreri potuit, exemplo admodum raro, mirantibus pla-
 risque illo ipso tempore, quo Gallorum Rex quietus ipse, per legatos rem
 administrabat, Pontificem in castris versari. Nolebat quippe quenquam
contra stimulum suum calcitrare: nec erat è superioribus Pontificibus, qui
 Petri Patrimonium majore animi præstantiâ tutaretur, aut latius
 proferre contenderet. *Arnoldus Ferronus in vita Lud. XII.*

Gerard. de Roo. Platin. in vita

July 11.

NUMMI CASTRENSES

LUDOVICI XII. GALLIARUM RE-

GIS, CUSI, UTI APPARET, ANTE, VEL

post pugnam ad Ravennam commif-

sam. Anno Christi

1512.

LUDOVICUS XII. Galliarum Rex Julio secundo Pont. Max. admodum infensus, opera Bernardini S. Crucis purpurato Hispano, & ejus collegis Concilium, Mediolani decretum, Pisishabere cœpit. Julius verò aliud Romæ, in Laterano Concilium, in ante diem Calendarum Maij anni sequentis, indixit. Ad Pisanum Ludovicus in toto regno quatuor & viginti Episcopos misit: Cæsar, ob auxilia aliò deducta, regi offensus post Lateranense concilium à Pontifice promulgatum neminem Pisas legavit, sed Episcopos suos Augustæ Vindelicorum super hoc negotio consultari iussit. Julius interim, uti contra Gallum vires suas firmaret, Pisanumque conciliabulum impediret, sub anni finem foedus cum Arragonio ac Venetis de mutuâ sociorum defensione, percussit. Rex, alienatum à se Maximiliani animum videns, ut cum hoste, antequam ille apertè cum confœderatis se conjungat, debellaret, aur operæ pretium ali- quod insigne faceret, Gastoni Foisseio, qui Brixiam per eos dies cæperat, uti hostem aggredere- tur, scripsit. Foisseius, Ravenna necquicquam tentatâ, ad Pontificis exercitum adveni- entem conversus, memorabili prælio victoriam adeptus, ab Hispanis, quibus abire volentibus fugam permittere nō- luit occisus est. Cecidè- re utrinque fortissimi quique ad decem millia: quo- rum orientem ex Gallis: reliquos ex Italis & Hispanis fuisse memorant. In- cidit hoc prælium in solennem Dominicæ resurrectionis diem, qui eo anno Aprilis erat undecimus. Victoriâ penes Gallos stetit luctuosa, propter du- cis & nobilium quorundam cædem, *letior futura, si ille fugienti hosti, ne desperatio in fortitudinem vertatur, vel argenteum pontem esse sustinendum meminisset.* Ravenna victoribus se dedit, à quibus direpta est. *Gerardus de Roo in Anna- libus Austriacis.*

NUM-

NUMMI TRIUMPHALES
 ALTER MAXIMILIANI IMPE-
 RATORIS: MAXIMILIANI SFORTIÆ ALTER:
 Cui post Gallos ex Italia pulsos: restitutum Sfor-
 tiæ Mediolanum. Anno Chri-
 sti 1512.

RATRONUM & Clientem eadem hic paginâ exhibemus. Ille Maximilianus Imper. est, qui Ludovici copiis ac præsidis ex Italia eiectis, in eo totus erat, ut ad legitiuum dominum Insubriæ Principatus rediret. Hic Maximilianus Sfortia, Dux Octavus Mediolanensium: dignus ob singularem in Imperatorem observantiam habitus, qui in recuperandâ sede patriâ juvaretur: cum præsertim faventem restitutioni Pontificem haberet. Urgebat namque rem eam Julius ipse, & Helvetij: quod externi regis potentiam ille per Italiam invalescere nollet: & tenuiorem hi vicinum Gallo præferrent. Committitur negotium reductionis Episcopo Gurcensi: qui Româ discedens Maximiliano Sfortiæ, qui jam ex Germania Veronam venisse dicebatur, obviam proficiscitur. Is verò ex Sedunensis Cardinalis instinctu non expectato illius adventu Cremonem abierat: ibi eum assectus Gurcensis, Mediolanum usque deduxit, ubi magnâ cum

eum omnium lætitia solenni ritu inauguratus est. Symbolum Ducis elegans est, quo ad magnas quidem res capeffendas præclare se animatum esse ostendit: desperare verò de vòtis animi sui, ob vitæ brevitatem, complendis.

Sic formica ausu nisug, præclaro ad cælum usq, repere conatur: vitâ vero spiritus, destituitur ante, quàm finem optatum assequatur. Gerardus de Roo.

Author.

D NUM.

NUMMUS TRIUMPHALIS
HENRICI VIII. ANGLORUM RE-
GIS, CUSUS OCCUPATO MORINO
& Tornaco: Anno Chri-
sti 1513.

ANNO, à partu Virginis 1513. Henricus Angliæ Rex, cum validâ bellatorum manu, Caletum in Flandriæ fines trajecit, bello adorturus Galliæ populos. Huc argento & auro, quod ingens secum advexerat, non modo Cæsarem maximilianum, sed omnem quoque Brabantiam, Flandriam, Hollandiam nobilitatem ad se iuvandum pertraxit. Lectissimum equitatum, ac pedites complures è Gallia missos, qui morinum, quod obsessurus hostis videbatur, commeatu levarent, maximilianus partim occidit, partim in fugam compulit. Signa bellica novem amissa: currus onerarij centum quinquaginta abducti. Post hæc Romanorum Imperator maximilianus, & Henricus VIII. Angliæ Rex, magnanimi principes duo, unanimi consensu, morinum, quod præsidio firmaverat Galliæ Rex Ludovicus, omni armorum genere oppugnare adorti, murorum partem dejecere. Atque hinc cum ingens terror civitatem invasisset, facta est deditio hæc lege, ut miles vi abstineret. Ingressus Cæsar Anglo cessit urbis imperium. Postea deditum est Tornacum. Hujus oppidi cives permulti, ne militarem diutius feritatem pati cogerentur, novas sedes in Flandriâ & Brabantiam quæsivere. Henricus & hujus urbis à Cæsare imperio sibi relicto, incredibilem sumptu arcem intra muros extruxit, multis inclusis ædificiis: ubi & præsidium ei fuit perpetuum, donec post aliquot annos Gallo urbs redderetur. Opus atque adminiculi ad hæc perficienda multum habuit in copiis Imperatoris & Nobilitate Belgicâ: hæc securitas Regi. Res verò nisi ex animi cessisset sententia, securitas ipsa altera erat in consilio repentino, & è re nato: quod per *catarractam pensilem* denorat: quæ hosti in urbem ruenti subito, & unius sæpè viri manu objicitur. *Henric. Barlandus in Chronico Belg. Author.*

208

NUM-

NUMMUS CASTRENSIS
 CUSUS A JACOBO IV. REGE
 SCOTIÆ, EXPEDITIONEM IN AN-
 gliam suscepturo. Anno Chri-
 sti 1513.

UO tempore Morinum & Tornacum Urbes in Henrici VIII. Anglorum Regis potestatem venere, Scotorum Rex Jacobus ejus nominis Quartus, infestis copiis Angliæ fines invasit: futurum sperans, ut, dum Gallia & Angliæ Reges inter se altercantur, utrumq. ipse contunderet. Ubi vero id Catharinæ Angliæ reginæ nunciatum est, mulier animumque gerens, curamque virilem, mirâ celeritate, contracto exercitu, infestis hastis, clypeis, armisque cum hoste concurrir, fuitque hæc pugna superior ipsa. Scoti ad Tilum amnem fusi fugatique sunt: permulti ex his cæsi. Perit eodem prælio Rex ipse Jacobus adhuc ætate florens, & cum eo nobiles plurimi. Tradunt quidam, venisse in Angliæ fines Scotum, ut in iisdem locis adversus Gallum belligerantem Henricum averteret, & ad regni sui defen-

sionem revocaret, hoc pacto Gallorum regi Ludovi-

co gratificaturus. Gerardus de Roo: Ha-

dricus Barlandus.

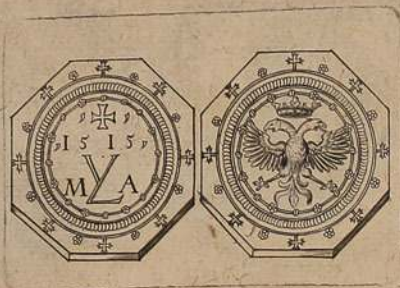

NUMMUS TRIUMPHALIS
 SIGISMUNDI PRIMI REGIS PO-
 LONIÆ: CUSUS A PRÆLIO MEMORABILI
 quo Basilium Moschoviæ ducem ad Ors-
 ham vicit, atque fugavit. Anno
 Christi 1514.

SIGISMUNDUS Primus Rex Poloniæ audiens, Smolensco arcem munitissimam in ditionem Lituanorum à Moschovia Duce Basilio captam, exercitum ad ulciscendum hostem duxit: Moschas 80000. Equitum contra Regem destinavit: Polonorum autem & Lituanorum copiæ 35000. non excedebant. Constantinus Ostrogus Dux exercitus, strato ponte ultra Borysthenem; juxta Orsham oppidum transfert pedites: equitatus verò angustum vallum sub ipso Castro Orshæ superat. Mox ubi dimidia pars exercitus Borysthenem transfret, nunciatur Johanni Andrea Celadin, cui summa rerum à Moscho commissæ erat, ut hanc exercitus partem in vaderet. At illi visum, quò integrâ potiretur victoriâ, expectare, dum torus hostis exercitus fluvium transmisisset. Prælij initio Moschoviæ in Lituanos impetum faciunt: illi haud timidi, strenuè resistunt. Inde maxima vi certatur. Tandem Lituani cedentes ad collem, ubi tormenta collocata erant, ea in Moschos insequentes exonerant: extremamque aciem eorum in subsidiis collocatam feriunt, turbant, dirimunt. Hoc novo belli genere Moschi perterriti terga vertunt, quos Lituani cum Polonis conversi, omnibus copiis effusis, insequuntur, fugant, confodiunt, cæduntque. Bellum sola nox diremit. Est inter Orsham & Dubrounam fluvius Cropiuna dictus: in cujus dubiis & altis ripis Moschi fugientes tot submersi, ut cursus fluminis impediretur. Capti sunt eo in conspectu omnes militiæ præfecti & Consiliarij, qui ad Regem missi sunt. Johannes verò Celadin supremus Dux exercitus, cum duobus præcipuis viris, Vilnæ in compedibus ferreis detinebatur. Cæsa sunt tunc temporis Moschorum 42000. capti 2000. exceptis iis, qui in fuga aquis obruti sunt. Ex Polonis & Lituanis 300. duntaxat occubere. In magna victoriâ & feliciter omnium successu, mortalitatis nihilominus memor est Rex laudatissimus: memoresque vult

NUMMUS MISSILIS
 SPARSUS VIENNÆ AUSTRIÆ,
 IN FESTIVITATE SPONSALIORUM FERDI-
 nandi Archiducis Austriæ, & Annæ Uladislai Un-
 gariæ Regis filia. Anno Chri-
 sti 1515.

UM Maximilianus Imperator audivisset, Franciscum I. Gallia regem nuper electum, Mediolanensis Ducatus titulum assumisse: foedus cum Venetis confirmasse, Helveticisque per eos dies tentasse, ipse quoque rem Austriacam vicinorum regum foederibus & affinitate aliqua constabiliendam esse putavit. Itaque Joannem Cuspinianum ad Uladislau in Ungariam, & nonnullos ad Sigismundum Polonia Reges misit, qui eos, uti Viennam ad se venirent, invitarent. Id cum facturos audivisset, splendidissimo comitatu exceptos comiter admodum & magnifice Viennae tractavit, nullo honoris festaque letitiae genere omisso. Aliquot inde dies colloquiis & consultationibus dati. Erant Uladislao regi, ex Anna Gandala, liberi Ludovicus & Anna. De his ita inter ipsos convenit, uti ambo Austriacis illic nuptiis, perpetuae pacis, amicitiaeque foedus confirmarent. Ad decimum Calend. Augusti, qui dies publice sponsalium confirmationi dictus erat, Maximilianus, utroque rege praesente, Anna coronam auream imposuit, & florenti sermo ab ea donatus est. Hinc ad D. Stephani templum itum est, ubi peractis sacris verba praecunte Strigoniensi. Anna, accepto in fidem annulo, ita Maximiliano desponsa est, uti intra annum aut Carolo, aut Ferdinando conjungeretur. Ludovico Maria Caesaris neptis praesens, legibus itidem conjugij devincta fuit, lacrymas ubertim fundente Uladislao. His peractis ducenti viri militari dignitate donati sunt. Inde ad epulas, ludosque equestres, & choreas discessum est. Per eosdem dies, pax & foedus promulgatum, ex quo maximae provinciarum illis, & regnis commoditates redundarunt, inprimis vero Austriacis Principibus ad Hungariae, Boemiaeque regna stratus est accessus. Undecimo namque anno post Ferdinandus, qui Annam duxerat, Ludovico a Turcis ad Mohacium oppidum caeso, utrumque regnum, ex foederis & matrimonij iure adeptus est. *Gerardus de Roo.*

NUMMUS CASTRENSIS,
FRANCISCI GALLIARUM REGIS,
POST RECEPTUM MEDIOLANUM
Cusus: Anno Christi 1515.

Ludovico XII. ipsis anni 1515. Calendis febr. extincto, successit in Regno Franciscus hoc nomine Primus, Angolismensis Dux, agnatione regi proximus, cui Claudia ejus filia uxor erat. Is cum singulari animi præditus magnitudine, nõ unũ duntaxat, quem debellaret sibi orbem deposceret, eodẽ die, quo regno initiatus est, Mediolanensis ducatus titulum simul assumpsit: foedus cum Venetis confirmavit. Helvetios quoque per eos dies tentavit: qui legatos audire noluerunt, & nisi promissa serventur, in Burgundiam sese aut Delphinatum moturos, minabantur. Inter hæc Caesaris, Arragoniæ Regis, & Mediolanensis principis legari ad defensionẽ Italiæ, foedus cum Helvetiis percusserant, quibus sese & Pontifex, cui in foedere servatus erat locus, frustra à Gallo sollicitus conjuxerat. Sed Rex apparatu bellico à Ludovico jam antea facto, regni sui opibus, insuper & Venetorũ amicitia fretus, variantibus Helvetiorum consiliis, Italiam ingressus, plerasque Insubriæ civitates ad obsequium redegit. Aderant ei præter Gallicam nobilitatem Lotharingiæ & Geldriæ principes. Cũ vero Palitia superatis Alpibus Prosperũ Columnnam inopinato adventu cepisset, Rex Mediolanum rectã ducens, cum Helvetiis pacifici cœperat. Sed novæ aliquot copiæ; majus ex bello & prædis emolumentum sperantes, omnem pacis actionem impedivere. Mox cũ popularibus suis conjuncti, ad quadraginta hominum millia in Gallos ducunt. Jam optimã diei parte exactã, Helvetij omnis moræ impatientes, magno cum hostium contemptu, pugnam invadunt: fitque acerrimum prælium, multi que mortales utrinque occumbunt, donec neutrubi, dato receptui signo, milites stando & arma tenendo defatigati, quasi tacito consensu, pugnã excessere, cum in multam noctem jam certatum esset. Postea die iisdem animis ad manus reditum. Sed eã nocte Rex tormenta in idoneum locum subduci iusserat, & Livianum cum levi equitatu vocaverat. Is ardente jam pugnã Helvetios à tergo aggressus, ita turbavit, uti omiſſa Victoriæ spe, paulatim, quod omnem Venetorum exercitum cum

cum Liviano advenisse rebantur, servatis ordinibus retrò cefsère, & nemi-
ne fugam impedire aufo, Mediolanum pervenère. Cafarum numerus pa-
rum apud Scriptores certus, Plures ex Helvetiis: magis clari ex Gallis ceci-
dère: inter quos nonnulli Germanorum præfecti. Paulò post Francifcus,
Helvetiis domum abeuntibus, Mediolanum ingreffus eft. Sfortia in arcem
præfidio munitam fe recepit. Hujus rei famâ territus Leo Pontifex, per
Allobrogum principem cum rege pacem facit. Sub initium Octobris
maximilianus Sfortia quibusdam pactionibus arcem
regi tradit. *Gerardus de Roo in Annal.*

Austr. Author.

NUMMI DUO CASTRENSES

CÆSARIANORUM ALTER, VERO-

NÆ A VENETIS OBSESSORUM: ALTER MARCI

Antonij Columnæ, Cæsaris in Veronâ Præ-

fecti: cusi Anno Christi

1516.

VENETI, Noviodunensis fœderis certiores facti, ne ex pactis conventis tantum pecuniæ persolvere cogerentur, vocato cum suis Lautreccio, duobus Athesim pontibus exercitum trajiciunt, & Veronam arctâ obsidione cingunt. Erat in oppido M. Antonius Columna cum octingentis equitibus, & quinquies mille peditibus Germanis, ac mille quingentis Hispanis. Hi contra omnem oppugnantium vim, muros egregiè defendebant. Jam consumptus ferè in castris erat pulvis bellicus: & dum novus adveheretur, accidit, uti excitato, ex rotarum collisione, igit octingenta doliâ cum ipsis carris & jumentis conflagrarent. Mocenicus Gallorum negligentia temerè ignem portantium id evenisse affirmat. Ea res incommoda Venetis, Veronen sibus grata admodum fuit, quos jam annona deficere cœperat, & murorum magna pars dissecta sollicitos fecerat. Cùm verò novem hominum millia Maximiliani jussu ex agro Tirolensi conscripta, itinere esse, jamque Clusum deditioe, Covolum vi capisse fama vulgasset, Lautreccius, aut concepto, aut simulato metu, quod regem suum, pacem quam bellum malle, sciret, Villam Francam abijt, à quo relictî Veneti obsidionem solverunt: Veronâ com meatu, & rebus necessarijs alijs recreatâ. Ea in re, & obsidione fortiter ferenda, commendatur Guillhelmi Rogendorffij industria: cujus viri virtus & fides, magnis postea tempestatibus, sub Carolo Cæsare spectata est. Magna quoque M. Antonij Columnæ constantia

E

fuit

fuit, qui, etsi globi ictu vulnus accepisset, noctu dieque tamen strenuè Ducis
munia obivit. Cernitur in nummi ipsius altera parte *thalaris tunica inter ignis
flammas illaesa permanere*; quia ex Asbestino, aut Amiantho lapide conflata
est. Ut itaque *Amianthus lapis semper in igne pervicax, id est, constans manet*;
sic *Columna se contra omnes hostium conatus semper constantem mansurum, vul-*
nereq; satis periculoso, nequaquam de gradu (quod ajunt) deje-
ctum iri, hac Hierographia ostendere voluit.

Gerardus de Roo. Author.

NUMMI MEMORIALES:

IMAGINES TURCARUM IMPERA-

TORIS: CAMPSONIS ET TOMUMBEI SYRIÆ ET

Aegypti Sultanorum referentes, qui à Se-

lymo victi occubuerunt. Anno

Christi 1515.

CUM Selymus Turcarum Imp: Aladolum regem prælio nobili superasset, atque profugasset, victoriarum successu elatus, totum terrarum orbem sibi animo destinans, adversus Campsonem Gaurium Cairi (quæ Memphis est in Aegypto) Soldanum expeditionem suscepit. Fretus Campson ille cum magnâ suâ potentiâ, & Mamalucorum virtute, qui in re militari longè erant exercitatissimi, tum ingenti Arabum Æthiopumque concursu, tali instructus exercitu ex Ægypto in Syriam progressus, ut Turcica arma ulterius progredi prohiberet, certam sibi pollicebatur victoriam. Interea Selymus Campsonis insolentiam retundendam esse ratus, omisso Persâ, vim belli omnem præter spem & opinionem Campsonis magna celeritate superatis Tauri jugis, transfulit in Comagenam, castris positus ad Singam amnem, non procul ab Alepo, ubi Campson promotis à Damasco castris Selymo occurrit, & extemplo acie congressus eo eventu pugnavit, ut fufis, ex perfidia Cajerbeij, Mamalucis ipse Campson armis, multoque abdomine, & ingentis ramicis pondere gravis cadente equo in pulverem

excussus conculcatusque interiret aetatis anno 77. Unde postea Selymus brevi tempore Syriam, Ægyptum & Judæam suo imperio subjecit. Antequam Ægyptum peteret, Hierosolymam adiit, veterumque Prophetarum sepulchra veneratur, Christianis sacerdotibus, sepulchrum Domini obtinentibus, pecuniam in alimenta Circassum delegerunt, qui, extrema tentaculum Campsonis Tomumbeium Circassum delegerunt, qui, extrema tentaculum Campsonis Tomumbeium reparat, magnâ Vernarum Arabumque manu contractâ, à Rhodijs tormenta bellica impetrat, ad sextum ab urbe Memphi lapidem prope Matharæam, balsami fecunditate memorabilem, castra figit; terraque suffossa se munitionibus, hostem insidijs circumvallare omnimodo studet: nihil eorum, quæ strenui & callidi Ducis essent, omittens. Selymus de confidijs Tomumbeij edoctus, cum 20000 equitum, additâ manu Prætorianorum militum, Sinan Bassam præmittit, qui commissum cum Garelle prælio, victoriam sed non incruentam reportat. Garelles victus omnibus signis militaribus amissis vix per solitudines evasit. Selymus delatâ ad se victoriæ famâ, universisque in judæam adductis copijs, se cum Sinambassa conjungit, inde, post acceptam in deditionem Garam Memphim accessit, eoque eventum Tomumbeio pugnavit, ut penes ipsum, in fugam actis, partim etiam cæsis Mamalucis, victoria steterit. Statim in conflictus initio Tomumbejus intellexit omnia sua consilia hosti prodita esse, ideò quæ potuit in tanta festinatione tormenta, sed ferè sine ullo usu in hostem direxit. Garelles firmâ manu Sinambassam adortus ita copias ejus turbavit, ut ipse Sinambassa præcipuus inter Turcicos Duces occubuerit. Tomumbejus randem desperatâ victoriâ intra urbem se recepit, Selymus à transfugis machinationes Tomumbeij percipiens magno ausu urbem aggressus cuncta perrupit: & cum tridui prælio magnam partem Mamalucorum delevisset, ipsum Tomumbeium captum ac vili jumento impositum, perque urbem circumductum, gulâ laqueo fractâ, ad Basvelam Syriæ portam unco ferreo supra fornicem suspendit. Philip: Lonicerus.

Author.

NUM.

NUMMI CASTRENSES

ALTER LEONIS X. PONT. MAX.

FRANCISCI MARIÆ ALTER, URBINATIUM

Ducis: cusi dum bellum invicem gere-
rent. Anno Christi

1517

LEO X. Pont. ex causis nonnullis, sive quaesitis, sive oblatis, Franciscum Mariam Rovoreum Urbinatum ducem bello aggressus, omni sua ditione exturbaverat: & Laurentium Medicum agnatum suum, quem majore indies imperio dignitateque auctum cupiebat, rebus imposuerat. Rovoreus patriam extorris, praeterea sacrorum usu prohibitus, amicorum opes & auxilia sollicitabat. Ex omnibus maxime idoneus visus est Fridericus Gona-ga Borolensis regulus, qui ob vetera amicitiae jura, non deserendum illum esse ratus, quod & bellicae gloriae cupidus esset: & Laurentium ex offensa quadam odisset, defensionem amici principis, & augendam laudis, & vindictae ab inimico sumendam, materiam libens arripuit. Ejus suasu facile in consortium adducti sunt praefecti aliquot militares, qui assiduis bellis, & oppidorum direptionibus assueti, pacem aequis animi ferre non poterant. Igitur ad Rovoreum se conferunt Hispani ad 3000. pedites octingenti levis armaturae equites, cum suis ducibus, armorum usu nobilibus. His copijs

NUMMUS VOTIVVS:
 FRANCISCI A SICKINGEN, NOBILIS GERMANI, CUSUS, VENIA IMPERATORIS
 Maximiliani primi impetratâ, post duram cum Wormaticensibus controversiam, Anno
 Christi 1518.

R. T. A. gravi inter Senatum Wormaticensem & plebem seditione, urbe nonnulli Senatorum expulsi fuerunt: allectis eorum in locum dignitatemque, quibus pax & tranquillitas Reipublicae cura ma-

ra magis cordique esset. Certior hac de re factus Maximilianus Imperator,
 Wilhelmo Domino in Rappolstein/supremo Curia suae Magistro id datne-
 gotij: iret obviam motibus hisce, eosque qua fide, qua cura posset, sopiret
 eiq; medio tolleret. Si renue is sibi de mandato fungitur munere officioque:
 inquirat singulari dexteritate in turbarum harumce causas: componit, quic-
 quid ortum erat controversia: in authores, quotquot eorum habere pote-
 rat, pro ratione delicti animadvertit. Vicissim illorum, qui urbe cesserant,
 & huic malo, primum, quod dicitur, fomitem subjecerant, causam defen-
 dit Franciscus à Sickingen: Nobilis Germanus: Eques auratus: charus Im-
 peratori, non ob antiquum modò generis decus ac nobilitatem: verum et-
 jam singularem animi magnitudinem: candorem planè ingenium: singula-
 rem atque eximiam rei militaris peritiam. Hic Wormatienses infestare: ca-
 pere cives in vineas & agellos suos exeuntes: captos non nisi gravi soluto
^{alio} dimittere. Vexati hunc ad modum, maleque habiti Vangiones, fractae
 pacis publicae Sickingum in supremo imperij dicasterio, reum agunt: ur-
 gent ita calidè negotium, ut aqua & igni interdictù ipsi fuerit. Sickingus ne-
 dum ultionis, quam justam putabat, satur, naves insuper diripit, situras ad-
 mercatum Francofurtensem: cingit urbem collecto undiquaque exer-
 citu: quatit tormentis, sed conatu irrito: movens inde castra vineas depopu-
 latur: patibulum deiicit. Triennio toto cum durasset, sopitur tandem cō-
 troversia isthac, magnorum quorundam hominum intercessione: Fran-
 ciscus proscriptionis ignominia liberatus, in gratiam Caesaris reducitur,
*Procumbit itaque ad genua ejusdem: supplex orans, ne Mercurium Marti praepone-
 rare impensius Mercatoribus velit, quam armatæ Nobilitati.* Siquidem imperij
 propagandis terminis, nobilibusque parandis victorijs, magis hujus
 quam illorum sit opus operâ atque adminiculo ha-
 biturus. *Author ex Rupeapoletano*

Archivo.

NUMMUS MEMORIÆ DICATUS
 MAXIMILIANI I. IMPERATORIS;
 CUSUS DURANTIBUS COMITIIS IMPE-
 rialibus Augustæ Vindelicorum:
 Anno Christi 1518.

Vitæ mihi faciliq̃ præditus erat ingenio Maximilianus I. Imperator: necessitate, non nisi extremâ urgente arma induc-
 bat: sic, ingravescente jam ætate, operam dedit sedulo: quò
 pacatum, quâ tum quidem fieri posset, successori Imperium
 relinqueret. Præclare laudabiliterq̃. Ut enim belli tem-
 pore, cum mala ingruunt atque incommoda alia, tum nul-
 lus est aratro dignus bonus: squalent abductis arva colonis: sic pax aurea (vides
 eam in nummo Imperatoris) fruges fructusq̃, hoc est, omnium rerum ubertatem,
 non manu parca, sed plenis calathis atq̃, canistris offert. Referri huc potest, ac de-
 bet, quod eodem penè tempore, cum Pontifice, Rege Angl. æ: Helvetiis foe-
 dus iniit: iuvit ac promovit reconciliationem Francisci Gallorum Regis, &
 Caroli Hispaniarum Belgarumq̃ Principis: rediit cum Venetis in gratiam
 restituta Brixia Veronâq̃, & non nisi belli sumptibus exolutis. Spectat
 eodem, quod Carolum nepotem, in Hispaniam abiturientem, arte com-
 plexus exosculationisq̃ ubi fuisset, pro ætate multis de rebus instruit, ac qua
 ratione Belgas, Hispanos, Germanos ac Italos in sui amore ac reverentia
 contineret, edocuit: Belgarum verò ordinibus, diu ac sæpè de officio erga

Adolefcentem Principem admonitis, deque Rēpub. rectē constituendā, sa-
suberrima praecepta reliquit.

Est eurae ejusdem ac sollicitudinis, quod in Comitibus postremis, cum Septemviris Imperij Electoribus, qui, praeter Bohemiae Regem, Augustam omnes venerant, de Carolo Nepote in Romanorum Regem eligendo agere coepit: effecit, ut cum novi exemplares esset, Caesare nec dum a Pontifice coronato regem eligi, in concilio propositum fuerit, eò inducendum esse Leonem, uti coronam, & alia Imperatoriae dignitatis insignia, per Legatum conferenda in Germaniam mittat: soluto vero Augustano conventu, Oenipontum profectus mittendis hinc inde legationibus Nepotis successionem identidem urfit. Et ecce has inter cogitationes dum versaretur, lenta eum febris invasit, quae uti soli coeliq̄ue mutatione, aut ipso itinere discutere-
retur, secundo amne in Austriam descendit. Welsam oppidum cum venisset, intendi morbum videns substitit, ultimisque sacris ritu perceptis, animam Deo reddidit pridie Idus Januarij, Anno 1519. cum vixisset annos propè sexaginta: Imperasset triginta duos. Gerardus de

Roo in Annalibus Austriacis. Author.

NUMMI CASTRENSES

ILLE DUCIS ULRICI WIRTE-
BERGICI REFERENS IMAGINEM: HI CUSI A CA-
rolo V. Imperatore Ducatum Wirtenbergicum,
pulso Ulrico, obtinente: Anno Chri-
sti 1519 & seqq.

ST Reutlinga Rom: Imp. municipium: vicinum Wirten-
bergenfibus: uterque conterminus ager: confines fylvæ:
conjuncti limites. Accidit, cafine an industriâ dubium,
quod e Wirtenbergicis faltuarijs quidam eo in oppido à
cive intramœnia occideretur. Dux cui charus necatus erat,
fifti fibi percufforem ad iudicium postulat. Cunctantibus

oppidanis parat ultionem: contrahit exercitum de suis magna ex parte subditis: Reutlingios ex improvise media hyeme obsidione cingit: fontes ac fluvios avertit: muros amplius sepringentis ictibus majorum tormentorum verberat. Oppidani subito infortunio perterriti, sed non fracti, urbem fortiter defendunt: muros acervo projectilium saxorum indefessè muniunt: spectati hostes in maximo frigore, & altâ, quæ jacebat, nive durare diu haud posse. Dux dum nihil segnior ad Urbem expugnandam totus accingeretur, vili sago rectus, & rustico pileo: corruisset magna muri pars arcis eversa machinis: altè brumali gelu fossâ concretâ, hostibus aditum præberent non difficilem, oppressi tot malis Reutlingani deditionem faciunt: Princeps, urbe præsidio de suis munitâ domum se recipit. Erat in federe, uti appellabatur, Suevico Reutlingia. Quapropter confœderati ejus rem hanc ad se pertinere existimantes, diu non cunctantur: bellum Duci indicunt: resistenti plerasque arces, oppidaque adimunt: urgent ita denique imminutum viribus, ut relictis in arce Tubingensi liberis per sylvam Hercyniam in Mompelgartensem comitatum recipere sese cogeretur. Eam deinde provinciam Cæsar à confœderatis: post Ferdinandum Frater à Cæsare, cum hæreditas divideretur, est consecutus. Patriâ vero Dux profugus Helvetiorum aliquot millia cogit, ut sua recuperaret: & præter alia, Sturgardiæ suburbium capit: in eoq; castra ponit, ut oppidum etiam occuparet. Cum autem Suevici fœderis ordines, & Ferdinandi quoque Regis præfecti, qui regionem illam tenebat, copias conscriberent: & occultè milites atque duces ad defectionem sollicitarentur, pecunia quoque non suppeteret, ab incepto rursus desistere coactus fuit. Reducitur tandem patrium in Ducatum opera maximè laboreque Philippi Hassiæ Landgravij, cum in

Vndecimum usque annum exilium pertulisset. *Slei-*

danus. Joannes Pedius Techingerus in Comment. de Hulderico Princ.

Wirttemberg.

NUMMUS CASTRENSIS
 CHRISTIERNI II. REGIS DANIÆ,
 CUSUS EXPEDITIONE CONTRA SUE-
 COS susceptâ: Anno Christi 1520.

VT symbolum Christierni hujus Secundi animum prodidit ad arma potius, quam pacem ac tranquillitatem proclive (*Aquila namq. cum Dracone bellum perpetuum*) sic Imperium ejus turbis motibusque abundavit, tristi tandem fine clausum. Jus primò, quod ex Avi & Patris successione in regno Suetiæ sibi vindicavit, armis persequi cum decrevisset, magno è Saxonibus, Frisii, Scotis, Gallis collecto exercitu, in Stenonem Suetiæ Regem duxit: Stocolmiam sedem regiam magnâ operum vi cingit. Sed adventante Stenone, obsidione solutâ, cum restantevento exercitum toto trimestri expectato transmittere non potuisset: summâ rerum omnium penuriâ pressus, à Stenone comeatum, & fidem accipit, quo securè in Daniam redire sibi liceret: quam ipse humanitatem, quadriennio post detestandâ fraude pensavit. Sequenti anno multo majus crudelitatis & perfidiæ specimen edidit. Nam potentiori cum exercitu excursione in Vestrogothorum terras à Danis factâ, & pugnâ super mare congelatum commissâ, ictu tormenti in femore vulneratur. Steno cum paulò post obiisset, & duce sublato numerosus Suecorum exercitus statim dissipatus esset, Christiernus victor à proceribus regni, qui Danicæ factioniserant, evocatus, coronâ regiâ Stocolmiæ ornatur, eodemque die, veritus ne se absente Stenonis liberi à contrariâ factionis principibus, rursus in regnum restituerentur, clausis urbis portis, præcipuos ex omnibus ordinibus viros cõvivio à se acceptos populo astante & trepidante ad XCIII. obruncari jubet: relictis ante prætorium, ad horrorem per triduum cadaveribus. Ita Stocolmiâ profectus, cum multa sævè in multos passim perpetrasset, incolis ad facti famam ad 30000. cum armis accurrentibus, ipse per devia & sylvas noctu potius quam interdiu, iter faciens, in Daniam vix tandem revertitur, ubi tot cædibus efferatus, cum ne suorum quidem sanguine cruentam sicim restringere posset, à Friderico patre Holstatiæ principe, & Lubeccensibus bello petitus: terrente cõscientiâ, cum uxore Isabella, Cæsaris sorore, & liberis in Zelandiam profugit. Tertio,

NUMMUS CASTRENSIS
 EFFIGIEM SOLYMANNI, UNA
 CUM DELINEATIONE URBIS ET CASTRI BEL-
 gradensis, referens erepti Christianis
 Anno Christi 1521.

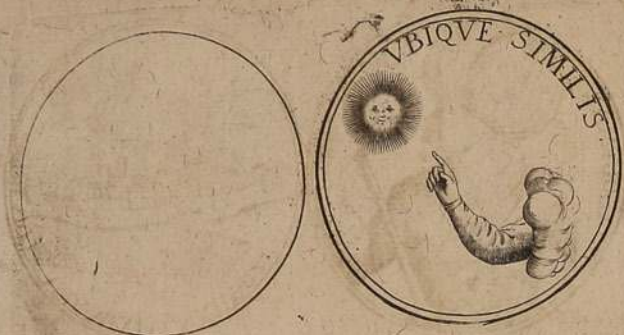

SOLYMANUS Turcarum Imp. Caierbeio five Cazelli Præ-
 sidente Syriæ profligato, Ægyptoq; recepto, quietis impatiens,
 ne ab Ottomannicâ erga Christianam Remp. rabie deficere
 videretur, Belgradum, quæ & Alba Græca, totius Ungariæ,
 adeoque Christianæ Reip. propugnaculum ex Pyrrhi Bassæ,
 viri ingentis animi & consilij, instinctu oppugnavit. Reser-
 vabantur enim in munitissimo isto oppido vexilla & trophæa Turcis à tem-
 pore Amuratis, usque ad Solymanni imperium erepta. Legati insuper Tur-
 cici ab Ungaris malè habitî, causam & initium belli, & quæ eam sequebatur
 calamitatis dedêre. Ingenti itaque collecto exercitu properè famam ipsam
 adventu suo prævertens, Serviam ingreditur: inde Ungariam: cui tum Lu-
 dovicus Ladislai filius, juvenis rerum imperitus, nec quicquam præter no-
 men Regium inter Proceres Ungaricos obtinens, præerat, nemine obsisten-
 te petiit. Præfectus Belgradi, cognito imminente periculo, auxilium & stipen-
 dia pro militibus petens, spe sua frustratur. Tyrannus urbem Belgradum ci-
 tra ullum suorum detrimenrum expugnat, diripit, militiq; Christiano
 præfidiario, cui auxilia non mittebantur, stipendia à suo rege debita persol-
 vit: sacramento solutos impunè dimittit, sibiq; aditum planum ac
 facilem non tantum in Ungariam, sed etiam reliqua Chri-
 stiani imperij regna patefacit. *Philipp.*

Lonicerus Author.

PHILIPPI VILLADANI, MAGNI
RHODIORUM MAGISTRI IMAGINEM REFERENS.
Clari ob Rhodum strenuè ac viriliter de-
fensam. Anno Christi 1522.

BELGRADO expugnato, Solymannus ad occupandam Rhodum magno conatu animum adiecit. Non pauci quidem ex nobilioribus Bassis hanc expeditionem dissuadebant, animo recolentes, ingeni cum dedecore & clade, Insuper istius expugnationem à Mahumete frustra tentatam fuisse. Verùm, cum paternorum præceptorum memor Solymannus, nihil aliorum moraretur consilia, sub finem mensis Junij, classe instructâ quadringentorum navium, exercituque viris bis centenis millibus constante collecto, cum valido machinarum bellicarum robore Rhodum appulit. In sextum usque mensem duravit obsidio, inque ea magni compremis Rhodiorum Magistri Philippi Villadani virtus enituit; intrepido animi robore commonstrantis, *Virum fortem solis instar semper sibi similem esse: non extolli rebus secundis; non deprimi adversis.* Cum sapius infelicitè, & aggeribus & cuniculis actis, Turcæ expugnationem tentarent, multisque Rhodiorum virtute caesis, dysenteria etiam triginta ferè millibus extinctis, jam Solymannum instituti sui poeniteret: ecce recentem ex Naxos militem Farathes Bassa, Caierbeius vero Alexandria, quadraginta triremes frumento oneratas adducit. Novis hisce confirmatus auxiliis Solymannus, ab urbis expugnatione nihil remisit: præsertim cum magnâ murorum parte destructâ, sublatoque juventutis robore, adversus hostilem impetum Rhodiis satis haud esse virium animadverteret. Sub tempus illud ex Hispania Romam revertebatur Adrianus VI. Romanorum Pontifex, mediocres secum ducens copias, tum etiam aliquot triremes, quas ad subsidium Rhodiis adduci hortabantur, sed frustra, Cardinalis Medices, qui postea ad Pontificiam dignitatem evectus Clemens VII. dictus fuit: & Cardinalis Farnesius, qui factus Pontifex Pauli III. sibi nomen usurpavit. Christianorum itaque Principum auxiliis se destitutum esse animadvertens magnus Rhodio-

Rhodiorem Magister, factâ deditioe, iis conditionibus hostium violentiâ
cessit, ut qui vellent, relictis machinis bellicis, quæ possent liberè secum auf-
ferrent. Quibus pactis religiosè stetit Solymanus, urbemque cum triginta
virorum millibus modestè ingressus, eâ erga Philippum Villadanum usus
fetur humanitate, ut eius fortunæ non parum condoluisset visus fuerit. Sic
cum magna sui gloria, ingenti verò Christianæ Reip. de decore & detrimen-
to Solymanus Insulâ nobilissimâ potitus est, quæ, ut Thomas Gnichardus
ait, *erumnose Græciæ fuit protectio: peregrinantium diversorium: naufragorum por-
tus: miserorum asylum: languidorum Xenodochium.* Facta fuit dedi-
tio ipso natali die Christi, qui annum salutis in-

choabat 1523. *Philippus Lo-
nicerus.*

NUMMUS VOTIVUS
 HADRIANI VI. PONT. MAXIMI
 IMAGINEM REFERENS: CUSUS POST ADE-
 ceptum Pontificatus honorem: Anno
 Christi 1522.

IN Leonis Pontificis locum, scribit lib. historiæ suæ 20. Paulus Jo-
 vius, susceptus Hadrianus Sextus: mirâ & certepudendâ, si Italia
 decus respiceretur, Senatorum factiosorum suffragatione: quâ festi-
 natis comitiis, hominem apud Batauos extremi Oceani natum, &
 tum in Hispania agentem virtutis nomine, cunctis senatorij ordinis
 prætulissent. Est ita: parum è dignitate sedis Pontificiæ mil-
 tis visum, cum Itali haberi possent, cis Alpes hominem accersiri: cum è no-
 bilitate præcipui, textoris filium. Sed virtus Hadriani fecit, doctrinaque in-
 signis, cum vitæ integritate, morumque sanctitate singulari conjuncta, ut
 Caroli V. Præceptor primo fieret, & Consiliarius: ut Academia Lovanien-
 sis Cancellarius: ut in Hispania, absente Carolo, gubernator: ut Episcopus
 Dertusensis: ut tandem Ecclesiæ Romanæ caput. Fœdus fecit cum Carolo
 V. Venetis, Ferdinando Archiduce Austriæ, & quibusdam civitatibus Ita-
 liæ contra Franciscum Galliarum Regem: misit Franciscum Cheregatant
 ad conventum Noribergensem cum certis mandatis contra Lutherum.
 Magnoperè ei in votis erat, ut sua opera, studio, consilioq; finiretur, quam multi so-
 licite experebant, quæq; jam tentata accepta à nonnullis fuerat, Ecclesiæ, Curieq; Ro-
 manæ reformatio. Sed antequam vix manum operi huic admoveret, non sine
 veneni suspitione sublatuè è medio fuit. Sedit non nisi anno 1. men-
 sibus 8. diebus 6. Cardinalem unum creavit. Sepultus
 ad S. Mariam de Anima. Germano-
 rum Author.

NUMMUS TYPICUS

FRANCISCI A SICKINGEN

EQUITIS AURATI IMAGINEM REFERENS:

Cusus cum Urbem Trevirensē hostiliter
obsideret, Anno Christi 1522.

& 1523.

RÆCLARIS admodum atque eximiis animi dotibus Heroem isthuncce (cujus & superius facta mentio) præditum fuisse, indicio illud esse potest: quod Carolus V. imp. cenfor ingeniorum accerrimus, non solum in Consiliariorum eum numerum allegit, sed & exercituum variorum ducem ac caput esse voluit. Caterum ut *vitiis nemo sine nascitur: optimus ille, qui minimis urgetur*: sic in hoc Francisco desideratum unicum penè illud fuit: quod ultionis vindictæque cupidior, tentaret ea non nunquam atque aggredere, quæ vires suas, facultatesque longè superarent: fieret hinc, ut magnis ausis, conatibusque suis non raro excideret. Hujus generis fuit, quod Richardo Archipræsuli Trevirensi per literas bellum denunciavit: cum is jure agi prohiberet cum duobus ditionis suæ hominibus, pro quibus fidem suam interposuerat. Deforme namque atque humile quippiam, seculo illo, videbatur; judicis consequi sententia, quod quis armatâ, cum suâ, tum suorum manu impetraturum sese consideret. Spei itaque animique plenus, & cum agnatorum suorum, tum nobilium aliorum adjutus subsidiis, Trevirim obsidet, primariam Galliæ Belgicæ Urbem & sedem Electoralem: obfessam tormentis igneque injecto oppugnat acerrimè. Viceversa etsi nihil Archiepiscopus intermitteret eorum, quæ ad defensionem urbis pertinere videbantur; magis tamen fractus, & ad solvendam obsidionem urbis coactus Sickingus fuit, cum Ludovicus Elector Palatinus, Philippus Hassiæ Landtgravius, ut & Suevici fœderis consortes, Archiepiscopi viribus copias suas conjungerent: fractæ pacis publicæ Sickingum reum agentes, eaque de causâ puniendum existimantes. Franciscus in arcem suam Nantstadium sese recipit: ubi à principibus arctè obsidetur: cumque

nocte quadam hostium castra contemplaturus, tectum cōscendisset, lethali
 vulnere à trabe, quæ tormento icta, inque frustra dispescita fuerat, faucia-
 tur, æque eodem paulò post moritur. Ditio ejus licet in potestatem Cæsa-
 ris venerit, tractu artamen temporis ex parte majore Hæredi-
 bus ejus ac confanguineis restituta

fuit. *Author.*

NUMMI CASTRENSES
 AC CUSI DURANTE OBSIDIONE
 TICINENSI SECUTA MEMORABILI PUGNA
 ad Papiam commissâ. Anno
 Christi 1524.

Adversus Carolum V. Hispaniarum Regem, & jam electum, Imp. Romanum, terrarum marisque præpotentem principem, spiritus erigere est ausus Rex Galliarum, Franciscus Primus: vel quia prælatum sibi in Imperio Carolum ægrè ferret: vel quia illustrandi nominis occasionem quaereret. Belli huius initio Gallus quædam loca Cæsarianis: illi Gallo ademerunt:

tandem & huic Mediolanum ereptum à Carolo, & Massilia Gallia transalpinæ utris insignis obfessa. Duces exercitus erant Carolus Borbonia princeps, qui nuper à Gallo ad Cæsarem defecerat: & Marchio Pisearia vulgo sic nominatus: ambo viri ad omnia vel cogitanda vel explicanda consilia prudentissimi. Hi relicta Massilia (cum à Gallo maximas contrahi copias ad solvendam Massiliae obsidionem inaudirent) exercitum aliò suum abduxerunt. Gallus, viribus & tunc videbatur superior, mirâ celeritate superatis Alpibus, incunte Octobri agrum Mediolanensem attigit. Interea pari studio est eò properatum à Cæsarianis ducibus. Hi Papiam (aut ut vetus habebat nomen) Ticinum: illius duces cum equitibus aliquot Mediolanum ingressi sunt, regi & copiis eius hospitia petitori. Interea Papiam quoque concessit Dux Cæsareus Antonius Leva, vir in primis strenuus; qui conspectis hostium exploratoribus, muniri loca omnia: ferrea & ænea tormenta lapidesque tormentarios subvectari: aggerem intus substrui: denique nihil non eorum parari jubet, quod ad arcendum hostem pertinere existimaret. A Gallo Papia obsideri capta Quinto Calend. Novemb. acta utrinque ea, quæ ad oppugnationem ejus strenuam, quæque ad defensionem spectare videbantur. Durante obsidione octavo Idus Novemb. de communi sententiâ ad oppugnandam urbem, totus ferme exercitus rapitur, & ad ipsas fossas admovetur. Qui intus erant vasa lignea, terram, alia multa comportare: aggeres erigere: nihil hosti opportunum relinquere: nihil sibi quod idoneum ad depellendum esset, neglectum permittere. Secundum hæc milites Germani catervatim ad Ducem concurrentes stipendia

exigere, unde se vestiant, unde ventri quoque satis faciant. Decernitur ut mercatores pannarum militem vestiât: soluta obsidione, à Cæsario Quæstore pecuniam accepturi: nummos exteri mutuò darent. Venditum publicè quoque frumentum. Sed ubi nec his quidem modis tantum contrahi potuit signata pecuniâ, ut militi solveretur, Leva argentea sua vasa omnia conflare, & in nummos converti iussit, unde stipendium est militi ministratum. Crescere cœpit hoc tempore obsidionis calamitas. Tantâ enim laboratum est inopiâ rerum omnium, quæ ad victum pertinent, ut equinæ & asininæ carnes obsessis pro dulci cibo fuerint. Per eosdem dies etiam lignis ad cibum coquendum deficientibus, miles pulcherrimas civium ædes diruit. In his malis iterum lacescere obsessum Gallus: Germano excubias agenti, asininæ carnis esum exprobrare: stipendia iterum efflagitare Germani. Antonius pecuniam quantam posset publicè privatimque ut corraderet, à Canonicis Templi Majoris mutuam accipit: fasces, insignia, vel argenteos baculos in nummum conflat, qui Ticinensis Scholæ Rectori ad Comitia, vel eunti aliò, præferri consueverant. Quæ rursus cum non sufficeret,

ceret, & jam tertium stipendia peterent Germani, Antonius quod gestabat aurum monile conflagavit, militemque suum placavit.

Rebus hunc admodum comparatis, Carolus Borbonius sexto Calendas Februarias repente cum validâ manu apparuit in agro Laudensi: Gallus tormenta omnia avehendâ curavit ad locum, quâ venturum putabat hostium copias, prohibiturus ne propius accederent: militem quoque in Vrbeculis, quas occupaverat, hyemantem, ad castra vocavit. Dies venerat, qui sextus est Calend. Martias, quo tempore, ex loco eminentiore, Papiensibus qui plus quatuor mensibus jam inclusi tenebantur, belli data signa. Quod ubi intellexit copiarum Cæsaris in urbe obsessâ Præfectus, relictis qui urbem tuerentur, copias educit: primumque omnium tribus locis effracto arietibus castrorum muro, qui Gallicas acies egregiè tuebatur, Cæsariani vallum irrumpunt. Rex ubi hostem intra munitiones esse audivit, sub auroram jubet unâ cum bellicis machinis obviam ire armatos, qui Cæsarianos prohibeant. Itur: pugna committitur varia, atrox, cruenta. Horam ferè unam dubius fuit, & anceps pugnae eventus, cum repente suorum casu pedites Galli consternati, primum loco cedere, mox terga simul vertere ceperunt. Rex, ubi etiam extrema acies à Cæsarianis est equitibus circumventa, & à fronte alij urgebant infestius, viribus auxilioque destitutus capitur: cumque eo Rex Navarrae, Pontificis Romani legatus: duces ac principes complures alij. Nec tamen incruenta hæc stetit victoria Cæsari, in cuius exercitu præter insignes alios Duces, octingenti ferè desiderati. Parta insigni hac victoriâ, Cæsariani cum præda, captivisque Regibus, ac tota ferè Galliarum regni nobilitate, Papiam ovantes repetunt, magnâque civium quoque lætitiâ, & gratulantium, acclamationibus, urbem, longa jam obsidione liberatam, ingrediuntur. Salamandra constantie in rebus adversis signum hieroglyphicum est: cuius ea natura scribitur, ut sine lesione in igne vivat: frigiditate etiam sua ignem extinguat. Symboli id loco usurpare Francisco placuit: sicuti vicissim Cæsari Aquila se assimilare; Basiliscus & Anguibus hostes suos, bello à se subactos. Hadrian. Barlandus: Author.

NUM.

NUMMI MEMORIALES
 REFERENTES IMAGINES EORUM,
 QUORUM POTISSIMUM VIRTUTE OPERAQUE
 Motus Rusticorum, in Alsatia atque Thuringia
 sunt extincti. Ann. Christi 1525.

A Nno restituta salutis M D XXV. nulli non nota Seditio Rusticorum per Sueviam & vicinam Germaniae partem, quae est ad Danubium, primo vere exorta fuit: parvisque primò ab initiis ad eò crevit hoc malum, ut nullus postea mensis fuerit, quo non aliis atque aliis locis sit rebellatum. Incendium idem cum è Germania vicinam in Lotharingiam pervenisset, Antonius ejus regionis princeps, fratre suo Claudio Guifio (qui Gallici exercitus reliquias pugnâ Papiensi dissipatas collegerat) inter alios comitatus Tabernas Alsatias usque progreditur; quo loco rustici maximo numero convenerant. Et cum insuper aliquot Rusticorum millia his auxilio venirent, ille copiis aliquot equitum; peditumque missis, propè vicum Lupfitemum ad mille quingentos occidit: reliquis fugâ dilapsis: potamè verò in eos, qui circa Tabernas erant, ingentem edidit stragem. Quae tamen in re fides desiderata fuit. Nam jussi deponere arma, & impunitate promissâ, cum per medias equitû & peditum cohortes prodirent inermes, domum

domum quisque suam relitur, levi quadam occasione concitata turbata fuerunt magna sui parte: post a furente milite, direptum est oppidum & arx Episcopi, cives etiam & promiscue omnes interfecti, nullo discrimine. Ea facta strage cum Princeps domum rediret, alter rusticorum exercitus ad vallibus Wilera fauces confederat, ut transitu ipsum prohiberent: sed commisso praelio cæsi fuerunt supra millia quatuor. In eo conspectu Comitem Isenburgicum desideravit. Itaque maximam cum prædâ plurimisque captivis domum revertit. Consimilis fuit aliorum in Palatinatu & agro Wormatiensi exitus. Quibusdam tamen in locis placide res composita fuit, dexteritate Magistratus & intercessorum: quos inter seditione in Brisgoia orta, captoque Friburgo strenue suis: partibus defunctus fuit Wilhelmus Dominus in Rappolstein, tempore eo supremus Alsatia Advocatus Cæsarius. In Thuringia pariter cum tumultuaretur a prophana multitudo ad conatus eius infringendos Saxonie Princeps Fridericus validas contrahit copias: verum in ipso belli apparatu moritur die Maij 12. Albertus etiam Comes Mansfeldius collectis aliquot turmis equitum, & impetu in illos facto ad ducentos interficit. Perterrefacti ceteri neque longius progressi Franckenhufium fugam petunt, ibique commorati majores copias expectant. Hæc res sola imperum illorum tardavit, eaque moram interpositam, vicini Principes equitatum conscribunt ad mille quingentos: & peditatum non magnum. Hi erant Saxonie princeps Johannes Elector, eiusque Patruelis Georgius: Hassie Landrgravius Philippus: & Brunsvici Dux Henricus. Non longè a Franckenhufio confederant rustici in monte: & contractis curribus muniendi sui causa difficulter poterant adiri: sed neque tormentis nec armis idonee erant instructi: & plerique omnes rei militaris imperiti. Quapropter Principes etiam mitigatione quadam impulsimissis internuntiis hortabantur: ut traditis modò seditionis authoribus, ab armis discederent, & impunitate proposita domum redirent. Vicissim antesignanus Rusticorum, cum concione seditiosam verèq; tribuniciam suos esset cohortatus, prius etiam Adolescentem Nobilem missum a Principibus contra jus gentium interfecisset, clamore sublato, & S. spiritus implorato auxilio, acies in Principes dirigebat. Eo facto magis exacerbati principes committendi praelij dant signum, & copias instruunt. Fit impetus in hostem, & tormentis primum res agitur. Cum autem in munitiones fieret impetus, ac multi passim interficerentur: ibi demum in fugam coniecti Franckenhufium perunt: alij quidam in diversam montis partem sese recipiunt, ac in proxima valle per paucos equites aliquandiu sustinent, ac demorantur, ex iisque unum & alterum interficiunt. Cum enim magna sui parte fugerent, equites absque ordine vagabantur, & quam quisque in partem venisset, ibi fugientes persequerentur; sed nonnullis desideratis accensi ira studioque vindicta magis instabant, & ad quinque circiter millia conciderunt. Mox a praelio fuit occupatum Franckenhufium, capti in eo trecenti & capite multati, inter eos in primis Münzerus turbarum harum concinnator, cujus caput affixum hasta, exempli causa, mediis in campis collocatur. *Sleidanus Author.*

o 28

NUMMUS MEMORIÆ DICATUS
 CLEMENTIS VII. PONT. MAX. CU-
 SUS POST FOEDUS CUM GALLO, ANGLO, VE-
 netis, Francisco Sfortiâ, contra Carolum V.
 Cæsarem sancitum. Anno Chri-
 sti 1526.

DEderat Franciscus Rex Gallia: insignae exemplum, non temere concessam à superis victoriam, spe magnificarum promissionum sine fructu è manibus dimittendam: sed instendum cœlestis doni beneficium cogendosque ante dimissionem, ad earum rerum satisfactionem, quas verbis promittebant. Liberatus quippe à Cæsare pactis stare recusabat, posthabitis filiis, quos obsides reliquerat: spretâ jurisjurandi religione, quâ sese obstrinxerat: & ut vires magis suas magisque stabiliret, de foedere cum Pontifice, Anglo, Venetis, aliisque Italia: Principibus maturè pangen- do cogitabat. Pronos eam ad rem cunctos invenit. Pontifex in primis *Clemens Josephus in hoc fratrum contubernio esse voluit: & quod veteres animo offensiones aleret: & quod suspectam admodum Cæsaris potentiam haberet: & quod Cæsar in Hispania edicta quædam contra sacrosanctæ sedis auctoritatem promulgaret: & quod Mediolensi arci, priusquam fame oppressa hostibus dederetur, maximis copiis in tempore succurri posse statueret. Maturatione itaque maximâ res agitur: igitur foedus 17. Maij Anni 1526. Cuniaci inter Regios procuratores, & Pontificis ac Venetorum ministros ab altera. Capita foederis hic ponere otiosum, cum à Guicciardino & aliis prolixius recenseatur. Commodi interim parum ex hac fraternitate sensit Pontifex. Differt sua auxilia Francus: Sfortia, commeatus adactus inopiâ Mediolanensem arcem tradit Borbonio: Cæsariani Pontificem à confœderatis separaturi, cum operâ Procerum Columnensium inducias aliquot mensium cum eo pepigissent, ipseque induciis temere fidens militem omnem dimisisset, securum obruunt: Romam nemine resistente occupant. *Francisc. Guicciardinus: Pontus Heuterus: Author.**

NUMMUS CASTRENSIS:

CUSUS DURANTE OBSIDIONE

Cremonensi, Anno Christi 1526.

LEMENTIS VII. Pontif. Max. Francisci primi Galliarum regis: Venetorum & Principum Italiae confœderatorum copia, cum aliquandiu frustra Mediolanum obsedissent, Helveticis & Medicæis copiis in castris Mediolanensibus relictis, Malatestam Baleoneum Perusiensem cum octo millibus Itolorum ad obsidendam Cremonam miserunt, qui centum tormentis majoribus per triduum creberrimis ictibus urbem conquassans, maximam murorum ruinam effecit. Erat in urbe Conradinus Glirinensis Cæsaris præfectus, cum mille Germanis, & quingentis Hispanis, qui nocturna excursione in castra hostium irruentes, stragem maximam edidère: signa tredecim militaria in urbem retulère. Itali, etiamsi per ruinam murorum maximus pateret aditus, impressionem tamen facere sunt averfati. Hæc suorum timiditate Julius Monferonius, & Malatesta commoti ipsimet per ruinas hostes adorientes, reprimuntur. Julius, cum multis aliis fortiter pugnans occumbit. Damno hoc accepto Itali ducem Urbini cum toto exercitu, in auxilium vocare coacti sunt: quem Germanorum militum virtus eum in stuporem metumque rapuit: ut non homines, sed Cacodæmones in urbe esse diceret. Obsessi tandem pulveris tormentarij, & aliarum rerum coacti inopiâ, ubi vitam & salva sua omnia pacti fuissent, explicatis signis urbe excedunt, eandemque hosti relinquunt.

Durante obsidione moneta, quam vides, inter manus militum versata fuit. *Ada-*

mus Reusnerus.

NUMMUS TRIUMPHALIS
 CUM ICONISMIS DUOBUS: CU-
 SUS AD MEMORIAM EXERCITUS PONTIFICII IN-
 ter Padum cae Mincium dissipati: nodi confœde-
 rationis magnâ ex parte soluti. Anno
 Christi 1526.

Confœderatorum in Italia res, quæ exiguum hæcenus suc-
 cessum hæbuerant, in peius indies ire ac senescere cœpère:
 res verò Cæsaris melius habere; posteaquam præter recen-
 tes copias acquisitas persuaderi sibi Georgius Fronsper-
 gius, Cæsari semper addictissimus, passus fuit: ut cum con-
 scriptis suo ære quatuordecim millibus peditum Germa-
 norum, acceptisque ab Archiduce Ferdinando quingentis equitibus, la-
 borantibus Cæsarianis in auxilium proficisceretur. Is per Tridentinas Al-
 pes, mense Novembri, in Italiam se demittit: frustra Urbinatum Duce, con-
 fœderatorum Imperatore, impedire id conante; qui Vaprio profectus Jo-
 hannem Medicem, sexcentos graves compluresque levis armaturæ equi-
 tes, & circiter novem peditum millia secum duxit: non quidem ut cum ho-
 ste aperto prælio dimicaret, sed in festando, & commeatus impediendo in
 aliquod cum discrimen adduceret. Ac diu quidem, quodnam futurum es-
 set Germanorum iter fuerat dubitatum: tandem tamen Burgofortum ver-
 sus id cæperunt: quo cum ipsi tormenta non haberent, quatuor minora tor-
 menta (falconetos vocant) à Ferrariensium Duce missa, Pado sunt adve-
 Æta: quod quidem auxilium per se parvum, fortunæ beneficio maximum
 extitit. Nam cum Urbinas illos persequens, in Manruanum septum, quod
 Serral-

Serrallium vocant, in quo & illi adhuc erant, effret ingressus, cum illi Burgo-
 fono appropinquarent, Joannes Medices, quamvis cum parva fructus spe,
 novissimum illorum agmen, cum expeditis equitibus est insecutus: cumq;
 eos tormenta accepisse ignorans audacius accessisset: ipsiq; tormento-
 rum uni ignem admovissent, altero ictu Johanni Medici paulum supra po-
 plitem crus fregerunt: quo vulnere Mantuam perlatus, post paucos dies
 maximo cum belli detrimento, in quo nulla prater ipsius arma unquam
 hostibus terrori fuerant, mortuus est. Nam etli viginti novem duntaxat
 annorum juvenis, & ferocissimo animo esset: experientia tamen ac virtus
 in eo annos superabat, breviq; in re militari celeberrimus

dux futurus, certo credebatur. *Pont. Heu-
 terus Franc. Guicciard.*

NUMMI DŪO FERALEs,

QUORUM ALTER TRISTEM
 LUDOVICI HUNGARIÆ REGIS INTERITUM
 refert, ad oppidum Mochacz suffocati: Anno Christi 1526.
 alter Regis admodum desiderati refricat memoriam:
 Turcâ miserabiliter Hungariam vastante,
 Anno Christi 1543. &

1544.

T Solymanus Turcorum Imp. Hungariam invaderet; causas multas, interq; eas has non postremas habuit: quod Regem mollius educatum à suis contemni: niti prorsus aliorum consiliis: regnum turbis ac proditionibus domesticis agitari: ardere odiis mutuis Principes Christianos, eaque propter ad ferenda Hungaris auxilia, minus vel promptos, vel citos fore animadverteret. Collectis itaque bis centenis virorum millibus Ungariam ingreditur Anno Christi 1526. cumque Taurinum venisset, pramissit Balibio duce equites, qui excurrando hostium agros popularentur. Rextum Buda erat: & copias quas potuit coegit, quorum numerus 24000. excessisse negatur. Erat cum rege Georgius Zepusius, septem Castrensis praesidis frater: & Paulus Tomori homo temerarius, qui regem impulit, ac penè coegit, ut hosti obviam iret. Solymanus promotis ad Mochacz oppidum castris, a quo in loco, quia hostis numerum valde exiguum sine ductoribus & tormentis vidit, nihil differendum statuit, sed praelium committendum. Cunctis ergo à Rege quoque per Tomori confusè ad certamen dispositis, cum aliquandiu nostros procurfationibus & levibus praeliis exercitos, attrivisset, tandem manus longè impares, & summæ adeo

aded eo pie 30. Augusti conferunt. Exercitus Regius facile & miserabiliter
 offuso terrore caditur atque fugatur : cadunt amplissimi quique presides
 ignominiose succumbit Tomori fortiter dimicans : Zebufius dum in na-
 vem citato equo insilire nititur, aquis Danubij obruitur : Ludovicus, ho-
 stis manus effugere volens, ex media cœde in lacunam quandam, ex stagna-
 tione Danubij, equo delatus, quod armis gravabatur, ibidem submersus in-
 teriit. Cadaver post duos demum menses repertum in Alba regali perho-
 norificè tumulatur. Solymannus usus fortunæ prosperitate Budam occupat,
 redeunte hyeme in Thraciam copias reducit, & victoriam hanc e ma-
 ximâ festivitate celebrat. *Philippus Lonicerus in Chron.*

*Turcico. Petrus Ranzanus in Epirome re-
 rum Ungaricarum.*

NUMMUS GRATULATORIUS
 CUSUS IN HONOREM CAROLI V.
 IMP. EXPUGNATA PER MILITEM ROMA,
 auspiciis Caroli Borbonij. Anno
 Christi 1527

Ræclare se rebus consulturum suis statuebat Clemens VII. Pont. Rom. si fœdus Italiæ Principum, & maximarum civitatum constitueret: quo tutiores essent ad versus ingruentem Cæsarem, & ad illum excludendum (nam hoc planè agebatur) valdiore. Carolus vicissim nihil ad turbanda hujusmodi consilia prius habuit, quàm exercitum in Italiam quam primum mittere: qui cunctis minaretur: Juberetur itaque Georgius à Fronsperg clarus eques, & notæ virtutis exercitum conscribere, quem ille contractum ocyus ex Alpestestri Rætia in Arthesin vergente, sub initium anni 1527. in Italiam ducit. Fronspergio præter alios se adjungit, Carolus Borbonius Cæsareanorum copiarum præfectus, qui ab induciis cum Pont. Max. transigendis prorsus abhorrebat: incitabaturque à Ferrariæ Duce ad invadendam Romam: necessaria omnia pro exercitu clam ipsi subministrante. Pontifex videns Borbonium se contemnere, expeditoque cum exercitu ex agro Aretino rectà Romam contendere, urbis curam Laurentio à Cere Urstio committit: Romanos verò ad arma alacriter capienda, pecuniamque quâ miles conscriberetur, conferendam, adhortatur. Sed cum lentè hæc nulloque animorum ardore administrarentur: rebus omnibus ad viros defensionem adhuc imparatis, Borbonius quinto Maij in ejus conspectum castralaocat, posteroque die, ipsâ aurorâ, oppugnationem aggreditur: dumque Germanos frigidius pugnam incuntes animaturus, arreptâ scalâ inter primos ascendens pugnam orditur, sclopetorum globis per cerebrum ac fœmur adactis mortuus concidit: Philiberto Chaltonio, à urantij Principe juxta astante, ac longiore veste cadaver, ne ducis morte miles perturbaretur, contegente. Cumque eo cadente, per duas horas veterani acriter pugnasent, tandem Germani & Hispani in subitum, deinde in ipsam urbem erupere, desideratis cum Borbonio, mille viris, interfectis vero tam

66
 NUMMI MEMORIALES
 CLEMENTIS VII. PONT. MAX.
 QUIBUS IN ARCE ANGELINA CON-
 clusus libertatem redimebat. Anno
 Christi 1527.

ERat namque totus quidem in consuecndâ pecuniâ liberandi sui, suorumq; Cardinalium causâ, Clemens: verum cum lentius procederet solutio, grassabatur interim Romæ octo millia Hispanorum quatuor millia Italicorum peditum: quos cum Lanouus ac Vastius educere conarentur, à seditiosis ad eadem quasi, agrè effugere, manurque in urbe vivens suo arbitratu: insolens, avarus, libidinosus, impiusque miles, neglectâ abjectâq; omni disciplinâ ac imperio, circiter octo menses continuos: peste inter eos insigniter grassante. Cæsar factum hoc diligenter excusans nullo suo mandato accidisse dicebat: in primis autem ad Angliæ Regem ea de re scribit: & quanquam istud certo credat justo Dei iudicio contigisse, qui vim ac injuriâ sibi factam sit ultus, tamen operam se daturum ait, ut hæc ipsa clades initium sit & occasio salutis Reipublicæ. Cum in Hispaniam esset allatus ejus rei nunciatus, illico cessare Cæsar iussit ludos, atque spectacula, quæ propter recens natum filium Philippum edebantur. Quin & brevi restituitur ab eodem in libertatem Papa Clemens post septimum captivitatis mensem: milites quoque Cæsariani, cum se abundè prædâ, libidine, vino, auroque satiaissent, in supor singuli duos à Vastio aureos accepissent, Ducum se Imperiis subiicientes, Romam deserunt. *Steidanns.*

NUMMUS HONORARIUS

GRATITUDINIS TESTANDÆ

GRATIA CUSUS A GENUENSIBUS ANDREÆ AURIÆ:

Caroli V. Imperatoris Archithalassi : posteaquam à
Francisco Galliarum Rege defecisset.

Anno Christi 1528.

T sub finem Anni 1528. graviter Regem Gallia: Franciscum primum liberorum status affecerat: quos in Hispaniam miserat obfides, & infeliciter gestum bellum per Italiam, amisso exercitu atque Imperatore Lautrecho: sic non minus eum conturbabat Andreae Auriæ Genuatis, rei maritimæ scientiâ clarissimi Ducis; à se ad Cæsarem defectio.

Causa defectionis fuisse traditur: quod, cum Andreas per Philippum Auriam præstantissimos Cæsaris Duces Alphonsum Vastium Marchionem, & Ascanium Columnam in navali pugna quadam capisset, captos verò petenti Regi sistere nolle, Rex indignatus verbis minacibus animi sui exacerbationem abunde ostenderit: eoque Auriam adegerit, ut Vastio & Columnâ liberè dimissis, per Antonium Levam Cæsaris amicitiam aucuparetur. Receptus ad res agendas confestim animum convertit, ejectoque Barbefio rei maritimæ præfecto, Genuâ & arce potitus, Gallos mox Savonâ expulit. Alij hanc defectionis causam adferunt: quod, cum vidisset patriæ libertatem in summo discrimine versari, quotidieque contra illum nova & insolita Gallos, in maximum urbis detrimentum, moliri, sibi que à Barbefio insidias strui: permotum rebus hisce patriæ libertatem vindicasse, regi que ordinis sui torquem aureum (quo antea ab illo donatus fuerat) remisisse, ipsiusque insignia, quæ in navibus erecta habuerat, delevisse: Cæsaris amicitiam sibi magis, quam Gallia: regis profuturam autumans. In cujus rei & vindicatae libertatis memoriam populus Genuensis Colossum ex marmore præaltum, cum hac inscriptione ipsi erexerat: ANDREÆ AURIÆ CIVI OPT. FELICISQUE VINDICI ATQUE AUTHORI PUBLICÆ LIBERTATIS, SENATUS POPULUSQUE GENAVENSIS POSUIT. Labet hic addere Jani Vitalis de re eadem versus haud invenustos:

Quem spectas barbâ horrentem, seuumq; tridentem
 Imperiam pelagi magna ditione tenentem,
 Aurus est: non ille modo Lybiæ, Asiæq;
 Pyrarum horror, & formidabile nomen:
 Sed terra decus Ausonia, & nova gloria Martis.
 Hic patriam longo concussam turbine belli
 Firmavit pace, & civiles sustulit iras.
 Ipsum gratâ suam Ligurum Republica civem,
 Et pietate gravem, & meritis ingentibus, inter
 Delectos proceres, quos ille ab origine primâ
 Excoluit, celebrem aeterno sacravit honore.

Nummi latus alterum hierographiam habet, quam Triremi, pro Impera-
 tore Carolo V. ædificatâ, appingi voluit Auria. Calidum ei ad Deum vo-
 tum, idque duplex: alterum ut in itinere periculoso sydus illud sibi præluceat, quod
 tres Magos Orientales Bethleemum usq; deduxit: alterum ut divinum sibi adsit
 numen in hostibus suis configendis superandisq;. Id enim tela à
 stella circulatâ significant. Sleidanus
 Author.

hiscæ præficitur, Comes Palatinus Rheni Bavariz Dux Fridericus : hic dum necessaria bello parat, Philippo è patre nepoti (cujus hic imago cernitur)

in defendenda Vienna partes suas committit : qui Spartam sibi demandatam quovis tuèri, atque exornare modò conatur. Hoste magis magisque appropinquante, suburbana, quia ampla & imminuta, præsidio Turcis esse poterant, diruta sunt & incensa : machinæ, & bellica instrumenta disposita : naves quæ in anchoris perstiterunt submersæ : fossæ post muros ductæ : erecti aggeres : urbis custodia per stationes divisa, & valida undique clocata præsidia : portæ penè omnes præter eas, per quas egredi nonnunquam in hostes liceret, latere cocto obductæ : sicque compositis rebus, non diu manibus & armis temperatum. Nam mox occupatum castrorum munitione hostem aggressi nostri exigua manu, collatis ultra vallum & munitiones signis, pepulère. Tentatum idem sæpius & plarumque feliciter : sæpè cæsis plurimus sine sanguine nostro in Urbem reditum. Hostis cum aliquandiu vineis admotis, actisque cuniculis muri fundamenta subvertere, sed frustra tentasset, quadrifariam tandem divisum exercitum, ac senas sibi ipsi succedentem in horas, continuato die ac nocte prælio Urbem jubet oppugnare : fossores interim in averissimam munitionum parte cuniculos numero plures agere : ut perpetuis laboribus exhausti, obsessi loca deferere cogentur : armorumque strepitu actos cuniculos non sentirent. Nec fuit spes vana Tyranni, cum suffossus & crebra vi pulveris impetitus murus tribus ex oris amplâ patefactâ fenestrâ corruerit. Hic ingenti sublato clamore Turcæ patentes muri aditus, per ruinas magno molimine gradientes oppugnare : nostri, è diverso, animo infracto insultantium impetum sustinere : hostes ipsos muro arcerere : tandem repellere. Non semel sed sæpius hunc admodum, sed frustra tentatâ urbe : fractis militum animis : increbescente rumore, brevi cum copiis auxiliariis Ferdinandum Regem & Fridericum Palatinum affore, de solvendâ obsidione tyrannus cogitat, incensisque statim primâ sub vigiliâ castris, institutam accelerat abitionem : quod tamen ne foret inultum, crudelitate summa coram se mactare jubet Christianos omnes, quos fors iniqua captivitate involuerat. Hybram Bassâ, collectis levis armaturæ equitibus, compositisque ex arte & industria subsidiis : præcedentem à tergo tutabatur Tyrannum, qui correptis repentè signis, tantâ cum festinatione reliquum

quum in castris militem reducit, ut & urbes & oppida omnia; quæ improvi-
 so metu percussa Imperium acceperunt, nullo praesidio imposito, intacta re-
 liquerit: quintâque postabitionem die Budam, 32. miliaribus Germanicis
 Viennâ distantem, pervenerit: amissis suorum quamplurimis: quorum ca-
 daverâ, unâ cum ingenti Camelorum & bestiarum numero strata passim
 per itinera fuerunt reperta, vi frigoris hycemisque sævitiâ, & famis diuturnæ
 tolerantia jamdudum emacerata. Præterea maximè per omne obsidionis
 tempus Principum Palatinorum Friderici & Philippi virtus eluxit: qui in-
 ter cæteros: quamvis multi egregij, insignibusque facinoribus, & rebus ge-
 stis præstantes adfuerint bellatores, velut inter ignos Luna minores emi-
 cuerunt. Nemo iis vigilantior: nemo laboris & periculi tolerantior: un-
 de & *Sarviges* servatores patriæ appellati. Duravit obsidio diebus tri-
 ginta tribus, cœpta 13. Sept. soluta 16. Octob.

*Melch. Soiterus JC. de bello Panno-
 nico. Author.*

[Faint, mirrored text bleed-through from the reverse side of the page, appearing as ghostly impressions of the main text.]

NUMMUS VOTIVUS
 CUSUS IN HONOREM CAROLI
 V. IMP. PACEM CUM PONTIFICE, GALLO,
 Anglo condentis Cameraci. Anno
 Christi 1530.

ALLIA Rex bello infeliciter in Italia gesto: amisso exercitu: mortuo Lautrecho: Andream Auriã Genuate, rei navalis scientiã clarissimo desertore ac transfugã, ad pacem animum adiecit: non ab eadem abhorret Imper. imprimis quod Turcã, expeditionem Panonicam moliente, Austriã suã subtimeret. Eam ob rem Cameracum, liberam adhuc, & neutrius partis urbem in medio ferè Belgio sitam (uti faralem ad gravissimas Reipublice constituendas consultationes, & induciarum, fœderum, ac pacis solenni promulgatione, jam olim celebratam) delegerunt. Interea igitur temporis quo in Hispania inter Clementem VII. Pont. Max. & Imper. convenit: hinc à Cæsarianis, Margaritã Austriã, Maximilianii Aug. Filia (ea Carolo V. erat amita, proque nepote ex fratre tunc Belgium obtinebat) inde vero à Gallis Aloysia Allobrox Regia mater; (quæ eadem Franciæ rebus præerat) cum splendidã pompã delecti comitatus, quo conditũ erat, venerunt. Has enim vero deducebat, qui amababus erant, aut à consilijs, aut ab actis, aut à secretis: & alij proceres, quorum intercessione utrinq; optata pax facilior, æquabiliorq; esset. Quo, postquam convenissent ex præcipuis Italiæ civitatibus legati, puta à Venetis, ab insubribus, à Florentinis: & si qui essent Itatorum reliquorum Gallicarum partium studiosi Romanus Pont. præter Salmiatam (qui res Pontificias antea illic procurabat) Capuanum item Antritem eodem misit. Britannicam vero legationem simul obibant Londinensis Episcopus & Suffolchius Ducis titulo honoratus. Itaque per accensos Heroidum reconciliatricum coacto semel, atque iterum senatu, postquam de alernis controversijs, ac consultationibus diu multumq; iuris periti disputassent: Galli postremo præ nimio quodam suarum rerum studio, relictis Italis Non: Sextil: pacem cum Cæsareanis certis quibusdam conditionibus, deliberatò fecerunt.

re. Ludov. Guiccard. Sleidamius.

NUMMUS TRIUMPHALIS

FERDINANDI GONZAGÆ: SUM-

MI EXERCITUS CÆSARIANI PRÆFE-

cti: Cusus occupatâ jam Floren-

tiâ: Anno Christi

1530.

MI CIS tandem aliquando oculis, hoc anno, Italiam pax al-
 ma respexerat: variis sopitis bellis ac controversiis: quas hic
 recensere longius foret. Soli superant Florentini asperrimo
 bello implicati, & à sociis fœderatisque destituti. Veruntam-
 en insigni animorum altitudine, nec adversæ fortunæ,
 nec minitanti hosti uspiam cedebant. Quin communitâ
 civitate, & meliore parte municipiorum, militem cogebant, sibi-
 que immensâ pecuniarum vi providebant. Arausinus Cæsarianorum præfectus
 ubi receptâ Perusiâ continuò territorium Florentinorum invasisset, unoq;
 cursu Spellam, Cortonam, & Anetium pacione capisset, tandem etiam ca-
 stra ad muros urbis ponit. In hoc Florentinum bellum: Ligures, Senenses,
 Lucenses, Pontifex, & Imp. auxilia itidem submittebant. Nec verò obsessio-
 rum virtuti quidquam decessit, donec Pistorio, Prato, atque Empoli, tribus
 simul amissis oppidis, legatum præterea Ferucium unâ cum copiis, in Stel-
 latinis profligatum atque interfectum cognoverunt. Missis igitur ad hunc
 Ferdinandum Gonzagam (qui strenui ducis in obsidione officium fecerat,
 & in demortui Arausini locum fuerat suffectus) legatis, decimo demum
 mense post obsessam oppugnatamque Florentinam, non omninò iniquis
 conditionibus concordiam constituerunt. Bartholomæus Valerius lega-
 tus Pontificiis urbem introgressus, ubi aliquot cives supplicio capitali affe-
 cisset, alios exilio multasset, universam rem Florentinorum ad Pontificis

K

Romani potestatem traduxit: Imperatore etiam postea volente, jubente: ut illa ipsa norma ac regula cum magistratuum, tum civitatis esset, quæ univ-
 versæ Dictatoribus Medicibus fuisset: interim principem in ea locum A-
 lexander Medices Pontificis nepos, Imperatoris vero designatus gener (ut
 pote cui naturalem filiam despondisset) obrineret: eâ lege & conditione,
 ut ab eo tanquam hæreditario jure liberi invicem succederent, & si absque
 liberis decellisset Alexander, propinquit Medicum familiæ nihilominus
 tantundem juris in Florentinos, atque ipse habuisset, reliquo etiam tempo-
 re haberent. Symbolum viri hujus fortissimi elegans est. Conspicitur in
 eo aurora, per nubes erumpens. Sic namque laboribus ac periculis patefa-
 ctâ viâ gloriosa subsequuntur famæ illustramenta. Spargit flores eadem, quæ
 forsan Florentiam jam à se occupatam significant. Vehitur aureâ sede à Pe-
 gaso alato: diligentia ea nota. Vigilantiæ signum Gallus ad rhedam adhi-
 bitus est. Vigilantiâ enim præventur pericula, quæ virtutis exer-
 citia impediunt: ut diligentia eiusdem actiones in

habitum transeunt. *Ludovicus Guic-*

ciardus. Author.

FERDINANDO AUSTRIACO,
 CAROLI V. FRATRE, REGE ROMANORUM
 consecrato Aquisgrani: Anno
 Christi 1531.

VT de Rege Romanorum creando cogitaret Carolus V. Imp. causæ hæc potissimum fuerunt, propositæ in primo Principum Electorum congressu, Colonia celebrato: quia diversis ipse regnis, atque populis imperaret, neque posset continenter esse in Germania; quia turbulentus admodum esset & periculosus orbis christiani, præcipuè verò Germaniæ status, propter dissidium religionis: propter vim atque potentiam Turcarum: propter nuper excitatam seditionem atque bellum rusticarum: & quia multa per imperium in officiosè fierent, ac minus obsequenter. Videri sibi itaque prorsus necessarium, atque ex usu Reipublicæ, ut secundum se creetur aliquis Romanorum Rex: velut alterum imperij caput, per suam absentiam: qui sit & ingenio præditus, & vigilans, & industrius, & potens, & amans pacis, atque concordia, & rerum imperij non imperitus, & omnino talis, cui fidere, & in quo ipse totus possit acquiescere. Qui sit autem magis ad eam provinciam idoneus fratre suo, Ferdinando Bohemiæ Ungariæque Rege, nullum se novisse alium: hujus etiam fines atque regna jam esse veluti murum aliquem, pro salute totius Germaniæ, oppositum immanitati Turcicæ. Principes Electores à deliberatione Cæsarem orant, ne Germaniam deserat, sed in ea sibi domicilium atque sedem collocet. Cùm autem Cæsar in sententia persisteret, collatis consiliis, quintâ Januarij die, Ferdinandum renunciant Romanorum regem. Saxo, quod unum poterat, creationem hanc esse vitiosam, explicatis causis, neque sibi probari per filium disertè protestatur. Obtinuit nihilominus Imperator, quod voluit: Colonia profecti Principes sunt Aquisgranum: Ferdinandus ibidem in auguratus regno, 11. Januarij: nummi in vulgus sparsi, qui turcicæ huic subiiciuntur. *Sleidanus*

Author.

NUMMUS FERALIS
 CUSUS IN MEMORIAM HUL-
 DARICI ZWINGLI TIGURENSILUM CONCIONATO-
 ris, occumbentis in prælio contra quinque
 pagicos gesto. Anno Chri-
 sti 1531.

U^a causa primæ fuerint, ut Tigurini & Bernates contra
 Quinque pagicos arma caperent omnemque iisdem com-
 meatum intercluderent, hic recensere foret longius: ad Hi-
 storicos Lector benignus remittitur. Quinque pagani certè
 cum maximâ rerum necessariorum inopiâ premerentur, si-
 lentio conductis copiis, signa proferunt, & opinione citius
 ad Tigurinorum fines perveniunt: quibus in finibus erat jam ante dispo-
 situm à Tigurinis præsidium circiter mille militum & amplius. Et hi quidem
 suos monent, crebris in oppidum dimissis nuntiis, ut mox advolent: sed
 tanta fuit hostium celeritas, ut hi ægrè subsidio venire possent. Et cum jam
 superassent montem, quâ faciundum erat iter, laborare suos in proxima
 valle, & in præsentis periculo versari conspiciunt, ibi tum ad virtutem sese
 cohortati promiscuè decurrunt ex monte, cuius hæc erat natura, ut singula-
 ribus cundum esset. Ea res in causa fuit, cum universi non possent in acie
 consistere, ut multitudine superati plurimos è suis desiderarent, ac terga
 verterent. Fuit hoc ii. die Octobris. In cætorum numero fuit Zuinglius.
 Nam Tigurinorum ita fere consuetudo, cum in hostem exitur, ut Ecclesiæ
 minister primarius unâ prodeat. Zuinglius etiam vir fortis & animosus,
 cum secum reputaret, quod si domi resideret ac prælium fortè fieret adver-
 sum, fore ut magnam ipse sustineret invidiam, quasi concionibus quidem
 accenderet hominum animos, in ipso autem discrimine remollesceret, vo-
 luit omninò communem subire Martem. In corpore autem exani-
 me valde sævitum fuit, & vix etiam illius morte po-
 tuit odij acerbitas exaturari.

Sleidanus.

NUMMUS TRIUMPHALIS
 GUSTAVI SUETIÆ REGIS: CUI
 SUS SUPERATO CHRISTIerno DANIAE
 Rege, inque vincula coniecto. Anno
 Christi 1532.

Est ita: sunt sortes nostræ in manu Domini: extollit hunc; illum deprimit: in bellis imprimis exerit fortitudinem brachy sui: quiq. putant in robore exercitus bella consistere: hos superari facit ab hostibus: Dei est & adjuvare, & in fugam convertere; Dei, dare, cui vult: cui vult adimere. Merito postremum hocce, symboli usurpavit loco Gustavus Daniae Rex: variâ dum viveret, fortunâ jactatus: de hostibus tandem suis triumphans. Acrior inter hos Christiernus erat, Suetiæ Rex, qui cum, ob intentatam tyrannidem ante annos novem concitatam metuens multitudinem, solum vertisset: sequere opibus Imperatoris Caroli V. cujus Germanam sororem Isabellam uxorem habebat, sustentasset, vix tandem instructâ classe Liburnicarum navium, ad regnum (jam modo dispersitum) armis repetendum, seriq. animum adjecit. Nam ab hujus regis fugâ, Fridericus Holsatiæ Dux, Christierni avus in Daniae regem fuit adoptatus: Suetiam autem Gustavus Erici Trolle filius quem Christiernus inter ceteros securi subjecerat) ejectis Danorum praesidiis, ope Lubecensium vindicavit. Christiernus igitur, vel obridente fortunâ, vel potius culpam poenâ premente comite, Oceano Germanico navigans, postquam, non perferente tantum scelus pelago, pars navium naufragium fecisset, & in nixâ reliquiarum jacturâ, militum robur amisisset: in mediis aquis relictus, nullo labore ab hoste domestico proffigatur, superatur, capitur. Eâdem ferè horâ, quâ ipse à Christierno captus, inque Daniam abductus fuerat. Ludo:

Guicciardinus. Author.

✂

NUMMUS TYMEUS
 EFFIGIEM REFERENS SEBASTIA-
 NI SCHERTLINI A BURTENBACH,
 Equitis aurati; Cufus Anno
 Christi 1532.

DE Heroica, Sebastiani Schertlini, fortissimi bellatoris virtute afferrè in medium hoc loco multa possent. Emicuit illa syderis lucidissimi instar in Geldrica, Cæsaris, Picardica, Valentinesi expeditionibus: pugna ad Noveriam atque Ticinum: motu Rusticorum: Mediolani obsidione: expugnatione Romæ ac Narniæ; alibi. Inprimis verò eo tempore, quo Solymannus Turcarum Imper. ingentibus viribus Viennam appropinquaret, re tamen minus ex sententiâ succedente, fugam turpiter arripere, relictis post se viginti millibus levis armaturæ equitibus, qui prædam ex christianis agerent, ferro & igni finitima quæque vastarent. Schertlinus à Baviaræ Principibus, Republica Augustana, & aliis confœderatis Sueviæ & imperij civitatibus conductus, cum aliquot equitum & pedestrium turmis in Ungariam contendit. Ubi à Friderico Palatino Rheni Electore, Imperialis Exercitus summo Duce, omnium pedestrium copiarum Tribunus cum summa potestate constituitur. Quo officio ita viriliter audacterque functus est, ut Turcarum exercitum in Sylva quadam depræhensum parvâ suorum manu prostraverit. Unde factum, ut à Rege Ferdinando, cum prædicto Friderico Palatino Viennam accersitus, præsentibus aliis Principibus & Proceribus, cum eodem Palatino secundâ vice Eques auratus creatus, & regiâ remuneratione cumulatus fuerit.

Schrenckius à Nozingen.

NUMMUS MEMORIÆ DICATUS
 CLEMENTIS VII. PONT. CUSUS
 DESPONSATA NEPTE CATHARINA HENRICO
 Francisci filio in congressu Massiliensi.
 Anno Christi 1533.

CU RE meritoque apud familiares suos deprædicabat Cle-
 mens VII. Pontifex familiæ suæ supremum quasi felicitatis
 cumulum beneficio divino accessisse : cum Alexandrum
 domitâ Florentia , desponsataque ei Cæsaris filia, Ducem
 conspiceret : neptem Catharinam Francisci regis filio jun-
 ctam videret : ac Hyppolitum Medicæum cognatum , de-
 functi Pompeij Columnæ Cardinalis locum tenentem, sacerdotiis que opu-
 lentum, alterum familiæ lumen columenque cerneret. Eo certè gratior at-
 que exoptatior cum Gallo ipsi erat affinitas, quo minus persuadere sibi po-
 terat, Regem Franciscum pro filio Henrico, eas ex animo expetere nuptias,
 quod genere, loco, gradu ac sorte, plane impares essent, ut neque credide-
 rat, serio rem agi prius, quam in complexus illi venissent. Caterum cum ob
 generis decus insigniter auctum multorum premeretur invidiâ, quis sibi sit
 animus, eleganti symbolo notare voluit. Ut enim saxo quadrato incum-
 bens pila (una scilicet, è sex gentiliis) extremum solis æstum, verè que sy-
 tium perfert illæsa : arbor vetusta torrida que eodem accenditur : sic vir in-
 teger sceleris que purus ab invidis malevolorum oculis linguis que mor-
 dacibus incommodi nihil capit : usurpat tritum illud : *Infelix
 cui nemo invidet. Sleidanus. Pontus Heu-
 terus. Author.*

IMAGINEM REFERENS JOHAN-
NIS RANTZOVII, EQUITIS AURATI, ET DOMI-
ni in Bredenberg, &c. Friderici Primi, & Christia-
ni Tertij Regum Daniæ, summi Exercitus
Præfecti: cufus circiter Annum
Christi 1534.

JOHANNES hic Rantzovius, ex illustri nobiliq̃ue Rantzo-
viorum in Holsatia, familia prodiens, tredecim annorum
adolescens cum esset, post mortem patris, invitâ matre
& amicis, clam instructo domi equo, proxima castra secutus
est. Vir factus durissimis belli laboribus se totum dicavit:
susceptaque nobili peregrinatione totum penè terrarum
orbem circumvagatus, Hierosolymis Equestrem dignitatem suscepit, quam
succedente tempore, factis egregijs condecoravit. Ex his singularia & ad
memoriam digna illa: quod cum Christiernus Secundus Daniæ Rex im-
manissimâ crudelitate in Proceres Danicos, Gothos & Succo. sæviret, hiq̃ue
in tyrannum conspirantes ad Fridericum patrum Christierni, regnum de-
ferrent: Rantzovius Friderico suasor & author, ut oblatam provinciam
susceperet, extitit: sub ipsius auspicijs, exercitum in Daniam traduxit: non-
nullisq̃ue locis ibi prius expugnatis Haffniam regalem urbem, plus anno
integro obsidione pressit: domitam fame in Principis sui gratiam suscepit.
Quod peractis his, cum cohortibus suis in Selandiam navigavit, commissa
incipiti pugna, Severinum de Norbu virum strenuum, rei militaris peri-
tum, & quindecim millia agrestium secum habentem, superavit: quin e-
odem etiam die Ortonem Stigensem hostibus, cum non contemnenda ma-
nu ex plebe collecta subsidio venientem devicit. Quod cum Christiano
Rege Lubecenses, res novas molientes, non procul ab oppido Oitrino de-
sideratis multis aufugere: Seg: bergensem obsidionem relinquere, ac de
sua

sua civitate defendenda sollicitos esse coegit: Eosdem paulo post sex mensibus arctissime obsedit, tantumque effecit, ut pacis condiciones susceperint. Quod in Iutlandiam contra seditiosam agrestium multitudinem profectus, oppidum Alborch, in quo rustica plebs duce Clemente Navilero congregata erat, feliciter expugnavit: captivum vivum Clementem quasi Regem plumbeâ coronâ decoravit, & capite plecti curavit. Quod in Fioniam trajiciens plebem majore numero congregatam, cum parvâ manu adortus in fugam conjecit, ac paulo post non procul ab Assensi oppido exercitum Comitis de Oldenburg, justa acie ac pralio superavit. Quod in Selandiam profectus, plerisque locis vi subactis, Hafniam iterum, ut ante decennium obsedit, Ducem & Comitem superiores, consumptis in civitate alimentis ac desperatis auxiliis, quæ à Carolo V. Casare expectabantur: culpam agnoscere, delicti veniam petere, & se Christiano Tertio subiicere compulit. *Mitimus alia, quæ cum tractari difficultia essent, bono ordine singulari, agendi dextertate: cum durâ atque insigni laborum tolerantia exantlavit. Hoc enim horologium, ejus in nummo innuere videtur: hoc palmam dextrâ tenens, patientia. Jacobus Schrenck à Nozingen. Author.*

NUMMI CASTRENSES

JOHANNIS LEIDANI ANABA-

ptistarum Regis: Cui durante obsidione Mo-

nasteriensi. Anno Christi 1534.

& 1535.

Um Monasterij, celebri Westphaliae urbe, magni tumultus inter Pontificios, & reformatam religionis cives exorti. Landrgravij potissimum operam sedati fuissent; supervenit sarcinator quispiam Holandus Johannes Leidensis Anabaptista vehemens; qui Hermannum Strapedam, Rottmannum, Knipperdolingum, complures alios socios sibi leg. t. Hi itabilis non parum viribus Anabaptistas ante urbe pulsos revocant: facto ad forum concursu clamorem tollunt: & omnes non baptizatos jubent interfici, tanquam paganos & impios: tormenta publica, & curiam

riam invadunt: multis vim faciunt. Rottmannus, & Bernardus Knipperdolingus occultè missis literis in oppida vicina sui generis homines monebant, uti fortunis omnibus relictis, ad se quamprimum advolarent; fore, ut, quicquid reliquissent cum usura decupli recipiant. His promissis excitati maximo numero commigrant, viri pariter ac mulieres, præsertim tenuiores, & qui domi stare non poterant: Monasterium petunt. Oppidani verò qui erant relata, cum urbem externis hominibus impleri viderent, se subducunt; Anabaptistis & promiscuâ plebe relictis. Ad hunc modum debilitatis alterius partis viribus novum suæ factionis deligunt senatum: creant quoque consules, & in his Knipperdolingum: ædes Divi Mauritij invadunt, incendunt templa alia, alia diripiunt: mox omnes, qui non essent ipsorum sectæ, urbe propellunt, bonis eorundem occupatis. Quin & Johannis Leidensis instituto polygamia permittitur: frequens matrimonij repetitio in laude ponitur: Knipperdolingus gladius traditur: quod sic visum esset Deo, ut, qui summum antea magistratum gesserit, & consul fuerit, nunc infimum locum obtineat, & sit carnifex. Ad octavum cal. Julias oritur Propheta novus aurifaber is, convocatâ in forum multitudine, commemorat patris cælestis mandatum hoc esse, ut imperium totius orbis terrarum Joannes Leidensis obtineat: ut cum validissimis copiis egressus, reges atque Principes omnes promiscuè interficiat: multitudini solum parcat. Sic ergo rex factus Leidensis pro consuetudine sibi Proceres deligit: coronas etiam duas, & vaginam, & torquem, & sceptrum, & alia id genus ornamenta sibi parari jubet ex auro lectissimo: deinde certos constituit dies, quibus palam audiret omnes, qui, quaque de re vellent, ad ipsum aliquid deferre. Quoties in publicum prodiret, comitatus erat officariis, & proceribus domesticis: proximè eum sequebantur adolescentuli bini equites, dexter coronam & Bibliam gestabat, alter evaginatam enses. Eadem erat pompa primariæ uxoris, nam plures habebat eodem tempore. Hanc tantam perfidissimorum hominum audaciam Episcopus urbis compressurus, civitatem obsidione cingit: subnixusque auxiliis ab imperio sibi decretis: urbem tandem fame extremâ laborantem capit, ipso Divi Johannis sacro, nocte mediâ. Oppidani licet initio resisterent, & occupato foro sese communirent, re tamen desperatâ, multisque cæsis, in petu primo misericordiam implorant, & impetrant. Rex autem & Knipperdolingus in hoc ipso tempore capiuntur: Rottmannus abjectâ spe salutis, cum in confertam hostium turmam incurrisset, confoditur. Telgetum adducti cum essent, Rex ab Episcopo rogatus, quâ fretus autoritate tantam sibi licentiam arrogasset in suam civitatem atque populum? rogat invicem, quis ipsi jus & imperium in eam civitatem dedisset: cumque responderet Episcopus, de collegij populi que voluntate, sibi ditionem hanc obvenisse: refert, & se divinitus eo vocatû. Decimo tertio deinde Calendas Februarij Monasteriû deducuntur: custodia attribuitur singulis separatim: eodem etiam die venit illic Episcopus, & cum eo Archiepiscopi, & Principis Cluensis legati. Quod secutum est biduum, piis admonitionibus datum est, ut ab errore deducerentur: ac Rex quidem agnovit peccatû, ac precibus ad Christum confugit: reliqui duo nec ullum fatebantur delictum, & obstinâtè sua defendebant. Postridie Rex in locum editiorem productus, alligatur palo: aderant bini carnifices, ac forcipes igniti: ad tres primos morsus conticuit. Cum horam & amplius ad hunc modum laceratus esset, transactò demum per pectus mucrone decessit: idem supplicium & socios ejus percussit. Extincti caveis ferreis illigantur singuli, & ad summam turrim urbis exponuntur ponsiles, Rex quidem medius, & quanta est hominis statura, sublimius illis. *Sleidanus.*

NUMMI CASTRENSES
 EXPEDITIONEM CAROLI V.
 Africanam concernentes: susceptam Anno
 Christi 1535.

INTER eos, qui (Seneca verbis ut utar) *ultrò cessantibus malis se obrulerunt: & virtuti iuvæ in obscurum, occasionem, per quam entesceret, quasiverunt.* Carolum V. Imperat. numerat. Certior is factus Hariadenum Barbaroffam Argerij in Numidia Regem, Solymanicæ classis Præfectum, eiectione rege Muleasse, occupasse regnum ac urbem Tunetum; expeditionem sibi suscipiendam, restituendumque Muleassem decernit: causâ hac insuper motus, quod neque Sicilia, neque Italia, neque Hispaniæ littora ab Afrorum Turcarumque invasionibus tuta fore iudicaret. Perferibit Andree Aurie, quam maximum paret navium numerum: condit testamentum: uxoreque gravidâ relicta, Hispaniæque curâ commissa, postridie Calend. Martij Madritio Barcelonam proficiscitur. Calendis Maij Aurea cum viginti duabus triremibus optimè armatis, ac unâ insigni quadrigemâ, quæ Cæsarem erat vectura, Barcelonam venit. Convenerant & Belgarum onerariæ militem & comneatum vehentes, tum Lusitaniæ regis Caravella, cum ingenti Galeone, quæ veteranum adducebant peditem: præeratque Lusitaniæ classi Johannes Regis Emanuelis filius. Cæsar trigesimo Maij, auditō sacro

facro, decimâ ante meridiem horâ quadrirēm conscendit, ac cum eo Jo-
 annes Lusitanus, Imperatricis frater, exoneratisque omnibus tormentis,
 sublatis anchoris dant vela. Quastius, seu ut alij, Vastius ac Fürstenbergius,
 Hispanum, Italum, ac Germanum peditem triremibus imponentes jam an-
 tea in Siciliam pervenerant: universa classis septingentarum navium nu-
 merum excedebat. Appellunt in Africa Casariani 14. Junij, posteroque die
 hottium ignes in promontorium speculis conspiciunt. Occupant trire-
 mes portum Farinæ, quatuor milliaribus Guletâ distantem, ubi Casar jactis
 anchoris, onerarias expectat: propius Guletam movet, ac Barbarossam,
 operitur. Decimo sexto Junij, pedites, equites, ac tormenta in terram ex-
 ponit, expugnatisque aliquot munitionibus Guletæ appropinquat. Tum
 turrim aquariam, mox Salinariam, ubi Casar tabernaculum figi jubet, mili-
 tes Casariani occupant: Vastius pro more productis tormentis à 18. Junij
 die, ad 23. usque continuo Guleranas munitiones rumpit; Guletanilevibus
 quotidie præliis, æquatâ classe, cum Casarianis certabant. Perit enim è
 Casarianis Comes Sarmensis, è Turcis præfectus Giaffero. Quarto Julij o-
 mnibus fere copiis Gulerani erumpentes, pabulatores Casarianorum in-
 vadunt, sed repelluntur. Dispositis terra marique omnibus tormentis 14. Ju-
 lij ipsa aurora contra Guleram exonerari incipiunt: duravitque vis usque ad
 horam secundam pomeridianam. Tum omni exercitu, qui triginta mil-
 lium erat virorum ad pugnam parato, cum, Casar acies circum equitans
 militem ad fortiter agendum inflammasset, signum invasionis datur. Cum-
 que aliquandiu acriter esset pugnatum, tandem Casariani vi irrumpunt,
 obviosque omnes sternunt. Cecidere multi, nectamen inulti, captæ 150.
 Barbarossæ naves in sinum Guleranum subductæ, tormenta quadraginta di-
 versi generis, inter quæ Francia fuere complura liliis insignita, aut Salamân-
 dâ cum his verbis habentes: Nutrisco & extinguo.

Guletâ cetrâ relictis ibidem sexcentis militibus, mortuisque magnis
 fossis coopertis, Casar 20. Julij TUNETUM versus movet, Andream Auræ ad

classe, ut tormenta reduceret, relicto, sex tantum muralibus, ac totidem campestribus, militum corporibus attractis, Casarem sequentibus. Equos enim nullos præter militares habebat. Milites quinque dierum cibaria ad-
 enim nullos præter militares habebat. Milites quinque dierum cibaria ad-
 ferre iussi: cætera erat Auria subministraturus. Cæsar undique armis testus
 Hispanico insidebat militari equo, ferreum manu gerens clavum perequi-
 Hispanico insidebat militari equo, ferreum manu gerens clavum perequi-
 tansque peditum ordines, verbis vultusque alacritate omnes animabat. Pe-
 dantes Germani cum tormentis ac impedimentis in medio ibant, à lateribus
 Hispani, Itali que sclopetarij, præcedente equitatu. Haud procul Tuneto in
 oliveris sedebat Barbarossa, centum millia inermium Afrorum habens, sed
 decem millibus Turcarum peditum, quos Constantinopoli advexerat, fi-
 dens. Appropinquante Cæsare, (necessario enim hac illi iter erat) tormen-
 tis ultro citroque exoneratis, pugna variis locis initur, magno Afrorū cum
 ululatu, & incondito Christianorum clamore. Afri cum factâ impressione
 nil proficerent, cedebant, iterumque revertebantur: sed magno detrimen-
 to à sclopetariis accepto, hastatorum Germanorum phalangem horrebant,
 virabantque: cumque ab hæc illato pede urgerentur, inde nimbo pilarum
 obruerentur, in fugam abeuntes Turcis pugnam relinquunt, qui fortissimè
 pugnantes, tandem numero obruti, ruptis ordinibus pro majori parte ca-
 duntur. Barbarossa desertis tormentis ac impedimentis Tunetum re de-
 sperata, se recipit, majorem accepturus cladem, si Casariani siti propè ene-
 stii insequi potuissent. Quæ causa fuit, ut eodem loco Cæsar castra facere co-
 geretur. Tanta enim iis locis torrente Sirio, aquæ fuit penuria, ut pro dul-
 cis aquæ haustu tres aureos solverent, totidem pro pomo punico. Nox ne-
 cessitati, repertis puteis, auxilium tulit. Summo manè qui fuit 21. Julij Cæ-
 sar castra movet, ac fit certior, Barbarossam cum equorum & tormentorum
 parte deserto Tuneto in proximum montem castra posuisse, postero die
 reliqua ablaturum ac arcem incensam pulvere tormentario, cum captivis
 Christianis, & quicquid auferre non posset absumpturum, sed servos de Cæ-
 saris adventu præliique eventu certiores factos, ruptis cathenis, se liberasse:
 Barbarossam occupata arce exclusisse, eumque cum cæteris piratis Gerbam
 usque profugisse. Quare nemine resistente Tunetum Cæsar intrat, servos-
 que Christianos omnes, qui 20000. numerum superabant, liberos pronun-
 ciat. Reperta sunt in arce Tunetana tormenta omnis generis complura, te-
 noria eximij operis: Rex Muleasses civibus iratus, consentiente Cæsare, ur-
 bem militi dat diripiendam: 22. Julij: Cæsar Præconis voce urbis direptioni
 ac civium miseria finem imposuit. Postero die Muleassem in regnum
 restituit: tributum ei annum duorum Falconum ac pernicium equorum
 imponit, utque desertâ Solymani amicitia suam colat; præsidariisque Gu-
 letanis stipendia persolvi curet. Deinde exercitu urbe educto, ad vicum
 Rada castra locat. Voiebat Cæsar & Algerio Barbarossam pellere, sed impe-
 ditus alui fluxu, quo miles promiscue laborabat, in Siciliam eum classe con-
 tendit: Guleta præficiens Bernardinum Mendorum cum præsidio mille Hi-
 spanorum peditum, iustoque tormentorum numero ac comœatu:
 additis decem, duce Antonio Auræ, triremibus.

Pontus Hæterus Delphius.

NUMMUS CASTRENSIS

CAROLI V. IMPERATORIS, CUSUS

susceptâ expeditione contra Franciscum I. Galliarum Regem: Mediolani Ducatum, mortuo Sfortiâ, affectantem. Anno Christi 1536.

Ranciscus Galliaæ Rex, quod mortuo Francisco Sfortiâ missis ad Cæsarem legatis, petitâque Ducatus Mediolanensis (quem litera M. in numo significat) restitutione, pro voto responsum non obtinisset, odio acinvidiâ indies crescentis potentiaæ Cæsaris concitatus, copias undique ingentes ruptâ pace cogit, eisque Philippum Chabotium, Franciaæ Ammiralem præficit: jubens, Avunculum Carolum Sabaudiaæ Ducem ditione pellat: prætextu quæsito, se maternæ hereditatis portionem, cum æquis conditionibus non posset, vi armisque obtenturum. Sabaudius jam antea debilitatus, & impar hosti tam valido, brevi tempore totis ferè finibus ejectus fuit. Rex enim superatis Alpibus Pedemontanam quoque regionem invadit, & inter alia præcipuum ejus loci oppidum Taurinum captum, opere præsidioque munit. Perhibuerunt nonnulli Clementem Pontificem, quo tempore Massilia fuit, regi consilium hoc dedisse, ut, si Mediolanum aliquando recuperare vellet, vicinam Sabaudiam atque Taurinos occuparet. Cæsar ubi primum de conatu Regis intellexit, ilicò per Germaniam, aliisque in locis, quantum omninò potest, conscribit exercitum: in Italiam evocat: cum Venetis fœdus facit, qui iisdem legibus se Cæsarem defensuros, quibus defuncto Sfortiaæ, operam promiserant, polliciti sunt. Hoc fœdere confirmatus, operâ fratris Ferdinandi peditum equitumque delectus in Germania fieri jubet, impetratque ab Helvetiis, neutram partem quieti foverent. Scripsit & forori Mariae Belgarum Gubernatrici, pedestres equestresque copias conscribi, opportunoque tempore ab ea parte rem geri curet. Ineunte verè Cæsar Neapoli Romam venit: Româ Senas: inde Florentiam contendit: Florentiâ Lucam: indeque transgresso

gresso Apennino Astam veniens ab Antonio Lava Fossanum expugnatum
 discit. Rebus igitur omnibus paratis, subsequente per Liguria litora cum
 instructissima classe ab Italicis cohortibus Andreâ Auriâ, Cæsar per mariti-
 mas Alpes, ac Tendanos colles Lugdunensis Provinciæ fines justo cum ex-
 exercitu intrat. Auria Auripolim ac Gratiam capit diripitque. Cæsar ad Fo-
 erum Livij perveniens, reperit Germanorum peditum viginti millia, Duce Ferdi-
 bus Tamisio, ac Georgio Fronspergio, Hispanorum octo millia, Duce Ferdi-
 nando Centivillio Santseverino, Principe Salernitano. Hastatos equites
 Belgas ac Burgundos Maximilianus Egmondus Buræ comes adduxerat:
 Hispanos ac Iralos Ferdinandus Toletanus Albæ Dux: Veterano levi equi-
 tati præerat Ferdinandus Gonzaga. Gallus Cæsaris celeritate præventus,
 neque hac parte eum irrupturum expectans, juxta Lugdunum legionarios
 pedites, equitesque in unum coegerat, Avennionemque versus progre-
 diens, alium in Picardia exercitum conscribit. **MANUS DOMINI, uti com-
 pluribus aliis in periculis atq. ærumnis, protexit Cæsarem: ita eum hisce quoq. ho-
 stis sui, nunquam non acris atq. acerbi conatibus eripuit.**

Pontus Heuterus Delphius. Sleidanus.

Author.

NUMMUS TRIUMPHALIS

GUIDI RANGONII COMITIS

tentatâ Genuâ : capto Cariniano : expugnatâ
Carmaniolâ. Anno Christi

1536.

UM, Imperatore Carolo, in braccata Gallia bellum gerente, Nassovius Guisam cepisset in Picardia. Joannes Jacobus Medices, Gallicas excursiones acriter propulsaret, castraque Taurinum usque promoveret: ibi tum Guido Rangonius Comes, pro re natâ Gallicarum partium in Italia studiosus, hortatore & expeditionis comite Cæsare Fregoso, ex improviso Genuam festinans, nullo tormentorum præudio, scalis admotis subito oppugnavit: sed is singulari fortitudine Genuensium (maximè vero virtute Augustini Spinulæ, & Baptistæ Corsi, cui cognomen erat Farina (hi enim vero qua ex parte Rangonij milites irruptionem intentabant, confirmatis suis, hostem acriter propulsabant) post ancipitem dimicationem tandem est repulsus. Salus profecto Ligurum, præsentia ducum, tunc præcisè stetit: quorum quidem fuit victoria, at non incruenta. Exitit enim ferè par oppugnantium, & propugnantium clades: in quibus tamen Farina est concisus: Quod Fregosi consilium ubi malè vertit Rangonio, à Liguribus ad Thaurinas Gallorum stationes se subduxit. Cæsariani autem his cognitis Thurino statim discedunt; ob id Rangonius apparentis victoria vestigiis insistens Carinianum copias admoveat. Quod etsi magno impetu invadit resistentibus fortiter oppidanis primò repulsam patitur: sed dum is novam adornat irruptionem, ij qui intra oppidum erant, & propter prioris insultus eladem, & propter fauciatos quam plurimos militum propugnantium, incolumitatem pacti Rangonio se tradiderunt. Capto igitur deditione Cariniano, Carmaniola ex Salustiana jurisdictione, cum multis aliis oppidis, vi expugnat. De symbolo cogitationes hæc meæ: signari virum fortem tauri imagine, viribus lacertisq. suis obvia queq. prostermentis: mancos interim atq. frustraneos ejus esse conatus: nisi Deus super eum alas suas extendat: nisi victoriam ipse (palma hujus hieroglyphicum) per angelos suos largiatur. Ludovic. Guicciardinus.

Author.

NUMMUS CASTRENSIS

CAROLI V. IMP. DURANTE EX-

peditione, contra Franciscum Galliarum Regem, sub-
 inde res novas in Galliâ & Italiâ molien-
 tem, susceptâ. Anno Chri-

sti 1537.

ONÆ hujus condendæ monetæ causam præbuisse videtur res prosperè feliciterque per Cæsaris Duces, in Atrebatibus & agro Pedemontario, gestæ. Dum enim in Hispania anno penè toto subsisteret Cæsar, exercitus eius Belgicus Floro Burensi ductore, Sampaulum oppidum & arcem in Atrebatibus, Junio mense, vi capit: præsidians omnibus necatis. Inde profectus in Morinos, Terovennam oppidum obsidet; frustra tamen. Ibi demum induciæ factæ sunt decem mensium, in ea solum regione. Nam in Gallia subalpina seu Pedemontio, vigebar bellum nihilo secius: & Cherium oppidum vi receptum fuit à Cæsarianis ingenti edita strage militum atque civium. Ulterius etiam progressi, cum Taurinum comœatu intercluderent, Gallia Rex, autumni tempore, conscriptis copiis filium natu majorem Henricum & Annam Momorantium eò mittit, qui ferro patefactâ viâ præsentem inediã suble-

varunt. *Sleidanus.*

NUMMI MEMORIÆ DICATI

PAULI III. PONTIFICIS AUXI-

liaferentis Venetis : cum Solymannus Corcyram In-
sulam conatu frustraneo adoriretur : Cu-
sus Anno Christi 1537.

QUIM Andreas Doria, cum suâ & Pontificis classe, multos abhinc annos Neptunium quoddam regnum in mari cum supero & infero exercuisset, inque maritima Imperatoris provinciâ, cum summa sui nominis gloria versatus, Turcis, Barbarisque piratis multam cladem intulisset. Coronen civitatem inter alia, ad Peloponensum expugnasset: novissimè vero hoc ipso anno, insigni prælio navali 12. naves longas, & cum his aphracta, aliaque navigiola quædam ex Turcis cepisset, iniquissimè id ferens Tyrannus Asiaticus, atque ob id inflammatus iracundiâ (quod informatum ejus animo erat, Venetos in eo multis nominibus sibi incommodasse) bellum ipsis apertè indixit: & Sextili Ahenobarbo classis instructissimæ Præfecto mari præmissis: ipse itinere terrestri, cum exercitu validissimo Corcyram Venetæ jurisdictionis insularum Adriaticarum unam oppugnatam contendit. Sed & parati Veneti & egregiè cum auxiliis aliis, tum Pontificis imprimis instructi, non modo per se fortiter sua tuebantur: sed ipsis etiam, pro re natâ Imperatoria classis patrocinabatur. Ita ut post insultus Corcy-

reorum varios, post tentatam iterum atque iterum expugnationem, ubi intellexit Turca, Pontificem, Imperatoremque in super cum Venetis in suum caput conspirasse, non minori ferè accepto detrimento, quam dedecore, secuto Septembri, Constantinopolim repedavit. Pontifex, cum suis potissimum laudibus ascriberet, hostem terga dedisse, in symbolorum suorum altero, rei bene gerenda occasione haud negligendam: utendum prudentia adversus potentiores esse monet: sicuti Delphinus cum Crocodilo pugnant, dorsum ei submittit, pinnis aculeatis, ventrem ejus mollem tenuemq. fodicans: in altero vero pressis supra dictis Ecclesie auxiliis à Regibus & Magnatibus sibi servilia fieri, gloriatur. Ludov.

Guicciard. Author.

NUMMUS CASTRENSIS

FERDINANDI GONZAGÆ PRO-

Regis Siciliae, Cæsarianorum militum Præfecti: Cusus
post expeditionem in Albaniam susceptam &
Castrum novum expugnatum.

Anno Christi 1538.

Hoc namque Anno Cæsar, Pontifex, ac Veneti, divisa inter se
Græcia, contra Solymannum, Italiae minitantem, bellū de-
cernunt: promittente Cæsare octoginta duas triremes: to-
tidem Venetis: Pontifice, triginta sex, quibus Cæsar atque
Genuenses onerarias conveyendo commeatui, pedestri-
busque copiis, addebant, Ferdinando Gonzaga, Siciliae Pro-
regeiis præfecto: universæ vero confœderatorum classi Andreas Auria Cæ-
saris nomine erat imperaturus: Pontificiæ Marcus Grimannus, ac Paulus
Justinianus: Venetæ, Vincentius Capella. Sed tantæ in unum contractæ vi-
res, quanquam contra prodiiisset Solymanni Præfectus Hariadenus Barba-
rossa, nil dignum memoriâ gessere, Auriâ pugnam vasto artificio detrectan-
te, ac paulo post Turcarum classe ingenti tempestate sædè diffictâ. Gonzaga
cum nil laude dignum gestum esse, insuper etiam sua consilia non ab Au-
ria solum, verum etiam à Venetis (teste Jovio) contemni videret: indigni-
tate rei commotus, assumptis secum duodecim Veteranorum Hispanorum
militum millibus, Albaniae littora infestans, maximâ celeritate castrum no-
vum ad Ægeum mare adortus terrâ marique obsidet: & virtute militum
duobus Præfectis Buccanigrâ & Cæsare Josiâ Firmano amissis, subito expu-
gnat. Triduo post etiam Castello Novo, arce loci naturam unitissimâ, dedi-
tione per præsidarios factâ, potitur. *Aquila volucrum omnium generosissima is
ipse Gonzaga est. Illa ad arcem, in jugo montis sitam, cursum dirigit: non vel maris la-
titudine, vel montium altitudine territa: certa vel ad metam pervenire, vel mori.
Hic memoriâ partæ, famâ dignum aliquid moliri statuit: & vel arcem expugnare:
vel, quod generosi animi, veræque fortitudinis ac constantiæ est signum, præ-
claris in conatibus fortiter succumbere. Pont. Heuterus.*

Jacob. Schrenck à Notzing.

Author.

M ij

NUMMUS ICONICUS
HENRICI DUCIS SAXONIÆ,
posteaquam Georgij fratris defuncti ditio-
nem occupasset. Anno Chri-
sti 1539.

Georgius Saxoniae Dux liberis se destitutum videns, Henricum fratrem ejusque filios Mauritium & Augustum testamento facit haeredes, ea lege, ne formam religionis mutant; nisi parent, Caesari & Ferdinando Regi ditionem omnem attribuit, donec aut ille vel filij, vel ex ea familia proximus agnatus conditionem impleant. Hoc suum testamentum ita confectum, nobilitati prius & populo communicat senex & a valetudine minus firmâ, petitque ut ratum habeant, & data fide jurent ab eo sese non discessuros. Illi verò, quod metuerent, ne bellum ea res inter agnatos excitaret, orant, ut patiatur ad Henricum fratrem mitti legationem, sperare enim illum assensurum, nec quicquam in religione immuraturum. Verum immutare Principis animum nullis nec argumentis, nec precibus missi legati poterant, antequam etiam domum redissent, jam è vita discesserat Georgius. Henricus frater cum copiis illicò Dresdam, & ad reliqua profectus oppida suam in fidem populum adigit. Hoc autem eò proclivius erat, quod foedere nitebatur Smalcaldico. Saxoniae quoque Elector, cum de testamento Georgij, cæterisque consiliis illius non nesciret, ubi de ejus morte in itinere cognovit, domum è vestigio properat, ut si opus esset, Henrico subveniret. *Sleida-*

nus. Author.

NUMMUS VOTIVUS

ISABELLÆ, CAROLI V. UXORIS,

effigiem cum emblemate referens: Cusus in honorem illius ab Imperatore. Anno

Christi 1539. aut circiter.

Leontius, Philosophus Atheniensis, ubi suprema sibi imminere fata ex morbo præsensit, filios geminos hæredes scribit: de filia Athenaide sic testatur: *Athenaidi filie dulcissima centum, non amplius, aureos lego: sufficit illi fortuna sua: qua mulibre genus omne facile antestat.* Quanto vero rectius postremum hoc de Isabella quis usurparit, Emanuelis Portugalix Regis filia: Caroli V. Uxore, in qua præter formam ad invidiam elegantem, ita cum prudentia morum probitas certabat: cum humanitate gravitas: ut, cui primæ has inter virtutes dotesque deferendæ partes essent, meritò ambigeretur? Quin & prole copiosa maritum beavit, natis ex se Philippo II. Hispaniarum Rege, Joanne, & Ferdinando: qui ambo in juventute obierunt: Maria, Maximiliani II. & Joanna Joannis III. Lusitaniæ Regis uxoribus. *Charitum itaq; Triga equiparare eam, aut etiam anteferre Imperatori placuit: rosâ notare florem ætatis: myrto fecunditatem: glande moderationem in summâ fortuna: urnâ perpetim fluente, stirpem generis: Diis Laribus divinam providentiam: quasi augustiora sint, quàm humana, qua Principibus bona obtingunt.* Extinguitur partus doloribus. 1. Maij Anni 1539. ætatis 40. matrona omnibus charissima: quam quo viventem amavit ardentius, eo mortuam sanè flevit acerbius Imperator. Mortem illius præcessit stella crinita sive Cometa, qui obitum Augustæ portendere videbatur. *Sleidanus*

Author.

NUMMUS MEMORIÆ SACER
 CUSUS A CAROLO V. IMP. GAN-
 davenſibus ob defectiones crebras punitis, in-
 que ordihem redactis. Anno
 Chriſti 1540.

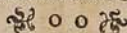
UR Imperator Carolus animadvertendum in Gandavenſes eſ-
 ſe cenſeret, cauſas benè multas habuit: ſtatuit comprimendam
 in primis libidinem Principibus ſuis reſiſtendi: id quod in Ca-
 rolo Burgundo fecerant Proavo ſuo: in Philippo abauo: in Lu-
 dovico Flandriæ Comite proavo materno: in ſe tandem ipſo. Venit ſub id
 tempus in Belgium Ferdinandus Romanorum Rex, comitatus duabus
 Germanorum peditum legionibus, cum quibus, ut & ſore Regina Maria,
 omnibusque ferè Belgarum Proceribus, Gandavum vigefimo quarto Fe-
 bruarij intrat: paulò poſt ſubſequentè Cæſare. Statim ad omnes Urbis
 portas murprumque ambitum, cuſtodia, ne quis elaberetur, collocantur.
 Tum evocato Procerum, Senatusque Flandriæ concilio, advocatum fiſca-
 lem accuſationem contra rebelles inſtituere jubet Imperator: quod cum
 prolixâ oratione feciſſet, oſtendit ſub finem quam variis rationibus crimen
 leſe Majestatis commiſiſſent, privilegia idcirco omnia, atque immunitates,
 ob ſeditionem, conjurationem, ac rebellionem amiſiſſent, vitæ bonorum-
 que omnium pœnam incurriſſent. Adhæc Gandenſium advocatus, ex
 ſcripto proluxè reſpondet: ſed frigide atque enervè: quod cum ipſemet ſa-
 tis ſentiret, concluditur, quæcunque ad movendam commiſerationem fa-
 cere poterant, adfert, adque ſolam Cæſaris innatam clementiam Gandenſes
 confugere proſitetur. Cæſar diu ac maturè, cum proceribus habito ſuper-
 lite conſilio, tandem pridie Calend. Maij in publico ſenatus conſeſſu, cæte-
 ris paulò altius eminens, ſententiam condemnatoriam pronunciarî jubet,
 quam

quam varios apud Historicos: inprimis Belgicarum rerum scriptorem Pontium Heuterum libro II. viderelicet. His peractis è captivis Gandensibus viginti sex capite plectuntur; multi alij pro fortunarum conditione pecunia multantur, ac ad Divorum invisas reliquias in longinquas peregrinationes ablegantur, ubi plarique interière, aut mansère; cæteri absoluti itineris testimonium adferentes, universo vitæ tempore publicis muniis abstinere sunt jussi. Centum partim à textoribus, partim è Creseriis a quo numero lecti, ac talaribus vestibus induti, capite pedibusque nudi collo laqueum gestantes, ac ad Cæsaris pedes se prostrantes, veniam impetravère, Privilegiis in super atque immunitatibus, orbatis civibus, magnam pecuniæ vim imperat Cæsar; arma adimit, extructâque in Urbe arce, præsidium in capite, & cervicibus eorum collocat. *Id pacis utiq; vult in nummo symbolum:*

face comburentis arma librosq; quibus privilegia continebantur: red-

centis serenitatem rerum omnium copiam. Pontius

Heuterus. Sleidanus. Author.

N

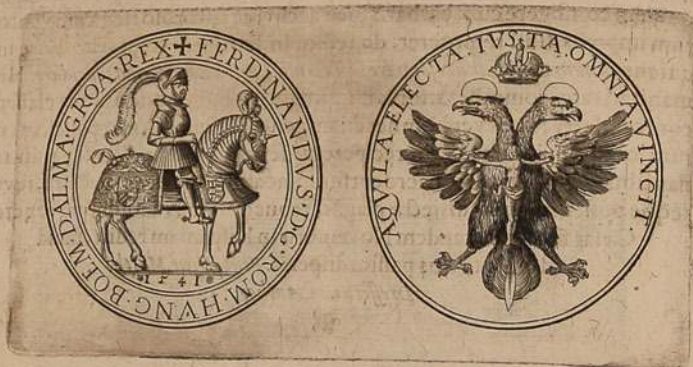
NUM.

NUMMUS MEMORIÆ SACER
 CAROLO V. IMPERATORIS: CŪ-
 sus, ut verisimile est, paulò antequàm, secundam in
 Africam expeditionem susciperet:
 Anno Christi 1541.

*V*ltra Herculis Columnas non esse, quo ulterius progredi-
 diare, sermone adeò crebro usurpatum fuit, ut in
 proverbium etiam abierit. Fixisse Columnas has
 in finibus Hispanicis tum fingitur Hercules, cum
 boves Geryonis investigaret: tanquam illic supre-
 ma orbis esset meta: neque accessus ad ullam terræ
 plagam daretur ulterior. Jure igitur meritoque
 symbolum hoc usurpat Imperator nunquam satis
 laudatus, utpote qui plus terræ ultra terminos illos
 Herculeos, non aperuit modo, sed etiam occupavit, susceptâ duplici in
 Africam expeditione: quarum altera feliciter (ut supra monuimus) eque
 animi confecta sententia fuit: tantum periculi atque infortunij altera ha-
 buit, ut inter ea, quæ sinistro à Carolo suscepta omine fuerunt, recenseri
 primo loco debeat. Quò Solymannum ex Ungaria avocaret, inque diver-
 sa parte distineret, longò tædioque itinere Algieram Africæ urbem (olim
 Juliam Cæsaream dictam) appulit; Mendosamque cum Hispanicò militè
 eodem venisse reperit. Universâ classe ad oppidi conspectum in ancho-
 ris stante, ac Hispanos, Belgasque expectante, biduum transiit, quo Cæsar
 circiter viginti millia peditum, cum maxîma equorum ac tormentorum
 parte, in terram exposuerat, parans simul alia ad expugnandâ Algieram ne-
 cessaria. Inclinante die, subito exorsus procellosus imber, torâ nocte uni-
 versum exercitum aquâ pluviali perfudit: ingenti que illato in cōmodo, ne
 tormentis sclopetisque uti possent, effecit. Adhæc diversissimis mundi è
 plagis exorti summâ cum violentiâ venti atrocissimam excitant tempesta-
 tem, unde fiebat, ut fluctuum ad littora repercussu jactatæ, ac inter se con-
 currentes naves, ruptis anchorariis funibus, inspestante ac gemente exer-
 citu

NUMMUS VOTIVUS
 FERDINANDI ROMANORUM RE-
 gis: Cufus ante expeditionem Ungaricam &
 Budam obfeffam: Anno Chri-
 fti 1541.

UO tempore Carolus V. Imperator conventus Ratisbonæ agebat, Ferdinandus Rex Budam obsidet, & oppugnat: in qua tunc erat Vaivoda Johannis uxor Vidua, cum filiolo Stephano. Quia vero jam pridem pupilli tutores ceterique proceres heredem Regni Turcæ commendaverant, ipseque in se pueri patrocinium receperat, rebus ita postulanti- bus, legatum mittit cum copiis, quæ mense Julio Budam venerunt, ipse vero cum reliquo exercitu, non multo post subsequitur. Itaque Ferdinandici rejecti, Germani, Bohemi, Moravi, relicta obsidione, & ingenti accepta clade: Pesto etiam amisso, quod est oppidum contra Budam; reliqui fugâ salutem sibi quaesiverunt. Turca sub exitum Augusti, munera mittit infanti Stephano, ac matri nunciat, cupere se puerum videre, petitque ut in castra eum sibi mittat. Mulier perterrita cum aliud non posset, hortatu procerum mittit una cum nutrice, comitatum turba nobilium. Ille perhumaniter excipit, ac deinde per suos, Reginae Consiliariis ostendit, velle sibi Budam tradi: nam se, non illam posse ab hoste eam defendere, & sibi subinde redeundum huc esse cum exercitu: quod valde sit & molestum, & sumptuosum: itaque multo præstare, ut ipse teneat. Hi de suo periculo solliciti mussant. E vestigio Janizarorum præfecto negotium datur urbis occupandæ, neque prius ad matrem Reginae missus est filius, quam re perfecta. Cum jam urbem tenerent, & cives omnes exarmassent, arcem quoque sibi tradi postulant, in qua Regina tum erat. Eam Turca jubet interim per internuncios animo esse præsentem, & Transylvaniam

vaniamei, atque filiolo concedit. Quum igitur omni conquista supelle-
ctile tumultuariè abiisset, à præfectis, & à milite barbaro deducta, Bu-
dam, Turca cum duobus filiis venit septembris die secundo, & templum
ingressus, expiatum, actisque gratiis Deo suo, propter rem benè gestam
in castra revertit, & relictis Budæ, Pestique præsiidiis, reliquum exerci-
tum domum reducit. *Biceps in nummo aquila imaginem crucifixi ho-*
minis representans, Ferdinandum Regem proponit, se suaq;
omnia prapotenti Deo committentem.

Sleidanus. Author.

✂ 0 ✂

N iij

NUM-

NUMMUS CASTRENSIS
 JOACHIMI II. ELECTORIS

Brandenburgici: Cusus ante expeditionem Hungaricam, totius imperij nomine auspiciisque susceptam. Anno Christi 1542.

IOACHIMUS Secundus, Marchio Brandenburgensis Elector, Dux Pomeraniae, Stetini Cassubiorum, &c. prima militiae tyrocinia in Hungaria, vivente adhuc patre Joachimo Anno 1532. feliciter posuit: Turcam in praelio ad vicum Leopoldianum cum duobus equitum millibus fudit, fugavitque, Unde à Carolo V. Imperatore cingulo equestri donatus est. Postea in bello Hungarico, quod Ferdinandus Rex non tam cum vidua Johannis Sepusij, quam cum ipso Turcarum Imperatore, Budà jam paulo ante captà, gessit Anno 1542. decreto Procerum Imperij, in Comitibus Spirensibus Dux belli electus, apparatu bellico, & milite copioso validissime instructus, nullis parcens sumptibus, qui ad bellum cum tanto hoste gerendum requiruntur, spretis difficultatibus & periculis omnibus, magno & invictò animo in Hungariam contendit. Ac licet tunc quidem multis de causis susceptae expeditionis impedita felicitas fuit: attamen Joachimus id saltem praestitit, ne hostes factà impressione latius progredierentur. Itaque Ferdinandi fines in Hungaria, à latrocinii, vastationibus, incendiis ac caevitia barbarorum tutos servavit. De Pericle Atheniensium Duce legimus, quod, quoties Praetor creatus Chlamydem indueret, ante omnia seipsum solitus sit affari, quasi commonens: *Attende tibi Pericle, liberis imperas; Gracis imperas; Atheniensibus imperas. Fallor, aut similem ad modum seipsum in simbolo exuscitat Princeps laudatissimus? Cogita, Joachime, quod de fortitudine*

dine tua reig. militaris peritiã sit factum iudicium: Leonis animum induens com-
munem Orbis Christiani hostem fortiter aggredere:

Spe (Scaligeri verba) *deterior ne fueris*
tuã , quod optas

Accinge te ad id : viribus excute & tuis te.

Jacob. Schrenck à Norzing. Auther.

NUMMUS CASTRENSIS
 JOHANNIS FRIDERICI ELECTO-
 ris Saxoniae: Cufus sub Wurcensis belli initium.
 Anno Christi 1542.

*G*ladium Magistrati pio prudentiq; non eã saltem de causa traditum à Deo fuisse, Princeps innuit laudatissimus: ut ciues improbos aliosq; facinorosos e medio tollat: ne reliquo corpori Reip. noceant: verum etiam, ut regiones, subditos, jura, privilegia, immunitates, quas salvas, legum judiciorumq; metu, obtinere non potest, vi, armisq; asserat, tueatur, custodiat, protegat. Faciendum utique hoc sibi existimavit, cum Anno Christi 1542. in controversiam cum Mauritio veniret Duce Saxoniae, de Wurcena, Misnensis Episcopi oppido: à quo, cum tributum ad bellum Turcicum conferendum exigeret, Mauritium Ducem acriter in eo repugnantem habuit. Exarsit, parvã hãc eã scintillã, præter opinionem omnium, celeriter bellum; & quidem alienissimo tempore, quod Pascha antecedit, quo sc. meditanda Christi passio erat: unde etiam à placentis der Gladenfriedg/nominatum fuit. Elector oppidum Wurtzen cum quadringentis equitibus, & aliquot peditum signis deditioe cœpit: Mauritius autem brevi ad decem peditum millia, & quingentos equites coegit. Sed tempestivã & fideli intercessione Philippi Landtgravij Hassiã bellum diremptum, at animorum offensiones non sublatae sunt. Consentaneum est, acri ac vehementi quadam incitatione inflammatum utriusque Principis animum ab iis fuisse: quos paci consulere magis decuerat. Sleidanus. Dresserus. Author.

NUMMI CASTRENSES

JOANNIS FRIDERICI ELECTO-

ris Saxoniae, & Philippi Landtgravij Hassiae, armis
contra Henricum Brunsvicensem sumptis.

Anno Christi 1542.

Um Henricus Dux Brunsvicensis gravissimis calumnijs atque invectivis, repurgatae religioni adictos peteret: ortisque varijs per Saxoniam locaque finitima incendijs complures deprehendebatur: qui habitam quaestione a praefectis & familiaribus Henrici Brunsvicensis se conductos, atque submissos fuisse, confiterentur: Insuper etiam Henricus ipse Goslarium & Brunsvicum Simalcaldici foederis civitates, perpetuis excursionibus, atque rapinis

vexaret, neque Caesaris & Ferdinandi Regis pareret edictis, qui rogatu Protestantium, ut ab omni vi temperaret, mandaverant: bellum ei Saxo & Landtgravius communi sociorum nomine indicunt, breviq; tempore suam in ditionem ipsius agrum omnem perducunt, & arcem non procul ab Urbe Brunsvico positam Wolfbutelum, in qua spem omnem collocaverat, deditione capiunt. Ipse non diu commoratus: adventante jam hoste fugam sibi salutem petit, & ad Bavaros, cum natu maximo filio Carolo Victore contendit. In ea quam diximus arce complures reperta sunt literae, quibus liquidò doceri potest, quid ipse, quid Bavari, quid

Moguntinus, quid Heldus, & alij nonnulli conati sint. *Sleidanus.*

NUM.

NUMMI CASTRENSES

GVILIELMI DUCIS JULIÆ, CLI-

via: Cui belli tempore, quod contra Carolum V.

Imperatorem gesserat: Anno Christi

1542. 1543.

AROLVM V. Imper. graviter Guilielmus Dux Juliarum, Cliviarum, Montium &c. & quod Gallorum Regi militis in ditionibus suis scribendi subinde potestatem fecerat: & quod Iohannam Navarream, Francisci ex sorore Margareta Valesia neptem sibi desponsaverat: Rege nuptias illas vel maxime urgente, volente. Neque sub cineribus iracundia Cæsaris resedit: erupit, inque manifestum bellum exarsit: dum scilicet Anno Christi 1542. Ducatum Juliarum, Duce Wilhelmo & subditis nihil hostile timentibus invasit: ferro & igne omnia latè vastavit: loca plurima suam in potestatem redegit. Temporis non longi interjectâ morâ Dux Wilhelmus conscripto suarum ditionum milite, exceptis Marcoduro, Henisberga, quam tentavit, & Susteren, urbibus: quæ validis Cæsareanorum præsidijs tenebantur: omnia recuperavit: subsidiû Marcoduranis à Cæsareanis missum in agro Aldehonensi oppressit: & mense decembri asperrimâ hyeme Cæsarianos Marcoduri agentes aliquot

aliquot dieb, obsessos, libero ipsius arbitrio se dedere coegit. Inde pace rursus sed frustra initio anni 1543. per Electores & Landtgravium Hassiæ tentatâ, Cæsariani ingente militum numero Ducatum Juliæ rursus in undaverunt: sed pridie Paschatis Guilielmi auspicijs cæsi sunt fugatique. Victoria hæc Clivensis ad Sittardum magnam excitat in Gallia lætitiâ: jussuque Regis publica decernitur ad templa Divorum supplicatio. Qua re magis exacerbatus Cæsar ex Hispania in Belgium contendit: Bonnam venit Moguntiam secundo flumine. Inde Marcodurum (dura vulgò appellatum) Augusti 22. die venit, eamque secundo post die vi atque impetu capit: captam diripit, frustra reluctantibus acriter Clivensibus, quibus animum auxerat constans quædam opinio à Gallis excitata, quod Cæsar ad Algieram submersus jam pridem factus fuerit esca piscium. Occupatis & aliis, iisque præcipuis ditionis Clivensis oppidis princeps ipse venit Venlonum ad Cæsarem, cum deprecatoribus Henrico Brunsvicensi & Colonienis Archiepiscopi legatis: quorum assiduâ & obnixâ deprecatione ipsi tandem est parcitum. Victo Granuellanus & Auricæ Princeps leges imponunt.

A Centauro, in Emblemate, aut monstro quovis alio abripi sese libertas patitur, feræ in simulachro expressa: ne vini ulteriore patiatur. Confugiunt, libertate sua oppressa, ad Gallos Belge, odio Hispanorum: à quibus semper ante, haud secus atq, à monstis abhorruerant. Sleidanus. Jacob.

Schrenckius à Notzingen.

Autor.

NUMMUS AVGVRALIS
 CAROLI V. IMPE: CVSVS SVB VL-
 timam expeditionem Gallicanam. Anno
 Christi 1644.

Illustissima victoria erat, quâ Gallus per Franciscum Anguineum Vindocinensis ducis fratrem, Alpinarum gentium Proregem, potitus fuerat, Carigniano suam in potestatem redacto. Eâ nunciata clade cum Cæsarem multi putarent, non recusatum actionem pacis, obfirmatè ipse bellum parat: cumque Regem Franciæ in comitijs Spiræ celebratis, magnâ contentione hostem imperij pronuntari curasset, collectis ingentibus exercitibus in Gal-

liam irrumpit. Lucemburgum militibus in præsidio relictis fame laborantibus deditioe primùm recipit. Hinc transgressus in Campaniam Ligniacum in convalle montibus interclusum expugnat: Sandesirium oppugnat, immisso milite: sed desideratis circiter quingentis cum oppidani fortissimè sese defenderent, nihil agit. Secundo demum mense cum & Landræus, ruinâ domus oppressus, interijisset, & pulvis tormentarius deesset, deditioe capitur. Eâ durante obsidione Renatus Auraicæ Princeps, tormento percussus, altero post die, cum Wilhelmi Nassovij filium, patruelem suum fecisset hæredem, vitam finit, non sine marore Cæsaris. Capto Sandesirio Cæsar pergit, & Caralauno relicto (quod est oppidum Campaniæ) castra ponit ad Matronam; cuius ad fluminis alteram ripam excubabant aliquot equitum Gallorum cohortes. Ibi Wilhelmus Fürstenburgius, qui Galliæ situm & aditus omnes novisset, uno tantum servulo comitatus, de nocte procedit è castris, ut, quo loco flumen vado transiri posset, & exercitus traduci, cognosceret. Vbi iam dudore quodam homine rusticano, vadum reperisset, & in alteram ripam evasisset, interceptus ab equitibus Gallis Lutetiam pertrahitur. Res ea Cæsari omnino præter expectationem accidit, & suspensum aliquandiu tenuit Galliæ Rex quod Helvetij nondum advenerant, prælium declinabat: & Cæsar promotis castris iuxta flumen Matronam progreditur. Est ijs locis oppi-

oppidum Epernæum; ubi multū erat alimonix & supellestilis militaris: cā,
 ne veniret in hostium manus, flumine secundo tumultuariē devehitur:
 quod auferri non potuit, igni corrumpitur, ipsismet oppidum incenden-
 tibus Gallis. Itaque Cæsar nemine resistente, Castroteræum venit, castel-
 lum Theodorici vulgo vocant, ad idem flumen ab vrbe Lutetia, non bi-
 dui viâ positum oppidum. Et quanquam erant in castris Cæsaris, legati re-
 gis Gallix, de pace missi, Cæsar tamen progrediebatur nihilominus: &
 cum iam hucusque pervenisset, incredibilis fuit orta Lutetiæ trepidatio.
 Fugiebant omnes, qui paulo essent lautiori fortuna, nec regis edictis fu-
 gam prohibentis contineri poterant, & sex modo hominum manebat.
 Itaque periculum erat, ne ab his ipsis vrbs omnium longè maxima, & in-
 prinis opulenta diriperetur. Eorum, qui dant operam literis, ingens erat
 ibi numerus, ex omni ferè Europa: hi quoque fugiebant, & alioqui rex
 edixerat, ut omnes externi confestim discederent, capitis denunciata pœ-
 nâ. Cæsar iterum Cathalanum ubi pervenisset, de ineunda cum rege con-
 cordia Monacho Hispano internuntio agit. Concepta pacis capita cum
 rex non aspernaretur, quibus omnia hoc novo bello ablata utrinque re-
 stituebantur, & eo loco, quo ante bellum futura erant, Cæsar per Sueffio-
 nes Cameracum & in Flandriam se recipit. Caterum, similitudines ac sym-
 bola, à rebus Cœlestibus petita (cum alioquin præcipuam ex astrorum &
 motus syderum contemplatione voluptatem caperet) sæpè multumque
 usurpabat Imperator. Ex his non postremum, quod hic nobis nummus ex-
 hibet. *Sicuti enim maximus recessus solis à terra est, quum ad quartum ferè gradum
 Cancri pervenit: actum in Auge sive Apogeo esse dicitur: sic aliquò quidem usq. nomi-
 nus sui famam sese extendisse statuit Carolus: nondum autem ad apicem fastigiumq.
 summum perduxisse: res à se gestas præclaras: partas cedro dignas victorias: ge-
 rendas, parandas longè adhuc majores, celebriores. Sleidanus. Io-
 han: Tilius in Chronico Regum Francie.*

Author.

NUMMUS CASTRENSIS
HENRICI DUCIS BRUNSVICEN-
sis; Cufus in expeditione contra Saxoniam Electorem
& Hassiam Landgravium suscepta;
Anno Christi 1545.

HENRICUS Dux Brunsvicensis, è ditione sua eiectus, militem conducit, quàm potest occultissimè: Gallo ipsi belli nervum, ut dicebatur, subministrante. Facto itinere per agrum Luneburgensem, non sine maleficio suam in provinciã ingreditur: Steinbrucum arcem deditione capit: vicinis ciuitatibus Brunsvico, Hanobria, Munda, Bremæ, denuntiat, ut sibi de injurijs satis faciant, & à conjuratione Smalealdicã (sic enim fœdus Protestantium vocabat) discedant: sin minus, diraminatur. Primariam suæ ditionis arcem Wolfbutelum obsidet: passim suam in fidem jurejurando populum adigit. It contra Landtgravius mandato sociorum, cum Genero suo Mauritio, ac Ernesto Brunsvicensi. Dum non procul utrinque absunt copiæ, agitur de pace à Brunsvicensi, intercessore Mauritio: verum interim levibus aliquot prælijs utrinque decernitur. Impetrant tandem induciã, quò de pace facilius ageretur: sed hæ statim à Brunsvicensi violantur, eoque res deducitur, post aliquot prælia, ut de summa rei, cum toto Landtgravi exercitu sit ei decernendum. Hic ipse metuere, & quas antea repudiarat, pacis leges gravissimas, post longam de liberationem recipere. Leges erant hæ, quas ci tulerat Mauritius, ut se & filium natu maiorem dederet. Itaque paret, & se cum filio dedit: quibus custodias ponit Mauritius: insignia copijs hostilibus admittit: auctis secum machinis octodecim, omni que instrumento bellico alio, ut & Steinbruccã recuperatã, domum redit. *Sylvanus in nummo Principem denotat, ad omnia adversa devoranda, sustinendaq; paratum. Patientia namq; typus est, accensus in levæ foculus ductus forte à factio Scævola, nulli non Romanã ex historia, noto. Confectior Tabularum in Sleidanum.*
Author.

PAULI TERTII, PONTIFICIS AL-

ter: alter legati sui eque filio Nepotis Alexandri Far-
nesij Cardinalis: S. Rom. Ecclesiæ Vicecancell-
larij: Cusi armis contra Protestantes
sumptis. Anno Christi

1546.

T suum quoque zelum in defendendâ religione
Romanâ testaretur Paulus III. Pontifex, Carolo V.
contra Protestantes omnibus rebus instructum
mittit exercitum: qui ad idus Augusti anno 1546.
Landishutum venit: tantò Imperatori gratior &
acceptior, quod de Smalcaldicorum progressu
certior factus, dimissis nūcijs illum, vt acceleraret,
hortatus fuerat. Peditum erant millia decem: equi-
tes levis armaturæ quingenti. His omnibus copijs
nepotem suum ex filio Octauium Farnesium Pontifex præfererat. Octauius
militabant magni nominis duces, Alexander Vitellius: Joannes Baptista
Sabel.

Sabellus: Sfortia Palavicinus: Fridericus Sabellus: Paulus Vitellius, Julius Ursinus: Alexius Lascaris: Hieronymus Pifanus: Ioannes Maria Padicanus: Nicolaus Plumbinus: Nicolaus Petilianus. Cum hac manu Florentia: Dux Cosmus Medices unà mittebat equites ducentos, Rudolpho Baliaone, & Ferrariæ, Dux Hercules, centum, Alphonso fratre notho ductore, Octauio fratrem natu grandiorum, Cardinalem Alexandrum Farnesium, velut inspectorem consiliorum Cæsaris, Pontifex ad iunxerat: promiserat in super ad hoc bellum ducēta millia Coronatorum quinquies adhæc centena millia florenorum ex monastrijs, permissu suo, haurienda. *Junem in nummo priore Ganymedem conicio, lilia, permissu Jovis, humectantem: cum inscriptione, Dos Jovis exhilarat. Neq, enim insolens Ecclesiam lilijs conferre inter spinas enascentibus. Hanc Syrio pressam astu frigidâ fovet ac refocillat Pontifex: copias Cæsaris augendo: Duces peritos mittendo: pecuniam, nervum belli, subministrando. In altero Farnesius Viro bono atq, cordato operam dandam monet: vt in consilijs actionibusq, suis, ad scopum prefixum, quantum fieri potest, collimet: usurpatis Agamemnonis apud Homerum verbis: quibus Teucrum subscuto Aiakis latentem, & feliciter multos Trojanos ferientem, compellat.*

Iliad. 6. Sleidan. Author.

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

NUMMI CASTRENSES

JOANNIS FRIDERICI, DUCIS ET

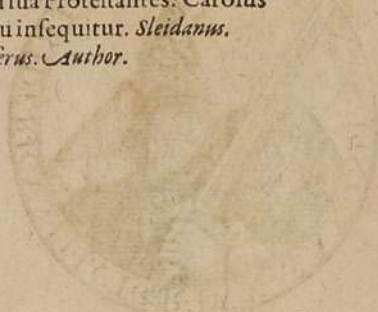
Electoris Saxoniae: Cui sub belli Smalcaldici ini-
tium, Anno Christi 1546.

Incidit hos in annos bellū Smalcaldicum, sive Protestantiū: quod victis, (uti Historicorum quidam scribit) multis modis triste fuit, ac luctuosum: victori felicitatis finem & quasi terminum attulit. Multorum hoc in foedere Principum ac magnatum sacramenta legis, manus; opes, arma atque instrumenta bellica: duos tamen eiusdem primi pilos quasi atque Centuriones: Johannem Fridericum Saxonem, Imperij Electorem: & Philippum Hassiae Landtgravium: reformatæ religionis assertores strenuos: quos etiam præ reliquis Cæsar, dispositis & instructis ad bellum rebus omnibus, proseribit die Julij 20. Proseriptioni causam non religionem prætexebat (illam enim Alberto, & Joanni Brandenburgicis, alijsque sibi militantibus liberam relinquebat) sed multiplicem foederatorum contumaciam ac rebellionem: læsæ Maiestatis crimen: quodque ijdem Henticum Brunsvicensem, & Julium Naumburgensem è ditionibus suis eiecissent, & judicij Camera Imperialis auctoritati parere recusarēt. Formulam Cæsar ad Mauricium Saxonem mittit: ipse exercitum ducit Ingolstadtum: quo etiam Protestantes cum copijs

fuis ubi venissent, communicato consilio epistolam scribunt, & per tubicinem ad Cæsarem mittunt. Eâ cum injultum sibi bellum inferri declarassent, multaque de causâ suâ æquitare attullissent, tandem defendendi sui causâ, & propullandæ, non inferendæ injuriæ eam Cæsari, quâ devincti sint, fidem renuntiant. Varia ad Ingolstadium gesta usque ad anni 1546. finem: quæ lectori benevolo è manibus Protestantes emisisse. Sed non luit Deus, ut Evangelium armis defenderetur, reservatâ sibi viâ ac modo, quâ propugnandum esset. Hyeme tandem appetente de pace quidem actum est: sed ob conditiones duriores à Cæsare propositas, re infectâ discessum. Redeunt itaque ad sua Protestantes: Carolus discedentes lento gradu insequitur. *Sleidanus.*

Mattheus Dresserus. Author.

NUMMICASTRENSES

FERDINANDI ROMANORUM RE-

gis: & Mauritij Ducis Saxoniae: Cusi durante
bello Smalcaldico. Anno Christi

1546.

ERDINANDUS Romanorum Rex, cum Fiefsâ & Erenbergo à Schertlino captis, Ocnipontem in magno periculo versari cognovisset, repente magnam manum subditorum ex agro Tirolensi contrahit: qui ductore Francisco Castelalto Tridenti praefecto oppidum defendunt, simulque vias & aditus occupant. Idem postea ex Boëmia, Pannonia atque Silesia militem evocat, eidemque Sebastianum Weittenmullum ducem praeficit. Dederat ve-

ro jam antè Cæsar in mandatis Mauritio Saxoni, ut jure agnationis Provinciam Johannis Friderici Septemviri sibi vendicaret, idque nisi faceret, minatus est, se alij potestatem occupandi esse daturum. Mauritius verò, quanquam Cæsaris mandato parere in animo habebat, properare tamen noluit, usque dum Ferdinandus per Hungaros & Boëmos praesidium, quod in Sudetis montibus septemvir collocarat, sudisset, & agrum septem-

viralem cædibus incendijsque quantis potest maximis, vastasset. Hæc de-
 mum vi ac tempestate percussos, & ad se confugientes in fidem recipit, suo-
 que cum Ferdinandi copijs exercitu juncto Zuicaviam in Misnia, Schne-
 bergam, Alteburgum, plæraque alia Electoris oppida, præterquam Go-
 tham, Isenacum, Wittebergam, in suam fidem adigit. Eius rei nuntius in
 castra Cæsaris per larus magnam excitavit lætitiã, quam & tor-
 mentorum tonitru Cæsar significari curavit.

Steidannus, Dresserus. Author.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

NUMMUS CASTRENSIS

CHRISTOPHORI CARDINALIS

Madrucij, itidem sub initium belli Smalcaldici
cusus, Anno Christi

1546.

M

ADRUCIORUM fidem atque industriam cum multis documentis explorasset Carolus Imp. clementiâ eos singulari prosequitur: ornat honoribus: ad res magni momenti ac ponderis adhibet. Alibrandi operâ in contrahendis contra Protestantibus copijs feliciter utitur: Eundem post Germanicâ legationis Ducem supremum designat. Christophorum, quem amœni virum ingenij Thuanus appellat, sub id ipsum temporis ad Pontificem mittit, evocaturum promissa contra Evangelicos auxilia. Eundem Anno 1555. mortuo Joanne Jacobo Medicino Meleniani Marchione, summæ rerum in statu Mediolanensi præficit: quod Septem virorum, & reliquorum Imperij Principum amicitia floreret: attributo ei Piscariæ Marchione, qui rei bellicæ sub ipso præesset. *De Phœnice naturæ referunt speculatores, quod sexcentos annos ubi vixit, voluntario se committat incendio, pyrâq. congestâ, quam eminentiori loco sitam Sol incendat, spontanea ardeat: ex his vero ipsis cineribus suis tandem reviviscat. Pari modo viri magni & vel literis, vel armis clari semetipsos quasi curis atq. laboribus comburunt: sed fini eâ, ut eternam post se nominis famag. celebritatem relinquentes, ser. & etiam vivant posteritati.*

Thuanus, Sleidanus Author.

NUMMUS CASTRENSIS.
 OCTAVII FARNESII, DUCIS
 Placentiæ, Parmæ, & Castri: Marchionis Novarriæ.
 S. Eccles. Generalis, Cusius durante bello Pro-
 testantium: Anno Christi

1546.

OCTAVIUS Farnesius, cujus modò facta mentio, in Germaniam ubi venisset, strenui Ducis munere præclarè functus est. Nam ubi Cæsar Donaverdam expugnare decrevisset, lectissimis equitibus prius vrbe exploratâ, Farnesium cum equitatu que Italo, & schaumburgium Comitum cum Germanis, ac duodecim bellicis tormentis eò mittit. Probavit hominis consilium fortuna: cumque de nocte profectus eò prima luce venisset, admotis scalis oppidani sese dedunt: præsidiarij fugâ sibi salutem quærunt. Distabant inter se castra non plus mille & quingentis passibus: tantâ attamen diligentia, tamque occultè res gesta fuit: ut hostes neque opportunè succurrere, neque scire, quid factum sit, nisi peracto negotio, potuerint. Exeunt per conditiones deditiois duo vexilla præsidiariorum militum: quæ à fœderatis ibi relicta fuerant, quorum in locum duo vexilla rursus introducta sunt Casarianorum. Emblemate significare voluit Octavius, nullam arcem, castrum, turrim aut civitatem tam munitam esse, cuius porta virtuti non pateat: In via enim virtuti nulla via. Sleidanus. Author.

NUMMUS CASTRENSIS

CAROLI V. CÆSARIS DONATI-

vi loco exercituum præfectis distributus, soluto

Protestantium exercitu: Anno Chri-

sti 1546.

CAROLVS auditis, quæ à Ferdinando Fratre & Mauritio Saxoniae Duce feliciter in Saxonia gererentur, castra Lavingæ mutare decrevit: copiasque in duas partes divisas movit, cum in alterâ peditatus procederet cum tormentis: in alterâ adversus hostem, equitatus. Etenim vix fieri poterat, ut diutius in iisdem castris Cæsariani morarentur, cæno ita profundo, ut annona propius plaustris advehi non posset. Sermo plerorumque fuit, potuisse ea

die Landgravium tot difficultatibus oppressos, & propè circumvêtos Cæsarianos invadere, non sine maximâ spe rei præclaræ gerendæ: sed non passa fuit Cæsaris fortuna, tantam ei cladem infligi: paulo enim post, cum paucæ omnino civitates atque ordines conferrent auxilia in bellum, pax vero à Cæsare nisi durissimis conditionibus impetrari non posset, Protestantes decernunt, ut reliquis omnibus abductis copijs in Saxoniam Equites mille & ad octo millia peditum relinquuntur inhybernis. Ita deinde ad 22 Novemb.

vemb: discedunt. Cæsar insequitur, cumque eos in Franconiam cogitare
 putaret, Pophingam, Norlingam, Oetingensem agrum, & Dincelspulum,
 ut eis antevertat, deditioe capit: ac postea Rotenburgum magnâ celeri-
 tate contendit. Landgravius interea domum se recipit: Saxo verò
 ingressus iter cum socijs, civitates & principes, ad
 quos venit, pecuniâ mulctat. *Confector*

Tabularum in Sleidanum.

Com. Natal.

25

NUMMUS ICONICUS:

CAROLI V. IMP. EFFIGIEM RE-

ferens, solerti depictam manu in castris ad Mül-
bergam sitis: Cusus Anno Chri-

sti 1547.

Oluto Protestantium exercitu, Cæsar Norlingâ
Noribergam: inde Egram venit in Paschate: ubi
Mauricius & Augustus suas copias cum illo con-
jungunt. Obviam quoque it appropinquanti Cæ-
sari Joachimus Brandenburgicus Elector cum 400.
Equitibus: quibus filium suum Joannem Geor-
gium præfecerat. Inde digressus Cæsar Saxoniæ fi-
nes attingit. Saxo cognito Cæsaris adventu, Albim
transgressus pontem sublicium, qui Misnæ est, incendit, ne exercitum
suum traducere Cæsar possit. Ipse verò Witebergam contendit. In itinere
ad Mülbergam prope Albim confidet, flumenque ratibus jungit. Sed ap-
propinquante Cæsare injectis flammis eas incendit. Hispanorum in
adversa

adversa ripa insequentium unus & alter, ut flammam reslinguant, & rates fervent, Albim tranant, gladios transversos ore deferentes. Tum ex ijs navigijs, quæ secundo flumine de vecta, Saxones à reliqua parte pontis avulserant, ut & illis, quæ Cæsar plaustris adduxerat effecto ponte, fluvius fuit constratus, ut pedites & impedimenta transirent. In hoc rerum statu Saxo, qui tunc sacram concionem audiebat, præmissis impedimentis, ipse postea subsequitur, & Wittebergam iter habet. Cæsar autem qui in celeritate momentum omne positum esse videret, vado reperto, primum Hussaros, & leviolem omnem equitatum transire flumen jubet: post ipse quoque cum gravi armatura transit incolumis, neque cunctandum ratus, donec impedimenta simul & peditatus adessent, progreditur, & tribus trans Albim milliaribus ad sylvam Lochanam Saxonem offendit, ibidemque suos ad virtutem cohortatus, initium prælij facit. Exercitus omnis equestris erat bipartitus: in prima acie erant Albanus Lanojus: Antonius Toletanus: Baptista Spinellus: Mauritius: alterum agmen Cæsar & Ferdinandus cum duobus filijs, & Sabaudia ducis filio ducebant. Gravis oritur pugna: in qua vulneratus per sinistram maxillam Elector, & circumfusus undique hostibus, nulli tamen, neque Hispanorum, neque Hussarorum sese dedere voluit, nisi Germano Nobili, Tiloni à Trota, Captus non statim ad Cæsarem, sed ad Albanum ducem prius ducitur, ubi voce miserabili, oculis in cælum sublatis, ex animo Deum compellat, his verbis: miserere mei Deus, Nos sumus jam hic. Ad Cæsarem adductus loquitur & audit ea, quæ prolixius narrant Historici. Captus cum eo fuit Ernestus, Brunsvicensis, Philippi filius: natu verò maximus filius Electoris accepto vulnere, Wittenbergam pervenit. *Sleidanus. Matth. Dresserus.*

NUMMUS CASTRENSIS

ALBERTI, COMITIS MANSFELDI-

ci: in bello Smalcaldico Electoris Saxoniae partes
sequentis, cufus Anno Christi 1547.

ALBERTUS Comes Mansfeldius Agnatum suum
Joannem Georgium cum fratribus Cæsarianarum
partium esse, cumque Mauritio Saxone Duce Jo-
annis Friderici Electoris provincias infestare, cog-
noscens, sibi non cunctandum ratus (præsertim
cum Heldrungeusis ditio ab Electore Saxoniae cog-
natis erepta diceretur) Islebium ex inopinato ado-
ratur: populo sacris dedito arcem capit: quatuorq;
tormentis bellicis in forum adductis cives ad dedi-

tionem cogit: Iudæorum, & aliorum, quibus infestus erat, domibus vasta-
tis, bonisque direptis ex oppido discedit. Bornstetio insuper & Alstetio,
Stolbergiorum Comitum oppidis potitur. Dehinc subditos omnes cogna-
torum in comitatu Mansfeldico suam in potestatem recipit. His peractis
Halam Saxonum cum duobus filijs, & omnibus contractis copijs ad Ele-
ctorem Saxoniae proficiscitur: qui ubi in itinere domum versus civitates &
Principes, ad quos venit, pecuniâ multasset, ulturus insuper injuriam sibi
illatam, Lipsiam obsidet: graviterque oppugnatam tormentorum vi ac
multitudine diverberat, laceratque: Albertum Marchionem Mauritiij
socium & adiutorem Rochlitiij capit: amissa denique per Thuringi-
am & Misniam non solum recuperat, sed Mauritium quoque
omnibus suis oppidis exiit, Lipsiâ & Dresdâ exceptis.

*Sleidanius, Chronicon Mansfeldicum Span-
genbergij. Dresserus.*

NUMMUS VOTIVUS
 NICOLAI BARONIS MADRUCII,
 Cufus in honorem Caroli. V. ob fœdus Smalcaldi-
 cum diffipatum: captos primos eius Proceres:
 Anno Christi 1547.

WITEBERGA obsidione cinctâ, Saxonem capitis
 condemnat Cæsar: verum Electoris Brandeburgi-
 ci deprecatione, impositis durissimis conditioni-
 bus, vita ei redonatur. Non multo post Witeberga
 ex jussu captivi Joannis Friderici se tradit Cæsari:
 qui educto Saxonico præsidio, suorum militum co-
 nortes tres intromittit, iisdemque ut & toti oppidi
 illius

illius custodia hunc Nicolaum Baronem Madrucium præficit: surrogatum non ita pridem in locum Alibrandi fratris, ardentissimâ febre Ulmæ extincti. Is in communi gaudentium atq; congratulantium fervore, ob virtutem Cæsaris felicitatemq; suam quoque affectum prodit, nummo hoc in honorem eius cuso. *Sunt ipsi, uti vides, Gigantum instar Principes Protestantes: qui Saxiâ ingentibus congestis, admotisq; scalis cælum conscendere, deq; sede sua Deos immortales deturbare conantur. It obviâ conatibus eorum Iupiter, qui Cæsar est Carolus: caterig, superi, qui eius Symmachi. Hi miserè multatos Lastrigonas ut putabat) istos, deq; cælo, fractis scalis, præcipitados, versu monent Virgiliano: cautiù deinceps mercari discant: non Magistratum spernant superiorem: quodq; calidè inconsulte, per vim suscipitur, inauspicatò plerumq; cedere, & ubi rem post sese penitendi segetem relinquere statuunt. Auctor.*

NUMMI TRIUMPHALES
 CAROLI V. IMPERATORIS: CUSI
 post confectum bellum contra Proteſtantes, &
 partam ad Mülbergam victoriam. Anno
 Chriſti 1547.

Cupro Saxone, cum Philippus Hassiæ Landtgravius, qui ex eo tempore, quo Ingolſtadio Proteſtantes diviſis copijs diſceſſiſſent, quietus belli Saxonici finem expectarat, per generum Mauritium cum Cæſare, de pacis conditionibus pro ſe agere permittit: ipſe etiam Hala commoranti Cæſari ſe ſiſtit, delicti ab eo veniam deprecatus: præter ſpem tamen captivus detinetur. Erant enim certæ conditiones ei lata, inter quas etiam illa erat, ne vita ei eriperetur, neque carceris condemnaretur. Quod ipſe cum ſuis de nullo, Cæſariani verò de perpetuo carcere intellige-

intelligebant. A Genero & non nullis alijs Germania Principibus interceditur, sed frustra: ipse necessitati parer, ut verò citius libertatem promeretur, præscriptam pecuniariam multam paulò post numerat: munitiones arcesque diruit: ducenta ænea tormenta tradit: quibus juncta, quæ civitatibus Cæsar extorserat, quingentorum tormentorum numerum excelsere: quæ cum aliquãdiu Francofurti in triumpho modum stetit, tandem pars Mediolanum, Neapolim, pars in Hispaniam ac ad Belgas in devictæ Germania testimonium sunt avecta Cæsar abducto Wittenbergâ præsidio oppidum Mauritio Saxoni tradit: è Thuringia Norimbergam deflectit, Boëmis è propinquo formidinem injecturus: sed hi, consternati victoriâ Cæsar, veniam petentes multantur parte privilegiorum, pecuniâ, armis: nonnulli etiam vitâ atque exilio. Lubecensium legati, qui nunquam Protestantium fœderi subscripserunt, ad Cæsarem gratulatum de victoriâ venerunt. Bremensium & Hamburgensium Oratores operâ Regis Daniæ, gratiam, multati pecuniâ, obtinuerunt. Soli Magdeburgici non satisfecerant, in quos paulò post molem belli transfert. Et quid nisi triumpharet exoptatissimo hoc rerum successu Cæsar? Facit: *in q. nummo altero, Aquila veluti orbi insidens oleam pacis & morigeris porrigit: pacis utique & clementiæ Symbolum: rebellantibus fulgura atq. fulmina immittit. In altero Herculis sub imagine Saxonem cum sociorum quodam clava sua contundit, prostermit: suppressit: Landtgraviæ Satyri sub typo ad arborem alligato: unitis civitatibus, quas Hydra representat, frustra conatibus ejus resistentibus. Pont.*

Hentenus. Dresserus. Author.

NUMMUS HONORARIUS
 REINHARDI COMITIS SOLMEN-
 sis, in bello Smalcaldico contra Protestantes, Cæ-
 saris castra sequentis Cusus Anno Chri-
 sti 1547.

Equè hic etiã nummus Generosi & Illustris Herois, Comit̃s Reinhardi Solmensis oblitterandus mihi esse videtur: qui Cæsari in bello Smalcaldensi strenuam, cum Friderico Fürstenbergico (cujus effigiem habere non potui) navarat operam. Gliscens bellis rumoribus, quod contra Protestantes suscepturus Cæsar dicebatur, audierat Comes ex Navio Imperatoris Cancellario, hospite tum suo, consultum sibi videri, si Landtgravius ad Cæsarem veniret. Sic enim futurum, ut omnis suspicio & diffidentia, quæ ex delationibus utrinque factis nata sit, tolleretur. Ex eo Comes optimus non desinit monere Landtgravium, consilio pareret: euncta etiã alia tentare atque juvare, quæ reconciliandis Cæsari Principibus inservire posse videbantur. Exorto belli incendio, licet religioni reformatæ addictissimus esset, Cæsaris tamen potius, quàm Principum castra sequi maluit: vel quia Imperatorem clementissimè de se meritò honestè deserere non posset: vel quia sanctiora tutioraq; arma ea statueret, quæ seditionis, rebellionisq; labe carent atq; vituperio. *Quid si & Symbolo hoc Principes monet, patientiam à Deo flagitent potius ad tolerandam, si quæ religionis causa, devoranda, injurias, quàm Evangelium armis defendendum: quandoquidem documentis aliquot illustribus monstravit Deus: nolle se verbum suum gladio propugnari: tutelâ eius sibi reservatâ: vicissim palmam nunquam non reportavit animus erumnarum tolerans, soliq; Deo, inter incendia & naufragia: inter fluctus decumanos, & monstra servientia confisus? Thuanus.*

Author.

NUMMUS CASTRENSIS

ERICI, DUCIS BRUNSVICENSIS,

Cæsarianarum copiarum Præfecti in obsidione

Bremenſi: Cufus Anno Chri-

ſti 1547.

Ocia erat Brema fœderis Smalcaldici: ideòque cum Jodocus Gruningus jussu Imperatoris bellum in locis Saxonie conterminis gerens, Osnaburgenses, Mindenses, Comitem Lippienſem, alios imperata facere coegisset, ad vexandam quoque Bremam accedit. Eodem in velitatione quadam pilâ interempto, succedit Urisbergerus: paulò post etiam subsidio venit missus à Cæsare hic Ericus Dux Brunsvicensis: qui cõjunctis viribus urbem obsederunt,

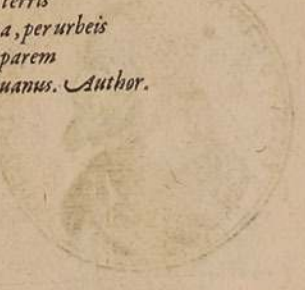
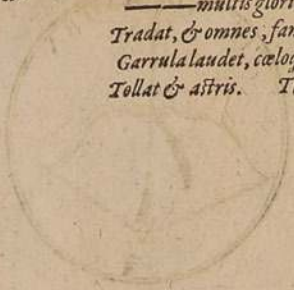
nec multò post tamen eandem solvere coacti. Albertus enim Mansfeldius cum Heidecco Barone, Ringravio, Bichlingo, Tumferno, & Conrado Pfenningo Hamburgensibus copijs, quæ Bremenſibus auxilio venerant, conjungitur, transmissòque Albi Brunsvicum aggressus fundit, antequam Urisbergerus adveniret: qui sub id momentum, superato flumine, ut se Brunsvico conjungeret, jam in fugam versis Brunsvicanis, in Mansfeldiorum impedimenta fortè incidit: & equis ad duo millia captis, magnâ insuper præda: & quod magis victori, qui interea Brunsvicum inſequebatur, doluit. Tumferno centû millia aureorum adimit. Brunsvici clade hoc Urisbergero lucrum conciliante. Is ergo tantâ prædâ potitus jam nocte adventante, pedem retulit, & in Frisiam se recepit. Brunsvicus in Vifurgim cum toto equitatu compulsus, multos è suis desideravit, ipse, tormentis omnibus amissis, incolumis evasit: rejecta in Urisbergerum culpâ, qui loco & tempore non venisset: unde post multas altercationes, altero perfidiam, altero rei militaris imperitiam exprobrante, cum res ad duellum spectaret, vix tandem amicorum interventu composita est. Confectis in Saxoniam rebus Cæsar, qui Boëmorum proterviam coercere in animo haberet, & metueret, ne Brunsvici strage inflati Mansfeldiani Boëmis animos adderent, omnem cogitationem quò convertit, ne ingentis victoriæ fructum, tam

R

parvo

parvo momento amitteret. Verum foederati plus Saxonis fortunam consternati, quam suam erecti, quod in eo uno Principe omne robur Germaniae collocatum esse existimarent, adhuc amissa grandi illa pecunia, quam alendo diu exercitui sustenturam speraverant, ubi resciverunt, Saxonem, interventu amicorum, cum Caesare transegisse, copias dissolvunt: & Mansfeldius quidem cum suis Bremam, Tumsernus cum reliquis Ducibus Brunsvicum, dilapso statim milite, concessit. Hieroglyphon arcum monstrat, cum sagitta in caelum destinata. Extollitur namque viri illustris fama nominisque, celebritas ad astra usque: sed arcus intentione, certaque ad scopum collimatione est opus ei, quem

— multis gloria terris
 Tradat, & omnes, fama, per urbeis
 Garrula laudet, caeloque parem
 Tollat & astris. Thuanus. Author.

[The text in this section is extremely faint and appears to be bleed-through from the reverse side of the page. It is largely illegible.]

NUMMUS AUGUSTALIS
CAROLI V. IMP. CUSUS DURAN-

tibus Comitibus Augustanis: Anno
Christi 1548.

IC verò quis non illud usurpet; Psalm. 133. *Eccè quàm bonum & jucundum habitare fratres in unum?* Neque enim fratres eos duntaxat versiculo eo indigitat vates Regius, qui eodem parente prodierunt, eademque suxerunt ubera: verum omne aliud, quod inter parentes est, & liberos: quod inter avunculos & nepotes: quod inter fratres & sorores: paucis quod inter Christianos est cōcordiæ, cōsensus, amoris, societatis vinculum. Amorem hoc modo

in suos, suorum in se vicissim cultum atque observantiam ostensurus Carolus Imperator, non solus hoc in nummo conspici voluit: sed eodem hauriri intuitu Philippum filium, quem, valetudinis in deterius ruentis causâ, ad se ex Hispania acciverat: & Maximilianum fratris filium: quem Hispaniæ

NUMMI NUPTIALES
 MAXIMILIANI, FERDINANDI FI-
 lij Boëmorum Regis: & Mariæ Caroli V. filia: Cusi
 Anno Christi. 1548.

UO tempore Philippus Hispaniarum Princeps, gratulatum legationem ad patrem Cæsarem de partis aliquot victorijs, miserat, statutum fuerat, ut Maximilianus in Hispaniam: Philippus in Belgium proficisceretur. Præmissus Albanus in Hispaniam, quæ profectio forent Philippi necessaria comparat: Maximilianus Genuam per Mantuam contendit: ut ibi Cæsareas triremes conscenderet: cui Princeps Philippus gratulatum obviam mittit Barcinonem usque, citatis equis Petrum Cordubensem. Maria verò Diegum Cordubensem. Felici vento, navigatione usque Barcinonem applicuit, indeque paulò post Pintiam Carpetanorum versus iter cepit, ubi multi fiebant ad nuptias apparatus. Princeps Philippus, Admirante Celtiberiæ, & Albano, multisque aliis principibus comitantibus circiter viginti, & quatuor millia passuum citatis equis, ad urbem usque Olivaresam obviam properat: Pintia die postero magna cum pompa nuptiæ celebrantur: confirmantur contractæ in oppido

Aranfuero non procul à Mantua Tarraconensi civitate, per Cardinalem
 Tridentinum: peractis solennibus regia convivio multa que ludiera fiunt,
 ad oblectandos hominum animos. In Emblematicis explicandis te non
 moror Lector: obvia hæc, & sine tenebris. *Casti Deus mens est, casti a vulu men-
 te vocari: puta, ut in ordinibus vite alijs, ita pio legitimoq; in primis conjugio. Id Ve-
 stalis virgo innuit, thus castè suppliciterq; in ara succendens. An è. si necesse est, &
 indissolubilis amor conjugalis. Quid strictius, quàm in nominibus conjugum
 horumce serenissimorum Initiales literæ M. alterum Maximilianum;
 alterum verò Mariam denotans? Natal.*

Comes. Author.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

ANNÆ MOMORANTII, MILITIÆ

Gallicæ Præfecti; imaginem Symbolumque referens; cufus post devictos à fe Aquitanos, & Burdegalenses: Anno Christi 1548.

ANNA S Momorantius ex illustri & per antiqua Momorantium familiâ progenitus, fidam adeò fidelemque Francisco Galliarum Regi operam navavit: ut proximo à Rege, Conestabiliatus honore dignitateque eum ornarit. Sub finem tamen (*ut sunt rerum humanarum vices*) fastidio quodam animi benevolentiam regiâ excidit: cum argueretur, quod Carolum Imperat: ab Hispania usque per mediam Franciam, tutum ad Belgas traduxisset. Curia se o-

diosum cum videret, privatam degens vitam sexennio toto latuit: usque dum, Francisco è vivis sublato, regni summa ad Henricum II. devolveretur: qui postliminio quasi revocatum non modò dignitati pristina restituit: verum etiam majori honore atque benevolentiam, quam fecisset pater, fuit prosecutus. Apparuit insigniter, quæ eius prudentiam, animi celsitudo, inque rebus agendis dexteritas fuerit, cum Anno 1548. Aquitaniam universam, maxime apud Burdegalam, propter vectigal auctum Salinarium, orta seditio esset: ubi non solum civitatis status à concitata multitudine immutatus: sed etiam Tristianus Manius, Regis in eâ provincia Vicarius, seditionum quorundam manibus sublatus è medio fuit. Ad sopiendos eos motus Rex statuit sibi cito ex Italia esse ad fines properandum: antè tamen Regis adventum sedati fuerunt Anna huius Momorantii regali operâ: qui duobus equitum, & octo peditum millibus, repente finitimis è locis collectis, eò convolvavit: inque ipso propè articulo temporis surgentia,

recen-

recentiaque adhuc turbarum semina oppressit. Authores seditionis cum prius Tristani cadaver digitis & unguibus effodere coacti fuissent, capite plectit: & quoniam ad turbam ciendam tinnitu campanarum usi fuerant, omnem ijs campanarum usum interdicit. Fidem se & Francisco defuncto præstitisse, & viventi Regi sine omni fūco doloq; se suaq; omnia devovisse symbolo suo testatur. *Neg. enim globo lubrico ac versatili insistit constantia: sed quadrati lapidis firmā nititur basi. Est annulus quem manu præterendit, vinculum: quo sponsus sponsam ad perpetuam fidem atq; castitatem devincire sibi & quasi subarrhāre consuevit.* Jacob. Thuan; Comes Natalis. *Author.*

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

NUMMUS TRIUMPHALIS

HENRICI II. GALLIARUM REGIS:

Cusus post expeditionem contra Eduardum VI.
Angliæ Regem susceptam: receptam Bo-
loniam: Anno Chri-
sti 1549.

*DE*U Sex improvise apparens in eos dicitur, quibus in rebus perplexis præter spem exoritur aliquis, qui salutem adferat, negotiisque difficultatem expediat. Sumptum est à consuetudine Tragediarum, in quarum plerisque machinis quibusdam Deus ostendebatur: idque non in scenâ ipsâ, sed è sublimi, qui repente commutatis rebus, fabulæ finem imponeret.

Haud inconcinne itaque hoc adagium pro symbolo usurpavit Henricus II. Rex Galliarum; cum præter omnium expectationem, celeritate incredibili Anglos invaderet: præterque facinora edita alia, Bolognienses, peregrini pertæfos imperij, sibi regnoque suo recuperaret. Cum enim Anglos civilibus laborare dissidijs, bellisque videret, in Scotia verò res prosperè cedere intelligeret, arreptâ hæc occasione Gallos adoritur: primum, in Sequallensem munitionem facit impetum: captâ ea Lamberti-montis eò adigit præsidarios, ut effusis in aquam fossarum omnibus cadis tormentarij pulveris ac reliquo apparatu, ne in hostium potestatem veniret, obscurâ nocte sese Cesoniacum navale receperint. Reliqua erat Turris Ocdæ expugnanda, verum, ad lucrandum tempus, mole illam saxorum, & navium demersarum hostibus inutilem reddit. Cesoniacum navale cingitur obsidione, ubi Rex juvenis, cum tantæ bellorum mole non posset resistere, post

multas contentiones & sumptus pacem cum Gallo facit his præcipuè con-
ditionibus : Eduardus Boloniam Gallo restitueret : Gallus Eduardò
400000 nummùm dissolveret pro sumptibus bellicis : Eduardus primoge-
nitam Henrici duceret uxorem , ubi ad aptam legiti-
mamque ætatem matrimonij pervenisset.

*Comes Natalis. Erasmus
in Chil.*

NUMMUS CASTRENSIS

ANDREÆ AURIAE MELPHI PRIN-

cipis : Admiralij Generalis Caroli V. Imperatoris:

Cufus Anno Christi 1550.

Um Dragutes, humili quidem vico Rhodi insulæ natus, magnam attamen seu virtute, sive rei navalis & locorum peritia famam consecutus, infestam admodum negotiatoribus Italiae & Africae oram adversam redderet: Cæsar Carolus Andreæ Auria dat negotium, ut classe collectâ prædonem inse-

quatur, & quoquo modo posset, aut tollat, aut in servitutum redigat. Accedebant ad Auriae classera non modò Johannis Vegæ, Siciliae Proregis, sed & plurimorum aliorum copiarum: & quoniam Aphrodisium Africae urbs (Mahadia à Mauris dicta) præcipuum videbatur piratarum receptaculum, ad id expugnandum, occupatâ prius Clupeâ direptaque, milites adducitur: quæ terra marique, usque dum ruinæ visæ sunt satis facilem invasuris aditum esse daturæ. Cum verò cognitum per transfugam quendam fuisset, fossam ad ipsa mœnia profundam ductam, cujus ima in parte tabulata cum eminentibus clavibus terræ essent affixa: quibus invadentes urbem delapsi transfigerentur, visum est per ampliores ruinas murorum negotium facilius & minore cum periculo confici posse. Protracta hoc modo oppugnatio in mensem usque septembrem: multis commissis levioribus præliis, murisque tribus jam locis disiectis. Cum autem urbanis præædiis nullum spacium, ut se interius munire possent, datum esset, ab equitibus tandem militiae Melitenensis, & Italici Hispanisque copiis, per eas ruinas obsessi invaduntur: urbs per summam virtutem post atrox certamen capitur: non sine viciorum clade. Dragutes amisso Aphrodisio, cum 6. triremibus, & 14. biremibus, ad insulam Aegimurum navigat, eas Turcarum reliquias secum avehens, quæ è tanta clade Aphrodisiensi evaserant. *Successibus exoptatis Heros felicissimi nummi Symbolum respondet. Is namq; dum expeditionem*

hancce Tunetanam moliretur non tam virtuti sue confidebat: aut ulli apparatu bel-
 lico: quam supremo illi Exercituum Duci ac Domino se suaq. omnia committe-
 bat: utpote quem vigilare semper, nunquam ut custodes alios: vel dor-
 mitare, vel dormire nosset. Thuanus. Comes

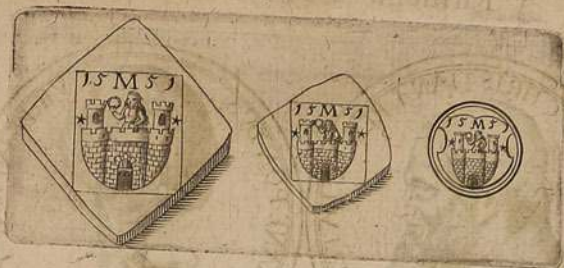
Natalis. Author.

225

This section of the page contains several lines of extremely faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the leaf. The text is arranged in a single column and is too light to be transcribed accurately.

NUMMI CASTRENSES,
CUSI DURANTE OBSIDIONE
Magdeburgensi: Anno Christi 1551.

IN Historia belli Magdeburgici hæc ferè sunt præcipua: quod rebellionis accusati urbis ejus cives, scriptis aliquot satis nervosè sese purgarunt: quod proscripi à Cæsare edictis, expositique in prædam omnibus, moriendum prius sibi esse statuerunt: quàm ut se decreto Augustano, aut Concilio Tridentino subjicerent: quòd ab Henrico Brunsvicensi: Mauritio Saxone: Electore Brandenburgico & ejus patruelis Alberto obsessi, hostes aliquoties ma-

gna clade repulerunt: quòd urbis partem, novam dictam, occupatam à Mauritio exusserunt: quòd decembris die 19. de nocte profecti, hostilem equitatum fuderunt: obviumque habentes Georgium Megapolensem cum copijs superarunt, secumque captivum in urbem abduxerunt: quòd præ facultate importandi còmectus, famem penè Saguntinam tolerarunt: quòd post multas denique ærumnas miserasque devoratas conditionibus hiscum Mauritio transegerunt, ut supplices deprecantur Cæsarem: Cameræ se submittant: Augustano decreto postremò pareant: urbis munitiones ad Cæsaris arbitrium diruant, & ipsius præsidia admittant; Aureorum 150000 dependant; 12. belli tormenta majora Cæsari tradant, Mechelburgum Ducem & captivos dimittant. Duræ in speciem conditiones: revera tamen ipsis per privatas literas & de religione & libertate, sicuti postulaverunt, fuit cautum. Liberati hunc admodum Magdeburgici præter multorum expectationem summam nominis gloriam adepti sunt apud exterarum nationes: quod propè soli per omnem Germaniam exemplo suo docuissent, quid posset con-

stantia. *Sleidanus. Author.*

rosum, laboribus, curis, molestijs atq; anxietatibus refertum: gaudet interim sibi vires
 esse infractas: quibus suffultus opprimi sese onere officij malit: quam quod sibi cum
 fide semel est impositum, aut propter perfidiam abicere, aut propter infirmitatem a-
 nimi deponere. Farnesius cum perfidie ab Aula Pontificia accusaretur, innocentiam
 suam conscientiaq; tranquillitatem rupe ista nubes excedente, significare voluit. Ut
 enim Olympi cacumen Poeta semper quietum esse dicunt: quod altius sit, quam ut ed-
 vis ventorum, tempestatumq; pervenire queat: sic viri boni ac innocentis ani-
 mus sublimior est, quam ut flatus sentiat furentium, inq; se debachan-
 tium obtrektorum. Author.

NUMMUS VOTIVUS

HENRICI II. GALLIARVM REGIS: Cufus ante Expeditionem in Germaniam fufceptam. Anno Chrifti 1552.

ENRICVS II. Rex Gallia fcripto edito, quamente, quove confilio bellum fufcipiat in Germania, declarat: nempe ut Principes captivos liberet: effrenatam Cæfaris cupiditatem coërceat, afflicta Germaniæ priftinam libertatem refituat: Rempublicam conftituat. Viderat is numifma D. Bruti interfeftoris Cæfaris: infignitum pileo & duobus pugionibus: cujus imaginem, è penu noftra numifmatica depromptam, communicandam tibi (Lector amice) putavimus:

Cum itaque Germaniam in libertatem fele vindicaturum promitteret, Emblemata fimile literis, quas diximus fuis præfixit: inque id quod polliceretur, totis fe viribus incumbere, videri voluit: re verò ipsâ quid ageret, eo tempore manifeflavit: cum Tullum, Virodunum, Metimque Imperiò Romano furreptas juris fui ac poteftatis faceret.

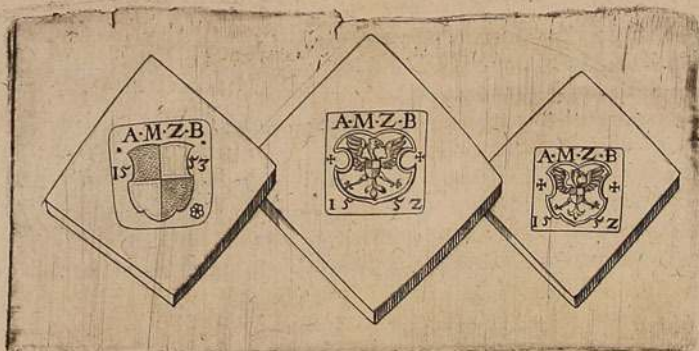
In Alfatiam ingentium exercitu ubi veniffet, fperavit fore, ut, quemadmodum amicitia quadam oftentatione Metim ingreffus fuerat, fic etiam ab Argentorato non excluderetur. Spe verò hâc fuâ deieftus Haganoam inde

inde Wissenburgum petijt: ubi monitus à Mauritio Electore de Lincianæ
 pacis actione, biduo post principibus respondet: quando liberationis ca-
 ptivorum certa spes sit, se, ut ipsis ac toti Germaniæ gratificetur, re-
 dire in Galliam. Tulit sane permolestè pacis actionem: sed
 dolore cautè dissimulavit. *Slei-*
danus. Author.

ALBERTI BRANDEBURGICI:

cusi dum urbes Germaniæ superioris miserè affli-
geret: Noribergenses obsideret. Anno
Christi 1552.

Um ALBERTUS Marchio Brandenburgensis Wolf-
gangum ordinis Teutonici Magistrum direptioni-
bus & incendijs, uti plurima loca alia, ad suas con-
ditiones perduxisset, eodem agit modo cum Nori-
bergensibus. Lichtenavum arcem & oppidum di-
tionis ipsorum deditione capit: captam solo æ-
quat: oppidanos pecuniâ multatos in suam fidem
adigit: castella villasque ad septuaginta, templa
quam plurima: ex sylvatris jugerum millia, No-
ribergensium ditionis spoliat, diripit, exurit. Sue-
viæ civitates inter Albertum ac Noribergenses pacem, sed frustra sollicitant:
Hæc tamen legatorum tandem Mauritij ac Landgravij filij operâ conci-
liatur. Pacis conditiones hæc fuere præcipuæ: ut Noribergenses aureorum
millia ducenta pendant: tormenta magna sex instructa tradant: Principes
confœderatos, ut Augustani favore prosequantur: ipsi vicissim il-
lis ablata restituant. Solvitur hoc modo obsidio: Albertus
ad Ulmenenses se convertit. *Slei-*

danus. Author.

NUMMUS CASTRENSIS
 MAURITII ELECTORIS SAXO-
 niæ: Cusus expeditione contra Carolum V. Imp.
 susceptâ, Anno Christi

1552.

HST Batanæ, monstro maritimo, ea corporis vâ-
 sitas: ea in effundendis per narium spiracula pro-
 cellis, vehementia: ut nauræ armis telisque nullo ei
 modo resistere queant. Cæterum stratagemate sup-
 plent quod viribus decedit: obijciunt dolia, pilas,
 trabes, bacillos, belluæ, ut, dū in hæc vires vanè suas
 exercet, elabendi interim atque effugiendi occasi-
 onem habeant. Sed & tractum hac ex historia mon-
 nitum: esse per cuniculos supplantandos, qui viri-
 bus ac potentia nobis sunt longè superiores: non aperto Marte oppugnandos. Et His quidem ARTIBUS usus quoque fuit Mauritius Elector, contra
 Carolum Imp. in manus arma sumpturus: dissimulavit, quantum potuit,
 agrimoniam è Landtgravij foceri captivitate diuturna, spretisque tot à
 Cæsare precibus, contractam: misit legatos suos ad conciliūm Tridenti-
 num, quod ex Principibus fecere pauci: testè habuit fœdus, cum Gallo
 ictum: in speciem multa egit alia, quibus consiliarijs quoque suis in tanto
 rerum molimine, glaucoma obijceret. Constitutis tandem ex sententia
 rebus suis, probeque stabilitis, preces in arma vertit: cogit exercitum è mi-
 lite potissimum, quo Magdeburgum oppugnauerat: jungit sibi socios Guil-
 helmum Hessi filium: Joannem Albertum Meckelburgi Ducem: Alber-
 tum Brandenburgium: omnes fœderi militiæq; Franciæ affcriptos. Hi pri-
 mo in Sueviam irrumpunt, liberas passim civitates occupant: tormenta
 aurumq; extorquent: protestantiū Magistratū, rejecto Pontificio restituit.
 Idem Augustæ admissi faciūt, restituitis etiā civium tribubus, à Cæsare disso-
 lutis. Ulmam Cæsaris præsidio munitam, frustra oppugnant: multatâ octo-
 decim aureorum Rhenensium millibus ad Alpes contendunt. Mense de-
 cimum Junio certior factus Cæsar de Mauritijs sociorumque ejus conatu,

T ij militem

militem conscribi, ac ad oppidum Rutam in Alpium congressu situm, con-
 venire jubet. Sed Mauritius, earum munitionibus superatis, octingentos in
 fugam coniecit, Fieslamque contendens obvias munitiones expugnat:
 multis hinc inde occisis, pluribus captis. Tum Erenburgum progreditur,
 magnoque militum labore in proximos arcis montes evadens, praesidia
 rororum millibus; ceteris fugam elabentibus. Hinc eadem usus celeritate exer-
 citum Insbruckum, ubi Caesar erat, convertit: qui de capto praeter opinio-
 nem Erenburgo certior factus, cum se sine milite conspiceret, nec in Italiam
 iter pateret, quod nunquam in vita ipsi contigerat, fugam capere cogitur.
 In tempesta igitur nocte cum fratre Ferdinando, omniq; aulico comitatu,
 relicta impedimentorum maximam parte, magno cum tumultu abitum pa-
 rat, ac Villacum in Carinthiam iter, fugam simile, instituit, dimisso prius ac
 in libertatem restituto Joanne Friderico Saxone, qui Caesarem deserere no-
 luit, sed summa cum fide fugientem est comitatus. Mauritius Insbru-
 ckum ingressus, quicquid in oppido rerum erat Caesarianarum, Antistitis
 Augustani, ac qui hos sequebantur, militi dat diripiendum: a Romanorum
 Regis accivium bonis abstinuit. Interea Passavij Caesariani ac Mauritanii
 pridie Cal. Augusti inter se pacem faciunt, ac Landtgravius Hassiae ad
 duodecimum Augusti diem in arce Kynefeldaliber
 constituitur. *Pontus Heuterus. Slei-*
danus. Author.

NUMMUS CASTRENSIS
FERDINANDI REGIS, MAURITIO

Electore Saxoniae contra Turcas proficiscente :

Cufus Anno Christi 1552.

Mter cætera Pacificationis Passaviensis capita hæud postremum erat : ut confœderatorum Principum copiæ Ferdinando Regi militent , si velit. Missis itaque nuncijs, Machometum duobus exercitibus firmissimis Pannoniam invasurum , Mauritius Elector Saxoniae Germanico militi Dux summus præficitur : qui ad Danubium copias præmittit. pedites quidem secundo flumine : equites autem per continentem : ipse rei privatae causa domum recurrit :

post tamen ad eos revertitur. Machometes cognoscens Mauritiû Bregetij confedisse, & ponte supra Danubium jacto, cum se urbem Strigoniam obfessurum significaret, purpuratum Budensem cum copijs huic opposuit: non ad pugnam quidem: sed ut hostis consilia exploraret: & sicubi auxilijs opus esset, opportunè succurreret: & ne Mauritius arbitraretur, se posse pro arbitrio quocunque placeret, ita liberè palari, consilium Castaldi erant dum Agria à Turcis obsideretur, ut Mauritius ab unâ parte, ipse ab alterâ Turcicum exercitum fatigarent & invaderent; eaque de re ad Ferdinandum scripserat: cui consilium suum probare non potuit, quod noluit prudens princeps rem totam prælij alex committere: sed è re præsoni visum, ut uterque cum copijs suis Albam Regalem, & Vesprimium usque excurrerent, quo citra discrimen hostem ac obsidione averterent. Cum autem Ferdinandi præsidarij & milites passim ob non soluta stipendia tumultuarentur, culpa à Castaldo in Mauritij adventum reiecta est, ut qui exercitu suo numeroso totum regis ac provinciæ ærarium exhaustisset. Mauritius recriminando Castaldi avaritiâ, ac rapacitate factum dicebat, ut alienatis provincialium animis, ejus in Pannoniam descensus rei Christianæ minus utilis fuerit. Dissensio certè isthæc causa non minima fuit:

quod nihil eâ in expeditione gestum memoriâ dignum

aut imperio fructuosum. *Thuanus. Natis Comes. Author.*

Thuanus. Natis Comes. Author.

CAROLI V. IMP. SUB IPSAM UR-

bis Metensis obsidionem cufus : Anno
Christi 1552.

V T CAROLUS V. Imperator Metim ab Henrico II. Galliarum rege Imperio ereptam, recuperaret, validâ manu Argentoratum petit: dehinc Haganoicâ viâ Lotharingiam versus proficiscitur. Galli interim ductore, Guisio Metim & Nanceium muniunt: frumentum omne atque pabulum ex agris eò convehunt. Caesar Landavio supra 16. dies, pulcherrimo cœlo, non sine multorum admiratione commoratus, tandem iter ingreditur Metense: & ad 22.

diem Octobris Urbem obsidet: plerique cives ac senatores permissu Gallorum discedunt, alij in Lotharingiam: Argentoratum alij. Militabant Casari Joannes Marchio Brandenburgicus: Adolphus Holsarij Dux Daniæ regis frater: Philibertus Sabaudia Ducis filius. Albertus etiam Brandenburgicus, cum ei de stipendijs exercitus, cum Gallia rege non conveniret: ad Casarem se convertit: ac cum eo reconciliatur. Eum Aunalius Gallus cum ingenti exercitu adoritur: sed successu prorsus infœlici. Profligatus quippe ab Alberto vulneratur: captivus abducitur. Caesar auditâ hac victoriâ Dedenhovio, quod est ad Mosellam 4. infra Metim milliaribus, 20. Novembris die in castra cum venisset, longè validius, quam prius factum, urbs tormentis concutitur, fragore non Argentinensium saltem, sed & trans Rhenanorum aures verberante. Defendebant Urbem lectissimi duces, crebras eruptiones, in Alberti præsertim castra facientes: rei vero summæ præerat Guisius. Sub exitum Decembris Caesar hyemis sevisimæ intemperie coactus obsidionem soluit, & Dedenhovium profectus, ac inde reversus in Belgium, legiones aliquot apud Treviros hyemare jubet. Ex contagione autem atq; frigore propè tertia pars exercitus desiderata fuit. Susceperat quidem Caesar hanc in Mediomatrices expeditionem, cum jam nominis famâq; suæ celebritate utrunq; sese polum complevisse existimasset: ut Meti subjugatâ felicem curis laboribusq; suis finem imponeret: & Hercules veluti alter has ad columnas clavam suam deponeret, leoninam suspenderet: verum successu parum prospero expertus fuit, consilia humana divinis reprimi non raro atque retundi. Sleidanus. Author.

NUMMI VOTIVI

AC TRIUMPHALES: CUSI IN HO-

norem memoriamque Henrici II. Galliarum Regis, ob res præclare fortiterque gestas. Anno Christi 1552.

Lest tibi (lector benevole) eadem in charta nummos exhibemus, qui triumphum, & quæ hujus sunt insignia, Henrico II. Gallorum Regi tribuunt, obres feliciter, diversis in locis, eodemque penè anno, gestas. Et quæ illa? Lauro dignus judicabatur (verbo singula attingimus) quod è Rhemis in vicinos Leucos, quos hodie Lotharingos vocant, cum exercitu movens, Tullum & Nanceium occupavit: Principem puerum deduci in Galliam: matrem ejus amitamque Lotharingia cedere jussit. Quod Mediomatricum urbem, Imperio addictam, per Conestabulum regni sui Momerantium cepit: captam præsidio firmavit. Quod terrore militis sui (hoc namque etiam sibi Rex arrogabat) effecit, ut Cæsar Saxonem & Landtgravium vinculis tandem suis liberaret. Quod Veromandos ingressus, (Lucenbergensem hodie agrum vocant) Astenæum, Dannvilleerium Vertodunum, Luosium, Luosinam sui juris fecit:

Quod

Quod denique Belgas, qui Picardiam depopularentur, repressit: defestens in Hannoviam, Treionem, Glanionemque, arces in potestatem suam redegit. Cumeum urbem cum arce excidit, soloque æquavit. Tot, inquam, victoriarum monumentis superbus, publicâ populi gratulatione applausus, & planè regio triumpho, Lutetiam, ut vides, suam ingreditur. Sleidanus.

Thom. Freigius in paraphomenis ad Ferronum. Author.

NUMMUS TRIUMPHALIS

JOANNIS BAPTISTÆ CASTALDI,

Summi Exercitus Cæsariani præfecti: Lippâ Turcis
 ereptâ, inque Christianorum potestatem
 redactâ: Anno Chri-
 sti 1552.

Lippam à Turcis per vim captam Joannes Baptista Castaldus Italus, Ferdinandi Imp. militiarum Præfectus, acerrimè cum obsideret, Germanos primum & Hispanos mistim ad ruinas murorum collocat, eosque ad ultionem cæсорum amicorum adhortatur: ex altera parte videns hostes aliquo modo retrocedere, jubet cataphractos ex equis descendere: alios strictis gladijs scutisque arreptis: alios captis satissis conari perfracta verberatione

mœnia irrumperere. Omnes imbelles præterea, qui castra sequerentur, hastatos, ad morem Pannonum, supra collem urbi imminente[m] vult consistere ad decipiendos Turcas urbem defendentes: quasi milites ibi sunt collocati ad invadenda mœnia: dato hoc ijs negotio: ut cum urbem acrius invadi viderent, cum clamore ipsi & strepitu descenderent. Turcæ visâ innumerabili propè multitudine descendantium à colle, animis concidunt: nudant omni præsidio muros: irruit ingens Christianorum multitudo parte eâ, ubi scalæ hæserant. Turcæ qui reliqui erant, in arcem fugiunt; qui remanserant, trucidantur; urbs diripitur. Oppugnantur validè etiam qui arcem tenebant Turcæ, commeatus pressi inopiâ cum hoste paciscuntur, ut sibi cum armis, socijs, vexillis, impedimentis liceret tutò excedere. *Excessit, ut in nummo vides, sedibus suis Lippa: mæssa sedet convulsis armis, quidq[ue] nunc capiendum sit consilij meditatatur.*

Ad supplendam, quam promisimus historiam, Cassan Bassæ quoque effigiem in nummo exhibemus, qui cum 5000 equitum millibus à Mahumete Bassa, totius exercitus Turcici præfecto, ad Lippæ obsidionem missus: arcem illam flammis corruptam invenit: sed munitiones non omninò destructas esse cernens, igne prorsus extincto, eas instauravit: Mahumetumque ejus rei certiozem facit. Solimorum quoque arcem vicinam situ inexpugnabilem, à præfidiarijs tamen alieno pavore consternatis desertam occupavit: quos fugientes adsecuti Turcæ ad unum omnes sine certamine trucidaverunt: excepto centurione arci ab Aldana imposito, qui captivus ad Cassan Bassam perductus

fuit. *Natalis Comes: Author.*

NUMMUS VOTIVUS

EIDEM HENRICO II. GALLIA-
rum Regi, de rebus prosperè in bello gestis, con-
gratulans: Anno Christi 1552.

Jusdem, cum superioribus, argumenti atque tenorishic Nummus est: ut qui ob virtutē fortunamque militarem Henrico Laurum deberi communi orbis consensu attestetur. Temporis non nihil ordo in ejus inscriptione turbatur, quem sic reponimus.

I. Octavium Farnesium, ne Gonzaga præfectus Mediolanensis Parmam sibi eriperet, metuentem, in suum recipit patrocinium: & Parmæ Gallicum militem imponit præsidio. Pontifex Julius factum Octavij fert indignè, eumque Romam citat: rogatus à Cæsare ad ferendas suppetias Mirandulam obsidet: hujus, ut & Parmæ capiendæ spe cum frustraretur, certis conditionibus cum Gallo transigit, deserto socio Cæsare. *Sleidanus.*

II. Porinus dux belli Gallicus naves aliquot Belgicas, pretiosis mercibus onustas, in Oceano mari cepit: Brisaccus in Pedemontio & Taurinis oppida multa, inprimisque Chœrium & Sandamianum. *Idem.*

III. Senenses a Mendoza Præfecto Cæsariano durius habiti, ad Gallos deficiunt: Præfecto & Hispanis urbe ejectis. Cum enim prius è Cæsarianis Montacutus cum octingentis peditibus Senam fuisset ingressus, id adeò indignum Senensibus visum fuit, ut summum studium in colligendis copijs posuerint: ac paucis inde diebus Nicolaum Petilianum Comitem cum 4000 peditum ex composito clam in urbem intromiserint, Senensibus cunctis pro patria libertate arma capeissentibus: his ingressis, Cæsariana præsidia, non sine magna utrinque clade, sunt eiecta. Superstites Hispani partim sese in oppidulum partim ad Cœnobium Divi Dominici, quod munierant, receperunt. Postridiè Comes Sancti Florius cum duobus milibus recentium peditum ingressus cœnobium & oppidulum multis Hispanistrucidatis expugnavit. *Com. Natalis.*

IV. Metim Mediomatricum urbem non ob præsidiarios modo

Cæsar optimè instructos, quorum ad octo millia equitum ex flore iuventutis Gallicæ, sub Francisco Lotharingo Guisio duce militabant, sed acris etiam intemperiem relinquere, & obsidionem solvere cogebantur. Bruma enim continuo gelu corpora urebat: cui incommodo cum mox pluvie continuæ supervenirent, resoluta nive omnia aquis tegebantur: milites indies magno numero ex alvi solutione interibant. Quippe enim de centum peditem millibus, quæ Cæsar ad urbem deduxerat, supra quadraginta millia hyemis intemperies absumerat. *Pontus Heuterus.*

V. Hesinde à Cæsarianis, duce Rosseo, capto, Henricus maximis copijs contractis Vermanduorum finibus propinquat. Rosseus viribus diffidens copias retrò deducit, relicto filio cum firmis præsidijs. Cæterum ubi id accessissent Gallicæ copias, Vandomius tormentario negotio præfectus tormenta eo attrahi jubet: quo facto tanta vehementia tantoque studio arx concuti capit, ut quatuor globorum millia in muros conorta sint, nullâ tamen parte muri humilior patefacta, cum verberatio distaret ab imo pluribus viginti pedibus. Tandem præsidia arcis atque cives ita se dedunt, ut præter libertatem & impedimenta cuncta victoris arbitrio committerentur, atque ut exire liceret cum vexillis ad profectio-nem explicatis, & cum duobus mediocribus tormentis. Rossei filius quamvis satis diu obsidionem pertulisse sibi visus est: tamen quia nondum hostes arcem invaserant, veritus paternam indignationem à patris præsentia diu abstinuit. Galli ita recuperatum Hesindeum singulari diligentiamuniunt, omnibusque necessarijs

instruant. *Comes Natalis.*

NUMMI ICONICI

ALBERTI MARCHIONIS BRAN-

denburgici, & Philippi Ducis Brunsvicensis referentes imagines: Cusi ante pugnam ad Visurgim commissam: Anno Christi 1553.

ENRICVS Dux Brunsvicensis, qui certis de causis cū Mauritio Electore Saxoniz, muniendi sui causa, fœdus fecisset: contra Albertū Brandenburgicum: Episcopis atq; Norimbergicis auxilia promississet, magnāq; exercitus Mansfeldici partē ad se traduxisset, per Philippum filium vicinis bellum infert: grassatur per Episcopi Monasteriensis, Mindensis, Erici principis agnati sui, & Bremensium fines, ab ijsque vim pecuniæ permagnam extorquet. In Franco-

niam tandem exercitu translato, Suinfartum obsidet, quod Albertus valido præsidio firmaverat. Ubi vero Albertum in Saxoniam bellum transtulisse cognovit: periculum domi esse videns, ac Henrici patris ditionem devastari audiens, obsidionem solvit: Saxoniam repetit. Idem faciunt Mauritanii, quibus præerat Hedecus, & propè Northufium Mauritio sese conjungunt. Et quoniam Albertus in agrum Mindensem deflexerat

Mauritius, quod putaret illum per Hassiam iturum, & in Franconiam de-
 nuò facturum imperum, Northusio petit Embecum, ut illum antever-
 teret. Tandem omnibus conjunctis copijs in agro Hildesemonfi castra po-
 nit ad Osterodum, & calendis Julij cum socijs Philippo Brunsvicensi, &
 Boëmia Cancellario Henrico Plavio, Ferdinandi Regis nomine bellum
 ei denunciat: Is conditionem accipit, & legatos intercessores à se dimittit:
 orat etiam Casarem, adductis in perduellionis suspitionem adversarijs suis,
 ut pacta sua cù Episcopis esse rata velit. Nono die Julij à meridie ad Visurgim
 flumen præliū inter Mauritium & Albertū committitur: hic vincitur: ille vi-
 ctor globuli ictu in latere dextro ad ilia accepto prosternitur, in castra rela-
 tus biduò post vitam finit. Henricus Brunsvicensis duos eā in pugna amisit
 filios, Carolum Victorem, & Philippum Magnum. Desiderata sunt qua-
 tuor circiter millia, plarique equites: captivorum ingens numerus.

Albertus fugā elapsus Hanobriam pervenit inco-
 lumis. *Sleidanus. Thuanus.*

NUMMUS CASTRENSIS

PHILIBERTI, DUCIS SABAUDIÆ

Cæsarianarum copiarum, in obsidione Hefdini,

Præfecti: Cusus Anno Chri-

sti 1553.

ENRICUS Gallorum Rex, auditâ Tervannæ jaeturâ, magnoperè turbatus est: quod tot præclaros Duces uno tempore cum urbe amisset. Veritus igitur, ne Hefdinum ijsdem artibus caperetur, cui Robertus Dux Bullionæus cum præsidio præerat, mittit eò quoque Horatium Farnesium, cum multis Italis Galliæque Proceribus. Vice versâ, Philibertus Allobrogum hos apparatus percipiens, incredibili studio Cæsarianas copias Hefdinum adducit, arctissimâ, tri-

bus lateribus, oppidum cingit obsidione: concutit plus minus septuaginta tormentis bellicis: facit cuniculos ubique ad evertenda mœnia: nullum quietis spacium obsessis neque interdiu, neque nocte relinquit. Gallorum eâ in expugnatione licet fortitudo enituerit evidenter: Cæsariani etiâ multa suorum jaeturâ coacti fuerint in castra recedere: renovatâ tamen verberatione, atque per has pugnas paulatim defensoribus imminutis, Bullionæus deditiorem certis consilijs decernit. Dux Subaudus cum appareret illis pactionib. assentiri, nec quicquâ de esset præter obsides, & subscriptiones, Cæsariani, qui rem ægrè ferebant, quia vel gloriâ, vel prædâ, per hanc compositionem sibi existimabant è manibus præripi, levia certamina cum Gallis committunt: paulò post etiam per ignem supposititium graviter læsi, tantâ corripuntur indignatione, ut omni sermone de fœdere neglecto conatus pristinos renovarint, obsessis aggeres disiectos singulari diligentia reficientibus. Interim Dux Allobrogum ad expugnationem oppidi mirum quoddam stratagema excogitat: jubet verberationem acerrimè renovari: quæ cum per biduum facta fuisset, omnibus defensionibus prostratis, atque cuniculo sub ijsdem manibus excavato, quo locus erat invadendus: statutum est, ut cum primum phalanx ad murum accederet, aperiretur: alteraque ejus pars ad dextrâ, altera ad sinistram distribueretur, atque ira vacuum spacium in medio relinqueretur. Ubi dies ad pugnam destinatus adventasset, Allobrox Cataphractis in acie constitutis; addit agmen confertum peditum, milites jubet ad invadendum accurrere, illi

illi simulantes se velle adoriri, bifariam dividuntur: tormenta continuo in obsessos disploduntur: atque ignis subijcitur cuniculis, qua erat irrum- pendum. Illuc Horatius Farnesius cum omni nobilitate confluxerat, quo- rum major pars caesa est, aut vulnerata: atque Horatius ipse globo trajectus interiit. Inexpectato hoc eventu muris collabentibus & aggeribus planâ prope viâ factâ est Caesarianis: quo spectaculo territi reliqui defensores, quamvis strenuè pugnarent, diuque imperum sustinuerant, viribus tamen impares cedunt tandem: Caesariani oppidulo potiuntur, omnia ferro, caedibus, incendiis, populationibus, rapinis destruentes. Dux Bul- lionæus, cum multis præclarissimis nobilibus, capitur. *De Elephanto na- ture produnt speculatores, quod provocatus grave cum Dracone, Rhinocerothe, gran- dioribus animalibus alijs bellum gerat: erga debiliora sit miti adeo placidus, ingenio ut congregatim occurrentia proboscide paulatim removeat ac segreget: ne forsitan im- prudens eorum aliquot proterat: Sic Infestus Infestis dux hic erat serenissimus: tur- pe ducens ledere non lesam: aut minores gravius ulcisci*

injurias. Comes Natalis.

Author.

NUMMUS CASTRENSIS
HENRICI JUNIORIS, DUCIS

Brunsvicensis, cuius post partam, de Alberto Brandenburgico, victoriam: Anno Christi 1553.

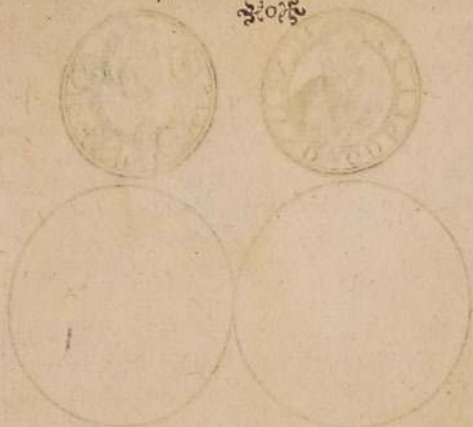

Listis omnino, plenaque funesti luctus pugna erat ad pagum Süvershusen 9. Julij Anni 1553. commissa: utpote in qua Albertus acie victus agrèvasit: Mauritius victor globo trajectus biduo post expiravit: occubuerunt Carolus & Philippus Brunsvigi Duces, Henrici filij: Fridericus Dux Lunenburgensis vulnus lethale accepit, Cellamque deportatus, aliquot inde diebus expiravit. Sed ne sic quidem sanguinis humani satis hauserat Bel-

lona faviens: oritur ex priore illo bellum recens ac novum: dum veterum offensorum memores Henricus Brunsvicensis, & Albertus Marchio pro se quisque colligunt atque restaurant copias. A re pecuniaria laborabat Henricus: qua abundabat Albertus, mirantibus omnibus, unde illi tantum nervorum ad damnosum adeo bellum suppeteret. Ea res summas in angustias Brunsvicum redegit, tumultuante milite, & ob stipendia non persoluta jam propè ad Albertum, à quo interea sollicitabatur, deficiente. Sed peropportune accidit, ut ab Episcopis & Noribergensibus pecunia submitteretur: cuius interventu, seditionis astu residente, tempestas omnino conquievit. Duodecimo septembris Albertus Brunsvico suas educit copias, & cum in hostem incidisset quod fuit non procul ab urbe, manus conferit: funditur: quippe cum equitatu omni careret: Henricus autem ad viginti signa peditum haberet. Interea Albertus ab adverso praelio, in urbem Brunsvicum redit: verum ubi per indicem accepit, vi Henricus

ad urbem castra poneret, inde discedit: quosque potuit equites recolligit
 atque ut in Thuringia adventum suum expectent, iuber: quo pau o post
 coactis undique copijs, contendit. *Henrici quintus* fortune exhibere imagi-
 nem videtur: quã tamen non tam confusus fuerat *Heros magnanimus*: quam pra-
 potentis Dei auxilio atq; praesidio. Id enim Symbolum innuit literis dun-
 taxat initialibus expressum: *In Gottes gewalt/ hab ichs ges-
 fielt. Thuanus. Author.*

308

NUMMUS CASTRENSIS
PETRI STROZZÆ: GALLICI EX-

ercitus, qui in Italia & Atrebatibus regi militabat,
 summi Præfecti; Cusus Anno Chri-

sti 1553.

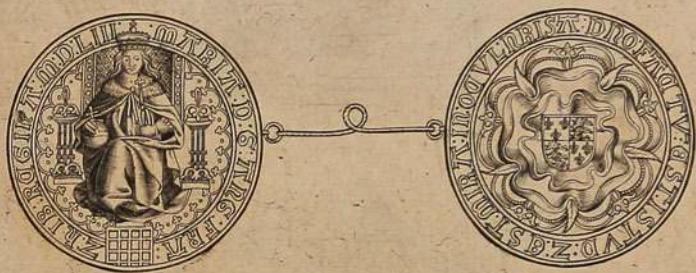
HENRICUS secundus Rex Galliarum, cum parum ei feliciter hoc anno res in Gallia Belgioque successissent, non malè rebus consulturus suis videbatur, si vires Casarianæ, uno eodemque tempore, ad Italicum, Belgicumque bellum distraherentur. Stauit igitur pluribus in locis Casarem vexare, eoque consilio Petrum Strozam, summum Ducem in Italiam mittit, cum proregia potestate, qui præfesset cum summo imperio omnibus regijs copijs, ma-

gnumque equitatus & peditatus numerum, undique ex Italis urbibus acciret ad stipendia: quin & ipse promittit, magnas se ei copias è Gallia, proximâ ætate, in Italiam missurum. Non deest rebus gerendis Petrus, uti videre apud Historicos, Jacobum inprimis Thuanum, licet: cum à Casare vicissim Jacobus Medicæus Marchio Mariniani, summo imperio rerum militarium præficatur, qui clam instructis quibusdam Hispanorum cohortibus præcedens, Chamoliam munitionem Senæ urbis, à paucis negligenter custoditam occupat. Strozza qui in Galliâ Subalpinâ faciendis bellicis apparatus occupatus fuerat, citatis equis Senam conuolat: urbem ingressus omnibus necessarijs reparationibus instruit: postea optimis firmissimisque præfidijs munit classium, Rosetum Montem Alcinoi, & reliqua Senensis ditionis oppida. Longum ac periculosum eo tempore bellum geritur, donec Regis tandem exercitus, cui Strozza præerat, in Hetruria à Casariano milite interceptus, ingenti clade mulctatur. *Conabatur magni Herois*

NUMMUS VOTIVUS

MARIÆ REGINÆ ANGLIÆ: CU-

sus restaurarâ Pontificiâ religione in Anglia: unâ
cum monetâ aureâ, sub inaugurationis fe-
stum in vulgus sparsâ: Anno Chri-
sti 1553.

Mortuo Eduardo Angliæ Rege, testamentique tâ-
bulis referatis apparuit, quod Mariam & Elifabe-
tham sorores Germanas exhæredarit: Joannam,
Henrici Ducis Suffolciæ filiarum natu maximam,
ex assè hæredem scripserit: quæ cum literis, judi-
cioque, prudentiaque præstaret, non admodum
honoribus hisce, præviso quod sibi immineret pe-
riculo, delectata fuit: parentis attamen volun-
tati repugnare noluit. Tulit hoc iniquissimè po-
pulus, non tam studio Mariæ, quam odio Northumbrij Ducis, quum
nemo ferè dubitaret, quin hujus ipse author esset consilij: nimirum,
ut hâc viâ regnum, tanquam in suam domum derivaret. Maria in-
terim in Norfolciam confugit, & opem implorans pro reginâ se gerit. Nor-
thumbrius collecto milite comprehendere eam studet: qui verò in ur-

be erant consiliarij, cum offensionem ordinum non ignorarent, & magna manus ad Mariam confluerent, mutatâ voluntate regni ad eam sceptrum deferunt, Joannam a servent custodiâ. Capto insuper Nothumbrio, & securi percussio: Maria, summo populi applausu, Regina renunciatur: adhibitis ceremonijs solemnibus inauguratur. Cum paulò post etiam, sopitis aliquatenus regni turbis, Philippo Caroli V. Filio desponsata fuisset, totam sese ad religionis negotium convertit: fert leges, quibus, quicquid supererat adhuc Evangelici instituti, tollitur, abrogatur: quotquot ad Pontificiam religionem redire nollent, ad ignem, suppliciaque alia rapiuntur.

Cæcis itaq; visum restituit, ut emblema ejus habet: timidus, & sub Edoardo de religione Pontificia ne hiscere quidem audentibus, libertatem pacem, quietem. Sleidanus. Author.

NUMMUS CASTRENSIS
 HENRICI II. GALLIARUM REGIS,
 cufus expeditione in Belgium fufcepta: Anno
 Chrifti 1554.

A Exitum Junij Anni hujus 1554. Gallia Rex, cum exercitu Campaniæ finibus egressus, ad Mosam flumen iter habet: & Cæsaris provinciam; extremis Nervijs conjunctam, invadens, Bovinum oppidum, & Dinantum inter alia multa caput, diripit, arces ibi demolitur: Mariæ delicias

stidem ceptas opere praesidioque munit. Caesar autem Bruxellâ digressus cum suis copijs Namureum venit, quod est ad Sabim flumen, infra Dinantum, quinque milliariibus oppidum. Rex videbatur ad proelium spectare, cumque duceretur tempus, in Hannoniam defecit: & Binsium oppidum, arcemque reginae Mariæ delitias deditioe capit, & longè lateque rapinis ac incendijs omnem illam regionem devastat: in Arrebatū tandem fluvijs Rentini oppidū obsidet. Adventante autem Caesare, & factis utrinq; levioribus praелиjs, ab obsidione tandem, Augusto mense, discedit. *Halece* (cum enim piscem, non Delphinum esse arbitror) *Belgium Rex denotat: quod piscis illius frequens ibi captura. Annulo cingit, & quasi subarrhat sibi politissimas ejus provincias Hollandiam ac Selandiam. In pala annuli Adamas conspicitur, Symbolum infracti invictiq; animi: quem & palmae ramus denotat: ut victorianae laurus. Sleidanus. Author.*

NUMMI VOTIVI

HENRICI II. GALLIARVM REGIS:

Cui plerique (ut ego conijcio) post confœderationem cum Imperatore Turcico factam : Anno Christi 1554.

N propagandis regni sui terminis, augendâve in immensum potentia ardens patris amicus Henricus II. Valensius, Rex Francorum erat: *notârat tribus semilunis inter se complicatis, cupiditatem occupandi tres orbis partes: plenilunio orbem totum.* Certè, luminibus aliorum, & imprimis Augustalis domus Austriacæ ut obstrueret, extrema quæque tentare: cum Turcâ quoque foedus inire, inque viscera Europæ hostem sævissimum attrahere non dubitavit. Exemplo sit

Hariadenus Ahenobarbus, qui Solymanni jussu infaustas Gallicis rebus ferens suppetias, vastatâ Liguriâ: Iliâ, Igylio, Ænariâ & Liparâ insulis, crudeli populatione afflictis, ingentem hominum miserorum prædam sub intolerabile Turcicæ servitutis jugum misit: cum non pauci ex antiquioribus

Galliæ Regibus in Asiam & Africam lilia victricia, contra Mahumeta-

nos, pro christianorum salute & incolumitate gloria-

que, laudabiliter inferre consue-

vissent. *Author.*

NUMMUS TRIUMPHALIS
 PHILIPPI II. HISPANIARUM

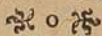
& Angliæ Regis: cusus post suppressam conjurationem Anglicanam: Anno Christi 1554.

UM multâ Cardinalis Poli diligentia conclusum & stabilitum esset inter Philippum Hispaniarum Regem, & Mariam Reginam Britannia, certis conditionibus, matrimonium, complures ex Proceribus graviter id ferentes ad eas remorandas nuptias animum adjecerunt. Summa inita conspirationis capita fuerunt Thomas Viatus: Henricus Suffolcius: Petrus Carrus, præcipuæ authoritatis ac potentia viri. Carrus ad urbem Cornubiorum se conferens, immaturè tumultuari cepit: sed à reginâ accersitus in Galliam aufugit. Viatus consilia veritus sua aperiri, auxiliis amicorum adjutus repentè Londinum versus iter capit: Maria, ne quid detrimenti urbs caperet, Suffolcium ad se acciri jubet; quem rebus militaribus cum summo præficeret imperio: verùm regulus ille clandestina consilia detecta esse metuens, cum ducentis equitibus Londino egressus in regionem Varoichiam se recipit, ibique pluribus auctus viribus studet aliqua munitione potiri. Sed irriti omnes hi conatus: frustraneæ machinationes, cum Regina urbium munitionumque præfectos, ne illum admitterent, per literas monuisset, & Huntingtonium Comitem cum satis validâ manupeditum, equitumque contra eum misisset. Dissipatis, cæsisque copiis hostilibus hisce Suffolcius & Viatus hostes Reipub. judicantur, capiuntur, ultimoque supplicio unâ cum Joanna Graia Suffolcia ejusdemque maritò Northumbrij filio, afficiuntur: Elisabetha Regina soror, quod & ipsa conjurationis rea diceretur, carceri mancipatur. In nummo
 Rex

Rex Philippus Bellerophontis imagine representatur: quasi Chymaram vicerit,
hoc est, curâ ac vigilantia sua clandestinam trium Angliæ Procerum con-
jurationem indagavit: irrita eorum consilia fecerit:
magno Angliam periculo liberavit.

Thuanus. Author.

NUMMUS CASTRENSIS
 GUIDOBALDI DUCIS URBINI:
 summi exercitus Pontificij Imperatoris seu Capi-
 tanei : cufus Anno Chri-
 sti 1555.

Laruit literis simul & armis hic Guidobaldus Ro-
 boreus vel Monfeltrius: Dux Urbini IIII: Pisauri
 Dynasta: Soræ & Senogalliæ dominus. Habetur
 quippe in elogio ejus, quod pacis tempore studia
 calidè habuerit: Historicus, Musicus, Architectus
 fuerit insignis: Martis verò atque armorum peri-
 tiæ bellicæ documenta plurima dederit: factus Ca-
 pitaneus seu Imperator totius exercitus Pontificij,
 cum bellum arderet in Hetruria, Anno Christi 1553.

à Cæsare verò Carolo V. Eques ordinis Tosani creatus. Verum ut nulla
 felicitas firmo semper immotoque stat pede; sic neque hujus perduravit.
 Corruptus namque à ministris malignis, exactionibus subditos, inprimis
 Urbinates ac Eugubinos, oneravit: ideo in odium populi incidens, tumul-
 tum ejus expertus est, & melancholiâ gravatus in febrim quartanam inci-
 dit, quâ mense integro laborans moritur tandem in Pisauero, Anno Christi
 1578. 29 Septembr: symboli ei loco fuere Pyramidei seu Obelisci tres, ordine ca-
 væ quadratæ impositæ: cum inscriptione *ΠΙΣΑΥΡΟΤΑΤΟ* virtutis amantiſſimo: & alte-
 rum quod hic vides propugnaculum Senogallia referens, ita à se extructum,
 ut ad omnem orbis plagam vim impetumq; hostilem arceat.

Henninges in Chronologia: Au-
 thor.

NUMMUS MEMORIÆ SACER

COSMI MEDICIS, DUCIS FLOREN-

tini: cufus Infulâ Illuâ, contra Turcarum incurfio-

nes, munitâ: Anno Chri-

fti 1555.

Um Saba Rais Turcarum Archipirata, biremibus aliquot ac myobaronibus, univerſa littora maris mediterranei devaſtaret: proxima quæque littoribus prædationibus, latrocinijſ, incendijs repletet: multa caſtella Chriſtianorum acerrimè popularetur, catenatiſ ad tranſtra colonis: non mediocriſ terror Italicis littoribus injectuſ fuit. Veneri prædationibus hiſce excitati Pandulphum Contarenum, Præfectum claſſiſ (quæ erat deſtinata cuſtodijſ ſinuſ Adriatici) mittunt ad audaciam, & incurſiones Piratarum reprimendas, reſtinguendaque tantarum calamitatum incendia. Sed neque partibus ſiſ deſuit Coſmuſ, Magnuſ Dux Heruriz: princepſ perpetuâ dignuſ memoriâ. Præterquam enim, quod paſſificatâ Heruriſ à ordinem militum S. Stephani, qui Piratas toto mari proſequerentur, inſtituit, annuiſque proventibus ornavit: quod Regi Hiſpaniarum, adverſuſ Turcam exercitum paranti, auxiliareſ copias miſit: quod militiam perpetuam, quam Ordinantzam appellant, quadringentiſ leviſ armaturæ, & ducentiſ Cataphraſiſ Equitibus, quorum virtute regiſ fineſ tueretur, publico ſtipendio alendiſ, conſtanteſ erexit, hoc inſuper beneficijſ Reipublicæ præſtandiſ adijciendum putavit: ut in Inſulâ Illuâ (Elbam hodiè dicunt) non procul à Plumbino Tuſciæ promontorio ſitâ, urbem è fundamentiſ excitaret, firmamentiſ ac propugnaculiſ munitiſſimam: Coſmopolin appellatam: quò non ſolum ſe, ac ipſam Inſulam: ſed etiam Thuſcoſ viciniſque hiſ Ligureſ adverſuſ externoſ hoſteſ immunes & ſecuroſ redderet. Facti illiuſ memoriâ poſteriſ, hoc nummo, relinquere voluit. *Jacob: Schrenck à Notzingen. Author.*

NUMMUS CASTRENSIS
 COSMI MEDICI, DUCIS FLO-
 rentini: Cufus durante obfidiōne Senenfi:
 Anno Chrifti 1555.

Enenses graviter à Cæsarianis obfessi (obfidiōnis causa ex Historicis tibi nota est, Lector amice) quotidie multiplicatis munitionibus magis magisque premebantur, ut mira esset omnium rerum victui necessariorum penuria. Licet autem sollicitarentur obfessi, monerenturque per literas Ducis Hetruriae, ut se Cæsari dederent: nec expectarent acerbissimam victoriam, quæ vel moderatissima valde solet esse insolens: tantus tamen erat pristina conservanda libertatis ardor, ut neque consilia amicorum, neque inimicorum minæ quicquam proficerent.

Marinianus tam obstinatos esse sentiens, nova tormenta imperat attrahi Florentiâ, atque ad eam partem murorum dirigis, quam Pius secundus Pontifex reficiendam curaverat: quod illam putarat debiliorem: sed cum tanta esset obfessorum in restaurandis reparationibus adversus ruinas diligentia, ab incepto destitit. Tandem cum milites æquæ atque cives victus inopiâ defatigati, afflictique non possent diuturnam obfidiōnem in ediamque perferre, ulterius certis conditionibus sese Cæsari dederunt. Cum verò intellexissent, urbem in potestatem Ducis Hetruriae, de Cæsaris consensu, perventuram esse, ita animo fuisse percussi & consternati, ut omnis ætatis homines, relicta patriâ, paternisque sedibus una cum Gallicis prædiis exiverint: quippe cum nativa quædam æmulatione & malevolentia jam multos annos inter Senenses & Florentinos duraret. Quoniam verò multa oppida à Philippo Hispaniarum rege possidebantur in Hetruria, ita Anno demum 1557. composuere fuit, ut Cosmus Dux Florentiæ omnia Senensis ditionis possideret, præter Urbatellum, Portum Herculis, ac Telamonium. In primis autem obperpetuas Turcarum incursions Philippus Rex, & ante eum Carolus V. Cæsar urbem Senensem eidem Cosmo commendarunt, utpote ejus potentiam cognovissent, & industriam in omni genere publicæ administrationis. Illud enim mediocre solatium,

solatium, in tantis moleſtiis, occurrebat prudentioribus Senenſium è civi-
legio: quod erant futuri, ſub eius Principis tutela, cujus neque prudentiam,
neque juſtitiam, in publicis privatiſque rebus, ne hoſtes quidem auderent
reprehendere. Hanc præcipuam ſententiam conceperunt populares, no-
bilioꝝ tyrannide liberati: ad quorum calamitates quidam alludens hæc
carmina compoſuit:

Leno Diegus erat: Sena ſed Caſar amator:

Hanc, ad amatorem, dum violentus agit,

Fugit ad Henrici, Virgo, indignata parentis

Blanditias: Galli deinde fovetur opes.

Hanc cupit: hanc petit: impatiens ſit Caſar amorum,

Mittit ad hanc, Medices, protinus inde, Ducem.

Nititur is ferro morbum depellere, & igni:

At Medicâ multo plus valet arte malum.

Additur huic tenuis victus, tenuisq; diæta

Exanguis, pallens, & macilentâ ſit hæc.

Deformem ſenſit Caſar, perſuſus amorum,

Hanc donat Coſmo: reddidit ille decus.

Nummi Emblema quid velit, explicationis expeditæ eſt. *Offert quippe obſeſſis*
Senenſibus pacem Coſmus, ſi eam amplecti velint: exitium & interitum, ſi repudia-
rint. Illius olea hieroglyphicon: hujus Clypeus, thorax ferreus, hæſta,
armatura reliqua. Natalis Comes.

Author.

NUMMUS HONORARIUS
 FERDINANDI, FRATRIS CAROLI
 Cæsar in comitiis Augustæ Vindelicorum ha-
 bitis: Anno Christi 1555.

Æsar, Anno superiore, comitia Vlmam indixerat: deih Augustam Vindelicorum transtulerat, quibus cum propter valetudinem ipse adesse non posset, Ferdinando Fratri partes suas committit. Profectus itaque Augustam Ferdinandus cum multa de turbato, & religionis, & Reipub. statu, verba fecisset, ostendit, quantum utilitatis in omnem non modo Germaniam, sed etiam universum Christianum orbem sit redundaturum, si Germaniæ Ecclesiæ Romanæ reconciliarentur: nihil verò magis ad pacem spectare & tranquillitatem, quam si omnes de religione controversiæ, universarum gentium Christiani nominis, ad Synodum deferantur. Neccaruit effectu oratio ejus, prudensque consilium, siquidem iisdem in comitiis pax religioni in conventu Passaviensi promissa publico imperij decreto confirmata fuit: ne scilicet ulli Principi, Comiti, aut civitati Imperiali bellum inferretur, propter doctrinam religionis. Fuitque hic annus 35. ab Anno 1521. quo primum Edicto Caroli V. Lutheri doctrina damnata, atque

ut hæretica proclamata fuit. *Steida-*

nus. Author.

NUMMUS HONORARIUS

PHILIPPI SECUNDI HISPANIA-

Regis: Cufus, regnis & Provinciis omnibus, à Caro-

lo V. Imper. patrè, sibi traditis: Anno

Christi 1555.

Carolus V. Imper. annum ætatis agens quinquagesimum
 quintum, rebus compluribus feliciter peractis, cum se ani-
 mo, corporeque deficere sentiret, quod dudum proposue-
 rat, exequi, Filioque Philippo regna ditionesque omnes
 tradere statuit. Octavo igitur Septemb. ex Anglia (ubi
 hæctenus cum nova nupta degerat) in Belgium evoca-
 tum, cumque honorifico Hispanorum Anglorumque comitatu adve-
 nientem recipit: 7. Cal. Novembris Bruxellam ordines Belgarum omnes
 convenire jubet, hisque præsentibus consentientibusque, rem Principibus
 raram, mirante mundo, perfecturus, certâ ad vitam servatâ pecuniæ annuæ
 summâ, in filium omnia regna transferre decernit. Fratri quoque Ferdi-
 nando Romanorum Regi Imperij jura, dignitatemque cum Cæsaris titulo
 concedenda censuit. Rebus igitur necessariis ad hanc rem constitutis in
 præsentia ordinum, Procerumque Belgarum, certis adhibitis ceremoniis,
 supremam familiæ Burgundiæ autoritatem in filium Philippum trans-
 fert, Principem eum Equitum aurei velleris constituens. Sumpto prandio
 ad amplissimam Palatij aulam descendit comitatus filio Philippo, Sorore
 Maria, Emanuele Philiberto Sabaudia Duce, Procerum turbâ, Regum Prin-
 cipumque confœderatorum Legatis. Tum in paratam paulò altiori loco
 sedem consider, & per Philibertum Bruxellium arcani consilij Senatorem,
 Proceribus voluntatem suam exponit. Finitâ oratione Cæsar ipse quæ-
 dam, à Bruxellio omiâ, subjungit: comprimis Filium Philippum Belgis:
 hos filio, multis cum lachrymis, commendat. Auditus est ab omnibus
 summâ cum attentione, cumque dicendi suavitate, gravitateque om-
 nium animos commovisset, magnò numero præsentibus lachrymas fun-
 debant, singultusque adeò sonoros edebant, ut ipsum Cæsarem Reginamque
 Mariam collachrymari cogerent. Exinde Jacobus Massius Antuerpien-

fnum Syndicus, jussu ordinum, prolixâ oratione respondet, gratias agens
 Cæsari, & c. m. ipsi, tum ejus sororibus felix tutumque iter precatur. Mox
 Philippus Rex e sede surgens coram patre Cæsare in genua se mittit, indi-
 gnumque se tanto honore munereque professus, gratias agit: & Ordinibus
 per Antistitem Atrebatensem Antonium Perenotum promptam animi vo-
 luntatem indicat. Cæsâr postea cum sororibus, salutatis Regum ac Princi-
 pum Legatis, navem conscendit, & cum quindecim Cantabricis onera-
 riis, viginti Belgarum Hulckis, viginti & uno instructissimis Anglicis onera-
 riis, optimè armatis, felicitertandem Laredium, Biscariâ oppidi portum
 appulit, terramque, in genua procidens, exosculatus gratias Deo de itine-
 ris felicitate agit. Emblema nummi, eodem in conventu distributi, elegans
 est. *Sustinere Atlantis in morem, cælum dicuntur, qui onus subeunt grave atque mo-
 lestum: cujusmodi regnorum multorum ac Provinciarum est gubernatio. Onus tale
 multos per annos tulit Carolus, robore nisug, prorsus Herculeo: idem, ut quiescat
 tandem, quicquid humeris suis hæctenus erat in edificatum,
 in filium reponit. Pontus Heute-
 rus. Author.*

NUMMUS MEMORIÆ DICATUS

PAULI IV. PONTIFICIS: CVSVS

bello, ob regum Neapolitanum, contra Philip-
pum II. Hispaniarum regem, susce-
pto, Anno Christi

1556.

Graviter hic Johannes Petrus Carafa, qui Papa crea-
tus, Paulus IIII. nominari voluit, de Ecclesiæ Ro-
manæ corruptelis cōquestus fuit, edito libro, quem
Pontifici Paulo IIII. inscripserat. Idem postea 44.
Cardinalium suffragiis creatus Pontifex, quam
tantoperè urserat & exoptaverat, Ecclesiasticam
morum emendationem instituit: fuit author, ut in-
quisitionis Romanæ tribunal sanciretur: Si nonia-
cas nundinationes sustulit: datariatus reditus su-

spendit: Judæorum avaritiam corripuit: Ecclesiarum bona alienata resti-
tuit. Et fuit hic ipse Pauli zelus diuturni gravisque belli causa: cum re-
gnum scilicet Neapolitanum, per fiscum, ad Petri spectare patrimonium,
pronunciari curasset: Rex Hispanus id sibi eripi nolens, Albanum contra
Pontificem misisset: hic rursus Gallorum Regem in auxilia sua pellexisset,
Vario Marte hoc in bello, ut prolixè id referunt Historici, dimicatum fuit:
captæ utrinque urbes nonnullæ: multæ oppugnationibus tentatæ. Ferrar-
iensis Dux, miserè agrò suo ab Hispanis vastato, verum illud sensit: Ma-
lum accipi non rarè, ob vicinum malum. Tandem cum Hispanus victo-
riam contra Gallum ad S. Quint. num obrinisset, Pontifex ad pacis condi-
tiones

tiones facile se pertrahi passus fuit. Pacis letum nuntium turbat calamitosa Tyberis, quæ mox insecuta fuit, inundatio. Sumit itaque hoc sibi laudis, in nummo, Pontifex, quod suis partim armis, partim libris ac literis revixerit Roma atque resurrexit.

Ausbor.

NUMMUS CASTRENSIS

FERDINANDI ARCHIDUCIS AV-

striae, expeditionem in Ungariam, contra Tur-
cas, suscipientis: Cusus Anno
Christi 1556.

Erdinandus Imper. certior factus de rebus ad Sige-
thum & Babozam, in inferiori Ungaria, per Tur-
carum exercitum gestis, magnâ conceptâ spe, ubi
occasione non deesset, hostem eo anno debellari
posse, copias ex novis tam peditum quam equitum
delectibus, in suæ ditionis atque imperij provinciis
cogi, curâ intentissimâ, jubet: quibus qui præessent,
tam ex Ungaris, quam Germanis, & magnitudine
rerum gestarum, & militari gloriâ clarissimi, non

decerant. Unus tamen inter cæteros, magno incensus gloriæ æstu, Impe-
ratoris filius Ferdinandus, blandâ precum elegantia patrem eò adduxit, ut
paternâ dignatione huic expeditioni destinaretur. Imperator filium pie-
tissime adhortatus est, ut Dei, victorias largientis, auxilio anniteretur, com-
munemque patriam à Turcarum impiis armis, & imminente exitio vindi-
icaret. Anno igitur præsignato, Haly Bafsâ, Solymani jussu, arcem Sige-
thensem obsidente, cum exercitu in Ungariam profectus, tale fortitudinis
& industriae militaris specimen edidit: ut hostis, magnanimi Principis hu-
jus adventu, consternatus, obsidionem soluerit, & cum universo exercitu
retro cedere coactus fuerit. Ferdinandus verò aliquot locis, partim expu-
gnatis, partim receptis, arcem comœatu bellicis que tormentis, & firmio-
ri militum præsidio firmans, ad patrem victor rediit. Idem postea, cum So-
lymano postremam suam, sibi que fatalem expeditionem, in Vngariam
suscipiente, & Maximiliano secundo Imper. cum Imperij copiis, positus ad
Jaurinum, castris, ei obviam processuro, fratri validam equitum turmam,
cum insigni nobilitate suis stipendiis in auxilium adduxit, supremique le-
gati munere laudabiliter functus est. Fortitudinis insigne hoc documē-
tum

tum in Principe laudatissimo: illud pietatis: quod non virtuti suæ, prudentiæque, sed præpotentis Dei voluntati secundos rerum suarum successus ascribit. *Vincit potentia Fati. Rectè verèq; Apparuit namq; quid potentia divina possit, cum grandis balæna Jonam Prophetam reddere terra cogeretur, quem penitus in viscera sua deglutiverat. Apparuit, quid divina valeat potentia: cum Turca immanis, nilq; nisi cadem & sanguinem spirans, vix conspecto Christianorum exercitu, fugam arripere.* Schrenckius à Notzing.

Author.

NUMMUS TRIUMPHALIS
PHILIPPI SECUNDI HISPANIA.

rum Regis: Cufus post victoriam ad S. Quintinum
(quæ olim Augusta Veromandu-
rum erat) partam, Anno
Christi 1557.

Um Philippus Hispaniarum Rex, impetrato ad-
sus Gallos auxilio Anglico, ingentem cum equi-
tatus, tum peditatus exercitum conscripssisset, Eman-
uel Philibertus Dux Sabaudia, generalis Hispani
Vicarius, & summus Imperator, cum toto exercitu
Picardiam, ejusque finitimas urbes ac vicos in-
festat: denique munitissimam etiam urbem S. Quinti-
num obsidione cingere tentat. Conestabilis, &
summus Gallici exercitus Imperator, hostis adven-

tum ubi cognovisset, quam primum urbi annonâ & milite prospicere vo-
luit. At cum ob hostis præsentiam incassum laboraret, copias dissolvit, ac
pedites cum tormentis retroducit. Gallos ilico subsequuntur Hispani, &
duobus à S. Quintino milliaribus 10. Aug. fortiter aggreduuntur, prælio-
que admodum memorabili superant. Partæ victoriæ causa præcipua perhi-
bebatur Philippi Momorantij Comitis Hornani virtus atq; industria: qui
cum mille cataphractis equitibus Egmundanum Comitem (*vides hic le-
ctior amice utriusq; imaginem*) sequebatur.

Hi enim unà cum Petro Ernesto Mansfeldio tanto impetu hostium frontem aggressi fuerunt, ut turbatis primum ordinibus, cæteri aucto tumultu in sese revoluti, confusis atque apertis itidem ordinibus, inutiles ad pugnam redditi sint. Principium fugæ à lixis, negotiatoribus, & cæterâ imbelli turbâ quæ castra sequitur, factum, quod secum etiam ex templo militares viros traxit. Itaque profligato equitatu peditatus se densatis ordinibus continebat, sed displosis eminus tormentis fracti ac dissipati inter Essinum pagum & Rizerollam castellum post longam cruentamque stragem, (nam quatuor ferè horas pugnatum) omninò deleri sunt: qui superfuere ex peditatu, agminatim in hostium

potestatem pervenerunt. *Continua-*

tio Sleidani. Thuanus.

NUMMVS TRIVMPHALIS
 PHILIPPI SECVNDI HISPANIA

rum regis: cusus victoriã ad Gravelingam

partã: Anno Christi

1558.

V M Thermus Regis Galliarum Marefcallus, occupatã Dünerkã, indignisque modis direptã, arthritide vexaretur, Villabonio exercitum tradit: qui non minus atque ille, nimia licentiã militibus concessã, viciniam incendiis ac direptionibus crudelissimẽ fœdat: Neportum usque excursiones faciens. Philippus itaque Hispaniarum Rex, ut tantam crudelitatem ac vastitatem à suis averteret, Gallos insolenter palantes, prædãque onustos, antequam novis auxiliis firmarentur, adoriri statuit. Vocato itaque è Flandria Egmondano summam rerum committit: qui paucorum dierum spatio ingentem equitum peditumque manum contrahit: exceptã ingenti agrorum multitudine: qui recentibus injuriis lacerati ad ulciscendum se in castra contulerunt. Thermus cognito hostis adventu, dispersas vires suas undique revocat: & licet æger, equo tamen vectus castra in itinere juxta Gravelingam metatur: viribus paulò post suis diffidens elabi Caletum versus statuit, maris æstu recedente. Quodcum Egmondanus animadvertisset, & ipse cum copiis suis trajicit: exercitum instruit: admisso equo imperum in hostes primus facit. Ancipiti diu pugnatum prælio: donec decem naves Britannia majores, quæ à longinquo pugnam aspexerant, appulerunt ad dextrum latus, in quo Galli se tutos existimabant: agnitisque Gallorum insignibus tormenta in eos sua disploserunt. Quo facto solutis peditum ordinibus, dispersisque equitibus Gallorum acies nutare cepit, tandem

NUMMUS TRIUMPHALIS
 JOANNIS A FIGEROA, PRODU-
 cis Mediolanensis: ob Gallos ex finibus Insubriæ
 profligatos: cufus: Anno Chri-
 sti 1558.

IN finibus Insubrum Joannes à Figueroa, Produx
 Mediolanensis, auditâ clade Gallicâ (de qua modo
 verba facta) cùm Henrico Regi Galliarum parum
 feliciter res succederent, adversus Philippum Re-
 gem Hispaniarum, & ipse collectis conscriptisque
 veteribus copiis, & nonnullis recentibus, adventu
 repentino castella quædam recuperat in agro Der-
 tonensi, quæ capta fuerant à Gallis, quorumque
 præsidia ferro, prædationibus, incendiis paulò prius
 devastata fuerant. Castris itaque positis ad Ponzonem, quod est oppidi
 nomen, illo brevi potitur: eoque factum, ut Dertonensis, Alexandrinus-
 que ager, & proxima omnia tuta à rapinis & molestijs Gallorum reddita
 fuerint. Philippus Rex, post pacem à Pontifice compositam, recuperataque
 castella in Insubria, Figueroam decernit assiduum Oratorem apud Ponti-
 ficem, qui regio nomine negotiaretur: subrogato in Mediolanensem præ-
 fecturam Consaluo Ferrando Sueffano regulo. Figueroæ propius ad urbem
 Romam profecto, significatur, ejus adventum molestissimum accidere
 Pontifici: Quamobrem ad dedecus regium, & incommoda ipsius devitan-
 da, cavendam esse senis iracundi indignationem. Murato itaque consilio
 Cajetam contendit, donec indignatio Pontificia deservesceret. Offen-
 sionis causa fuit, quod in præfectura Mediolanensi passus fuerat sup-
 ple & ilem quandam opulentam Reidetti Ludovici, viri Pontifici gratissimi,
 diripi: qui Mediolanum ad ducendam vxorem, cum quibusdam Gallis
 Pontifici familiaribus, accesserat. Figueroa tantâ indignatione conster-
 natus in gravissimum morbum incidit, veruntamen multorum purpura-
 torū patrum precibus impetratur postremum, ut in legationē sit admittus,

veniamque consecutus, si eam supplex precarerur. Emblema viri laudatissimi quam bellè id ob oculos ponit Ausonij?

Non erunt honores unquam fortuiti muneris.

Et illud Maronis in litera Pythagoræ:

Quisquis duros casus virtutis amore

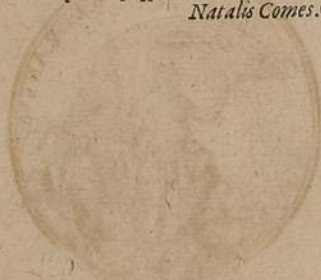
Vicerit: ille sibi laudemq; decusq; parabit.

At qui defidiam, luxumq; sequetur inertem:

Dum fugit oppositos incaut à mente, labores,

Turpis, inopsq; simul miserabile transiget ævum.

Natalis Comes. Author.

NUMMUS MEMORIÆ SACER
 GEORGII FRIDERICI, MARCHIO-
 nis Brandenburgici: cufus receptis ditionibus suis
 ab Episcopis Franconiæ & Norimbergen-
 sibus; Anno Christi

1558.

Erduinandus Imp. inauguratione suâ Francofurti ad
 Mœnum feliciter peractâ, rebus agendis se accin-
 gere cepit, præterque alia controversiam, inter E-
 piscopos Franconiæ, & Norimbergenses, qui, Mar-
 chionis Alberti defuncti territorio occupato, arces
 illius demoliti fuerant, singulari moderatione & æ-
 quitate dirimit atque componit. Ex capitibus trans-
 actionis ferè erat præcipuum: ut Episcopi & Norim-
 bergenses Marchioni Georgio Friderico Alberti a-

gnato, cui anni superioris mense Martio regionem à se occupatam, uniuersam reddiderant, centum insuper & septuaginta quinque aureorum millia, pro arcibus destructis, deberent. Id etsi iniquè à se peti Franconiæ Episcopi & Norimbergenses existimabant, quod nihil alienum à constitutionibus pacis publicæ, & executionis in proscripum Marchionem fecissent, nec sumptus executionis ex proscripi territorio recepissent: ut tamen maiores molestias vitarent, & quieti ac tranquillitati publicæ simul ac privatæ consulere, ratum tandem habuerunt, quod Imperatori placuerat. Georgius

Fridericus recuperatâ jam patruelis ditione, & pace cum vicinis confirmatâ, Franconici circuli Capitaneus ab equestri ordine constituitur. *Augustinus Brun-*

nus Annemontanus.

NUMMI CASTRENSES

HERCVLIS, DVCIS FERRARIÆ:

& Cornelij Bentivoli, exercitus Gallici in Italia
militantis, Præfectorum: cusi Anno

Christi 1558.

obile hic tibi rursus, Lector benigne, par virorum
offerimus: Herculem II. Ducem Ferrariensem:
Marchionem Esthensem: Principem Carpi, &c. &
Cornelium Bentivolum, ex Illustrissimâ Bentivolo-
rum familia (qui olim Bononiæ Principes extite-
rant) oriundum. Uterque cum nominis famæque
sux celebratam eò usque extendisset, ut nihilci
addi posse videretur: non tamen eam, quam fato
prorsus benigno consecutus fuerat, animi corporis-
que fortitudinem latitare iis in armis voluit: quæ pro Rege Galliæ, contra
Cæsarianas & Philippi cum primis copias, induerat. Fama namq; de Calero
recupe-

recuperato non solum eladis, ad Fanum Quintini acceptæ, oblivionem animis hominum induxerat: sed & Gallis, & Ferrariensi ad majora audenda animos fecerat. Ac Galli quidem de Orbitillo consilium inierant, quod ad illos relatum esset, ab eâ parte, quæ stagnum respicit, infrequentiores excubias fieri. Eo igitur profecti, cum ad locum destinatum summo silentio venissent, scalæ quibus enitendum erat, iusto breviores repertæ sunt culpæ ejus, qui illarum fabricandarum curam susceperat: & ita re infectâ discessum est, tormentorum dispoitione aliquotè Gallis amissis. Ferrariensis verò, qui videret Cæsarianos magnis incommoditatibus consistari, ob idq; in hyberna concessisse, cum suis egreditur: & Parmensem agrum in prædam effusus vastat: nec non Brixellenses præsidarij ad Vitalis usq; Fanum excursionem factâ octo cataphractos capiunt, & Asculani Principis signiferum. Diversâ parte Alphonsus Ferrariensis cum Cornelio Bentivolo à Galliarum Rege misso cum quatuor millibus peditum, ac quatuor tormentis Pauli fanum recipit, paucis qui in eo erant exutis militibus. Inde summo silentio transmissio Niceâ fluvio, qui Regiensem agrum à Parmensi dividit, Garnigionem castellum obsidet, & ad motis tormentis quatit, cujus mox præsidarij deditiorem fecerunt. Tum Kossena verberatur, Corrigensium castellum: quâ captâ, & direptionibus ac postremò incendio deformatâ, Canossâ peritur: quæ tormentis pulsata, cum deditiorem facere nollet, impetu capitur: trucidatis ferè omnibus præsidariis. In emblemate altero *Rhinoceros* conspicitur cum inscriptione *urget majora. Quemadmodum enim Rhinoceros Elephantum sibi hostem eligit, omnium quadrupedum maximum: minora quævis contemnit animalia: victoriamq; ab illis partem ignominiosam potius, quam gloriosam statuit: sic Princeps ille magnanimus res non nisi arduas atq; difficiles urgendas existimabat: quod, quò grandius periculum est: eò plus laudis & gloriæ victori parit. Quid verò in nummo altero sol exoriens, ejusq; ante ambulo Luciferi Innuit sine dubio Princeps pius, se in procellosâ vitæ suæ navigatione, divina portusum providentiæ navem committere: hujusq; ductu & auspiciis in portum tandem deferri, qui est ab accessu ventorum immortus & ingens. Thuanus.*

Author.

NVMVS MEMORIÆ DICATVS

FERDINANDI ROMANORVM RE-

gis: Transylvaniâ ex pacto receptâ: cufus,

Anno Christi 1558. aut
circiter.

Iohannes de Zepolia Vayvoda Transylvaniae, Comes Sepusienſis, poſt Ludovici II. Regis Ungariae interitum, Anno Chriſti 1526. à quibuſdam factioſis Proceribus Rex designatus, contra Ferdinandum Budam occupat: ſed à Nicolao Comite Salmenſi obſeſſus, civitatem & arcem deſerere cogitur: victus tandem per Johannem Catzianerum in Poloniam fugit. Deinde contra vim Ferdinandi Regis in tutelam ſe dat Solymanni Turcici: operâ Hieronymi à Laſco, viri Nobilis: unde Iliſ malorum in Ungaria naſcitur. Turca enim poſt infelicem obſidionem Viennenſem, Johannem hunc, Budâ occupatâ, Regem conſtituit: qui regnum etiam uſque ad mortem poſſedit. Uxor Iſabella Sigismundi Regis Poloniae filia, marito mortuo, in Vngariam denuo Solymannum Turcicum acceſſit, quo tutior cum filio eſſet: Budam attamen deſerere cum puero coacta, in Tranſylvaniam ablegatur. Sed ne ſic quidem rebus ſuis proſpectum videns, Tranſylvaniam Regi Ferdinando offert, certis conditionibus occupandam: quas cum ipſe non reſpueret, iterum tamen atque iterum à muliere, fractâ fide, deciperetur, injuriam hanc ulturus, militem in Vngariam duxit, aliquot vicibus: donec tandem conſentiente filio, pactis conventis Iſabella ſteterat. *Quem admodum itaque*

Trajanus

Trajanus & Hadrianus Impp. secundo flumine Danubio sepiſſimè Dacos vicerunt
 sic ſpem Rex concepit fore: ut receptâ ex pacto Transilvaniâ, Vngarie quoq. regnum,
 hereditario ſibi jure debitum, recuperet: priſcum hoc modo, honorem non imminuat,
 ſed augeat atq. consolidet. Notum eſt deſcriptiones fluminum, regiones ipſas,
 quas permeant, aut alluunt, denotare. De Vngaria itaq.
 hæc accipienda, quam mediam quaſi ſecat
 Danubius. Author.

NVMMI MISSILES
 PHILIPPI SECVNDI HISPANIA

rum Regis: sancitâ pace Cameracensi:
 cusi Anno Christi

1559.

IN comitiis Augustanis pax religioni data (cum de concilio Oecumenico & libero conveniri non posset) occasionem nonnullam potentissimis Gallia & Hispania Regibus dedisse putatur: ut & ipsi deponendis tandem armis firmâque pace sancienda cogitarent. Indictus eam ob causam congressus Samarobrigæ (alij Cameracensem arcem vocant) inque has condiciones conventum est: ut pacta inter Carolum & Franciscum Regis utriusque parentes Madniti, atque illud in primis, quod Valedoliti factum sit, serventur: pax firma ac concordia, qualem esse inter fratres decet, sincerè ac citra fraudem inter Reges coeat, quæ nihil habeat insidiarum sive externarum, sive domesticarum: Reges fidem suam interponant, serio se, compositis civilium controversiarum motibus, operam duros: ut quamprimum Oecumenicum concilium ad Dei gloriam, & conscientiarum pacificationem celebretur: ab utraque parte præteritorum oblivio sanciantur: oppida ac civitates octennio ab hinc utrinque captæ, invicem restituantur: Philippus arctioris amicitia firmandæ causa Elisabethum undecennem, grandior natu Regis filiam uxorem ducat: Margarita Henrici filia Sabaudonubat.

bat. *Quia itaq;* (uti in nummis videre est) *arma comburebat pax inclita, ve-*
que ut à Poëta indigitatur, aurea: dexteras jungebant magnates sibi ante hac insen-
sissimi, merito ubiq; magne editæ sunt lætitiæ significaciones: nocturni ignes accensi:
parata mutua civium convivua: supplicationes instituta. Nam ita erant oppres-
sæ, afflictæque provinciæ diuturnitate bellorum, ita vexatæ civitates tribu-

torum magnitudine: ita regiones conquassatæ, propeque everstæ:

ut multi ad fugam, relictis bonis & avitis laribus,

prospectarent. Thuanus, Natalis

Comes. Author.

✠ 0 ✠

NUMMVS FERALIS, ET VOTIVI DVO:
CVSI MORTVO HENRICO II.
Filio Francisco II. Patri succedente;
Anno Christi 1559.

Citè quodam in loco Plato scribit; Deum, cum voluptatem & dolorem conjungere vellet, neque id facere commodè posset, apices horum conjunxisset: fieri hoc modo, ut non ferè ullum sit inter mortales gaudium: quod non aliqua mœroris procella obfuscet atque contamine. Ne abeamus longius, quam miserandâ catastrophe, gaudia nuptiarum solennia Philiberti Sabaudi, & Margarethæ Valisæ, summum in luctum conversa fuere, morte Henrici Secundi, casu improvise sublata. Cum enim peracto regali convivio ad equestria certamina perventum esset, postque varias decursiones Rex, Mongo-

Mongomerium custodiae Praefectum ad certamen provocaret, hic relucens diu, & non nisi lanceâ in manus sibi à Rege traditâ in arenam descenderet; ecce conti in pectus adacti fragmine, galeam non rectè clausam subcunte, graviter Rex vulneratur: oculum primò, inde mentem, undecimo die vitam amittit. Patri in regno succedit Franciscus I. major natu filius: qui, cum vix decimum quintum ætatis annum attigisset, imperij consiliorumque omnium sociam matrem à curiâ regali accipit: coronatur pro cæterorum Regum consuetudine 21. Sept. Anno 1559. at non cum solitâ Pompæ magnitudine; ut ærario parceretur, ut subditis propter diurnos bellorum sumptus planè exhaustis. *Lancea seu hasta fracta tristem ac luctuosum Regis interitum notat: Ambulla sacra inaugurationis symbolum est, Rhemis, demore, peractæ. nummo tertio Franciscus pollicetur fore: ut æquè fides sua, inq. subditos benevolentia progressu temporis spectetur, atq. auri, ad Lydium lapidem attriti, exploratur sinceritas. Author.*

NVMMI MEMORIÆ DICATI
 PII IV. PONTIFICIS: CVSI POST
 instauratam molem Adriani: & Carolum Caraf-
 fam Cardinalem laqueo necatum.
 Anno Christi 1560.
 & 1561.

ÆLIUS ADRIANUS, (Spartiano memorante) juxta Tyberim sepulchrum extruxit, quod monumentum seu molem Adriani appellavit: sibi aliisque Imp. sepulturam ibidem parare volens. Hunc deinde locum Bonifacius Primus munire cepit: Alexander verò Sextus fossis, propugnaculis, tormentis æneis, firmisque præfidiis penè fecit inexpugnabilem. Sed & D. Gregorio sedem Pontificiam occupante, cum Litania, seu processio (uti vocant) publica ad D. Petri instituta fuisset: Angelum in arcis hujus fastigio conspectum fuisse scribunt: gladium cruentum in va-

ginam condentem: quasi qui augurio esset, Deum, post varias calamitates mitigatum denuò, & Pop. Romano conciliatum: Ex quo verò tempore molem istam Arcem S. Angeli nominatam. Caterùm tanti fuit Pio IIII. Pontifici, hanc Arcem, ruinas aliquot locis minitantiem à se restauratam, non visq. edificijs ac propugnaculis ornatam fuisse: ut nummum, superiori loco positum, in ejus rei memoriam cudi fecerit. Qui huic adjunctus, moralis est, Aulicos monens, aliosque, quibus frequens cum magnatibus confuerudo: ne, veluti anseres subinde clangentes, si ena lingua laxent: effutiant, qua ingrata alijs, sibi perniciosissima: verùm opportuno potius silentio utantur, ubi loqui periculosum est: habeant pra oculis, quod Callistheni sectatori & propinquo suo praecipit Aristoteles: ut quam rarissimè & id jucundè apud eum loqueretur, qui vitæ potestatem & necis in acie lingua gestaret. Caroli Caraffæ nota hitoria; qui, quod liberius quædam contra Johannem Angelum Medices, in conclavi dixisset, ab eodem paulò post facte Pontifico, in Adriani molem detrusus laqueo suffocatur. *Lusius Faunus de Antiquitat. Urbis*

Rome. Author.

NVMMI CASTRENSES

ERICI SVECIAE REGIS: CVSI BEL

lo contra Fridericum Secundum Daniæ Re-
gem suscepto: Anno Chri-

sti 1562.

INTER ea, quæ de Erico XIII. Succiæ Rege ab Historicis recensentur, memorabile comprimis est bellum septentrionale contra Fridericum Secundum, Daniæ Regem, terrâ marique gestum. Primò namque naves Daniæ septem Borscholmiam versus emissa, Admiratio Jacobo Brockenhusen, à Succicis 19. navibus excipiuntur, & tres earum præcipuæ, Hercules, Hector, Cervus, superatæ capiuntur. His adhuc modum gestis Ericus Succiæ Rex domesticis dissidiis occupatus, suis in tempore adesse non potuit. Joannem enim fratrem Finlandiæ Ducem, ob affectati regni suspensionem, & cum hostibus collusionem in custodiam conjecerat, ejusque ministros aliquot capitis supplicio affecerat. Quibus moribus sedatis, cum exercitu, qui triginta peditum signis, & 10. turmis equitum constabat, Halmstedium oppugnat. Daniæ Rex intellecto suorum periculo ex hybernis militem educit: exploratoribus præmissis, sine ullo tubarum clangore, & strepitu tympanorum, primâ noctis vigiliâ rectâ ad hostium castra ducit, eorum benè multos capit: aliquot occidit. Succi collectis impedimentis castra movent, & quanta possunt celeritate, integris ordinibus recedunt noctis beneficio usi. Dani fugientibus acriter à tergo insistent, & extremum agmen carpunt. Succi signa convertunt, aciemque explicant. Schwartzenburgicus primopilo præerat, qui

qui cum Suecorum equitibus congressus pugna initium fecit, acriter vtrinque prælium conferitur: dum ex altero cornu Rex cum suis illatus, equitum, peditumque ordines perturbat, ac in fugam compellit. Cæsa Suecorum quatuor millia: signa multa illis erepta: 45. machinæ campestris cum magna vi pulveris tormentarij captæ. Rex ipsa Suecia biduo antea castris cum paucis suorum digressus fuerat, *cujus pium quidem symbolum: ductum, procul dubio, ex illo Divini vatis Oraculo: Deum esse in caelis, qui mutet tempora & tempestates: transferat regna & constituat Reges: quod verò id ipsum vitæ factisq. expresserit, negant Historici, crudelitatis extrema atq. servitium cum accusantes. Casparus ab Eus in Hist.*

Dan. Author.

CAROLI IX. GALLIARUM REGIS:

& Francisci atque Henrici Momorantium: cusi,
 uti videtur, post prælium ad Druidum
 urbem commissum. Anno Chri-
 sti 1562.

AROLO IX. (quem ex indole præclarâ ac generosâ vel
 ipso etiam Hercule maiorem futuram sui ominabantur)

Momorantios duos adungere placuit: quod fide-
 lem admodum ipsi, cum alijs in prælijs, tum eo vel
 maxime, quod ad Druidum urbem gestum fuit, na-
 varunt operam. Henrici nobile factum, & qua vir-
 tutis, quâ roboris specimen egregium: quod cum
 Patrem Annam Momorantium jam captum, & a-
 ciem Regiam inclinare vidisset, ac Condæum Prin-
 cipem auctis jam suorum animis, pro victore se gerere animadvertisset, i-
 pso, facto cuncto, in peditatum istius irruit, neque ante pugnandi finem fe-
 cit, quam, viâ armis factâ, in ipsum inuectus, e quo globi ictu vulnerato,
 Principem experit. Non enim dubitavit, quin ex permutatione Parens
 pro eo facile dimitteretur: quod & factum est. Ad eò insuper, obfir-
 mato animo, prælium continuavit, ut à persequendis hostibus

vix multâ nocte in castra redierit, Jacob.

Schrenck à Nozingen.

NUMMI AVSPICALES

MAXIMILIANI SECUNDI IMP.
 cusi in comitijs Francofurtensibus: Anno Chri-
 sti 1562. & 1563.

MAXIMILIANVS II. e Rege Bohemiae, Romanorum, Hungariae,
 Ferdinando Patre mortuo, electus Imperator, nummos hosce
 fieri fecit, boni ominis auguriique plenos. De Turca communis
 Christianorum hostis, instigendis viribus semper eorum primus facit.
 Commi-

Comminuam, inquit Imperator laudatissimus, vel extinguat semiplenam Turca-
rum lunulam: idq; Christo comprimis auspice: cujus lignum salutare fastigium corone
mee exornat. Alter typis atq; imaginibus votum exhibet vati Regi psalm. 85. ver. 10
ut misericordia & veritas sibi obviant: justitia & pax sese osculentur. Reliqui missi-
ticium ex antiquitate: ut novo creato Imp. aut re aliquâ bene præclare que
gestâ: aut ludis exhibitis atque spectaculis, missilia projicerentur: hoc est,
tessaræ lignæ, cum notis rerum, quas quisque consequeretur: aut
interdum res ipsæ, magno certamine à populo diri-
piendæ. *Author.*

206
 NUMMVS CASTRENSIS
 FRANCISCI DUCIS GUISII: CU-
 sus Aurelijs obfisione cinctis. Anno Chri-
 sti 1563.

FRANCISCUS Guisus, partâ victoriâ Drocenti, efferri animo, eundemque ad similia facinora adijcere cepit: inprimis Aureliarum moliri obsidionem: cujus defensionem Andelotus cum Passo Fquerio in se receperat. Olivetum, quo castra sua promoverat Guisus, non tam obstinatè defendere decreverat Andelotus, quam Regios aliquanto tempore distinere, dum impedimenta & privatorum res in urbem recipi ac compòrtari possent: & postea igne injecto locum vastare. Cùm verò postridiè Guisus per Sipestram vimaximâ suburbium oppugnaret: tanta Gallos simulatque Germanos invaserat consternatio, plarisque in flumen subiectum se precipitantibus: ut nisi Andelotus cum delectâ nobilitate accurrisset, eodem impetu Turriculæ & Insulæ subiectæ, & fortasè etiam urbs, consternato metu milite, in potestatem victoris pervenisset. Capto suburbio ex domibus vicinis, cum in Turriculas & Insulas despectus esset, defensores à modum infestabantur, donec adolatio septo tumultuariâ operâ erecto, protecti sunt. Assiduè interea ad Turriculas pugnabatur, quæ tandem defensorum foecordiâ ac securitate captæ sunt: duobus militibus per scalam, cum nullas vigilias animadverterent, in altum evadentibus, & inopinato suo ingressu præsidarios terrentibus: qui relicta scalâ, per quam precipitanter descenderant, aditum ad pontem & Insulas occupandas faciliè insequentibus fecerunt, tantâ consternatione omnium, ut, nisi Andelotus rursus accurrisset, eo die de rerum summa actum fuisse credatur. Verum impetum sustinentibus regijs, & ob tam subitam hostium fugam fraudem subesse suspicantibus, obsessi geminatâ clade territi animos colligere, ac porrecto

ponte, aggere, quo portæ, & Insularum defensores protegebantur, ac dispositis in eo tormentis damno accepto utrumque prospectum est. Urbs in 4 regiones divisa, & singula singulis perspectæ, virtutis Ducibus attributæ: Disposita item in turre S. Amiani 4. tormenta, quæ infestum pontis egrefsum efficiebant. Parte aliâ Guisus omnia ad invadendas Insulas parabat, & 12. Cal. Martij cum Philippo Stroltzio Prætorianorum duce ea de re egerat: datis ad Reginam literis, quibus prospera omnia, & brevilatum de captâ urbe nuncium, se missurum spondebat: quo eodem die, cum inclinato jam sole longius à suis, qui procedebant, in equo cum Tristano Rostinio à Regina missis, & qui curto mulo vehebatur, colloqueretur: à Joanne Boltrotto Merao, sclopeti ictu cominus per latus dispoli, juxta axillam feritur, interficitur. Nummum ejus verè explicandum solertiori committito. In conjecturâ acquiescere si lubet, *Natantes in mari forsitan sunt Guisus Ecclesie Rom. affecla: Canes marini hos devoraturi, Hugonothæ: Ipsa Thetys, aut Dea maris alia, qua Hereticos trucidat: suos versu alloquitur, quo socios Aeneas: Durate, & vosmet rebus servate secundis.*

Thuanus. Aushor

NUMMVS MONITORIVS
FRIDERICI SECUNDI DANIAE RE-
gis : cufus durante bello contra Ericum Suetiae re-
gem fufcepto: Anno Chrifti
1564.

ST multa eorum, qui in rebus arduis, cum primis vero Regnorum atque Rerum publicarum administratione versantur, querela atque indignatio: quod lubricae ac vacillantis fidei non raro ij deprehendantur, in quorum candorem atque integritatem salutis suae arcem atque praesidium tuto collocari posse, speraverant. Expertus idem, procul dubio, fuit Rex Daniae Fridericus II. eaque propter in honore ac precio eos habendos symbolo suo monet: quos non vel honorum splendor: vel praemiorum ubertas: vel periculorum atrocitas à fide semel data inculpataque ratione dimovere potest. *Sincera namque fides, nimisq; variegata res admodum rara est: magna vicissim eorum natio, qui haud secus atq; venti circumagiuntur fortuna velum, versatilis est globus, cui insillit: sic, quo res secunda verquunt, eo animum inclinant: Orientem solem. (ut habet proverbium) adorant: à tergo relinquunt. Author.*

NUMMVS TRIVMPHALIS

SIGISMVNDI AVGVSTI, REGIS

Poloniæ: Cufus post parram de Joanne Magno

Rufforum Principè victoriam: Anno

Christi 1564.

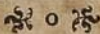

Sigismundus Augustus Poloniæ Rex feliciter, hoc anno, rem adversus Moscos gessit. Cum enim Joannes Magnus Rufforum Princeps Lithuanorum legatos de pace missos, dum ingentem conscriberet exercitum, aliquandiu detinuisse: dimissos tandem summâ celeritate subsequitur bipartitis copiis: quarum pars, duce Serebernio Smolenco; pars Poloscâ

D d

Soiskio, in Poloni ditionem eodem tempore populabunda impetum fecit. Soiskio Nicolaus Rarevilius, Vilnensis Palatinus, numero se imparem agnoscens (quippe qui vix 15000. hominum armatorum penes se haberet) astu ac virtute parem se præstat. Nam cognito hostes viribus fidentes securosque ad prædas vagari, delectâ manu secum assumptâ, eum Gregorio Chodkievicio castrorum præfecto, insidias locis idoneis struunt: ac sylvis locorumque angustis tuti discurrentes fundunt, trucidant, & in fugam vertunt. Erant in exercitu Russorum quadraginta millia, & Tartarorum conductorum triginta millia: ex iis vario pestis genere triginta millia amplius absorpta traduntur: fluminibus quæ glacie stabant, fugientium ac curruum fragore ac pondere resolutis: quo casu plerique hausti sunt. Tres duces primarij capti & alij complures. Soiskius graviter vulneratus cum fugeret à rustico securi occisus est. Ex Lituanis vix viginti desiderati: 800. circiter sauciati: Serebernius per sylvas elapsus aufugit, cæteri plerique à rusticis cæsi. *Emblemate Rex docet optimus, se & ab hoste, cui viribus impar esset, nihil sibi timere: & pacis, si hæc magis placeret, esse per studiosum.*

Fulgura belli: palmulæ ramus pacis symbolum. Thuanus. Author.

Emblemate Rex docet optimus, se & ab hoste, cui viribus impar esset, nihil sibi timere: & pacis, si hæc magis placeret, esse per studiosum.

JOANNIS SEBVSIIENSIS SECVNDI

contra Maximilianum Imperatorem arma

moventis: Cufus Anno Chri-

fti 1565.

In pacta fœderis, quæ Ferdinandus Imp. cum Sultano Solymanno inerat Anno Christi 1560. confenserat quoq; Joannes Vaivoda Transylvaniæ; quem jam pridem Solymanus Regno Ungariæ, jure hæreditario possidendo, donârat. Mortuo itaque Ferdinando Cæsare solutas inducias ratus, miro silentio ad occupandum Zatmar contendit, oppidum in finibus Pannoniæ inferioris situm, quod Cæsar Melchiori Balasso propter res præclare gestas dono concesserat. Illud oppidum cum paulò negligentius custodiretur, paucaque haberet præsidia, sine pulvere & sanguine repentino Vaivodæ copiarum adventu occupatur. Factum excusavit Joannes, quod Balassum perfugam, & arcanorum suorum conscium, à Ferdinando, contra decorum & pacis leges, receptum diceret. Astu in eo capiendo hoc utitur: magnam armentorum numerum præmittit, cum pastoribus ac bubulcis, qui ingenti pulvere cum oppidum præterveherentur, excitato, conspectum præsidiariis adimerent: ponè sequebantur undecim delectorum militum signa. Ad repentinam illam nubem Balassus continuo mittit, qui quid esset viderent, cum illi armenta se tantum vidisse renūciarent, habitâ fide præsidiarij securi quieverunt, donec præter vectis armentis, cum aer adhuc obscurus esset, delecti antequam videri ac præveniri possent, impetum ab omni parte faciunt, & ita inopinato casu territis præsidiariis locum exiguo negotio, & in eo ipsum Balassum cum uxore, liberis, ac thesauris capiunt. Quam injuriam sub regni initium Maximilianus minimè sibi ferendam ratus, ultra modum contra Joannem excanduit, coactasq; statim copias Cassoviam præmittit, ut eius impetum, ne ulterius progrediretur, erardarent, donec totis viribus, & cum justo exercitu ipse in Pannoniam descenderet. *Com. Natal. Thuannus.*

✠

NUMMI TRIUMPHALES

JOANNIS VALELLÆ, MAGNI ORDINIS Melitenſium Magiſtri: Cuſi Melitã Inſulã magno quidem, ſed fruſtraneo conatu à Turcis oppugnata: Anno Chriſti

1565.

Solymanus Turcarum Imperator, equitum Melitenſium crebris excuſſionibus irritatus, maximam claſſem ad Melitam expugnandam hoc anno mittit: ducibus exercitij præfectis Muſtaphã & Pialio Baſſis. Non minus Joannes Valetta Gallus, ſummus ordinis Magiſter, de his antea per exploratores certior factus, omnia ad reſiſtendum neceſſaria præparat.

parat. Erant in defensionem Insulæ propugnacula tria: munitissima situ & arte loca: castrum S. Angeli: Arx S. Michaëlis: & S. Elmo. Munitionem S. Elmo Turcæ primo omnium occupant, tandemque expugnant. Post, civitatem arcemque D. Michaëlis concutiunt bombardis 70. varioque impetu assultuque aggrediuntur: muri magnâ parte dejectâ, unâ simul impressione irrumperere moliti, strenuè propullantur. Tandem S. Michaëlis civitas & arx diversis oppugnantur viribus: bis cessant, quiescuntque Turcæ: victoriam tertiâ impressione expectantes, desideratis suorum pluribus, repelluntur. Interea Garcia Toleranus Siciliae Prorex cum 72. trirēmibus appellit: magnum numerum militum in terram exponit: explosis tormentis in Siciliam, copiosorem exercitum (si opus foret) adducturus navigat. Turcæ cum postremam oppugnationem totis viribus statuissent, certiores facti Christianorum subsidia tunc appulisse, vasa colligunt: tormentisque, prædâ & manubiis in naves delatis, fuga vitam redimunt. Rursus tamen Turcæ numero circiter 10000. castra Christianorum invasuri, terga dare, & trirēmes suas repetere coguntur, magnâ suorum jacturâ factâ. Solvitur tandem obsidio Insulæ 12. septemb. Turcarum prælio, morbo, aliisque incommodis interfectorum numerus erat circiter 36000. Christianorum nō pauci: Rhodiorum militum 313. desiderati. Ab historiâ ad symbola venio: in quibus magni Ducis pietatem veneror, exosculor. *Carnifici præcidendam cervicem præbuit Johannes, Christi præcursor, propter veritatem & justitiam. Hujus gerens nomen Valetta: gerens animum, paratus est cum suis, pro Dei gloria, patriæq; salute ad sanguinem profundendum. Non in fortitudine suâ, Dux bonus, sibi sumit cornua: confidit in curribus & equis: sed in dextera Domini, quæ facit virtutem. DEO JUVANTE Insulam, fidei sue commissam, defendit Valetta. Partem victoriam non fortuna, non suis artibus aut viribus, sed auxilio divino fert acceptum dux bonus. Pulsis Turcis & viris Valetta sanis, quo mulieres Davidem exceperunt à cæde Goliathi reducem: Prostravit Saul mille: David decem millia. Meterranus.*

Author.

NUMMVS CASTRENSIS

LAZARI SCHWENDII BARONIS

in Hohenlandspurg: Cæsarei exercitus, in Ungariâ &
Transylvaniâ, summi Præfecti: cusus re-
bus præclarè contra Turcas ge-
stis: Anno Christi

1565.

P

Ostquam Transylvanus violatâ pace Zatmarum oc-
cupasset: Lazarus Schwendius vir Illustris: consi-
lio, vigilantia, fortitudine, disciplinâ militari, nomi-
nis denique celebritate inclytus, Cæsarianis copiis
præficitur: summamque rerum agendarum pote-
statem nactus, castellis cæteris oppidisque relictis,
Tockaium primò adoritur: quam arcem naturâ &
arte satis munitam, Franciscus Nemethius, non
contemnendo præsidio, tum temporis tenebat. Op-

pugnatur castrum acerrimè, tertiâque statim verberatione (posteaquam
Nemethius ictu glandis occubisset) deditioe capitur, ingenti rerum o-
mnium copiâ ibidem repertâ. Utendum fortunæ successu ratus pergit He-
ros laudatissimus: Zathmaram, Zerentium, Erdeudani, Kuvaram, Sende-
dereviam, aliaque insignia loca prospero victoriæ cursu expugnat. Cæte-
rùm symbolo hoc numismatico virtus quid possit, in fractusq. viri fortis animus decla-
rat. Haud secus enim atq. Aetna mons Sicilia, ignem suum sarillasq. longè lateque
projicit: nec tamen ejaculatione ejusmodi assidua consumitur: sic virtus (bellica in pri-
mis ac militaris) & lucet in tenebris, splendetq. per se semper: & rebus in adversis il-

lasa perdurat: non naufragio, non incendio amittitur: non tempestatum,

non temporum permutatione mutatur: agrescere

potest: emori non potest.

Author.

NVMMI CASTRENSES
 PRIOR MAXIMILIANI SECVNDI
 Imperatoris: Cufus ante expeditionem in Ungariam sus-
 ceptam: Alter Federici Asinarij Camerani Co-
 mitis, Cæsaris castra sequentis:
 Anno Christi 1566.

M

aximilianus Imperator, cum in propriis viribus non satis stabilimenti ac præsidij sibi repositum esse videret, ad versus Solymani copias, qui cum quingentis millibus armatorum in itinere esse dicebatur, comitia indicit Augustam universæ Germaniæ, in mensem Decembrem. Congregatis Principibus imminentis belli proponit magnitudinem: auxilia petit, quæ ei liberaliter ad certum tempus decreta. Insuper verò, Turcarum ingentis exercitus famâ complures exciti reguli ac proceres, ex diversis orbis partibus ultrò nomina dedere Cæsari (qui plus tamen in divinâ providentiâ, quam humanis viribus confidebat) in primis autem Comes Cameranus cum quadringentis equitibus scelopetariis egregiè instructis, à Sabaudò missus fuit. Viennam is dem venit ex Italia festinatè itineribus Adrianus Paleonus vir militarij at de insignis:

gnis: quem paulò post Alphonsus Castaldus est subsecutus cum suis copiis, Venere etiam à Cosmo Florentino Duce copiarum auxiliares: ex Gallis Henricus Guisus adhuc puer cum delecta Gallicæ juventutis manu: ex Britannicâ nobilitate Thomas Schmithus, Guilielmus Georgius Henricus Cambernonus, alij: Albertus Lafcus è Sarmatia. Collecto hoc milite, cum, quid factò opus esset, consultaretur, initio placebat, Strigonium ducendum esse militem. Verum alij contra disputabant, obsessò Strigonio necessitatem aliarum prælii subeundæ imponi, tam vicino Solymano: eaque propter obsidionem in aliud tempus magis opportunum differendam videri. Quam etiam in sententiam abiit Maximilianus, & in præsentiarum satis habuit Noricos ac Pannonicos fines tueri. *Ad nummum Camerini quod attinet, in-
imnuere videtur Dux inclutus, situm esse in mortalium potestate atq; arbitrio: utrum
per virtutem, factaq; cedro digna inclarescere velint, inq; luce oculisq; hominum ver-
sari: an propter inertiam tenebris ignobilitatis contegi. Dici namq; ac lucis Symbolum
Diana est, sub auroram cum canibus venatum exiens: unde & Lucifera à veteribus
dicta: noctem vicissim non Pluto modo Infernalis Proserpinam rapiens,
sed & Luna cum stellis denotat. Thua-
nus. Author.*

NVMMVVS CASTRENSIS
CAROLI ARCHIDVCIS AVSTRIÆ:

Cufus post cladem Turcis, Austriae fines de-
prædantibus, illatam, Anno
Christi 1566.

LVrcæ hoc eodem anno, in finibus Pannoniæ fre-
quentes procurrebant ad fines usque Austriacos, &
ad Pessium: cum Joannes Transylvanus cum Pan-
nonibus copiis & Scythicis, trajecto fluvio Tibisco,
populabundus agrum Austriacum hostiliter etiam
devastaret. Sed Carolus Archidux Austriae non so-
lum magnificentiâ animi & probitate clarus: verum
etiam fortitudine & peritiâ rei bellicæ insignis, cum
triginta armatorum millia eo collegisset, non patitur
suos impunè vexari: hostem fortiter sustinet, frequentibus incurfionibus
& ipse vexat: bonamque partem suarum copiarum mittit superiorem My-
siam versus, Florelio Turrio duce: quæ copiae magna alacritate regionem
ingressæ, in Illyrium usque procurrunt. Bosnæ præfectus auditis his incur-
fionibus exiens ad eas impediendas, multa armatorum millia educit, Sa-
vumque flumen traiecit. Harum copiarum adventu Caroli copiae reliquæ
oppugnatione Argiruti, primam aciem hostium mira alacritate adoriun-
tur, atque in fugam vertunt, præfectum illarum copiarum vulnerarum ca-
piunt: omnes Turcas trucidant. Bannus ex altera parte cum ad oppidum
Solonen accessisset, quatuor Turcarum millia habet obvia: cum iis prælium
committit: magnam partem trucidat: reliquos dissipatos, partim capit,
partim in proxima castella compellit: victorias obtinet memorabiles alias,
cum militem suum Duobus Turri Georgio & Turri ferreo conjunxisset. Mo-
net serenissimi Principis symbolum, fortiter periclitandam esse fortunam:
eò quod id genus hominibus fortuna quasi faveat: infensa iis, qui nihil au-
dent experiri: sed veluti cochleæ perpetuo latent intra te-

stas. *Comæ Natalis. Erasmus in
Adagijs.*

NUMMVS VOTIVVS

NOBILIVM BELGII CONFOEDE-
ratorum : cum effigie Margarethæ ab Austria; Du-
cissæ Parmensis: gubernatricis in Bel-
gio : cufus Anno Chri-
sti 1566.

Philippus Hispaniarum Rex precibus ordinum Bel-
gicorum concessit, ut militum præsidium in Belgio,
præter id, quod in finibus servari solitum erat, nul-
lum relinqueretur: Hispanis in Italiam amandatis.
Iter autem in Hispaniam suscipiens sororem suam
Margaretham, (quæ Duci Parmæ & Placentiæ nu-
pserat) toti germaniæ inferiori præfecit: stipulatâ à
Proceribus fide, quod in obsequio mansuri essent;
& sorori in administrandis politicis negotiis non
defuturi. Interim actis Concilij Tridentini in Hispaniam allatis, Rex con-
filiariorum suorum hortatu ea publicanda curavit: non solum in Hispania,
sed omnibus aliis suis in ditionibus. Itaque literas ad sororem Belgij Gu-
bernatricem misit, quibus eam monebat, ut Tridentini concilij decreta si-
ne ulla prævaricatione observanda curaret, atque omnia edicta Caroli V.
patris, adversus hæreticos, vim integram ac plenam auctoritatem habe-
rent. In literis promulgatis, non solum populus, sed etiam nobiles attoni-

si fuere, quod vel indignationem Regis, vel grave jugum conscientiarum
 ferendum sibi esse viderent. In has itaque angustias redacti Gubernatri-
 cem adeunt, illique demonstrant, quæ pericula toti Belgio immincant,
 si mandatum Regis exequi velit. Illa nobilium precibus victa, Egmonta-
 num ad Regem misit, qui ipsius animum, ad mitius cum subditis agen-
 dum flecteret. Reversus in Belgium cum mandato Regio, in frequenti
 Procerum conventu, quid cum Rege fuisset actum, enarravit: jubere nam-
 que, ne quid in punitione hæreticorum hætenus consuetâ vel remittatur,
 vel mutetur. Cui determinationi se opposuerunt Aurantius, Egmontanus,
 Hornensis, & multi nobiles, qui solenni inter se isto fœdere jurarunt, se
 nunquam permisso, ut in detrimentum Belgicæ libertatis inquisitio
 apud populum introducatur. Bruxellis itaque cum quadringenti amplius
 numero admitti à Parmensi petissent, Non: Aprilis ex Culeburgi Comi-
 tis ædibus prodeuntes, quini quaternique magno silentio & ordine ad pa-
 latium tendunt, libellumque supplicem Gubernatrici humiliter offerunt:
 cuius hoc potissimum argumentum erat, ut in edicti Regij executione mo-
 deratio quædam adhibeatur. Præsente adhuc Nobilium cætu dixisse fertur
 unus è Proceribus, ut Gubernatrici metum amoveret, tantum catervam
 Geusiorum, id est, mendicorum esse: fortè quod nonnulli eorum tenuioris
 fortunæ essent. Hi referunt, se ne utiquam pudere Geusios aut mendicos ob-
 servitium Regi, aut commodum patriæ præstitum, cognominari. *Ab eo au-
 tem tempore Geusij potissimum vocati sunt, federatig, omnes aureum nummum de
 collo pendente gestarunt, unâ parte Regis, alterâ duarum manuum junctarum, &
 per medium peræ extensarum formâ signatum cum hac inscriptione: Fideles Regi usq;
 ad peræ mendicabuli gestationem.* Præterea mendicorum scutellas & caliculos
 pulchrè calatos pileis suis affixos habuerunt: vestiti ferè omnes
 cinerici coloris indumentis. *Thuanus.*

Meteranus.

NUMMVS VOTIVVS

ANTONII PERENOTI CARDINA-

lis, Episcopi Atrebatensis: Cusus sub Albani Ducis

in Belgium discessum: Anno

Christi 1567.

D Belgas in ordinem redigendos, primò quidem ipse proficisci in Belgium statuit Philippus Hispaniarum Monarcha: paulò post tamen, profectionem nonnullis dissuadentibus, sententiam mutat: Ducemque Albanum executioni deligit: utpote tali negotio comprimis idoneum: militiæ expertem: Belgici populi, morum, regionisque totius situs non ignarum. Priusquam ex Hispania discederet, Pius V.

Pont. Max. religionis zelo motus, per Antonium Perenotum,

Granuellanum Cardinalem, Episcopum Atrebatensem, sanctam et rosam cum gladio

& vexillo, pro strenua defensione Ecclesie Romanae, atq. propulsatione irruptis Au-

raici, solenniter offerri curat. Dono hoc plurimum lætatur, cum Hispanorum

militum maximo numero, & duobus filiis Friderico & Ferrando à Toledo

Barcelonæ navem conscendit: felicique usus navigatione Genuam appli-

cuit: paulò post Astam venit, cum ipsius copiæ circa Duriam fluvium stati-

va haberent. Albericus interim Lodronius tria Germanorum peditum

millia & quingentos equites, Augusta Vindellicorum colligit, proceditque

obviam Albano Namurium usque: ne trajicendis fluminibus, prius ab ho-

ste opprimeretur, quam in Belgium perveniret. Albanus Lotharingiani

egressus ad Theonvillam substitit, inde per Luxemburgum Namu-

riumque proficiscitur, ubi junctis cum Lodronio copiis

Bruxellas versus iter intendit. Richardus

Dinothus: Meteranus.

✠

NVMMVS ICONICI AC TRIVMPHALES:
SPECTANTES AD HISTORIAM
susceptæ executionis contra S. Rom. Imperij rebel-
les: captam urbem Gotham: cusi
Anno Christi 1567.

Oenamque Anno Germania bellum habuit, susceptum decreto & gestum sumptibus communibus omnium ordinum Imperij, adversus Grumbachianæ conjurationis duces, ac horum Receptatores; Duce Illustrissimo Principe Electore Saxonie Augusto. Historiâ proluxa in epitomen contractâ, res ferè ita se habet. Guihelmus Grûbachius (cujus hic Imaginem exhibemus) è nobili quidem stirpe Orientalis Franciæ natus: sed à verâ generosi animi nobilitate alienus, & factiosis consilijs deditus, Vassallus erat Antistitis Würceburgensis Melchioris Zobelij.

Hic offensus Grumbachio cum ob causas alias, tum quod Alberto Brandeburgico militasset, factumque colore, nescio quo, palliare conaretur, Feudo eum privat. Intercedit exiguum temporis intervallum, quo Zobelius, ex urbe Herbipoli in arcem, per Mænipontem, ascensurus, aliquot sclopetorum ictibus insidiosè necatur: magnâ Grumbachium suspicione premente, quasi is cædis hujus author caputque fuisset. Reus scripto sese purgat, injurias prætendens, quibus ab Episcopo afficiatur: magnam simul ex ordine Equestri sibi manum comparat, ad rem bello etiam, si opus foret, decernendam. Quin ad præsidium nobilitatis adjungit Patrocinium Principum, gratiâ, autoritate, affinitatibus potentium; præferens cæteris Ducem Saxonie Iohannem Fridericum Secundum; quem penes, causæ maritis immensum ex aggeratis, eò facilius sese insinuat, quo facilius illustres personæ ex animi sui candore, æstimare alios consueverunt.

truncus quadrifariam scinditur: gladio itidem subijcitur Brandensteinius,
Beirus suspenditur. Plectitur & capite David Baumgartnerus seditionis
reus: laqueo punitur puer magus. His peractis dividuntur machinæ bellicæ
centum sexaginta octo grandiores Cæsari dono mittuntur:

exercitus omnis dimittitur: Arx Grimmenstein longè elegant. *ffine*
ac munitissima diruitur ac solo æquatur. *Author*

incertus de bello Gothico,

NUMMVS CASTRENSIS

GVILHELMI PRINCIPIS AVRIA-

ci, Comitis Nassovij, cufus sub ipsum (uti videtur)

belli Belgici primordium. Anno

Christi 1568.

Uilhelmus Auriacus, tyrannide Albani motus, cum Ludovico fratre in Germania Principes, maxime protestantes convenit: deplorans patriæ suæ calamitatem conqueritur, quod contra conditiones pacis & Belgarum privilegia, omnes munitiones repletæ sint Hispano milite: arces plurimæ erigantur: fiant cædes propè quotidianæ nobilissimorum hominum; nec tantum de salute & libertate Belgarum in præfenti, sed totius Germaniæ inco-

lunitate agatur. Eo certè Principum animos perducit, ut fœdere percussos omne genus auxiliorum liberalissimè ei promiserint: quibus etiam adjuvantibus, Augusto comprimis Duce Saxoniz: Joanne Casimiro Palatino Comite: & Wolffgango Duce Bipontino, duodecim millia peditum, & tria equitum colligit. Non verò his solum copiis, sed etiam Belgarum armis adjurus putabat fore, ut Albanum è Belgio eiciat. Nulla autem fuit civitas, quæ auderet palam tumultuari, cum omnes essent præsidijs minus firmis munitæ. Albanus nihil his territus mandata contra religionis novæ annuntiationem repetit: jubet arma civibus eripi, & ad urbis præfectos deportari. Cum etiam comperisset, Auriacum, atque eius fratrem Ludovicum, magnas copias in Germania colligere, ad tuendos Belgij fines milites Italos Tornaco evocat: Præsidium ex Hispanis in arcem munitissimam Bredanam mittit: viam intercludit Gallis & Belgis, qui duce Billæo in Belgium contenderant: adoritur eosdem propè urbem Dalemum in Clivento: trucidat circiter mille sexcentos: reliquos dissipat. *Licerita*

que defensionis principia Auriaco (magno Principi, & cujus in Belgium beneficia nulla etas ignorabit) minus ex animi succederent sententia: & hac quidem Regis proscrizione: illac servitiâ atq; immanitate Albani, illac cede suorum haud secus atq; undis obrueretur: nixus attamen Christi presidio non minus tutum sese si atuit, atq; Halcyonavicula imbellis, & passere paulo major in nidulo suo: cui fluctus ac procella maris incommodi nihil adferunt: quod domicilium hoc eius (Plinio teste sit ore per quam angusto, grandium spongiarum similitudine: & tantâ insuper duritie, ut ferrò incidi vix queat. Richard. Dinotus. Author.

NUMMVS TRIUMPHALIS

CUM ICONICO FERDINANDI

Toletani, Albæ Ducis: victoriâ, ad Gemingam, de
Ludovico Nassovio partâ: cusus Anno
Christi 1568.

LUDOVICUS Nassovius Wilhelmi frater, collectâ non parvâ peditum equitumque manu in Frisiam descenderat: sumptis, ut aiebat, armis pro patriâ ac conscientiarum libertate. Quod & inscriptione vexillorum significabat, hoc ferè utens simbolo: **AUT RECUPERARE AUT MORI**. Provinciam eam pervagatus: Vedam Arénbergici Comitum arcem oppugnat ac diripit: Damam occupat: Arénbergium Frisîæ præsidem cum Bracamontij & Megensîs signis profligat. Albanus de clade hæc factus certior præsidij Hispânicis undique evocatus cum præsidarijs Gröningensibus se conjungit, a hostes, qui nocte insequenti sarcinis præmissis, pontibusque ruptis, Embdam contendissent, insectatus, eorum mille interfecit, nec ab insequendo desistens, sed Anrisum transiens Nassoviensis pedites, à pontium transitu hostem arcituros, fugat: ac mox ad castra Nassoviensis, propè Gemingam, castra, contendit. Nassovius aciem in duo majora agmina distribuerat, fronte in hostem versâ, & ad dextram equitatum collocaverat: rursus ante aciem tormenta direxerat. Horum dispiosione cum aliquantum

infestati Regij, ulterius progressi ad manus cum hoste venissent, eorum paucitatem contemneres Nassoviani extra fossam in pratum subiectum signis explicatis descendunt: sed à Loperio Figeroa repulsi in fugam vertuntur, & pavorem collectum in suos effundunt. Mox Avalo cum equitatu incumbente, & sclopetariis domos proximas invadentibus, Albano etiam cum toto exercitu superveniente, Nassoviani ex ordine soluti profligatiq̄ue sunt. A meridie ad vesperam continuata cades, nec nocte intermissa, in diem usque sequentem producta est: cadaverum, loricarum, galearum, gladiatorum atq̄ue armorum multitudine tantâ vijs oppletis, ut ultro circoque itare per vias non liceret. Cumque Germani aliquot in Insulam, in æstuario fluminis positam cõfugissent, ad unum omnes cæsi sunt. Reliquias prælij Avalor & Martinengus persecuti sunt quatuor amplius millia Germanica. Desiderati ex fæderatis amplius VI. millia: capta XX signa: reliqua in flumen demersa. Nusquam tantam victoriam tam exiguo sanguine suo victores redemerunt: cum non amplius VIII. ex Regijs ceciderint. Nassovius & Justus Schauenburgius post fortiter navatam operam vix natatu in ulteriorem ripam fluminis egressi, naviculâ conscensâ Embdam incolumes pervenerunt. Causam cladi dedisse proditum est, exortam inter milites seditionem, ob stipendia promissâ, & non in tempore persoluta: quâ effectum sit, ut & incuriosè stationes abirent: & dum mandata abnuerent: & ad extremum, hoste instante, segnius pugnam capessierent.

Albano, deb. t. e pietatis ac gratitudinis

Ergo ————— Sabao

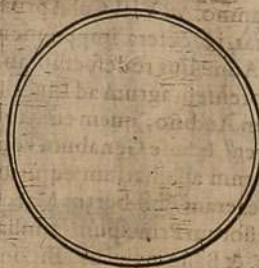
Thure calent aræ, sertisq̄ recentibus halant.

Thuanus. Author.

NUMMI CASTRENSES

WOLFGANGI BIPONTINI AL-

ter : cufus fufceptâ in Gallias expeditione : alter
 confœderatorum fub ipfâ Gallici & Germa-
 nici exercitus conjunctione : Anno
 Chrifti 1569.

Um Wolfgangus Palatinus Bipontini Dux, per Gervasium Barberium Francurium à Condao rogatus, exercitum conscripssisset: ei à Friderico Electore, gentili suo, cum summo Imperio dux destinatus est: ut in Gallia laborantibus fœderatis præstò esset: cumque prævideret fore, ut in, varias non solum apud Regem, sed & externos Principes, reprehensiones ob id incurreret, ab Aumalio, qui ut transitum ejus impediret, missus fuerat, per literas interpellatus, non ad ipsum, sed ad Regem prolixum scriptum dedit: & excusatâ conscripti exercitus necessitate (nimirum ut fines suos, superioribus annis militaribus copijs per eos transeuntibus, populatos adireptos tueretur) Navarraum ac Condaum, & qui eandem cum ipsis religionem in Gallia profiterentur, apud se de injurijs gravissimis conquestos dicit: quod bonis fortunisque, & quod minus tolerabile sit, in conscientiarum libertate, contra edicti nuper promulgati fidem afflicentur. Postridie quam scriptum dedit, cum pars copiarum Rhenum transmisisset, ipse Tabernis Montanis dititionis suæ oppido discedit, & prid; cal. Mart. Hochfeldum, in, yafectura Hagenognsitum pagum, pervenit, quem locum pro diri

pro diribitorio equitum delegerat. Ibi lustrato exercitu cœnati sunt 7597. equites: non putatis equis curulibus: peditum egregie instructorum sub 29. signis 6000: Ducibus Quirino Gangolpho Domino in *Hohen Cerolgef* Bipontini vicario, & Ioanne Iacobo Granvillario. Bipontinus, qui uni- versis præerat, Volradū Mansfeldiū Caroli fratrem legatū dixerat. His se ad junxere ex Gallis & Belgis Wilhelmus Nassovius Auraliensis princeps: Ludovicus ac Henricus fratres, & aliquot turma equestres. Aumalius viribus inferior, quàm ut Bipontinum ingressu regni prohibere posset, per Sequanos, & inde Cistercium usque Germanos, qui juxta Monstrolium Araris fluvium transmitterant, insecutus est. Ad Gillicū haud longè à Cistercio acriter certatū, & æquato ferè utrinque damno. Ad VIII. Cal. Aprilis Belnam tendunt, ubi biduum moratū, dum carri & cætera impedimenta advenirent, Vezelias castra promovent. Hic Aumalius re desperatā ab insequendis Germanis, desertit, & per Autissiodorensē agrum ad Ligerim descendit, ut eos transitu prohiberet, ibique cum Andino, quem cum toto exercitu illuc venire intellexerat, se conjungeret. Is ante Genabum venerat, & secum præter Gallicas copias Germanorum auxiliarium equitum quinque millia habebat, quorum primarij Duceserant Philbertus Marchio Badensis, duo Diezj nati ex illustissima Hessorum Principum familia, Westerbürgius, Leiningius, Rhem Comites, & Bassompierus. Bipontinus vado indicato, juxta Pullium in agro Nivernensi, cum partem copiarum transmississet, de Charitæo in potestatem redigendo cogitare cepit, loco opportuno, ad copias, cum opus esset, citra periculum ultro citroque trajiciendas. Pulsatā tormentis urbe, is qui loco præerat territus clam noctu aufugit: ejusque discessu turbati oppidani colloquium poscunt, acciditque ut dum colloquuntur utrinque delegati, quidam ex oppidanis, qui protestantibus favebant, signo dato funem demiserunt, per quem hostes enixi alius post alium tandem oppidum trepidum occupaverunt. Ex eo tempore variè laboratum à Colinio & Ducibus Hugonotorum reliquis, ut vires suas cum Germanorum & Belgarum copiis sociarent. Verò priusquam voti sui compotes redderentur, Bipontinus corpore gravis, cum diu antè quartanā laborasset, exitineris fatigatione, tandem Nesselni inter Ludovici Comitiss Nassovij manus expiravit: Idus Junij, aænos 43. natus: cum prius suos ad bellum, pro communi causā & idem sentientium principium ac sociorum libertate, susceptum fortiter prosequendum hortatus esset, & Volradum Mansfeldiū Comitē summum armorum ducem dixisset. Quatriduo post, ubi ambo exercitus convenire, post gratias à Navarra & Condæ actas, fœdus renovatum est: *cus à aureā monetā, in cuius antica parte Navarra & Henrici filij expressa effigies erat, cum elogio: in posticā Pax certa. Victoria integra: Mors honesta. In nummo altero Draco cum Elephante luctans conficitur; & quia hic vastus admodum corpore, ille ex arboribus ac ripsis insidiatur validiori: correpti proboscidem lethali stringit caudā, sicq. spiritum ei intercludit. Sed neq. sine vindictā Elephas moritur, verum casu suo hostem obruit, moleq. corporis elidit. Int. tyrannos dictum, qui (uti lemma habet) justā punitione mutuis non raro vulneribus corruunt. Mysta quos designavit, ulterius mecum (Lector amice) cogita. Thuanus. Author.*

NUMMVS TRIVMPHALIS

CAROLI IX. GALLIARUM REGIS:

cus post victoriam de Hugonotis ad Mon-
conturum, partam. Anno Chri-
sti 1569.

On dæo ad Irnacum, propè Engolismam, prælio vi-
cto, capto, & contra fidem datam à Montesquio
trucidato: nihilominus filius ejusdem, Rex Navar-
ræus, Colignius Gallia Amiralus, alijque religionis
professores bellum continuare satagunt: sæpiusque
ad pugnam à Regiis provocati signa tandem ad
Monconturum cum hoste conferunt. Acriter utrin-
que pugnatum fuit, Rege tandem victoriam obti-
nente. Germani namque pedites plerique omnes

interfecti: Germanos autem Equites Comes Ludovicus Nassovius, cæteri-
que militum Præfecti & tribuni, è prælio salvos ferè omnes reducunt. Regij
quoque magnâ clade affecti: inter hos cæsi Marchio Badensis, qui antè
Auraco militarat, tunc verò Regis partes tuebatur, & Belgæ plirimi utrius-
que stipendiarij. Mansfeldius, qui ab Albano in Galliam missus fuerat, in
brachio grave vulnus accipit: Lanioius capitur, sed pro Philippo Strotzio
dimittitur. Cadunt eodem in prælio Gangolfus Quirinus à Geroltzeck, &
Granvillerius Heroes fortissimi, plurimumque desiderati. *Ceterum per co-
lumnas in nummo duas Religio ac Respublica denotatur. Hanc restaurare, illam sar-
tam teclamq; conservare, singularis res industrie, virtutis prudentia
est. De utroq; gloriantem audis Carolum. Me-
teranus. Author.*

NVMMVS CASTRENSIS
 VENETORUM: CUSUS OBSESSA
 Nicosiâ, Regni Cypri Metropoli : Anno
 Christi 1570.

Elymus Turcarum Imperator, imperij sui fines, more majorum amplificaturus, ad regnum Cyprum invadendum animum adijcit: eò quod longè sic tutiores futuri essent Turcici Imperatores per ea maria in Syriam atque Ægyptum navigantes, qui alioquin à pyratis Christianis infestarentur, dum in ea insula refugium haberent. Quin & expeditionis hujus susceptæ causam hanc adferunt Historici, quod Selymus Hospitale conditurus Adrianopoli, & sepulchrum ibi suum præparaturus, dum sollicitus est de annuis redditibus copiosis, suavis Bassarum, pacem cum Venetis violavit. Solvit igitur Constantinopoli circa finem Martij Amurates Raisus cum 25. triremibus: Eumque paulo post sequitur Piali Bassa: dum per 28. dies ad Aperras degisset, magno Janizerorum numero navibus imposito iter Cyprum versus dirigit: habens secum triremes majores 160: biremes & triremes parvas 60. Maonias 8: onerarias 6. Galeonem magnum unum: Palandarias tres: Passacavallos 40. Carramuscalinas 30. scaphas 40. In Cyprum itaque venit. Mensis Julij: Lyssimum & Sabinas occupat mensis ejusdem 25: Nicosiâ obsidet & occupat Mustapha Bassa die 3. Augusti. Dum captivi in naves imponuntur, ut in tristissimam servitutem abducantur, Matrona pulverem bombardicum incendit, quo simul omnes perierunt: rata, melius esse mori, quam in Turciam abduci. *Veneti percusso in obsidione nummo, Turcis perfractam & fracti fœderis infamiam exprobrant: adjectâ Angelicæ celestis imagine: qui ultionem divinam contra fœdifragos istos efflagitaret.*

Levenclajus Author.

CAROLI IX. GALLIARUM REGIS:

cusi pace cum Hugonotis inita. Anno Christi
1570.

Um bellum in Gallia intestinum recrudesceret, & ab utraque parte nova subsidia colligerentur, non defuerunt, qui Regem ad concordiam hortarentur, bellum, dicentes, quod toties apparuisset extintum, semper resurgere atrocius, cum maximo excidio & devastatione totius regni: quia si vel vinceret Rex, vel vinceretur, omninò ea victoria adversus subditos regios compararetur. Regios, adhuc, proventus omninò minui: vires quotidie debilita-

urbes exaniri, regiones devastari: præstare per clementiam omnia conservare, quam per pertinaciam perdere. Non etiam defuere, qui eam pacem subdolo animo esse concedendam suadebant, ut ita vires resumerentur. Rex pluribus auditis rationibus, cognitisque everfionibus & calamitatibus regni, cepit paulatim ad conditiones pacis animum flectere, quæ certis tandem conditionibus stabilita fuit. Sic Gallia, quæ multos jam annos propria arma in sua vulnera converterat: quæ utrinque externas copias ad devastationem patriæ acciverat: quæ omnes finitimas & longinquas nationes, per miserabilem suorum cladem commoverat, post superatas multas difficultates cepit à tantis miserijs aliquantulum respirare: *diuq; fuisse*

felix. si quas conditiones ad respirationem complexa fuerat, easdem sincere ad conservationem jam prope parte felicitatis servasset, abundantiaz, publicæ causa extitisset. Com.

Natalis.

JOANNIS TERTII, SUECIAE RE-

gis : cufus circa tractationem pacis , cum Friderico Daniae Rege inita : Anno Christi 1570.

REX XIII. Sueciae Rex, cum per sexennium, & quod excurrit, ad regni sedisset gubernacula, de mentis statu eo usque deicitur, ut carceri eum mancipare necesse fuerit. Succedit ei frater Johannes Dux Finlandiae, qui ab Erico aliquot annis in vinculis detentus fuerat. Sic namque in horum fratrum successione fortuna ludebat vicissitudo: ut hic vincula pro regno: ille regnum pro vinculis acceperit. Cum vero captum jam pridem bellum a toto per Johannem etiam continuaretur. Sueci bellorum diurnitate & cladium frequentia fracti, tandem & armorum pertaesi, Johanni Regi persuadent, ut pacem, quantum posset justis conditionibus, faceret. Is quamprimum missis legatis Daniae Regem sollicitat, ut interea vis abstinere- retur, dum pax firma & rata constituitur. Commodum eodem tempore Caesarea Majestas apud utrumque Regem per legatos egerat: ut depositis simultatibus controversias a quorum iudicium arbitrio permitterent. Decimo tertio itaque Decemb. qui erat dies Lucia & Otilia, per legatos Imperatoris, Regem Galliae, Poloniae, Electores Saxoniae & Reip. Lubecenses inter

inter duos istos Reges bellum gravissimum, & Trojanum ferè tempore æ-
 quans, Stetini in Pomerania componitur. Cæteras inter condiciones &
 hæc fuit, ut lis de insigniis Trium Coronarum, quas uterq. Regum pro suis vin-
 dicabat, arbitrio compositorum decidatur. Interea verò utri-
 que Regum insignia trium coronarum gestandi facul-
 tas maneat, Comes Natal.

✠

NVMMI TRIVMPHALES
 PII V. PONTIF. MAXIMI, ET JO-
 hannis Auftriaci : cusi post Turcas ad Naupactum
 navali prælio victos: Anno Chri-
 sti 1571.

Um Turca, hoc anno, Venetis Cyprum Insulam e-
 ripuisset : duas Metropoles Nicosiam & Famagu-
 tam vi domuisset : in hac Bragadinum urbis Praefec-
 tum , per summum scelus, violatâ fide, vivum ex-
 coriasset : reliquos dediticios omnes crudelissimè
 trucidasset: Pontifex Romanus: Rex Hispanus: Ve-
 neti & alij Principes sacrum foedus (vulgò sancta
 Liga appellatum) contra eundem ineunt : classem-
 que instructissimam (cujus Dux supremus erat Je-
 annes Auftriacus Caroli V. filius , Regis Hispaniæ frater naturalis) emit-
 tunt. Hæc prælio ad sinum Corinthiacum (qui hodie Golpho de Lepanto
 dicitur) die 7. Octob. commisso, classem Turcicam feliciter prostravit, &
 victoriam multis seculis inauditam obtinuit. Turcarum caesi ad 25000. cap-
 ti 4000. Christianorum captivorum liberati 14000. Inter præcipuos Alis
 Bassa cæsus occubuit: Pertavus vero Bassa navigio fugiens ad terrâ evasit: &
 præterea clavis hostilis universâ cum tormentis atque spolijs amplissimis
 in Christianorum potestatem pervenit: triginta tantum circiter triremibus
 & navigijs exceptis, quibus Vluzalis mari aufugit. Ornavit victoriæ hujus
 nobilitatem eleganti oratione Antonius Muretus Orator summus: M. An-
 tonio Columnâ, (cum inquit inter alia) qui Pontificis tremibus præer. Romam re-
 vertente

vertente. Solem ipsum in tam pulchro spectaculo, ut Josue olim adversus Amorrhæos
 pugnante substitutum fuisse arbitror: nisi tanta fuisset vincendi celeritas: ut, qui
 nihil metuebant, id unum metuere viderentur, ne prius ad vesperasceret, quam omnes
 hostes, aut cæsi, aut capti, aut fugati essent. *Quæ nam igitur statua: qui arcus: quæ
 columnæ: quæ trophæa excitari poterunt, viri fortissimi: quæ non dico paria esse me-
 ritis vestris, sed eorum partem adumbrare aliquam possint? qui futuri sunt usq. eò
 diserti ac copiosi historiarum scriptores: qui, cum ad Naupacteam victoriam perven-
 tum erit, non potius metuant, ne quid de illius magnitudine deterant: quam eam se
 verbis exequare posse, confidant?* In hujus etiam nobilissimæ victoriæ

testimonium Colossus Messanæ propeportum
 conspicitur. Bucholtzerus.

Author.

NUMMVS CASTRENSIS
 ALEXANDRI FARNESII PARMÆ
 & Placentiæ Ducis: Cufus circa Pylifive Na-
 varrini obfionem: Anno
 Chrifti 1572.

Alexander Farnesius Tertius, Parmæ Dux, à Proavo Pontifice felix illud vaticinium, summum eum ducem futurum, habuit: quod citò eius acta probaverunt. Cum ad Sanctum Quintinum & Durlanum prælium inire prohiberetur, agrè ac non sine multis lachrymis in castris contineri potuit: multa puer præbuit animi invicti signa: idemque adolescentiæ & bellorum initium ipsi fuit. In navali ad Lepantim felicissimâ contra Turcas pugnâ privatus ferè miles absolutam perfecti Imperatoris formam expressit: & sequenti anno ingentem Turcarum equitatum, qui octo millibus constabat, ad Navarinum fugavit. In Belgium reversus, quem sui usum Hispaniarum Regi, ejusque in Belgio Proregibus præbuerit non consulendo saltem, pugnandoque, sed & maxima minimaque Ducis ac militis munia obeundo, commemorare hic longius foret: ad Historicos Lector benevolus remittitur. *Animi generositatem Equus alacer symbolicè exprimit: Eandem verò momenti exigui putat Farnesius, nisi aurâ cælesti adjuvetur. Jacob. Schrenckius à Norzingen. Author.*

NVMMVS CASTRENSIS
 WILHELMI PRINCIPIS AVRAN-
 tij, Comitis Nassovij: bellum contra Albanum
 continuantis: Cufus Anno
 Christi 1572.

Urantius Princeps, ut obsesso fratri in urbe Monten-
 si opem ferret, Rhenum cum suis copiis, quas in Ger-
 mania collegerat, Mosam versus iter intendit. In iri-
 nere Ruremondanis per præconem denunciavit, ut
 transitum & commeatus suo exercitui præberent:
 qui, cum imperata facere detrectarent, mœnibus sca-
 læ, faces ardentes portis admotæ fuerunt: Wallones
 per vim ingressi, omnia immanitatis signa ediderunt.
 Lovanium deditionem facit. Multæ urbes, audito

ipsius Aurantij in Belgium adventu, in illius verba jurarunt, præsidiumque
 acceperunt, quas inter Meehlinia & Aldenardum, quarum illa ex composi-
 to: hæc astu in ipsius potestate venit. Nivella commeatus & pecunias da-
 re coacta, quod adveniendi exercitui transitum denegasset. Albanus Au-
 rantium magnis itineribus adventare, & jam in propinquo esse audiens, in
 castris manere decrevit, neque se inde commovit, licet crebriò ad prælium
 invitaretur. Prælium itaque detrectante Nivellam Aurantius cum exerci-
 tu, indeque trajecto Rheno, Delptum Hollandiæ se recepit. Albanus au-
 tem urbe Montenfi deditione accepta, & æquis conditionibus Nassovio
 cæterisque præfectis dimisso, ingens decus sibi obvenisse putabat, quod va-
 lidissimi exercitus impetum sine suorum damno elusisset. *Symbolo usus fuit*
Heros Nassovius, petito è Turni cohortatione apud Virgilium lib. 10. Audentes fortuna
juvat. Ergo eos juvat, qui modulum suum (ut Pindarus loquitur) non spectantes, te-
mere quibusvis se periculis committunt: nihil metuunt, nec terre motum, nec undas:
tollunt majora, quam ferre valcant. Neutiquam

Turpe est (enim) quod nequeas capiti summittere pondus,

Et præfessum, inflexo, mox dare terga, genu.

Quare auctor verè hic fortis est: qui vires suas librat cum periculo exantlando: ac

H b

licet

licet majus nonnunquam illis videatur, aut sit revera, non tamen animum despondet,
 sed vel in eo, ob finem honestum, interire pulchrum judicat. Talium conatus felix pla-
 rumq; rerum successus comitatur: juxta illud Ennij: Fortibus est fortuna virus data:
 & illud Ovidij ——— Audaces forsq; Deusq; juvat. Ceterum Principis nostri
 audaciam plurimum augebant Hollandia & Selandia populi, undiq; aquis cincti,
 quos per populum arborem aquaticam designari autumant: qui jam
 pridem nummum huncce explicarunt. Di-
 nothus. Author.

NVMMI DICATI MEMORIÆ
 IN NVPTIIS HENRICI NAVAR-
 ræi, & post lanienam Parisiensium cusi:
 Anno Christi 1572.

Arolus Nonus Gallie Rex, ut reformatæ religionis Principes in una velut muscipula caperet, instituit nuptias celebrandas Lutetiæ ab Henrico Rege Navarra cum Margaretha sorore sua. Eo cum venisset Caspar Colignius Castellonius Gallie Admiralus, multique alij reformatæ religionis

gionis viri nobiles, die Bartholomaei (24. Augusti) cum conjugibus, liberis, reliquisque civibus, nulla vel sexus, vel aetatis ratione habitam manibus, sine trucidantur: Similes lanienae Tholosae, Rotomagi, Diepae, Meauis, Burgesiae, Aureliae & Lugduni fiunt: quarum crudelitatem fufius describere opus non est: cum vel ipsa Gallorum Catholicorum natio silentio perpetuo obrutam eam velit. Thuanum vide, qui barbaricam hanc plusquam Tartaricam totâ virâ graviter detestatus, illos Statij Papinij versus, in re dispari licet, huc accommodat:

*Excidat illa dies aeo, nec postera credant
Secula: nos certè taceamus, & obruta multa
Nocte regi propria patiamur crimina gentis.*

Dissidebant hostiliter Rex, & Navarraeus cum sociis ab religionis negotium. Discordiam hanc sublatam in nummo prior polliceri videtur: cujus prima facies matrimonium denotat Henrici & Margaretha, literis nominum in utroque inter se complicatis: altera agnum Domini refert, pacem annuntiantem: feminam tertia representat serpentem igni admoventem, eumq; in cyrum compulsam. Igne qui pe ad motus coluber veneni virus dimittere scribitur: circulus eternitatis symbolum est. Reliquos satius esset constat nunquam fuisse: quod licet gloriosus sese ostentent inscriptionibus, horrenda at tamen crudelitatis testes sunt ac permanent. Ex nummo Pontificis ansam fortè rapuit Enimundus Augerius, ut cedem hanc ab Angelo Dei patratam, pro concione, multoties repetito sermone, identidem Burdigalae inculcaverit. teste eodem

Thuano. Author.

NUMMI OBSIDIONALES
 VRBIS HARLEMENSIS AB HI-
 spanis occupatæ: Anno Christi
 1573.

Arlemum, urbem amplam, opulentam atq; antea-
 nam, antequam Toletanus obsidione cingeret, Ha-
 raldum misit, qui oppidanos ad deditiorem hortar-
 etur: sed illi ad Naerdemense exemplum, suspec-
 tam habentes fidem Hispanicam, laudabilius duxê-
 re, pro patriæ defensione mortem oppetere. Oppu-
 gnatio statim exinde ab Hispanis instituta: obsessi
 vicissim tam diligentes & industrij fuêre adversus

invadentium hostium conatus, ut nunquam cuni-
 culos egerint, munitiones in vallo crexerint: nec altus aut dolos excogita-
 rint, in quibus non fuerint ab illis præventi & clusi. Neque solum in re-
 pellendis hostibus solliciti & prompti fuêre, sed etiam in adoriendis acerrimi.
 Inter has Aurantius obsessis subvenire conatur, sed successi infelici.
 Propè urbem enim conflictu exorto Aurantiani fugiunt: cadit Batenbur-
 gius: & cum eo mille & sexcenti milites: quatuordecim signa militaria ca-
 piuntur, & trecenti curtus. Et fame itaque sævissimâ pressi oppidani, & au-
 xiliis destituti, Toletano sese, pacti facultatum suarum immunitatem, de-
 dunt. Germanis, ademptis armis impunè abire permissum: ex alijs, qui par-
 tim Angli partim Galli, partim Wallones erant sexcenti & eo amplius la-
 quco & gladio periêre: ferme trecenti vestibus omnibus, usque ad interu-
 lam, exuti, & extra urbem rapti in lacum præcipitati sunt: paucis admodum
 vita donata. Deditiõne factâ nullum animal vivum in urbe, nec
 radix herbarum; nec folium in arboribus reper-
 tum fuit. *Dinothus.*

CLAVDII GVISII, DVCIS AVMA-

lij: Cufus ante obfidionem Rupellenfem:

Anno Chrifti 1573.

VM Carolus Nonus Gallorum Rex, munitiones eas, quæ Hugonoticæ factionis additis hospitia præberent, expugnare statuisse, Rupellas primò urbem in Sanctonia ad litus maris Aquitanici munitissimam, per Philippum Strozam, Bironium, & hunc Claudium Lotharingum Ducem Aumaliensem obsidione cingere, & graviter oppugnare capit. Vicissim ea virtus defensorum erat adversus vim oppugnantium; ut vanus & inanis profusus ef-

ficeretur tormentorum labor: cum nemo in urbe esset, qui non Reip. laboranti opem ferret. Claudius ex Evangelio (propugnaculo urbis sic dicto) tormenti majoris globo emisso ictus, contra Evangelicos pugnans occumbit, magno sui apud Regios desiderio relicto, nec minore obsessorum lætitiâ. Duravit hæc obsidio ab anni præsignati initio usque ad 16. Junij: quo ipso die Henricus Valesius Dux Andegavensis in castris à legaris Polonorum Rex Poloniæ electus est. Quæ etiam occasione permotus, pacem cum Rupellanis iniit, eamque 10. Julij publicavit. *In nummo plurimum externis auxiliis, & Gallorum imprimis cum Turcis confederationi tribuere videtur Guisus. Conjecturam facit, quod non modo usitatæ nobis hastæ, scuta, gladij, bombardæ: sed & Turcorum sarissæ, pharetræ, arcus, sagittæ ad pedes femine conspiciuntur.* Bucholtzerus.

Author.

NUMMVS TRIUMPHALIS

JOANNIS AB AVSTRIA: CVSVS

post expugnationem urbis Tunetanæ. Anno

Christi 1573.

Iohannes Austriacus navali, ad Naupactum, subnixus victoriâ Siculis rebus, ut & Italicis, optimè sese prospècturum censuit, si, quantum posset per anni tempus, in Africa, ulterioreq; littore Numidarum (quæ regio opposita est Italiæ) locorum occuparet, quod hoc factò videretur ab Italiæ cogitatione Turcarum consilia, ad propriam curam defensionis conversurus. Invitaverant eundem ad illam expeditionem, præter superius dicta consilia, frequentes preces & adhortationes illius Amidæ, qui patrem Muleassem per summam perfidiam impietatemque & regno & oculis privârat: qui & ipse à Luzali ejectus è regno, ad Galatæ asylum confugerat: & in privatâ domo multos annos cum duobus filiis puberibus habitaverat. Hic propter eximiam cupiditatem recuperandi regni paterni (cum agerrimè ferret vitam privatam pro regia magnificentia) sæpè sollicitaverat arma Christianorum per literas, invitaveratque ad illam expeditionem alacriter suscipiendam; ad quam profitebatur se magnum numerum equitum ac peditum esse habiturum illorum amicorum, qui Amidanas partes tuerentur, & adversus Luzalis avaritiam & crudelitatem illas sequerentur. Pollicebatur præterea magnam comæatus & rerum omnium expeditioni necessariarum copiam; modò Christianorum arma sese tantum illis finibus ostentassent. His impulsus causis Austriacus ingenti comparatâ classe, omnibus rebus necessariis egregiè instructâ, in Africam trajecit, novoque triumpho nomen suum nobilitavit: Ut tam cepit: Tunetum recuperavit: profugum regem restituit: munimentum inter Guleram Tunetumque condidit: prasidio firmavit: Amidam captivam cum filio in Siciliam transmisit, & illuc cum trophæo iterum

iterum trajecit. Tuneto, quia sub ipsum statim adventum potitus fuerat, nemine
penè resistente, simile quid in nummo habet cum Cesare Julio, qui pernicitatem con-
fugiis, in quo Pharnacem fugaverat, Romam significans ad amicum quendam
Aruntium scripsit tria verba: Veni, vidi, vici: quæ dictiones simili-
ter cadentes non illepidam habent brevisloquen-
tiam. Comes Natalis.

Author.

NUMMI OBSIDIONALES
 DELBURGENSIS CIVITATIS AB

Aurantianis obsessæ, occupatæ: Anno
 Christi 1573.

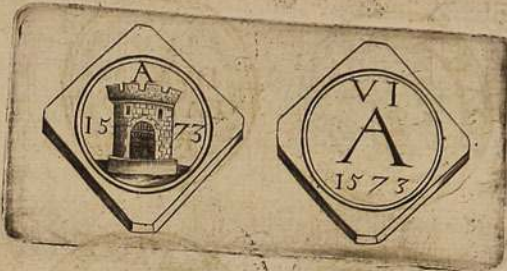

WILHELMUS Auracus, cum confederatis Belgicis ita-
 tibus, qui paulò ante arcem Ramensem, & Middel-
 burgum Zelandiæ caput comæatu prohibere co-
 nati fuerant, jam omnes littoris angustias supera-
 verant, ita ut arcem quasi obsidione utrumque lo-
 cum, exiguâ tamen manu, premerent. Jamque
 Middelburgenses de salute anxij, flammante tadis
 subobscurâ nocte, vicinum Albanum suâ penuriâ
 commonescere, & subsidia ac comæatum po-

tere: dum Santius d' Auila classe recens instructâ, per medias hostium
 turmas, quamvis non sine gravi jacturâ, irruit, & obsessis de rebus necessa-
 riis prospexit. Præerat obsessis Christophorus Mondragonius, vir bellicâ
 gloriâ illustris, qui comæatu & auxiliariis signis auctus, urbi & Regi fi-
 delem operam præstabat. Albanus verò, qui se Noviomagi continebat, de
 liberanda urbe cogitans, egregiam classem Antuerpiæ & Bergij ad Zomam
 apparat, omni Ebibatarum, tormentorum, comæatus, & peditum genere
 communit, eique Beauuosium Archithalassum præficit, qui solvens adver-
 so vento & flumine in hostium classem irruit. At hi, ut loci illius vadosi, ita
 nauticæ rei peritissimi regiones aggressi, magnâ clade affecerunt: cum q; jam
 crebri fluctus se invehent, & navium hinc proras, illinc latera & carinas
 barbara elementa pulsarent, subductis velis acre commissum est prælium;
 quo inferiores Regij viciniore portus, prout fors tulit, occuparunt. Inter-
 ea arx Rammekens natura loci munitissima Orangijs deditur s. Augusti:
 quæ res non parum animos Middelburgensium afflixit. Porrò Reques-
 nius sui regiminis initium ab hac curâ orditur: ut Middelburgensibus ex-
 tremâ patientibus, milite ac comæatu subveniret. Posito igitur in præpa-
 ratas rates exercitum, in hostem cursum dirigit: à quo mox profligatus, ut ne
 applicatas quidem obsessis rates possent, adverso vento pluribus suorum

desideratis redijt. Cujus cladis certiores facti obsessi, quos iam omnis de-
fecerat annona, pluribus etiam vitam ipsam ademerat, deditionem cum
Orangiis incunt die 20. mensis Februarij. Durante obsidione cusi hi nummi, in
quibus (ut literæ habent initiales) Deo, Regi, Patriæ fideles se permansuros
profitentur Middelburgenses. Laurent. Begerlinck. Ca-
non. Antwerp. in opere suo Chro-
nographico.

NVMMVS OBSIDIONALIS
 VRBIS ALCMARIÆ, AB HI-
 spanis tentatæ. Anno Chri-
 sti 1573.

Spani civitate Harlemensi potiti, Alcmariam civi-
 tatem repente conatu confternatam tentant. Ac
 primo quidem appulsu propugnaculum ante ur-
 bem, à civibus de novo extructum, capiunt: in po-
 restatem redacto, circum urbem fossas ducunt: mu-
 nitiones erigunt. Non multis interjectis diebus ma-
 jora tormenta, numero viginti promovent: quæ
 ejaculatis plusquam duobus pilarum millibus, in-
 gentem muri ruinam edidère. Oppugnatio itidem

aliâ in parte mœnium instituta fuit, in qua oppugnâtes, accurrentibus un-
 dique defensoribus, & summâ contentione dimicantibus, cum magnâ cla-
 de sunt repulsi. Toletanus, qui Alcmarienses ad unum omnes cædi destina-
 verat, videns non ex animi sententia negotium succedere, nec expugnan-
 dæ civitatis spem aliquam affulgere, quod propter impendens frigus, mili-
 tes sub dio amplius degere non possent, & tellus aquis undique obducta ef-
 fet, ne majus damnum ac dedecus reciperet, unde animi hostibus augeren-
 tur abductis à mœnibus, magno cum labore, tormentis obsidionem
 solvit, ad Albanum Patrem, qui Amsterodami
 erat, reversus. *Dinotus.*

NUMMI MEMORIÆ DICATI
URBIS LUGDUNI BATAVORUM
cusi durante obsidione, quam pertulit, eâdemque
solutâ, Anno Christi 1574.

Albano ingenti cum præda Hispaniam repenti, successit Ludovicus Requesenius, Dux de Cæsa: Magnus Commendator castella: qui cum

qui cum Francisco Baldefio Lugdunum Bataviae, urbem Harlemo vicinam munitionibus circumquaque erectis, & commeatus intromittendi facultate adempta, gravissimâ obsidione cinxit. Gubernator civitatis Theodoricus Bronckhorstius, & cum eo magistratus ac nobiles praesagientes obsidionem longam fore, & magnum periculum è cibariis penuriâ imminere, quod magna populi multitudo esset, frumentum non magna copia, statuerunt ut ad duos menses quilibet homo semilibram panis, singulis diebus, contentus esset. Modus etiam est constitutus, oleribus, lacti, & alijs edulij, ne illorum inopia per immoderatum usum sentiretur. Adsignatum insuper cuique, quid in mœnibus atque aggeribus reparandis actuendis agere deberet, ne dolosus hostis incautos opprimeret. Arctissimam hanc obsidionem eo usque tolerant Leidenses, & non cum hoste modo continuis incursionibus urbem premente, sed etiam cum ventre suo dimicant, dum Wilhelmus Princeps Auracius, perfossis Mosæ & Isselæ fluminum molibus, & agro inundato classe ducentarum navium, per novum quasi æquor remis & velis prosperoque vento actâ, Hispanos vi tormentorum è munitionibus suis expulit, cecidit & fugavit. Crescentibus aquis Aurantiani Hispanos classe suâ ex munitionibus depellunt: ceteri non parum territi fuere quod aqua ad bipedalem altitudinem excrevisset, ideo Soterw adâ tantâ cum festinatione excefferunt, ut tormenta ibi reliquerint. Lamenses ceteris constantiores in suis munitionibus postremi manserunt, sed se à suis desertos videntes noctis tenebris tecti abiere. Patefacto ad urbem aditu commeatus navibus in eam introductus est, populus famelicus haleces crudas, quæ à classis Præfectis jaciebantur, avidè devorabat: nonnulli adeò panem se ingurgitabant, ut intra paucos dies morerentur: nec in ea remodum tenere facile erat, cum multi essent, qui per septem septimanas panem non gustarunt: folijs arborum, oleribus, radicibus, brassicarum caulibus, corijs minutatim concisis & coctis ut plurimum victitantes, postquam usitata cibaria defecerunt. Hinc Baldefius cum civitatem Leidensem cum viis militaribus, semitis, & canalibus depingi curasset, abiens, hoc tabellæ, in tentorio relicte, ascripsit: Vale civitas: valete castelli parvi: quia relicti estis propter aquam, & non propter vim inimicorum. *Durante obsidione Leonem Batavicum in nummis exhibuerunt obsessi, pugnantes pro patriâ & libertate: soluta, grates Deo debitas persolverunt; non mirabilem minus hanc liberationem suam professi: quam quâ, cæso per Angelum Sennacheribi exercitu, Hierosolyma respiravit.*

Dinothus. Author.

NUMMVS MEMORIÆ SACER
AUGUSTI ELECTORIS SAXONIÆ
 cufus Synodo Torgaviæ celebratâ; Anno
 Christi 1574.

Um post obitum Ioannis Wilhelmi Saxoniae Ducis Augustus Saxoniae Elector, ut proximus illius Agnatus, tutelam pupillorum, ac totius ditionis administrationem suscepisset, Theologi nonnulli, Professores, plurimi item ministri Ecclesiarum corpori doctrinae Misnicae subscribere recusantes, stationes suas deserere cogebantur. In eo namque totus erat Elector, ut distractas Ecclesias Thuringiae ac Misniae, cum Wittenbergensi & Lipsensi Academiis in concordiam reduceret. Hoc eodem fine Theologis praecipuis aliquot Torgoviam convocatis, e tribus regionis suae consistorijs, eque Lipsensi & Wittenbergensi Academijs, Lutheri doctrinam de S. Eucharistia denuo approbat, & confirmat: e contra vero Ulrici Zuinglij, Joannis Calvinii, & Theodori Bezae opiniones rejicit. Quin & mense Julio, eiusdem Electoris iussu, custodiae nonnulli, ex Theologis, Jureconsultis ac Medicis traditi fuerunt, eò quod aliam, quam Lutherus, de cana domini doctrinam spargere cepissent. In nummo superius delineato quid Mysta voluerit, ex cap. 14. Iosue colligitur. Chyteraus in Chron. Sax. Author.

NUMMVS VOTIVVS
 TATIUM REGNI ANGLIAE: CUSUS IN
 honorem Reginae suae Elisabethae: partis aliquot
 nobilibus, contra Hispanum, victorijs;
 circiter Annum Christi

1574.

On omnibus ea Regibus ac Principibus contingit
 felicitas: ut subditorum suorum in se amorem stu-
 diumque, quale quidem conceptis votis optare pos-
 sent, assequantur: sint Aristoni Lacedaemonio simi-
 les: pro quo vota publica fiebant, ut filius ei nasce-
 retur: ne tam praecleara soboles interiret: Octavio
 Augusto: cui in publicum prodeunti affatim se po-
 pulus effundebat, visurus beneficium ac salutare
 sydus suum: Vespasiano Caesari: quem Veneres ac

delicias suas appellabant sceptrum eius agnoscentes. Na vero horum nu-
 mero accensenda Heroïna verè Augusta Elisabetha Regina Angliæ, prin-
 ceptum animi, tum corporis dotibus, regiisque virtutibus supra sexum
 incomparabilis: quam quod Iustitiam, sapientiam, invictum pectoris robur
 mirâ humanitate ac clementiâ temperaret ita efficitur subditi amabant, ut
 nummo hoc conquerantur mortalitatis legi, fatig, necessitati eam subjectam: nec Phœ-
 nicis fortunâ frui: quæ licet igne pereat, ac moriatur: è cineribus attamen suis
 similem sibi Phœnicem pariat, atq. ita in se vivat
 perpetuo. Author.

NUMMVS IRENICVS

GREGORII XIII. PONTIFICIS: CIVILI BELLO GENUENSIVM PER CARDINALEM MORONVM COMPOSITO, & VETERVM AC NOVORVM SEDITIONIS NOMINIBVS EXINCTIS: CUSVS ANNO CHRISTI 1575.

Vt nimia alimentorum copia, morborum in corpore humano esse causa consuevit: sic in Rep. turbarum atque seditionum omnibus numeris adimpleta felicitas. Experta id est Genua, non ultima inter nobilissimas Italiae civitates: quae, cum felix beataque manere potuisset, fortuna suae quasi pertasa, Circa Annum Christi 1573. & insequentes aliquot in factiones perniciosissimas exarsit: idque partim stimulante ambitione, dum de antiquitate familiarium inter se cives contenderent: partim invidia impellente, dum hic illius res magis prosperas atque felices rectis intueri oculis non posset. Quin ad arma tandem pervenit. Veteres namque belli civilis initium fecerunt, & Andrea Aurià Duce, portum Veneris ceperunt, duas vero triremes Novorum hostiliter sunt insecuti: quae per validos remiges evaserunt. Sistrum insuper deditio captum, cum multis navigijs rebus variis onustis: certatum frequentibus praelijs inter Gavi & Novij praesidia: ager direptionibus utrinque vexatus. Tandem Joannes Moronus Cardinalis à Pontifice missus, operam caeterorum legatorum, quo Italiae quieti consulere, Genuensium dissidia composuit: faciendo comprimis, ut odiosa seditionis nomina sempiterna oblivione involverentur: neque ulli cives Novi aut Veteres dicerentur, sed omnes unius essent ordinis, & haberentur. Ad nummi explicationem pertinere illud Silij Italici existimo:

Pax optima rerum,

Quas homini novisse datum est, pax una triumphis

Innumerus potior, pax custodire salutem,

Et cives aquare potens.

Comes Natalis. Author. P

NVMMVS OBSIDIONALIS
 URBIS SCHONHOVEN, AB HI-
 spanis occupatæ; cufus Anno Christi

1575.

IERG HESUS copiarum Hispaniarum Dux, postquam Aquas Antiquas (vulgò Oudewatter) expugnasset, cruentâ attamen victoriâ reportatâ, ad urbem Schonhoven, se convertit: positisque castris, fossis & aggeribus ductis, cepit urbem multis muralibus tormentis diverberare. Urbani quosdam aggeres incidunt; quo factum, ut per duo milliaria proxima quoque urbi sub undis occultarentur: ob-

identes tormenta per magnam difficultatem retrahere, seque procul ab urbe recipere necesse haberent. Aurantius his cognitatis undecim instruit navigia, quæ militem, commeatum, & apparatus bellicosos obsessis convehent. Hispanus, ubi per exploratores, quid Aurantius moliretur, cognovisset, ite obviam hosti cum viginti & octo navigijs eximie ad pugnam intructis: pugnatur utrinque singulari virtute: post acre prælium, in quo demersa sunt duo Aurantiana navigia, tria capta reliqua fugâ se servarunt. Urbana præsidia cognitâ clade suorum, perceptaque populi

& urbanæ multitudinis, quæ à se dissentiret, voluntate, honestis

conditionibus hosti urbem dedunt. Cō-

mes Natalis. Author.

NVMMVS VOTIVVS
HENRICI TERTII GALLIARVM
& Poloniae Regis: cufus imposita sibi Regni Galliae
coronâ. Anno Christi

1575.

Ostquam Carolus IX. Galliarum Rex III. cal. Junij nullo relicto hærede masculino, fatis concessisset: atque hinc amplissimum Occidentalis Franciæ regnum ad Henricum fratrem, Polonorum Regem per leges Gallicas devolveretur, mater, cui à Rege tum temporis adhuc vivente, regni administratio ad tempus demandata fuerat, eum è Polonia crebris literis atque internuntiis ad se vocat. Rex minimè occasione huic indormiendum ratus, nocte intempestâ, celatoque abitu suo præcipuis Polonorum Regulis ac Proceribus, Cracoviâ discedens equis dispositis in Moraviam: inde Viennam Austriæ, inde Venetias, inde in Galliam veniens, Carolo Fratri succedit: relictis tamen post se ad Polonorum ordines literis latinè scriptis: quibus improvise successus sui causam ipsis aperit: prolixam gratiam pollicetur: hortaturque ut quosdam ex primoribus suis ad sese in Franciam mittant: de emendandis nonnullis in Regno Polonico secum deliberaturos. Paulò post adventum in Gallias suum coronatur & ungitur 15. Februarij paucis rursus interjectis mensibus sibi matrimonio jungit Carolam Borboniam, Ludovici Ducis Momponserij, ex regio sanguine oriundi, filiam, Briellæ nuptijs celebratis. *Humis posita coronæ duæ regnorum duorum sunt insignia Gallie & Poloniæ: tertiam in celo sibi reservari confidit, spernendos illos, hanc suspicit. Fragiles namq. istæ, fluxæ, caducæ, multis rerum adversarum tempestatibus obnoxia: hæc celestis, securæ, immarcescibilis, æterna. Author.*

NUMMI VOTIVI

CURI IN COMITIIS Ratisbo-

nensibus: Rudolpho Secundo in Regem Rom.

electo, coronato: Anno Chri-

sti 1575.

P

Ostequam Maximilianus II. Imperator 12. Octob:
Anni 1575. animam, unde erat, beatus beatis red-
didisset, Comititia Imperij Ratisbonam, creandi no-
vi Romanorum Regis causâ, indicta & celebrata
sunt: quibus interfuerunt septem viri, & frequens
Principum & Legatorum senatus. In ijs Rudolphus
Maximiliani II. Cæsaris natu grandior filius, à Ru-
dolpho Hapsburgensi, qui primus Imperatorij fa-
stigiij decus meritis suis in familiam intulerat, Deci-

mus, in Regem Romanorum electus est 27. Octob. insignia verq; tanta di-
gnitatis more maiorum, magno Principum & omnium ordinum consensu
applausuque assumpsit cal. Novemb. Etatis 24. Vota Princeps optimus fre-
quentia tunc audiverat (quæ & successu temporis pondus suum habuere)
Deus ille, cuius vi Principes regnant, diu terris illum commodet: faciat, ut,
quam diu mortalis erit, nihil ex domo sua mortale sentiat: generi hum. no-
diu ægro afflictoque medeatur: Germaniam magis magisque pacet, & pa-
tris triumphos ducat, & novos. Senario pilarum seu calculorum numero, una-
nimem sex Electorum in suffragiis consensum denotat: septima enim pila
ipsi, patre adhuc vivo contigerat.

Author.

Kk ij

NVMMVS CASTRENSIS
ORDINVM CONFOEDERATORVM

Belgij, cufus fruſtrâ tentatâ pace in conven-
tu Brædæ celebrato: Anno
Chriſti 1576.

REQUESSENT Hispanici exercitus summus præfe-
ctus aliquot suorum ducum victorijis nullo modo
ferocior factus, animum semper ad pacem inclina-
vit, proque illâ tractandâ conventum Brædæ haberi
voluit. Comparuit in eodem Maximiliani Impera-
toris legatus, Comes Schwartzenburgicus: qui
præmissis non paucis de sollicitudine Cæsaris, ne
motus isti Belgici in exitium totius aliquando Impe-
rij erumpant, periit tandem, ut duo vel plures ex

omni numero deligantur, qui acceptis mandatis secum ad Cæsarem contenda-
nt, & conditiones pacis tolerabiles & æquitati consentaneas proponant.
Fore vicissim, ut nullum omninò laborem studiumque ad hanc causam fe-
liciter conficiendam, Cæsar intermitteret. Ex eo tempore, de pace ineundâ
deliberatio, multis diebus hinc Hispanos, illinc confœderatas provincias
atque urbes fruſtrâ occupatas tenuit, commissariis Regiis in Romana Ec-
clesiæ doctrinâ solâ retinendâ obfirmatis; Aurantianis reformatorum ritus
quos amplexati fuerant, constanter tuentibus. Conventus itaque solutus,

& belli consilia resumpta fuere. *De pileo libertatis simbolo nonnihil dictum superius: illud vero quod exemplorum comprobatur autoritate, nullos facilius opprimi quam qui palpo inside pacis circumventi, imparati sunt ad resistendum. Dinotus. Au-*

thor,

NUMMVS CASTRENSIS

MAXIMILIANI II. IMP. ELECTI

Regis Poloniae: expeditionem suscepturi contra
Stephanum Bathorium à parte adversâ Re-
gem designatum: cusus Anno
Christi 1576.

POloniae Proceres cum Regis Henrici reditum frustra
aliquandiu expectassent, de novo tandem creato Re-
ge Warfaviae conventus indicitur. In suffragia di-
versi Reges ac Principes venerunt: Maximilianus II.
Rom. Imp. Ernestus ejus filius, & Ferdinandus fra-
ter Archiduces Austriae: Joannes tertius Rex Sueciae:
Sigismundus ejus filius, Dux Finlandiae: Stephanus
Bathorius Princeps Transylvaniae: Alphonfus Ares-
tinus Dux Ferrariae: Joannes Basilij, Magnus Dux

Moscorum. Cum legationes etiam Varfaviam venissent Gregorij 13. Pontif.
Max: & Amurathis Turcarum Imperatoris, Polonorum vota in varias sen-
tentias distrahebantur: donec tandem Jacobus Uchanius Archiepiscopus
Gnesensis, instante magna parte senatus Maximilianum Imperatorem re-
nunciat & proclamat Regem Poloniae. Pauci, rursus, alij è proceribus, du-
ce Petro Sborovio Palatino Cracoviensi, Regem ex sanguine & genere Po-
lonorum creandum censentes, Annam defuncti Regis Sigismundi soro-
rem, virginem quinquagenariam ferme, Reginam eligunt: additâ condi-
tione suscipiendi regni, ut maritum sibi sumeret Stephanum Bathorium
Transylvaniae Principem, non alium: illum, hæc ipsâ conditione, ut Annam
uxorem duceret, Regem Poloniae & Ducem Lithuaniae creant. Bathorio
qui favebant, Maximilianum Imperatorem horrantur per literas, ne pau-
corum senatorum & Nobilium suffragijs fretus Regni Polonici, suscipien-
da sibi gubernacula putet. E contra qui Maximilianum elegerant, Step-
hanum de spe regni potiundi deiciunt: splendidissimam interim legationem
ad Maximilianum Viennam mittunt, ut articulos, à priori Rege Henrico
juramento confirmatos, aliosque, de quibus inter Regni ordines, & Cæsa-
reæ Majestatis legatos con venerat, iure iurando confirmaret, & quam pri-

primum in Regnum Poloniae iter maturaret. In æde igitur D. Augustini sæ-
 cra suscipit Imperator, atque Polonis oratoribus jurat, se, pro legibus ac
 institutis Polonorum, in eo regno gubernaturum: cumque omnia viderentur
 ad arma & acerrimum bellum contra se spectare, indicit comitia
 Ratisbonam Proceribus Imperij, in quibus de apparatus adversus vires
 Turcarum ageretur, deque Polonio regno, si cedere Bathorius noller, vi
 occupando. Sed ecce cum in his totus cæptis est ac consilij Imperator, è vi-
 vis excedit; quo mortuo omnis de regno Poloniae & Lithuaniae Ducatu
 controversia simul extincta est, Battorique res quietæ ab Imperio, & tran-
 quilla sunt relicta. *Vetus Laurentium lex erat, ne quid alienum tollerent in armum.*
Id cum insuper haberet Bathorius: occuparet regnum aly designatum, indignatur
Imperator: profernit cor rivalem hunc suum, lanceâq; transverberat: sic pu-
niendum ostendens eum, qui aliena invadit. Comes

Natalis. Auctor

NMMI LVGBRES, CUSI
MAXIMILIANO SECUNDO ROM.
 Imperatore rebus humanis exempto, in comitiis
 Ratisbonensibus: Anno Chri-
 sti 1576.

MAXIMILIANVS Secundus Imperator, siue curis confectus, siue longae aegritudine debilitatus, siue quod calculos gravissimos, & cordis palpationem non leuem pateretur: 4. idus Octob. decimam

cimam circiter antemeridianam optimè meritam de Republica animam,
 in Comitijs Ratisbonensibus, & quasi inter ordinum Imperij manus, Deo
 reddidit, cum 49. annos exegisset: Imperium 12. annis tenuisset. Princeps
 æquitate animi, prudentiâ, & iustitiâ insignis, & in quo ad summam fortunam
 nihil meritò desiderares, nisi valetudinem firmiorem. Exequijs ejus
 ritè cum magnâ pompâ celebratis suffectus est eius filius Rudolphus in Co-
 mitijs iisdem, qui ad concordiam in Imperio stabiliendam Inducias osten-
 nales cum Amurathe Turcarum Imperatore fecit, omnesque solonos, in
 carcere Aredalæ detentos, liberos dimisit. *In nummo postremo (neque enim
 superiores obscuritatis aliquid habent) luctus sunt indicium corona tres Impe-
 rij una, Castitiæ & Arragoniæ reliquæ, cum spinca permutatæ. Rursus arum-
 nam hanc solatur fulgens ex iride & stellis corona: boni certaminis
 certati, & consummati cursus premium. Na-
 talis Comes Author.*

NUMMVS MEMORIÆ SACER:
CUSUS COMMUNI IN BELGIO

militantium consensu, pace Marchæ-fœminæ in itâ:

conditoque Edicto perpetuo : Anno

Christi 1577.

Um una in re videbatur summa pacis componenda in Belgio consistere, ut Hispani eâ regione expellerentur, inque hoc ipso consilio non fœderatâ modo provinciâ, sed è regijs Gubernatoribus, civitatibus, tribunalibus, præfectis publicis plarique consentirent, tandem etiam Johannes Auftriacus (is paulò ante Requesentio defuncto in Gubernatione belgica successerat) multis rationibus motus concordiam ratam habet, Hispanorumque è Belgio discessum comprobat. Partibus itaque utrinque sic animatis, & legatorum Cæsaris, aliorumque Principum operâ deputatis Marchæ-fœminæ simul congregatis pax sancitur, confirmatur, Bruxellis, & Antuerpiæ promulgatur novendecim cum potissimum compræhensa articulis: qui *edicti perpetui* nomen accepere. Confirmat, quod pactum transactum fuerat, ipse quoque Rex Philippus: Belgij ordines militibus, conquistâ pecuniâ ex parte satisfaciunt: Hispani, Itali, Burgundi arces & propugnaacula deserunt: caputrinque dimittuntur: demum peregrini omnes, Mansfeldio Lucemburgi, Gubernatore itineris securitatem præstante, in Italiam præmissis thesauris, divires ovantesque tendunt. *In nummis, quodæ explicatio egeat, non reperio.*

Meteranus.

NUMMUS MILITARIS
FRONSPERGII ET MILITVM
Germanorum, à confœderatis Belgicæ statibus Bræ-
dæ obsessorum : cufus Anno Chri-
sti 1577.

Ntuerpiâ mirabiliter metu periculoque secunde
depradationis liberatâ, Fronspergius ad reliquos su-
os milites Bredam : Fuggerus Bergosomam confu-
git. Obsessâ ab ordinibus Bredâ, cum præsidarij nul-
lam subsidij spem superesse viderent, Fronspergium
& Kinseckum, quorum culpâ non tantum stipendia
differri, sed & irrita prorsus reddi sentiebant, cate-
nis puteo alligatos, in ipso oppidi foro, totâ nocte
tenent : summoque iure cum eis agi volunt : ac tan-
dem, de stipendij satisfactione cum ordinibus pacti, urbem & Fronsp-
ergium, aliosque Coryphæos in ordinum potestatem vincos tradunt:
qui tamen paulò post factâ compositione, vinculis emit-
tuntur. *Meteranus.*

CAMPENSIS CIVITATIS A STA-

tibus confœderatis Belgicis obsessæ. Anno

Christi 1578.

RENNENBERGIUS, postquam Transsilvana gubernatio ipsi à confœderatis Belgicis statibus demandata fuerat, cogitabat quâ ratione vicinas urbes, partim vi, partim insidijs in suas partes pertraheret. Campensem civitatem primò adortus, castra ad urbem ponit, ad quæ Theodoricus Sonnoius Nordhollandiæ Gubernator, vir rei militaris experientissimus, cum aliquot militum signis accesserat. Signa Domini Nicolai in *Wolsteil* / quæ per sexennium

in præsidio urbis illius fuerant, ab initio hostibus suis fortiter resistebant: excursionibus armenta defendebant. Rennenburgius autem majoribus sex tormentis, ab *Ultrajecto* civitate missis, creberrimis ictibus ita mœnia concusserat, ut introitus ipsi 33. passuum longitudine patèret. Magistratus & ciues ruinam murorum. & ingravescens periculum cernentes, præterea & Joannem Casimirum Palatinum cum validâ manu adventantem pertimescentes, Urbem 20. Julij certis conditionibus dedunt. Germanis præsidarijs, cum facultatibus liberè discedendi copia datur. Et hæc ratione munita illa civitas, omnibusque rebus necessarijs benè instructa, quæ multò longiorem & duriorem obsidionem ferre poterat, in Belgicorum statuum potestatem redacta fuit. Ab eâ postea ad *Daventriam* itum est. *Meteranus.*

NUMMVS CASTRENSIS

JOANNIS CASIMIRI COMITIS

Palatini : cufus expeditione in Belgium susceptâ,
Anno Christi 1578.

IOANNES Casimirus Comes Palatinus à confœderatis Belgicæ statibus in auxilium vocatus, coactis copijs prolixam facti sui rationem publico scripto edidit, ad quod benevolum Lectorem remitto. Indictâ profectionis die omnes copiæ in unum convenère, versusque Belgium iter suscepère: cumque in Geldriæ finibus aliquandiu hæssissent, ægrè tandem, stipendijs non solutis, ultra Mosam Rymenautam usque in ordinum castra pertrahuntur.

Quemadmodum vero nullus militis est usus deficiente stipendio: sic quia nervus belli desideratus, magna erat ordinum in castris miseria, magna rerum omnium confusio: magna militum inobedientia. Casimirus nihilo minus capto Devantero ad oppidum Diestum, à Joan: Austriaco prius occupatum, contendit, & castris fossis, aggeribusque diligenter munitis, tormenta promovit, mœniaque diverberavit. Qui in præsidio erant, viribus suis diffisi non expectatâ oppugnatione, urbem in eius potestatem tradidère. Nec erat qui dubitaret, quin ordinum copiæ, per Casimiri militem auctæ plurimum, loca etiam alia occupaturæ fuissent, nisi contentiones inter Gandavenses & Walones, insuper Zelotypiæ ac diffidentia inter Andegavensem & Casimirum maximè autem pecuniæ defectus potentissimum hunc exercitum irritum & inutilem reddidissent: ita ut Archistrategus Bosfuvius, alijque militiae præfecti nihil consultius reputarint, quam exercitum procul ab hoste diducere. Id quamprimum factum Casimirus cum comitaru suo aulico in Angliam trajicit, à Regina perhumaniter exceptus & paulò post in Equitum Anglicorum ordinem coopertus. Absente Casimiro milites eius, acceptis salvo conductus à Parmensi litæris, dilabuntur: Ordinibus

dinibus frustra eos detinere conantibus. Quatuor in Principis hoc nummo
 virtutes adumbrantur: patientia in adversis palmâ denotatur: pacis studium mo-
 do periculo illa careat, oleâ: constantia in dictis factisq; adamantè: dextrarum nodo:

— Justitiæ soror,

Incorrupta fides, nudaq; veritas.

Meteranus. Author.

NVMMI CASTRENSES
 SEBASTIANI REGIS PORTUGALIAE
 susceptâ infelici in Affricam expeditione:
 cusi Anno Christi 1578.

MULEIUS Machometes è regno Mauritaniae, obtyrannidem Patris, ab Abdemelecho Patruo eiectus, Sebastiani Portugaliae Regis (cujus hæc facies anno ætatis 16.) auxilia implorat: condicit hæc Rex Juvenis, & ad arma pronus, eâ tamen conditione: ut Philippus Hispaniarum Rex in societatem belli veniat. Mittuntur itaque legati ad Hispanum: qui expeditionem hanc quidem non dissuadet: verùm ne Sebastianus ipse proficiscatur in Africam, sed

per legatos rem gerat, obnixè rogat: rogando nihil proficit: dum Rex præceps & belli cupidus salutaria avunculi sui consilia suspecta habens, moræque omnis impatiens, ad cædem suam, laxatis quasi habenis, properat. Traductis namque trans mare copijs Abdemelechum obvium habet: gravi exortâ pugnâ superiores evadunt Mauri: cadunt non tantum ad 15. Christianorum millia: verum ipse etiam Sebastianus, cum jam tres equos inter certandum suffosos amisisset, à suis tandem desertus occumbit. Sed neque hostilis exercitus sine clade insigni victoriam obtinet: Abdemelechus in ipsâ pugna apoplexiâ extinguitur: Muleius Mahametus in fugâ cænosis Larissæ aquis submergitur: ita ut uno die, unoque in prælio tres Reges perierint. Regnum Fesæ Abdemelechi Frater Mulcius Aametus obtinet, confestim à pugna Rex electus ac confirmatus. *Spem optimam conceperat Rex juvenis fore: ut profugum Fessæ regulum non modo in regnum suum reducat: sed & ipse hoc sædere belli res suas evidenter augeat. Est squilla namq. seu cancri marini hoc ingenium, ut cibi causâ societatem ineat cum conchâ, dapis, cujus partem auferat, assectator. Habet itidem hoc concha, ut cum luna crescente creëat: deficiente imminuat: fuscum contrahat colorem, celo nubilo: nitescat cum ætrix ite matutina. Unde Plinio teste, major ej cum celo, quam cum mari cognatio.* *Ironicon Buchholzeri. Author.*

NUMMI VOTIVI

MATTHIÆ ARCHIDUCIS AU-

stræ : recusæ susceptâ in Belgium profectio:

Anno Christi 1578.

M

ATTHIAS Archidux Austria (Sacratissimus nunc Romanorum Imper: vigesimo ætatis suæ anno, vehemente iterataque ordinum Belgicorum sollicitatione, ad provinciarum administrationem postulatus, tandem eo animo, eâque spe conditionem accepit, ut res illic turbidas & in motu periculoso positas, ad pristinam serenitatem quietemque reduceret; qui etiam eo profectus, & pro gubernatore generali constitutus, Belgicis Statibus humanis-

simum & clementissimum se exhibuit. Verum cum diu multumque in rebus tranquillandis sudasset, animadvertissetque, Proceres illos & Populum à Rege suo aperte alienatos, adeoque in cassum se laborare: accederent insuper Imperatoris Maiestatis Rudolphi Secundi fratris revocationes, cum bonâ Belgarum veniâ 29. oct. Anno 1581. maximis à Statibus muneribus acceptis, honorificentibusque illinc discedit. Fieri nummum alterum curavit Invidiosissimus Cæsar, cum ad Hungarici accederet gubernacula. Andromeda namque Ungaria est, regio pellicerrima, & aliarum facile Princeps. Vastata eadem à Tur-

câ velut

cã, veluti ceto quodam grandi atq; horrendo, spem bonam concipit fore, ut Mattheo
 seu Persei manu ac solitudine liberetur. Quod si vero eandem fabulam ad Bet-
 giun accommodãris, perinde sua vi analogiã sibi cuncta respondent. Epigradhen simi-
 lem nummus alter: agalma diversum habet. Est conspicua sita in rupe symbolum vi-
 ctoriae, corona: sed ea alata, & prepete pennã, ni custodiatur, ad hostes revolutura.
 Cautè itaq; habenda, quod ferme sit (Livij effatum) ut res secunda negligenti-
 am creent: aut ut vulnus aliquod (Taciti verba) per nimiam
 fiduciam accipiat. Diodorus. Au-
 thor.

NVMMVS CASTRENSIS
 STEPHANI REGIS POLONIÆ,
 Cuius rebus in Moscovia feliciter gestis;
 Anno Christi 1579.

Stephanus Battorius Poloniæ Rex, bellum aduersus Ruthenorum Ducem suscepturus, mensium trium spatio collectis quadraginta equitum, & sexaginta peditum millibus, paulatim ad fines Moscoviæ accedit. Præmissus est Suiro primum Nicolaus Ratzivilius, Palatinus Vilnensis cum quibusdam equitum peditumque Lithuanorum copiis, certusque Vngarorum numerus cum Caspare Beckeschio itinerum claudendorum causa; ne præsidia in Poloriâ à Moscovitâ submitterentur: cum tamen biduo ante nonnulli pedites & equites fuissent intercepti. Rex paulò post eam exercitu & tormentis bellicis

atque impedimentis subsequitur. Interea verò à copijs quæ præcesserant tres arces Kozian, Crasna & Sithno per excursiones celeriter occupatæ, & incendio deletæ sunt. Rege insuper cum omnibus copijs appropinquante, Polôtia tribus locis obsidione cingitur: munitionibusque propius ad ipsas arcis portas promotis, omni conatu ad arcem expugnandam incumbitur. Obsessi non minus vicissim acerrimis animis vique tormentorum pugnant ad versus conatus regionum, tantæque pertinacia vim illatam repellent, incendiaque extinguebant, ut se telorum tormentorumque iniuriis certatim offerrent: & succumbentibus alijs, alij confestim succederent. Post pluvias assiduas die primo, quæ ferentior illuxerat, Regij milites in fossas se demiserunt, superatoque Polotta flumine, & arduo clivo, cui erat impositum propugnaculum, inter infestissima tela hostium ignem arci intulerunt. Idem cum postero die in alijs munitionis partibus factum esset: nec ullum quiescendi spatium hosti concederetur, urbs deditioe tandem in Regis potestatem pervenit. Magna auri & argenti, & rerum pretiosarum ibi copia inventa est, quæ omnia prædæ militum celsere. Inventæ & globorum ferreorum, tormentorum, & pulveris tormentarii tanta copia, quanta in arce aliqua christiani orbis, his rebus bellicis instructissima, reperiri potuisset. Touculia itidem & Socola, oppida & arces in Polocensi ditione, expugnantur: Susa munitissimum Moscovitarum castellum deditioe capitur. Nummi posterioris characterem mutuatus videtur Stephanus ex Numismate Vespasiani & Titi Imp. Romanorum, qui Judæa, alijsque provinciis in suam redactis potestatem, simili epigraphæ sunt usi. Omnia in eo tristia: Regi vir similis plorans, nihil sibi arma contra vim hostilem profuisse: femina ejulans olim se liberam, nunc captivam: puer plangens & capillos evellens, propter orbitatem. Quod in nummo altero, de vigilantia ac sollicitudine belli duces, aliosque celsos locos admonet. Pauci enim Timorbei, quibus dormientibus civitates capte ultro in nassam sese insinuant. Vox servi in Rudente Plauti:

*Vigilare decet hominem, qui vult sua temporis conficere officia.
Non enim illum expectare oportet, dum herus se ad suum
suscitet officium,*

*Nam qui dormiunt libenter sine lucro, & cum damno quiescunt.
Quanto vero magis hanc sibi legem dicit summus Imperator: qui ubi
non adest ad exercitum*

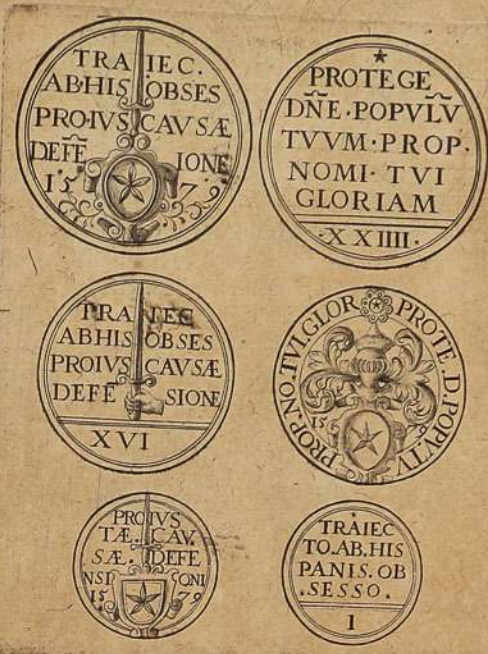
*Citius quod non factum est usus fit, quam quod factum est opus.
Papaver inducendi somni vim habere, noto notius.*

Comes Natalis Author.

NUMMI MEMORIÆ DICATI:
CVSI OBSESSIS VRBIBVS TRAIIE-

cti ad Mosam & Steinvici: Anno Christi

1579. & 1580.

Alexander Farnesius Parmæ Dux, postquam Gallo-
Belgas suam in potestatem redegisset, ad expugnan-
dum Traiectum Mosæ (vulgò *Mastrich*) animum
adiicit: sineque mora omni duos pontes Mosæ flu-
vio imponit: unum citra, alterū ultra urbem: Mon-
dragonius castra sua ad latus Wickæ collocat. Erant
in urbe mille sti, endiarj circiter: mille & ducenti
cives bellicosi: rusticorum ad duo millia, qui eò cum
uxoribus ac liberis confugerant. Non pluribus re-

censeo, quâ savitiâ urbem Hispani oppugnarint: quâ fide & alacritate op-
pidani eandem defenderint, Herlæo Belgâ & Tappino Gallo Archistrate-
gis & Tribunis usi: ne ab Historicis copiosissimè tradita otiosè repetere ad-
coque actum, quod ajunt, agere velle videar. Obsessi (de exitu ut dicam)
frustrâ subsidia expectantes, & laboribus, vigiliisque fracti in resistendo
remissione sunt indies. Hispanis animus additur, qui quarto tandem
mense urbem expugnant. Cæsi sunt omnes qui armati in urbe reperti, mul-
tisque excivibus atrocitatem victoriæ sensere. Hispani sic urbe potiti non-

nullos dies Mastrichij morantur, dum réficerentur partes devastatæ, munireturque urbs adversus hostes, si quis fieret impetus à copiis statuum.

Fortunam (seu ut Christianè loquamur) Deum magis propitium habuere Steinwicensis, qui à Comite Rennenbergensi obsessi, & non tam armis quam labore assiduo, cibariumque penuriâ fracti ad ordines & Aurantium miserunt, rogantes, ut sibi ab hostibus circumventis properè subveniretur: Precibus eorum Ordines & Aurantius morem gerentes copias pedestres & equestres subsidio illis misere, quæ maxima ex parte ex Anglis constabant, ductore Norritio viro impigro. Hic post varia levia certamina cum hoste conferta, ad solvendam obsidionem coegit Hispanos, cum per 4. menses durasset. *Metarranus. Dinotus.*

NVMMI MEMORIÆ DICATI:
CVSI A CONFOEDERATORVM

Belgij Statuum Proceribus. Anno
Christi 1580.

SV B anni 1580. initium Conventus Ordinum Delphi Hollandiæ agebantur; in quibus Aurantius Delegatis Provinciarum scriptum exhibuit, quo eos monebat, ut populis, à quibus erant missi, declararent, diligentius & attentius rebus bellicis incumbendum: potentes & bellicosos hostes esse, vigilantes, industrios, omniq[ue] occasione intentos, atque Belgis libertatis amantibus infensissimos. Conscientibus animis communibusq[ue] suffragiis ordinum decretum, pacis conditiones, ab hostibus propositas, ut iniquas nequaquam recipiendas, & belli consilia necessariò resumenda, quod aliter communem libertatem, facultates singulorum, honores, liberos & uxores tueri non liceat. Supremum etiam consilium ex viris singularis peritiæ & notæ probitatis constituendum, exercitumq[ue] conflandum ex veteranis militibus, & bello instructis, qui hostibus formidabiles esse possint, & patriam à periculis tutam securam præstare. De his Ordinum Delegatos admonere se voluisse, quid officij sui esse putaret, qui populi necessitatibus providere cuperet, & quod fide liter in tempore admonenti, venturatum ob socordiam & negligentiam cladum, culpa imputari non possit.

Nummi qui praefixi sub id ipsum temporis cui. Nervi atq. artus sapientiae sunt, non temere credenda. Penitus hoc sapientis effatum Belgae imbibierant: Et aque propter licet in pacificatione Gandavensi, congressu Colonienſi, & alibi pax sibi offerretur: suam in super reconciliationi auctoritatem Pontifex ipse inteponebat: attamen, ne, qui dextrâ oleam porrigit, sinistra capistrum occultet, metuebant. Liber itaq. redimendi Leo Batavus pernegat. At qui ligatus ad palum jam esse videtur: impar viribus maximo regnatori terrarum, quiq. latius imperitet, quam unquam cujusquam Regis sese potentia propagavit? Vincitur, sed jam solvendus ab Auriaco, qui licet viribus impar hosti, salutem nihilominus Belgarum expediturus videbatur. Neg. enim semper in arena pares viribus Athletae congregantur: musculus apud Aescopum accedit ad laqueos, illisq. corrosis magnum leonem periculo liberat: & in venatione

Atene non magno saepe tenetur aper.

Hinc Leo Selandicus in undis ad Holandos: Vos terra, ait: at ego excubo ponto. Ergo exoritur propedim dies ille, qua nos qui militamus, laboramus, angimur, consumimur libertatis bono (pileus in hasta eius symbolum) fruamur. Cadat alea, ut velit, ait Belga: si non nobis, saltem posteris. Sic enim laborant senes in iis (Tullius) qua sciunt nihilominò ad se pertinere: ferunt arbores, qua alteri seculo profut,

ut ait Statius in Synephebis. Dimothus,

Auctor.

CVM DVOBVS VOTIVIS PHILIPPI

Secundi Hispaniarum Regis: cufante & post
partum regnum Portugallia, Anno Chri-

sti 1580.

PHILIPPVS Secundus Hispaniarum Rex magnos hoc tempore ad occupandum Lusitania regnum apparatus bellicos faciebat. Cum enim frustra diu fuisset disputatum de successore ejus legitimo, multique Jurisconsultorum regnum illud ad Philip-
pum Regem iure pertinere contenderent, Anto-
nius vicissim Ludovici filius idem ad se spectare æ-
quius arbitraretur, consecutusque esset studia po-
pularium, ceptum est ad arma pro viribus spectare.
Rex Albanum Ducem cum summo Imperio illi expeditioni præficit: qui
multis triremibus alijsque navibus præsidariis, præcipue autem veteranis
bellique expertibus præfectis, qui in Belgio militaverant (inter quos San-
cius Davila arcis Antwerpianæ olim præfectus) multas Portugallia urbes
vi cepit: sueque claudere imperat, ut flumen ac portus Lisbonæ occupent:
post ipse cum suo exercitu advenit, & Antonium Regem imparatum ac in-
cautum prævertit: præloque, non procul ab urbe Lisbona superat. Anto-
nius duobus vulneribus acceptis fugâ evadit: post plurimos casus ac peri-
cula

cula Portugalliam relinquit: & Chavi quâdam Enchufianâ in Galliam venit.
 His modis Philippus non regno modo Portugallia: vi potitur: sed etiam ap-
 pendices ipsius regni, India: nempe Orientalis Africa: que urbes per multas
 diversasque Insulas capit: solummodo circa Azoras difficultatis non nihil
 patitur. Equus effrenis cursus, concitus stimulus gloria prefert in nummo, quo rex
 baud secus atq; Miltiadis trophæis Themistocles, excitatus non quieturum sese profite-
 tur, dum Indiam Orientalem sibi subiiciat: non contentus Occidentalem ex patrimo-
 nio se habere. Partem eadem per Albanum gloriatur, aut ipsius potius assentatores,
 (vix enim factus eiusmodi in Regis moderationem ca-
 dit) reliquum orbis terrarum sibi deberi. Me-
 teranus. Author.

NUMMUS MEMORIÆ SACER
 AUGUSTI ELECTORIS SAXO-
 niæ: cufus libro christianæ concordiæ edito: Ec-
 clesiarum verè Lutheranarum sym-
 bolo: Anno Christi 1581.

Uod laudibus Principis Augusti, Electoris Saxoniæ
 superius ascripsimus; id hoc sub nummo repe-
 tum: seriò eum seduloque id pensi habuisse: ut re-
 cta sinceraque caelestis verbi doctrina in Ecclesijs
 suis scholisque floreret: quicquid ab hâc diversum
 eremodicij damnaretur. Hinc cum dissensio de
 quibusdam fidei christianæ articulis, qui in Augu-
 stana confessione comprehensi sunt, in Ecclesijs
 incitasset, putarentque nonnulli Theologi ab Au-
 gustana confessione nonnihil recessum esse, non quievit prius Heros incli-
 tus, quàm per Theologos quosdam formulam doctrinæ, à confessione Au-
 gustana nulla ex parte discrepantem, sed antiquam illam ac *synodalem* Lutherana-
 nam fidem complectentem, scripto comprehendi curasset. Quin & zelo
 eiusdem, curâ, labore, sumptibusque eò tandem redacta res est, ut liber ille
 (d. c. t. formula concordia) typis excuderetur publicis, & à reliquis etiam
 quibus Electoribus: Principibus verò accivitatibus plurimis approbare-
 tur. Venit cum priore societatem laudatissimi huius facti, Joannes Geor-
 gius Elector Brandenburgicus: quem dum viveret, æquè atque Augustum

religionis negotium fatigavit. Instituti voti sui compotes se gratias Deo e-
 gerunt Principes Illustrissimi, complexuq. mutuo suum in religione consensum, qui ve-
 ra stabilisq. concordia basis ac fundamentum est, testari voluerunt. Præmiū vero quid
 retulerunt? Ut ob dilectam Domini legem solidā conscientia pace fruere-
 ntur: tranquillatos viderent Principatus suos: sospites liberos: flo-
 rentes subditos. Augustinus. Brunnius

Author.

NUMMI MISSILES

GANDA VENSIVM ET ANTUER-

piensium: Francisco Alenzonio, Gallia Regis Fratre,
in Ducem Brabantia, Comitem Flandria, &
Belgicarum Provinciarum Protecto-
rem electo, proclamato: Anno
Christi 1582.

Um de adventu Francisci Valesij Ducis Alenzonij
certo iam constaret, Aulicus Princeps cum Espi-
noio, navem conscendit: Flissingam usque Duci it
obviam: exeuntem cymba primus excipit, magna
cultus & sermonis comitate. Postridie Alenzo-
nis Middelburgum invisit: inde nonaginta navi-
bus militari instructis modo Antuerpiam conten-
dit, exceptus a civibus multis arcibus Triumphat.

N n ij libus

bus: variis theatris & imaginibus erectis, elogiisque affixis. Propè extre-
 mos arcis muros stabat theatrum sumptuosè apparatus, & aurcâ sede or-
 natum. Huc Dux deducitur à Brabantia & ordinum Proceribus: prælectis
 jurisjurandi capitibus, Dux Brabantia & Marchio S. Imperij creatur. O-
 mnibus ceremoniis solenniter ac ritè peractis, Brabantia, Limburgi, & Lo-
 tharingia feciales clarâ voce proclamant Vivat Dux Brabantia, personan-
 tibus tubarum clangoribus: sparguntque promiscuè in vulgus nummos su-
 pra descriptos: è quibus elegantior ille, qui ab una parte Ducis effigiem, ab alterâ so-
 lem habet, nebulas simul discutientem, terrasq. ferventem. In eam namq. spem erecti
 stabant cum populo proceres, fore: ut Principis huius ductu auspicioq. afflictâ Belgarum
 provincie è calamitatibus suis emergant, frigoreq. quasi enectâ clementiâ eius-
 dem ac vigilantia ceu grato calore solis, refocillentur.

Meteranus. Author.

NUMMI AVSPICIALES

RUDOLPHI II. IMPERATORIS:

cusi Augustæ Vindelicorum, in comitiis ibi-

dem habitis: Anno Chri-

sti 1582.

Quæ omnia imperii prima Ratisbonæ celebravit Rudolphus Imperator: in quibus actum præcipuè de sumptibus ad fines Ungariæ defendendos. Tempore eodem ac durantibus, cum ijs misit Gregorius XIII. Pont. calendarij correcti, exemplaria Augustam: receptaque est emendatio ab ijs, qui statibus tantum, qui Pontifici addicti erant. Jusfit autem Pappus in mense Octobri à 4. usque ad 14. Octobr. præteriri dies

Nn iij

decem: ita ut quartus mensis dies haberetur pro decimo quarto die: quo
 æquinoctiorum & solstitiorum dies reducerentur ad antiquas illas metas,
 quas in concilio Niceno determinarunt SS. Patres. Quin & nummi (uti
 fieri solet) iisdem in comitijs cusæ & distributi. Ad solis radios, cum & homi-
 num & Animalium, ceterorum hebescant oculi, visum suum exacuit Regina volucrum
 Aquila: quin & pullos suos ungue suspensos radijs solaribus objicit: quosq; videt obtu-
 tum non slectere, genere suo dignos indicat. Aquila in nummo Rudolphus est, beatiissi-
 me memorie Cesar: qui ad illum iustitie solem conversus, vota pro salute commu-
 ni, felicij, Rep. statu nuncupat. Nisi enim Dominus custodierit civitatem,
 frustra vigilat qui custodit eam. Nummus ab hoc proximus literis initialibus
 proponit, quot, & qui è familiâ Habsburgicâ laureâ Imperatoriâ
 fuerint conspici. Bucholtzerus.

Autor.

NUMMUS ICONICUS CUM CASTRENSI
 ANTONII I. ELECTI REGIS LU-
 sitaniæ: susceptâ in felici contra Philippum Hispa-
 niarum & Lusitaniæ Regem expeditione,
 cusi Anno Christi 1582.

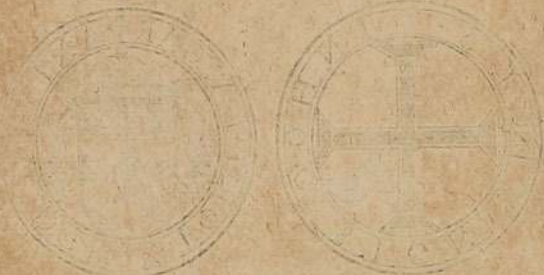

ANTONIUS, quem in Galliam profugum supra diximus, cum Insulas Azoras, quæ Gubernatoris beneficio in eius adhuc fide permanserant, defendere se posse speraret, Catharinam Franciæ, & Elisabetham Angliæ Reginas eò deduxerat, ut paribus tum opibus, tum viribus classem armarent: eui hæc, quidem Franciscum Dracum: illa Philippum Strotzum præfecerat. Solvens ultimo Junij secundo vento ad S. Michaelis insulam appulit: quæ se extemplo in Anto-

nij fidem dedit, Hispanis munitiora loca occupantibus. Sed neque Marchio S. crucis Regiæ classis Archithalassus de fide suâ ac vigilantia aliquid remisit. Fortuna belli tentanda prælio videbatur: quod conatu acerrimo commissum fuit septimo Cal. Augusti. Utrinque enim naves conjunctæ tantâ militum alacritate invicem proruerunt, ac si pro terrarum orbis Imperio decertandum fuisset. Scabant, qui tormenta intenderent: latè carinas finderent: perreamque, quæ adinem terebrarent: quas obiecta iterum rates tuebantur. Marchio cum electis inter primos aderat: Antoniani, ad verso vento impulsî, vix cursum regere poterant, vacillantesque, & ne demergerentur

rentur, solliciti milites nantarum ministeria turbabant, nec tela quidem vibrare amplius poterant, cum prior standi sine periculo, quam hostem incendendi cura esset. Regij ingentem telorum vim globosque sulphureos infundere navibus: quæ ignem concipientes novam pugnae imaginem facerent, præferebant. Tum enim salutis immemores alius alium adhortari, inque hostem ruere: ac vix ulla navis supererat, quæ non pluribus spiculis perforata esset. Tandem itaque Antoniani, quibus evadendi spes exciderat, naves seque dedunt Marchionis arbitrio, dum quinque horarum spatio se Regijs opposuissent. Interempti in eâ pugna Philippus Strozius classis Præfectus, comes Vimiosius, Beaumontius, octo cohortium ductores, præter gregarios. Antonius classe rursus profugata profugas reliquias colligens, postquam frustra versus Maderam Insulam cursum direxisset, iterum in Galliam consilii inops navigavit: cum prius Emanuelli Sylvio vices suas demandasset. *Nummi Character petitus à cruce Christi, quæ Constantino*

Magno in celo apparuit. Nota Historia: non cum appono. Laurent. Beyerlinck.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

NUMMUS SOCIALIS
HENRICI III. GALLIARUM ET

Poloniae Regis: renovato cum Helvetiis & Ra-
this foedere: cufus Anno Chri-

fti 1582.

ENRICVS Tertius Galliarum Rex pacis tractatione ultimâ, Anno 1577. susceptâ, præcipuas aliquot regni sui civitates pignoris loco protestantibus Principibus, ne de fide sua dubitarent, ad certum tempus tradidit: elapso autem tempore constituto repetiit. Navarraus excipiens tempus quidem præfinitum effluxisse, dicebat: conditiones autem pacis non impletas fuisse, cum interea multæ tam clandestinæ, quam apertæ machinationes, pactis conventis o-

mnino repugnantes ac contrariæ, innotuerint. Movit hoc Regem pacis amantissimum, ut in edicti per aliquot annos prorogationem facile consentiret: videns autem capita Ligæ ægerrimè ferre, quod Protestantibus in Gallia Principibus civitates multas concesserit, eamque ob rem alienato erga se esse animo, ad defensionem sui foedus antiquum cum Helvetiis &

& Rathis cum solennitate, percussisq. in huius rei memoriam nummis, renovavit, quo in omnem eventum operâ ipsorum

uti possit. Comes Natalis.

NVMMS ICONICVS CVM CASTRENSI
GEBHARDI TRUCHSESII ARCHIEPISCOPI & ELECTORIS COLONIENSIS: Bonnâ ab Ernesto Bavaro obsessa, Anno Christi 1583.

Ausam duplicem habuit Pontifex, cur Gebhardum Truchsesium Archiepiscopum Coloniensem fulmine excommunicationis percuteret: & quod Agnetam uxorem duxisset, è perantiquo illustrique Mansfeldiorum stemmate ortam: & quod utriusq; religionis exercitium, iuxta pacem religionis in Imperio datam, subditis suis permisisset. Excommunicato eidem & Episcopatu dimoto Ernestus substituitur, Ducis Bavarie filius, Episcopus Leodienfis: bellum utrinque apparatus: prælijs sæpè dimicatur. Servârat autem ad sui defensionem Gebhardus Bonnam, oppidum haud malè munitum: quod cum à copiis Ernesti graviter obsideretur, Carolus Gebhardi frater id ipsum ma.ori animo, quam viribus tuebatur. Nam quamvis à frumento & vino minimè laborarent præsidarij, tamen cæterarum rerum, ad vitam necessariorum, summa in oppido penuria erat, ac ligni imprimis, ita ut tigna, cæterios aliamque materiam igni nutriendo idoneam, disturbatis ad fœditatem ædibus, per vim rapere cogentur. Erant in Castris Ernesti nuper Electi Colonienfis Archiepiscopi, & Elector, I V. lectæ Sequanorum equitum turma, ductore Torasio: V I. Itala, in, quibus N. col. Basta præerat, & V. Eburorum; peditum signa XL. Germani, & tam Boemorum, & Eburorum

Eburonum egregiè instructorum. Ex aduerso urbis trans Rhenum extrui curauerat Bavarus in inimentum, ad prohibendam commectus in urbem subvectionem, in quod, maioribus tormentis comportatis, navem praetoriam, quæ ante oppidum erat, crebris ictibus perforatam postremo depreffit. Multa & inde damna obsessis illata. In hoc oppidi statu omnis spes Gebhardi, ab externis auxiliis pendebar: iis accersendis Adolphus Nucnarius Comes, & Edelus Henricus Brunsvicus notus invigilabant: qui ad triginta peditum signa, & octo equitum turmas tumultuariò cogunt, magnisque itineribus Bonnam ducunt: hostibus verò iisdem proditi, ac ab illis circumventi, magnâ clade acceptâ, relictisque impedimentis Tutium & Mülsum se recipiunt. Hoc casu cum omnem spem de defendendâ Bonnâ Gebhardus amisisset, mittit, qui obsessos spe stipendij, & auxiliorum brevi venturorum, ad durandum hortarentur. Cùm verò multorum mensium stipendia præfidiarij efflagitarent, quæ Carolo exolui non poterant, tradendæ randem Ernesto Urbis, si stipendia prius ab ipso persolverentur, consilium ceperunt: ducemque sceleris nacti Michaëlem Bircklerum (fuit is, qui in bello Alfatico Anno 1592. proditionis suæ pœnas capite luit) Carolum Truchsesium, duosque Capiraneos Christophorum Bruin, & Balthasaram Kochnerum, una cum urbe, in hostium manus perfidiosè tradiderunt. Durante obsidione nummus cusus inferior.

Thuanus. Author.

20 15

NUMMI DICATI MEMORIÆ
 ERNESTI COLONIENSIS ARCHI-
 Episcopi, & Ferdinandi eius Fratris, Baviaræ Ducum:
 cusi Gebhardo Truchsesio ex Eburo-
 nibus pulso: Anno Christi
 1584.

Capta Bonnâ, Ferdinandus Dux Baviaræ Gebhardum Truchsesium pridie cald. April. iuxta pagum Isalæ ex improviso adoritur: sed à Brunsvicensi repellitur; usque dum Gallorum trecentorum superuentu proelium redintegratum est. Disiectâ trabium transversarum, quæ iter impediabant mole, Galli in latus incumbunt, & Siga iam conversâ fortiter inferunt. Cum diu ancipiti pugna certatum fuisset, tandem victoria ad Bavaros, numero potiores inclinavit, cedentibus primo Truchsesianis, & mox, soluto ordine, in fugam versis: loco adeò angusto, ut pauci perniciem effugerint. Ex Bavaricis vix viginti occubuerunt, plures vulnerati: inter quos fuere Arconatus & duo Nobiles, Horatius item ordinum ductor. Ipse Brunsvicus cum ardore repugnandi ulterius profectus esset, signiferumque suum ex hostium manibus eripere vellet, cum eo captus, & ad Ferdinandum ductus est: inde Traianam Coloniam sub custodia missus. Ingens præda capta, & quod plus præda æstimatum est, prætorium vexillum, in quo Truchsesianorum insignia depicta erant. Confesto prælio in castra venit Thomas Epirota, à Parmensi missus, cum VII. lectissimis equitum alis. His auctus copiis Ferdinandus contra Gebhardum ducit, qui mille equites adhuc penes se integros habebat. Verùm cognito hostium adventu, castram primam, dein & Rhenum traiecit, & in Batavorum Insula inter Leem & Vahalem se munivit

nivit Ferdinandus conuerso itinere per pontem iuxta Dorstenum copias
 in Recelinense territorium reducit: oppidum coronâ cingit, alterâque op-
 pugnatione tentatum deditioe capit. Gebhardus, dilabentibus suis, tan-
 dem Haga Comitibus exul cum uxore vivit. Ad nummos (quod magis meum
 est) ut veniam, nihil quicquam obscuritatis Ferdinandi Emblema habet.
 In Numismate verò Ernesti Electoris, *quis oculos Domini intuetur OMNIA*
que in celo terraque sunt contemplantes, & non illius recordatur, quod in epistola ad
Hebr. eos legitur: omnia nuda & resupina sunt oculi eius, ad quem vobis sermo est: quod
in epistolis suis reliquit Augustinus: Deus totus oculus est, quia omnia videt, totus ma-
nus est, quia omnia operatur: totus pes est, quia ubiq; est: quod Stasius monet in pietate
ascantem erga Priscillam.

— *videt ille ortus obitusq; quid Arctos*
Quid boreas hybernus agat, ferrig; togæq;
Consilia, atq; ipsam mentem probat?
Thuanus Author.

NUMMUS ICONICUS
 JOHANNIS EPISCOPI ARGENTI-
 nensis: Alsatia Landgravij, & Comitis in Mander-
 scheid, &c. cum monitorio Canonico-
 rum protestantium: cusi Anno
 Christi 1584.

R

Edè Historicorum quidam, novi belli incendium in Alsatia, è Coloniensis belli cineribus excitatum fuisse, scribit. Cum enim per Episcopum Vercellensem non Gebhardus modo, sed tres cum eo Canonici, Georgius Comes Witgensteinus: Hermannus Comes Solimensis, & Johannes Baro à Winnenberg à communionem Ecclesiæ fulminatione Pontificiâ, separati, suisque dignitatibus exuti fuissent: iidem verò Cathedralis Ecclesiæ Argentinenſis Collegio essent aſcripti, satis superque causæ oblatum sibi certarunt Pontificiæ religionis Canonici, cur sodales hosce suos, cumque ipsorum Comitem Mansfeldensem, partes eorum tutantem, collegio suo exturbarent. Itaque non

non solum Coloniã accersiverunt Fridericum Saxonem Lavenburgicum, Gebhardo in Decanatus munere surrogandum, sed & prædictos quatuor excommunicatos beneficiis suis, redditibus, sessionibus, votis privarunt. Hi possessione suã eiecti, publicas collegij ædes, Notario ac testibus adhibitis, ad eunt, iisque referatis de frumento in iis recondito sibi ipsis, quod deberi aiebant, solvunt. Unde ortæ alterius partis graves querelæ, & coram senatu agitata: qui, quod statim ab initio controversiæ hujus fecerat, ad concordiam Canonicos hortatur, & ut provideant, ne quid detrimenti Respublice capiat, monet. Responso isto non contenti Pontificij, cum ornamentis Ecclesiæ magni pretij thesaurum capituli exportant, alioque transferunt. Rursus cū Evangelici vacuas capituli ædes occupassent, Pontificij inde eos expelli petiissent, senatus præcavendorum motuum causã, ac ne ius publici transitus per ædes illas impeditur, aperiendas curavit, publicoque præsidio viginti scilopetariorum munivit. Intiò *Episcopus Argentinensis Johannes Mandercheidus (cujus hic imago)* à causã cognitione sese excusavit: post vero, convocatis ditionis suæ ordinibus, ut partes suas interponerent, sollicitè petiit. Cùm verò componendi dissidij hujus causã multa quidem à Principum etiam vicinorum delegatis, sed frustra tentarentur, divinare quivis sine ariolo poterat, mentes dissidentium non modò in maius odium indices exarsuras: sed inde etiam bellum tandem exoriturum, quod non posset, nisi funesto atque exitiabili fine terminari: quemadmodum tanto fervore ac conatu susceptum pacis negotiũ adeò inutiliter evenisset. *Nummus alter relecta quadam secretiora esse consilia arguit, monet vigilandum cavendumq, ne periculum, quod paucos aliquot tangere videtur, incautos ac sterrentes plurimos corripiat. Veritatis namque hieroglyphon lux sive dies est: unde de iis, quæ liquidò patent, apertamq, in se veritatem habent, meridianã luce dicimus clariora. Historia Alfat.*

Author.

NUMMUS CASTRENSIS
 ALEXANDRI FARNESII, PARMÆ
 Ducis: Supremi Regis Hisp. in Belgio Præfecti: cu-
 sus durante obsidione Antuerpiensi:
 Anno Christi 1584.
 & 1585.

UM Antuerpia, celeberrimum totius Belgij Empo-
 rium, quod præclare & naturâ loci, & opere munita
 esset, vinci vix posse videretur, curas omnes viresq;
 suas in eam domandam contulit Farnesius. Obselli,
 ad eludendos hostium conatus, multis locis crepidi-
 nes, quibus, ut fert illius tractus conditio, frangitur
 æstus Oceani adlabentis, interscindunt: eoque
 facto circumjacentem Antuerpia terram Scaldi
 fluvio longè lateq; cooperiunt. Vicissim non ces-
 sit fiducia atque solertia Alexandro, qui non modo propugnacula hinc in-
 de extra urbem excitat: eaque tormentis maximis instruit: sed etiam è tra-
 bium, arborum casarum, fascium, vallorum congerie pontem navalem cõ-
 ficit, longam pedes bis mille: eumq; clavibus, funibus, similibusq; arma-
 mentis arctè compingit: compactam altè in aquas desigit. Obselli cum
 tanto apparatu civitatem coerceri viderent, omni ingenio & conatu moliti-
 ones Alexandri disturbare conantur: magnâ comprimis navi adificatâ
 quam, cum nihil ei impervium existimarent. Finem belli appellarunt. Cre-
 bra insuper, præter hunc cercurum, naves dimissæ, præ se atre peratam
 fomitem portantes concepto igne: ut ubi ad molem illam natalem per-
 ventum esset, in censo pulvere saxa ingentia vi ejaçtarentur; hæc pontem, si
 fieri posset, rumperent, atque everterent. Parmensis nihil tantis obsello-
 rum conatibus commotus, perficiendis operibus constanter insistit: quin
 imò hostem se despectu habere, & fiducia urbis potiunde jam certâ quasi arg, in dubi-
 tata frui, nummi (quem cernis amice Lector) monstrat Epigraphæ. Tantum vicis-
 sim à deditione faciendâ sub id temporis obselli abstant: ut juramenti for-
 mulam, quâ cavetur, ne quis de pace verba faceret, non arripint: Ipemq; cer-
 tam

tam animo conceperint, fore: ut Leo Bataurum antiquâ virtute & fide libertatem
suam tuatur ac protegat.

Cum vero iam quarto decimo mense nihil penè obsessis processisset ex
voto: petita sapius à sociis auxilia emanassent: navigium illud magnitu-
dinis insanè in hostium potestatem venisset: excursiones crebræ magnam
militum partem devorassent: infessæ denique omnes viæ essent, per quas
commeatus subveheretur, tandem obsidionis urbs fracta, fameque
domita in Farnesij potestatem certis conditionibus pervenit. Annum &
diem factæ deditiois hoc quidam chronodisticho expressit:

*Virgo Legit spICas, AntVVerIa CoLLa Potentis
PrIncIpIs HispanI sVbIlicie ImperIo.*

Meteranus, Author.

NUMMI VOTIVI:

CVSI IN HONOREM ELISABETHÆ

Angliæ Reginæ: confœderatos provinciarum Belgicarum in protectionem suam recipientis: Anno Christi

1586.

Confœderatorum Belgij Ordinum Proceres, cum frustra de auxiliis sibi ferendis Galliarum Regem Henricum Tertium appellassent: is verò eâ tempestate à Guisianâ & Hispanicâ factione impediretur, quo minus desolatis Belgij Provinciis succurrere, & quod quidem in votis habebat, opem iis ferre posset: nihilominus tamen Angliæ reginæ, & Navarrae regi se illos commendaturum promisit. His rationibus adducti status Belgici legatos suos, ex omnibus sibi confœderatis Provinciis, in Angliam ablegant: qui magnificè excepti, in tutelam ac patrocinium, contra Hispaniæ regem, se se recipiebant. Consiliarij reginæ ad illorum partes prorsus quidem erant propensi, multa tamen occurrebant, quæ rem ambiguam facerent: Regem admodum potentem esse Hispanum: Hugenotas Gallicos auxilia itidem flagitare, utriusque commodè succurri vix posse. Vicit tandem tamen eorum autoritas, qui *Leoni Selandico strenuè luctanti, eâ undis suis emergere cupienti* opem ferendam esse suadebant: id quod non sine præsentibus causis fieri, Apologiâ, initio Octobris, in lucem emissâ declararunt. quibus permota

Eliza-

Elizabetha confœderatorum defensionem suscepit, acceptis in fidem mâr-
 ritimis aliquot urbibus, Ulissingâ scilicet, Walacriæ oppido munitissimo,
 arce Rammekens, & Brillâ: quæ loca Anglico præsidio firmavit, tenore freta
 contractus 10. Augusti cum legatis initi. Ad perennem hujus rei mem-
 riam æneos nummos Zelandi in vulgus spargebant, formâ & Epigra-
 phe supra delincatâ; *Richardus Dimothus. Petrus*

*Opmeerus Amstelrod. in op. chro-
 nographico.*

300
 NUMMUS HONORARIUS
 ROBERTI DVDLÆI LECESTRIAE
 Comitis, è Belgio in Angliam revertentis : cum pa-
 rænetico Ordinum confœderatorum :
 cusi, Anno Christi 1586.

Robertum Dudlæum Comitem Lecestrium, ab Eli-
 sabethâ Angliæ Regina, ad moderandas urbes sibi
 oppignoratas, in Belgium missum : honorificè ab
 incolis exceptum : donatum Gubernatoris Gene-
 ralis (agrè id ferente Reginâ) honore ac titulo, non
 eum latet, qui historiam Belgicam à limine, que-
 aiunt, salutavit. Cùm vero spei de se conceptæ non
 eum ad modum, quem animo Belgæ præceperant,
 satisfaceret, atque insuper ad rationes de pecuniâ
 bellicâ, & nonnullis aliis reddendas posceretur: non iniquè tulit, se in An-
 gliam, ob res ibi turbatas, revocari. Discedens nummum hunc in auro di-
 stribuit amicis: in quo *cani fido se se confert, qui agrè à grege avellitur curæ custo-*
diæ, suæ commisso: & ut constaret, quis suus sit in Belgas animus, non gregem
se relinquere innuit, sed ingratos, hoc est, parum agnoscentes, quod brevi illo tempore,
quo vixit in Belgio, disciplinam militarem restauravit: Duysburgum occupavit: cum
Parmensis exercitu feliciter dimicavit: valla ac propugnacula Zutphanix obsederit,
caperit. Nummi in sequentis characteres ex historia ipsâ eruendi.

Certus jam eundi Lecestrius, generalem quidem auctoritatem provincias gubernandi, ordinum commisit consilio: sed eam postea ita restrinxit atque coarctavit: ut sibi, licet absenti, in provinciarum, urbium & arcium praefectos, potestatem, multa que alia, quibus juri ac privilegiis Belgicorum Magistratum plurimum derogaretur, reservavit. Hinc igitur Belgæ Lecesteræ imperij vel pertæsi jam, vel ut ad eam, quam volebant, normam dirigeretur, cupidi, nummum hunc cudi fecerunt: in quo *monent, non ita amandam libertatem, ut amore eius nimis anxio incommoda accersantur, jugo servili vel paria, veletiam majora: curamq; hanc sedulo curandam, ne fumum fugientes flammam in ipsam decidant.* Id enim adagij de iis usurpati solitum: qui minus malum evitaturi, in majus se conijciunt.

Meteranus. Author.

¶ o ¶

NVMMI CASTRENSES
 MAXIMILIANI ARCHIDVCIS AV-
 striæ, & Sigismundi Sueciæ Principis, de Regno
 Poloniæ disceptantium: cusi, Anno
 Christi 1587.

Stephano Bathoreo Poloniæ Regemortuo, cum ordines Regni de novo Rege varia agitent consilia, & post aliquot Compeditores exclusos, superessent Maximilianus Archidux, & Sigismundus Sueciæ Princeps, ille propter familiæ Austriacæ potentiam: cum præcipuis orbis terrarum Principibus propinquitatem: benignitatem animi atque comitatum multos habens fautores, ab una parte suffragantium, tam Polonorum, quam Lituanorum Rex legitimè renunciatur. Alij verò Austriaco nomini minus faventes, libi indulgentes, sine tamen Lituanorum assensu, citraque magnam senatorum numerum, & ordinis equestris scitum, Sigismundum Sueciæ Principem, ex veru-

ex vetustâ Jagelloniâ stirpe ratione matris orto, regem proclamare non dubitarunt. Electi igitur Reges duo, uterque salutarus, & ad capeffendum Regnum accitus. Maximilianum quidem priorem cum exercitu venientem cives, qui à Sueco steterunt, recipere detrectarunt, & eruptionibus aliquot factis acerrimè conflictum est: variante utriusque partis fortunâ. Sueco autem Petricoviam appulso, Maximilianus Cracoviensem obsidionem solvens, illuc, cum adversario de summa rerum dimicaturus, movit: sed hostium exercitum multò potentiorum intelligens, & quod in crebris cum Polonis & Saccis levioribus proelijs magnum suorum numerum amississet, retrò se contulit, Cracoviam denuo, sed frustra, tentavit. Interim ad famam Cancellarij Polonici cum lectissima duodecim millium manu Wielunum versus proficiscentis, Maximilianus cum copiis suis Bitschenium, Brigenfis in Silesia ditionis oppidum, se recepit, quorsum Cancellarius magnis itineribus contendens cum Austriacis pugnam conferuit: Maximilianum Pitschenij obsedit, oppidumque oppugnavit: quod cum Maximilianus propugnando tueri nequiret, se dedit, inque Poloniam abductus est. Tandem causâ inter Sigismundum, & Archiducem à Pontificis & utriusque partis legatis Bithoniæ congregatis transactâ pax inter serenissimam familiam Austriacam & Polonos, certis conditionibus, iterum coijt. Nummos cum aspicio, arma eos (ut tempora illa ferebant) non pacem spectare video. *Positis castris, cum P. Helvio Pertinace Imp. Romano MILITEMUS inquit Archidux serenissimus, quæq. iure ac legibus obtinere haud licet, vi ferroq. parare conemur.* Ut enim temerè in acie versari, & cum hoste confligere, immane quiddam, & beluarum simile est: sic, qui non offendit, nec obsistit, si potest iniuriæ, tam est in vitio, quam si parentes, aut patriam, aut socios deserat. *Non absimilis priori Sigismundi nummus est: Regis munus præcipuum stantentis Regni jura & populi incolumitatem stricto ense tueri. De famina in tertio, sive ea Pallas, sive Bellona est, quod certò pronuntiem, non habeo. Jacobus Schrenck à Nöttingen. Author.*

NVMMVS TRIVMPHALIS
 HENRICI NAVARRÆ REGIS, VI-
 ctoriâ de Ioicufio, Duce Exercitus Ligæ, partâ:
 cufus, Anno Christi 1587.

Andæ Ligæ Pontificiæ duo summa erant capita: prius, Religionem unicam eamque Chatholicam conservandam, contraque omnes hæreses strenuè defendendam: alterum, neminem è Principibus, quamvis sanguine proximorum, nisi Catholicus fuerit, ad regni successorem admittendum esse. His similibusque rationibus moti Principes Catholici, totis viribus contendebant, eoque studia sua omnia dirigebant, ut caverent, ne Navarra, sed Carolus Borbonius eius patruus, ad regni gubernacula perveniret. Edicuntur huius rei comitia: in quibus articuli fœderis renovantur; & Carolus Borbonius Cardinalis primarius fœderis princeps; Lotharingus eius Vicarius; Dux Guisus Imperator exercitus; Nemourius junior Magister equitum levis armaturæ: Dux Mœnius equitum Præfectus, & Bironius Marecallus declaratur. Navarra sibi vim & iniuriam factum iri arbitratus, vicissim necessariam sui defensionem suscipit, & permissu Regina Angliæ; Principumque Germaniæ quorundam Protestantium; in ditione eorum aliquot equitum turmas colligit. Quæ in Alfaria eodem mense Julio ad diribitionem & reliquum exercitum Helveticum magnis itineribus contendunt, pluresq; ibi hebdomadas commorantes, direptionibus, incendijs, ac cædibus grassantur. Tandem iter ingrediuntur, viamque sibi per Lotharingiam vi & virtute sua aperiunt. Occurrit illis ad Mosellam hostis Guisus, remoram eis, ne cum Navarra coniungantur, iniciturus. Nuntio ad Navarra delato, confestim, desiderio excipiendi copias flagrans, advolat, & in itinere cum Duce Joicufio vestigijs suis à tergo semper insistente, seque ad prælium provocante, decimo Octobr. ad Contrasium dimicat, Victoria penes Navarra fuit, Joicufio pereunte, & cum eo Claudio Fratre: multis Gallorum Principibus: gregariorum numero haud

haud exiguo. Merito itaque in speratam quasi hanc victoriam Deo fert acceptum
 victor inclutus: sic, inquit, vincere certum, cum Dominus exercituum ipse dimicet:
 cum arcus conserit: arma confringit: cursus igni comburit.

Cæterum, uti anceps plerumque & varia fortuna Martis est, sic res lætas
 Navarræi mox tristis casus interturbavit. Interea namque Henricus Gui-
 sius Germanico exercitui, qui magnis laboribus ac sumptibus ad ferenda
 Navarræ subsidia collectus fuerat cum copijs suis obviam procedit ad Mo-
 sellam; eumque in oppido Aneau die 24. Novembris invadit, cædit, & in
 fugam compellit. Germani per Sabaudiam in patriam redeunt:
 sed pauci, & omnium rerum egeni. *Iansonius in*
Merc. Gallicobelgico. Author.

NVMMVS DICATVS MEMOR IÆ
SIXTI V. PONTIF. MAX. SECURITATE

Italiæ, profligatis & extinctis Banditis, restituta: cufus, Anno Christi

1587.

SIXTO Quinto, cui prius Felici de Monte alto nomen erat, sedem Pontificiam occupante, tantus eorum numerus Italiam inundaverat, quibus aqua & igni interdictum fuerat (vulgò Banditas vocant) ut tutò iter facere nemini penè liceret, viis obsessis, crebrisque homicidijs defudatis. Rem itaque se dignam facturum ratus Pontifex, si malo huic remedium adferret, Centuriones terra marique dimittit, qui illuvie istà Italiam repurgare:

potestate simul factà omnibus ac singulis subditorum in prædones huiusmodi ac piratas grassandi: addito premio et Ducatorum, quod sit numerandum ei, qui caput interfecti in pontem Castelli S. Angeli deponeret. Quin & edicto sancivit, se præter pecuniam, quâ caput latronis premiaretur, veniam insuper & reditum ei Banditæ largiturum, qui alterius Banditæ caput ad se detulisset. Hic lupum vidisses lupo commissum, ac Vrsum Vrsò: dum quisque & veniam culpæ suæ, & aurum venaretur. *Factum hæc Pontificis curâ ac providentiâ: ut peregrinanti, cum prius motus, ad lunam arundinis umbram trepidaret, tutò nunc onus suum deponere liceret, suavisiorq;*

sub quavis arbore somnum capere.

Author.

ARGENTINÆ, TIGURI, ET BER-

næ civitatum inter se confœderatarum;

Cusi Anno Christi

1588.

foedere, quod Anno Christi 1530. tres inter se pepi-
gerant Republicæ, Argentinensis, Tigurina, &
Bernensis, id agebatur: ut sua cuique libertas salva
maneret, quæque ex his per vim hostilem durius
aliquid pateretur, reliquarum parata haberet auxi-
lia. Etsi vero ab eo usque tempore nihil intervenis-
set vel diffidentia, vel querelarum, pactis conventis
rite servatis: attamen causæ nonnullæ erant, cur hoc
anno foedus illud renovandû, novisq; aliquot legibus stabi-
liendû videretur.

Forrè & illa: quod crebræ sub id tēporis in Alsatiâ Gallorum fieret excur-
siones: Hispanus etiam cum Pontificiæ religionis Helvetijs societatem
iniisse diceretur. Missi itaque Argentinam Casparus Thomas Consul Tig-
urinus, & Antonius Gasser Bernensium vexillifer, cum decenti plurium
Senatorum equitatu: ut Superiorum suorum nomine foederis revocati pa-

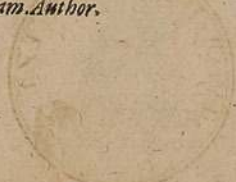
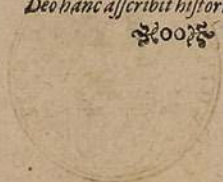
NVMMVVS DICATVS MEMORIÆ
 CUM DUOBUS ICONICIS LU-
 dovici & Friderici Ducum Wirtembergicorum: hian-
 tè & post Annum Christi 1588. ille eo
 ipso Anno cufus.

Um Evangelici Prineipes monendum Henricum III. Gallix Regem censerent: ne, a Guisio aliisque confederatis seductus, permetteret, ut minus ijs sub conditionibus viverent reformatæ religionis homines, quas paulò prius ultrò ipsis largitus fuerat: placuit istud legationis munus demandare Friderico Comiti Wirtembergico & Mompelgardensi: qui in Gallias, cum splendidissimo comitatu profectus, quo sollicitius expedivitea, quæ curæ suæ fideique erant concredita: eo majus odium Borbonij, Guisij, Mœnij, aliorumque in se concitavit. Guisius, profectò, ut vindictæ aliquatenus igniculos restingueret, Anno hoc 1588. in comitatum Montisbelgardensem magno cum exercitu irruit: irruptioni hoc prætextens siparium, quod Equitum Navarræorum pulsas è Gallia reliquias, persequeretur. Savitum miserè à milite in oppidanos, inopemque rusticorum plebeculam: stupratæ in conspectu suorum uxores ac liberi: pecora partim abacta: partim pe-

dibus amputatis mutilata: direpta supellex: concremata villa ac pagi: quæ
 situm aurum in refoffis defunctorum sepulchris: nihil non patratum,
 quod hosti acerbissimo barbarorum aliquis faceret. Quin & oppidum ipsū
 hostis iam tentaverat: verū tormentis strenuè repulsus, & quod Princi-
 pem Wirtembergicum, Comitesque Palatinos iam in armis esse audiret:
 reducto milite ad obsidionem arcis Jamais se convertit. *Schemati suo gentili-
 tior sententiam magnificam adjicit Ludovicus: quo & Stoicorum damnat fatum, quæ
 necessario cuncta fieri contendebant: & Epicureorum reprobat securitatem: qui temè-
 re ferri quæ putabant, in tanto rerū ordine: & sapientum seculi huius infringit soler-
 tiam: qui sua non raro divinis prevalere volunt consilia. Certè quantò Deus sa-
 pientia suâ ac potentia antestat omnibus: tantò confidentius in eum spes
 tuas colloca: tanto humiliter beneficia agnosce: tantò æquius adversa perfer
 ac tolera. Sed & Principum decus Fridericus Dracorem tibi exhibet transfixo gut-
 ture, & jam jam animum exhalaturum, cum lemmate: IN SPERATUM. Gratulatur
 sibi Heros de hoste sublato fractog, majore vi, quàm humanâ. Quem designet, me
 latet: id neminem latere potest, pie factum quod non tam sibi quàm
 Deo hanc ascribit historiam. Author.*

NUMMVS CASTRENSIS

CUSUS ARCE JAMAIS A CARO-

lo Duce Lotharingæ obsesâ: Anno
Christi 1588.

Agro Montsbelgardico ad obsidionem arcis Ja-
mais (quæ Bullionæos Dominos agnoscit) se con-
vertit Carolus, Dux Lotharingæ. Cum verò arx va-
lidissimo præsidio munita esset, & præfidarij crebris
excursionibus ac velitationibus obsidentes laceffe-
rent, factum ut aliquot Lotharingorum millia in ea
obsidione perierint. Ex quotidianis insuper tormen-
torum explosionibus arcis mœnia ita conquassâ-
bantur, ut ex ruinis præsentissimum periculum, cū

undique ab hostibus premerentur, obsessis immineret: donec Schelan-
drausrandem arcis Præfectus se suosque non solum commeatus penuriâ
aborare: verum etiam omni subsidio destitutum videns; arcem Marchio-
ni Pontano Lotharingæ Ducis filio seniori circa finem mensis Julij Anni
1589. his conditionibus tradit: ut obsessis liber cum omni supellectile,
exceptis munitionibus discessus permitteretur. Sperabat quidem Præfe-
ctus à Navarræo Rege auxilium: cum verò is proprijs rebus distineret-
tur, non aliò vires conferre poterat, quibus ipse in-

digeret. *Chronicon Gall. incerti*

Authoris.

NUMMUS MONITORIUS
 CVM HONORARIO, CONFOE-
 deratorum Belgij Ordinum: cusi ante classem Hi-
 spanicam in Anglia deletam: Anno
 Christi 1588.

QUM Regina Angliæ, præter arces & oppida, quæ ex prima cum Holandis conventionē acceperat, nonnulla loca alia præfidiis munienda curaret, non id ferendum putarunt Amstelrodamum, Leyda, Delphum, & civitates his vicinæ: metuentes, ne quod Antuerpiæ Alentzonius, idem Angli apud se molirentur. Mauritius insuper graviter conque- rebatur, sibi & domui Nassovicæ maximum in pro- ventibus urbium patrimonialium damnum dari: seque inhumaniter admodum ac iniquè apud Reginam delatum esse, quasi præsidium Anglicum Ulissingâ expellere conatus fuerit: petens pro his injuriis honestâ ratione sibi satisfieri, & quicquid detrimenti cœpisset, sar- ciri. Anglam, ne ab Ordinum & Mauricij postulatis voluntatem suam ab- jungeret, hac quidem periculum movebat, quod sibi à classe Hispanica, propediem anchoras soluturâ, immineret: illac consiliū prudens nummi caractere datum, quem cùm tempestate Holandi percusserant. *Frangimur, clamant olle fluctibus marinis agit at e, sic collidimur. Frangimur & nos, ô Regina, cla- mant*

in ant Belgæ, si animis diffidemus: præda Hispano, cui armis iunctis pares, aut etiam
 superiores esse quimus, obvicimur. Et igitur bos bovem in arando non ita dei antever-
 zere: sed pari passu cum socio ambulat: sic mutuâ armorum consiliorumq; conjunctione,
 libertati utriusq; servanda, patriæ tutandæ, iucumbamus. Mora his Regina per-
 bare aut ratas habere præventiones, quas Angli, aut milites alij, sub nomi-
 ne sui servitij, protulissent, ut motæ seditionis prætextum aliquem habe-
 rent. Agebatur eodem tempore de vocando Lecastrio: sed is iam fatis con-
 cesserat: unde Holandi belli molem atque Imperium totum ad Mauri-
 cium deferunt, in laudem Patris & Auorum magis quotidie, magisque
 asurgentem: eundemq; Marchionatus Vehræ titulo eondecorant. Jun-
 ctæ gentis Nassoviarum arma cum Marchionatus prædicti signis ac titulis, Nodum faciunt
 indissolubilem: nec non

*Paratas auget opes felix concordia; magnas
 ceu dissipat discordia.*

Meteranus. Author.

NVMMS TRIVMPHALIS
 REGINÆ ANGLIÆ, ET STATUUM

Belgiæ Conföderatorum, classe Hispanicâ superatâ, submersâ: Cufus Anno Christi 1588.

PHILIPPUM Hispaniarum Regem tædium iam pridem fatigabat diurni, parumque felicitis belli, quod tot annis labentibus ad versus Belgas gesserat; illud etiam usu edoctus secum reputabat, perexiguam sibi spem ostendi fore: ut unquam vi bellicâ domiti ad veteres dominos redeât, quamdiu unionem inter se, & pacta fœdera cum vicinis proceribus, maximè verò Angliæ Reginâ, sãcta in violatâq; conservarent. Hinc consilio inito placuit uno eodemq; prælio de rei summa decertare. Ingentẽ itaq; Classẽ navibus undiq; petitis adornat, totumq; triennium in eâ instruendâ consumit. Constabat ea centum & triginta navibus militaribus, ad quamvis & vim, & contumeliam ferendam paratis. Summum Imperium Alphonso Percio Medinæ Sidoniæ Duci, à Rege delatum: Admiralis Joannes Martinus Recaldus Cantaber renunciatus fuerat. Hãc ergò mole universam Angliam obruere, milite in cõntinentem posito, & Farnesianis copijs augendo, Rex cogitabat. Instruxerat vicissim Regina plurimum navium, quas suis partim finibus, partim ex Holandiâ Zelandiãq; acceperat, classẽ: sed mole sua imparem illi, aptitudine tamen loci, tempestatibusque Oceani superiorem. Præerat huic Carolus Howardus Baro, & Franciscus Dracus: qui, classẽ in duo cornua dividentes, Regias naves magnâ aviditate expectabant; quæ ubi cõvenerunt, Prætoria DCC. doliorum capax & LXII. machinis æneis bipartito ordine munita, dum suo robore freta à reliquis seiungitur, hostibus præda, & subsequitur victoriæ omon fuit. Die postero, qui prius Augusti fuit, tanta tranquillitas maris extitit, ut se loco movere non possent; quare die altero, dum ventus esset intensior, hostem Anglianteverunt, navesq;

suas

suas equorum instar circum rotantes, dum nullo negotio tormentorum pulsu, nunc dextrum, nunc levum Hispanorum latus concutiunt, plurima eis damna inferunt. Nihilominus classis Regia, flante Favonio in Caletico portu, quoad promissas Farnesius copias submitteret (quæ partim adversis ventis, partim Zelandicæ classis, ad portum Flandriæ excubantis metu, adesse non poterant) commorari fixis anchoris constituit. Hæc in itinere velitationibus ab Architalasso Angliæ salutatur: cui una cura erat, antennis malosque perumpere, carinas tormentorum eiaculatione findere, nautarumque ministeria turbare. Quin, cum viribus ægrius posset, actu subvenit. Dum namque Sidoniæ Dux in Caletano portu constitisset cū universâ penè classe, Dracus in tempesta nocte, octo navigia maiora, pice, resinâ & sulphure illivit, unciisque ac hamis ferreis instruxit: quæ valido aspirante vento accendit, & in classem fundo affixam immisit. Turbati Hispani ac veriti, ne & naves suæ flammam conciperent, fugâ salutem petere contenderunt, vicisiveque rudentibus navem in eam partem quo ventus ferebat converterunt. Tum mare acrius concitatum fluctus cedere, & inter se navigia collidere. Jamque scindi cæperant vincula, quibus connexæ Galeones fuerant, ruereque carinæ, & cum ingenti fragore in profundum Regias opes militemque secum trahere. In oculis duo navigia omnium maiora submersa sunt: quædam in vada expulsa immobilia substitere, mox præda futura hosti: gubernaculi aliud impatiens vi tempestatis Brielam iactatum, in manus Holandorum pervenit. Reliqua classis turbatis nautarum militumque officijs, Africo dies aliquot continuos flante, ad extremæ Daniæ & Norvegiæ fines propulsa, tandem multis denuò navibus ad Hiberniæ littora missis, in Hispaniam sine gloria rediit. *Victoriâ insigni adeo memorandâ, partâ cum primis victores Angli gratias agunt Deo, qui solus magnus: solus magna facit: solus diu meditatâ hominum consilia, aususque minaces*

Perdit repente funditus:

Adeps opimæ ut victimæ

Vanescit in fumos leves.

Laurentius Beyerlinck. Author.

NVMMI MEMORIÆ SACRI
HENRICI III. GALLIARUM ET

Poloniæ Regis: & Henrici Regis Navarræ, cusi
Duce Mayno, cum sociis, regnum tur-
bante, Anno Christi

1589.

VT Henricus III. Rex Galliarum, in comitijs Bleſſenſibus, Henricum & Ludovicum Guisios, eò quod non tantum regnum turbarent, ſed etiam in Regis vitam conſpirarent, è medio tolli curarit, fuſius commemorant, quorum, in rebus geſtis poſteritati transmittendis labor conſumitur. Sublatiſ hisce Pontificæ Ligæ conſœderati undiquaque fremere atque indignari: plerique Proceres ac Ciuitates deficere: Meynium caput ac ducem belli

contra Regem designare. Sed neque Rex commodis ſuis deest: complura loca ſibi infeſta recuperat: Fœderatorum copias, quarum Duces Briſaacus, Couertius, Eſcaffonius, Tubeſſus, ad Faloizam multitrucidatis, captis plurimis, diſſipat. Cum verò Pariſienſes quoque, Aureliani, Lugdunenſes fidem Regi datam fregiſſent, ante omnia Ducem Maynium, & Annelium fratres patruelis publicè proſcribit, bonis eorum ſiſco adiudicatis: urbes verò à rebellionem ad obedientiam ſcriptis publicis reuocat. Redire ad officium recuſantibus de adaugendis viribus ſuis Rex cogitat ſolicitè, præterque opinionem multorum cum Henrico Rege Navarræ (cuius fidem probè jam cognouerat) inducias ac fœdus init.

Navarraus eâ conditione oblatam à Rege pacem accipit: ut libera sit religio utraque ijs in locis, quæ iam antè Evangelium acceperant, usque ad Synodum. Dum hoc modo junctis viribus rebelles invadunt, & iam ad obfidendas Lutetias Parisiorum propius accedunt, ecce à monacho quodam Jacobino Rex confoditur, cum paulò ante obitum Henricum Navarraũ fororium suum, regni hæredem ac successorem legitimum designasset. *Quod in nummo superiore, totum allegoricè accipiendum est.* Etsi enim salutem publicam unicè curæ sibi cordique esse Henricus ostenderet: etsi non verbis saltem, sed re factoque declararet suum, in religionem catholicam, animum constantem & integrum: etsi Ligæ sanctæ caput se profiteretur, Guisium legatum suum faceret: etsi Hugonotos ab omnibus officiis publicis removeret, comneatum jis salvum denegaret: etsi (quod durissimum erat) omnes ministros Evangelicos, intra mensis unius spatium regno exire liberet: non tamen solum hunc lucem præsentem agnovissent duo Vespertilioes, quò Regi vel duos facere Guisij, ut multi autumant: vel confederati omnes, Regis imperium excutientes. *Henrici Navarraei Numisma (plura sequentibus annis monstrabuntur) quò rectius explicem, quam aureolo illo Maximiliani Primi Imp. disticho?*

Ich bin ein Mann / wie ein anderer Mann /
Dñu das mir Gott die Ehr ghan.

Autor ex Chron. Gallico.

NVMMI TRIVMPHALES
 CAROLI EMANUELIS DUCIS
 Sabaudia, Marchionatu Saluzensi suam in pote-
 testatem redacto: cusi Anno
 Christi 1588.

Um causas iustas habere se putaret Carolus Emanuel Dux Sabaudia, ob quas Marchionatum Saluzensem à Rege Gallia repeteret, non opportunitati indormiendum esse existimavit, quæ sibi, per res Gallia tum temporis admodum turbatas, & Guisij magis, quam Rege imperante, offerretur. Cum exercitu itaque in Marchionatum prædictum movet: capit Carmagniolam Gallia armamentariū Tramontanum: Ravelâ, cum alijs locis, vi partim, partim corruptis præfidiariis, potitur. De iure dominij disceptatum diu inter utrumque magnatem fuit: quæsitum Pontificis arbitrium: qui suspensâ sententiâ, cum Regis, tum Ducis offensionem studet effugere. Bello tandem repetitur hic Marchionatus ab Henrico IV. ut è seculo insequenti patebit. *Video in nummo OPPORTUNE jaculantem Centaurum, quæ Sagittarij inter astra signum refert. Apodofin Lector Benevolus ex Historiâ ipsâ petat. Chron. Gallicum.*

Author.

NUMMUS ICONICUS

CVM TRIUMPHALI CAROLI DV-

cis Lotharingæ: quorum hic cufus fuit diffipatis

Navarræ copiis auxiliariis. Anno

Christi 1589.

MENRICUS Navarræus, legitimus Regni Gallie Heres nuncupatus, mirum, quam fœdum, quamque iniquum tempestatibus regnum suscepit: quâ vi, quibus machinis, domesticis pariter & externis, fuerit exagitatus. Ille vicissim gubernatoris vicem induens, scisso velo ruptisque antennis navigantis, animo non frangitur: distribuit per Provincias quem secum habebat militem: Maynio viribus longè impar, nullatenus cedit: conquirat interim

solicite auxilia: sed magnâ eorum parte frustratur. Quas enim equitum perditumque copias conferibi in Germania per Sanscium curaverat, Dux Lotharingæ Carolus inter Benfeldam & Marckolsheimium assequitur: securosque periculorum, nec hostile quicquam metuentes cedit, profigat, dissipat: paucis exceptis, qui iuxta Basileam iter suum instituerant. Mitior longè iam in milites Dux ipse cum suis fuit, tribus eorum vexillis in fidem suam recepris, quàm ad Rhenum & Ellam habitantes rustici: qui miserè in pedites dispersos ac palantes saevierunt: hos quidem trucidando: illos aquis submergendo. Dux, ut victoriam persequeretur, in Burgundiam cum exercitu movit. In nummo, qui paulò ante hoc tempus cufus fuerat, quid manus exerta designat: quid gladius vaginâ vacuus: quid circumducta epigrapha?

NUMMVS TRIUMPHALIS
 CUSUS BREDANA ARCE ATQUE URBE
 à Mauricio, stratagemate captis: Anno
 Christi 1590.

Maurus Mauritijs, cum de recuperandâ urbe Bredâ, ad avitum patrimonium suum spectante, sollicitiùs cogitaret, stratagemate id potius, quàm apertâ oppugnatione tentandum esse, statuit. Profectus sub finem Februarij, cum Comite Holachio, & exercitu Sevenbergam, Montes Gertrudis obsidere se velle simulat: & iam hic rumor vicina loca pervaserat, fore, ut urbs ea obsidione cingatur. Gubernator urbis Bredanæ eò profectus, omnia ad defensionem præ-

parat: id quod peropportunè accidit Nassovio, qui absente Gubernatore consilium suum maturandum esse duxit. Erat nauta quidam, qui cespites (quibus nutriendis ignibus utuntur) ex more in arcem Bredanam advehere solebat, cum quo ita egit Nassovius, ut navis ipsius recto depresso tegetur, ad milites 70. recipiendos: eidem deinde cespites arefacti, in formam laterum, ordine & altè imponerentur: militum præfectus esset Carolus Heraugirius, vir nobilis & bello acer. Nauta, vento contrario repulsus, bi-duo tardius Bredam veniebat, quam sperabatur: tertio demum die sub vesperam in arcem navem subvehens. Hyems quia aspera erat, cespitibusque in arce egerent, statim navem exonerare caperunt præsidarij, usque dum nox immineret, cespitibus residuis in navi relictis. Quin & nauta se exitinere defessum dicens, iubebat ut tantum sumerent cespitem, quantum eâ nocte in excubiis, suisque stationibus egerent: reliquum postridiè exportarent. Consilium namque nautæ erat, hoc modo baiulos remove-
 ne exoneratâ penitus navi fraus detegèretur. Militibus, qui sub cespitibus latitantes, ubi gentium essent, ignorabant, præfectus consilium stratagematis exponit, & ut se viros præberent exhortatur: Esse namque eos in loco ubi ante auroram in signem pararent victoriam, prædamque opulentissimam reportarent. Profundâ nocte, cum præsidarij omnes exceptis solitis excubiis, alturn stertent, milites navi egressi, facili negotio, paucisque consideratis, omnes vigillum stationes occupant, toto paulo post castro in potestatem suam redacto. Cum insuper Nassovio & Holachio signum, de quo

inter ipsos convenerat, daretur, extemplò subsidia venêre. Holachius primo summa celeritate advolat, cum Nassovius sequitur, & per posticum in arcem intromittitur. Eruptione deinde in urbem factâ, Itali qui in eâ erant, improvisâ arcis occupatione territi, non expectatâ pugnâ, turpiterque urberelictâ aufugiunt: cives certis conditionibus Nassovio se dedunt, quibus multa pecuniaria, ad solutionem militum, imperatâ est. *In nummi prefixi anticâ milites exhibentur è navisûâ, quodam quasi Equo Trojano, in continentem proficientes: posticâ facinoris elogium continentur. Merc. Gallicobelg. Author.*

✠

NUMMVS TRIVMPHALIS
HENRICI III. GALLIARUM RE-

gis, cufus post victoriam propè pagum Ivry partam:
cum effigie Caroli Ducis Maynij:

Anno Christi 1590.

HENRICO Galliarum & Navarra Regi satis feliciter belli alea, sub anni huius initium, ceciderat. Ducto namque ex hybernis milite in Normanniam pervenit, occupatisque Provincia illius plerisque oppidis non nisi Rothomagum pertinacius resistens habuit: vice versâ Dux Maynius, cum & suo, & foederis nomine Farnesium obtestari non cessaret, promissa ante hac subsidia maturaret: paratas proelio copias sub imperio Philippi Comitis Egmondani, eò procedere iussit. His cum suas Maynius iunxisset, ad Navarra castra, quæ tunc circa Druidum Normannia urbem habebat, magnis itineribus contendit. Quod dum cognovissent Regij fortunam pugnae experiri statuunt, priusquàm omnes confœderatorum vires coirent. Navarrae us signa canere, clamore rolli, ac pedites primum, deinde equites, quanto maximo possent impetu, in hostem irrumperere iubet. Fit atrox pugna, cadunt utrinque multi, laxataeque machinae, multum terroris tumultusque in Maynij castra inferunt, mediamque aciem dividunt. Equitatus Domini de Sautes, Comitis Egmondani, & album Maynij vexillum, fortiter pugnarunt, sed tandem cum Egmondano, qui Regis personam aggressus fuerat, casu sunt fugatique. Peditatus quoque trucidatus, captus, & in fugam actus. Desiderati sunt è confœderatis Egmondanus, Chastinezaijus, Dar-

conaquius, Caveronius Bonderfautius : captus Boisdalphinius May-
 nius, hâc acceptâ clade, Lutetiam fugiens ad renovandum bellum vi-
 res reparabat. Rex vero memorabili hâc potitus victoriâ Melodunum etiâ
 occupat: Druitium, quod Gubernatorem regium eiecerat, expugnat. In
 nummo cælitus palmæ demittuntur, victoriæ Symbolum, cum lemmate: Omnis vi-
 ctoria à Domino. Sic namq; & tu Machabæe fortissime extendis manus in cælum, pro-
 digia facientem Dominum invocans, & pro ut ipsi placet, dantem dignis victoriam.
 Non tu itidem Ajax Oilei: qui à patre admonitus, ut cum auxilio Deorum hostes vince-
 res, ignavos, respondiſti, ope divinâ indigere: te verò etiam absq; eâ victoriam

& gloriam reportaturum. Laurent. Beyer-
 linck. Author.

NVMMS MEMORIÆ DICATVS
 STATUUM CONFOEDERATO-
 rum Provinciarum Belgij: cufus in testimonium
 benevoli, erga Imperium, animi:
 Anno Christi 1590.

Um aliquot annis tam Regis, quam ordinum milites, continuis excursionibus suis Principum vicinorum Provincias essent depopulati, circulus Westphaliae, & inferiorum Provinciarum, multum apud Imperij Principes de hac injuriâ conquestus fuit. Quare initio Junij conventus habitus est Coloniae: sed nihil conclusum, nisi Imperij principes, maximè vero Electorem Moguntinensem rogandum: ut conventum in aliqua Civitatum Imper-

rialium indicere velit. Morâ, dum id fieret, non exiguâ intercurrente Moguntinus, Palatinus, Juliacensis, & Westphali cum cæteris inferioris Rheni Principibus, legatos suos Bruxellas primò ad Parmensem, deinde ad Ordines Belgicos miserunt: qui in Hollandiam venientes, & ad colloquium admissi, quod in mandatis haberent, exposuerunt. Principes namque suos pro veteri amicitia petere, ut utraque pars, tam Rex, quam ordines reddant oppida, arces, & propugnacula, quæ in Rheni utraque ripâ, & in solo Imperii Romani subdito, vel occupant hætenus, vel ipsi extruxerant. Imperium enim quotidianis præsidiorum excursionibus damnâ cladesque intolerandas accipere. Ad hæc Ordines responderunt (de Parmensis quippe responsò non satis constat) quod licet durante hoc bello digna indignaque perpessi sint, sibi tamen pristina illa indoles, & innata bonitas remanserit, ut nihil sibi gratius atque antiquius sit, quam cum vicinis Principibus amicitiam colere. Hinc valdè molestum esse ordinibus, se male audire & insimulari, quasi sint ij, qui pacem tranquillitatemque pristinam turbant: cum nõ nisi extrema necessitate compulsi arma, sumpserint. Se insuper neque occasiones ullas dedisse, neque mandasse, neque permisisse, ut vicinorum Principum regiones à suis infestarentur: contrarium enim & mandata publica, & de prævaricatoribus sumpta testari supplicia. Hostes autem in suos Hispanos diversis locis Imperio subditis ad Rhenum oppida & munitiones occupasse, & adhuc occupare: non ut se defendant.

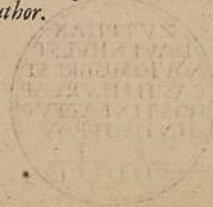
sed ut pomeria sua proferant. Tandem concludentes addebant, se paratos esse ad loca omnia, quæ in Imperiali solo occuparent, & hostibus suis extorquere adhuc possent, legitimo suo Domino restituenda, ut antiquum cum vicinis suis Germanis foedus, pristinaque amicitia confirmari atque augeri queat. Caterum, quod ad sui purgationem assumpserant Belgæ, *Justum esse bellum, quibus necessarium: & pia arma, quibus nulla nisi in armis spes relinquitur: id innummo quoque paulò ante eam legationem percusso, extare voluerunt. Vi enim liberæ religionis est symbolum: pileus libertatis, manus sex provinciarum Geldric, Hollandie, Zelandie, Frisic, Transfulanæ & Ultraicænsis: sic sagittæ & complicatæ consensus concordiamq; denotant. Quid verò pulchrius, quam religione nitri: libertatem tueri: societas in periculo manus iungere: nec tamen viribus suis, sed præpotentis Dei auxilio confidere?*

Mercur. Gallicobelg. Author.

Vulgus amabili pacis nomine posse decipi, ut exoptet id, cuius pernitiosum exitum ignorat. Compertum jam satis esse præcedentibus de pace colloquiis, nunquam Hispanos synceram pacem obtavisse: sed omnes eiusmodi negotiationes dolo & insidiis plenas fuisse. Literas quoque Regis Hispaniarum ad Legatum suum Guillelmum de S. Clemente, in aulâ Cæsaris nunc degentem, missas, & interceptas manifestè satis demonstrare, illam non veram, sed fictam: non perpetuam sed citò violandam pacem aucupari. His potissimum argumentis freti, Ordines pacis oblationem repudiantes nummum percusserunt, qui non inelegans. *Sedet in sepi viminea Virgo Batava: secura: periculi expers: armis nudata: suaviter somnum capiens. Hic PAX PATET INSIDIIS: fracto repagulo confertim hostes insiliunt: incautam opprimunt. Rursus in sepi residet viminea Virgo Batava, quantum homo potest excubans: circumspecta: sobria: gladio instructa: vigilibus septa: presidariis cincta. Hic TUTA SALUS BELLO EST: clauso repagulo vel nulla apparent, vel fracta hostium machinationes: paucisq. vigilantibus reliqui sorbent dormientes (cum Plauto ut loquar) & magnum naso clamant. Optimus interim Cæsar non destitit, autoritate quoque aliorum Principum negotium pacis urgere: quam ob causam Dominum Reitium, cui Legationem hanc dederat, tam diu in aulâ detinuit, usque dum naturæ debitum persolveret. Belgæ vicissim rerum suarum satagentes hosti indies se magis magisque reddunt formidabiles: dum Daventriam, Zutphaniam, Hulstium, Noviomagum recipiunt: castella plura alia forti manu capiunt. Merc.*

Gallic. Author.

NUMMVS VOTIVVS
 GREGORII XIII PONT. CUSUS FRANCI-
 sco Sfrondatio contra Regem Gallia cum copijs
 misso: Anno Christi

1591.

UM nova Henrico IV. Gallia & Navarra Regi au-
 xilia ex Anglia pariter atque Gallia submitterentur:
 non vice versa deserendum Maynium ceterosque
 Sancta Ligæ asseclas censuit Gregorius XIII: Vr-
 bano VII paulo ante nominatus successor. Primo
 itaque Itatorum Helvetiorumque millia sex: cata-
 phractosequites mille quingentos in Galliam mit-
 tit: summum ijs Ducem præficiens Comitem Fran-
 ciscum Sfrondatium, suum ex fratre nepotem: ad-

ditis ei consiliarijs Marchione Cornia, Virginio Ursino & Octavio Casto.
 Deinde vero Marcellum Landrianum ablegat bullis novis literisque moni-
 torialibus instructum, quibus Principes & alios hortatur, ne Henrico Bor-
 bonio hæretico, & coronæ regni gestandæ inhabili atq; incapaci deinceps
 adhæreant, vel quoquo modo favcant. *Cernis ut in nummo Pontifex nepoti suo*

vexillum Ecclesie tradit: deq; re bene gerenda admonitum cum benedi-

ctione prolixâ à se dimittit. Au-
thor.

NUMMVS CASTRENSIS
ALEXANDRI FARNESII PARMAE DUCIS:
Hispaniarum Regis in Belgio-Gubernatoris : cufus
(uti videtur) caprâ Gaudebeckâ in Gallia:
Anno Christi 1592.

Ummum hunc ab inclyto Duce Parmensi cufum
fuiſſe conijcio (ſi erro, errori veniam dari peto) cum
alte: à vice è Belgio in Galliam acceſſitus, Gaud-
beckam obſedit ac capir. Submittebat namque ali-
quoties Rhotomagenſibus militem & comineatû,
ſed non eâ quantitate, ut urbi tam populofâ ſuffi-
ceret. Non enim terreſtri itinere, ſed navigijs com-
meatus in urbem inferendus erat: id vero quo mi-
nus commodè fieri poſſet, Gaudebecka, portum
gratiâ & Rothomagum interiaccens, quod à Navarrai milite occupabatur,
impediebat. Neceſſum igitur erat, ut Parmenſis hoc oppidum expugnare.
Obſellum, diſpoſitisque machinis contentione maximâ oppugnatum, in
ius potestatemque confederatorum venit. Navarraus Argevillaø movit,
ut obſeſſis ſubveniret: ſi dẽcum in itinere eſſet, Gaudebeckam hoſti iam de-
ditam ex ſuis cognovit. *Caballo inſidens Dux laudatiſſimus ad pugnam, ut vides,
paratus eſt. memor vero imbecillitatis humane Deum in auxilium contra hoſtes ſuos
vocat. Pie omnino ſapienterque. cui enim Rex ille Regum, & Dominus
exercituum militat, ei, ſicuti olim pro Theodoſio, totus etiam*

Militat. ether:

Et conjurati veniunt ad claſſicâ veni.

Hiſtoria Gallico-belgica. Author.

NUMMUS MISSILIS
IN FESTIVITATE NUPTIALI SIGISMUN-
di tertij, Poloniæ Regis; & Annæ Austriacæ,
sparsus. Anno Christi

1592.

Poloniæ Rex Sigismundus nuptias Annæ, filia Caroli Archiducis Austriæ, Rudolphi Cæsaris patris, hoc tempore ambibat. Erant nonnulli inter ordines Poloniæ, qui, nescio quam ob causam, domui Austriacæ infensiores matrimonium hoc non dissuasurunt modò: sed Regi, ut ab eo abstineret, imperare velle videbantur. Sperabant vicissim plarique matrimonio hoc effectum iri, ut antiqua illa necessitudo & amicitia, quæ inter domum Austriacam & Regnum Poloniæ semper fuerat, iam verò duabus ultimis electionibus inter utrosque Maximilianos Imp. patrem, & Maximilianum filium non nihil erat labefactata, refarciretur. Horum itaque sententiis Rex confirmatus celebrem, in Boëmiam, legationem adornat, voti sui atq; affectus explicandi gratiâ, cuius principes erant Cardinalis Radziuilius, Episcopus Vladomiriensis, & complures alij, magnæ autoritatis nominisque viri. Hi quâ fide & prudentiâ munus suum obierint: ut per Archiduces Mathiam & Ernestum Regi sit soror desponsata: quo comitatu in Poloniam deducta: quâ comitate à Rege excepta: quo sumptu, quâ pompâ, quibus epulis spectaculisque festivitas nuptiarum consummata fuerit, recensere pluribus supersedeo, ne actum, quod aiunt, agere videar. Ad nummum, qui eadem celebritate nuptiarum in plebem sparsus, me convertito. *AEgyptio Scyriham non invidere pro verbo dicitur: quod non nisi ea, quæ proxima, viti huius afflat, contrahatq; malignitas: est malevolus (Salomonis effato) vicinorum oculus: nec peregrinû, sed vicinum pecus (iuxta Nasonê) grandius uber habet. Ne vero longè dispar atq; diversa amoris est conditio: ut qui non proximorum saltem, sed & longius à se invicem remotorum animos coniungit atq; conglutinat: pronubâ ac illice, potissimum, virtute: cuius vis ea, ut sui causâ absentes etiam, quos nunquam vidimus, aut visuri sumus, diligamus? Hinc non secus atq; palmæ duæ lato à se invicem seiuncta flumine, ramos nihilominus suos connectunt ac copulant: sic decus illud feminarum Archiducissæ, pretiosæ familiæ, corporis, cum primis vero animi sui dotibus corripit, & ad se trahit COR Sigismundi, nullâ impediente locorum distantia ac intercapedine. Aquilæ porro Imperij, Regis Poloniæ dum insignia domus Austriacæ utrinq; apprehendunt, sociatos matrimonio eos denotant: quorum animos paulò prius nò tam causæ quædam privatæ, quam Ordinum insuffragando dissensus atq; divortium discerperat.*
Author ex contin. Sleid.

NVMMI ICONICI
 REFERENTES IMAGINES ET
 Emblemata Principum : quorum in subjctâ belli
 Alsatici Historia fit mentio: cui Anno
 Christi 1592. & circiter.

Iohannes Georgius Marchio Brandenburgensis, Joachimi Friderici Administratoris Primatus & Archiepiscopi Magdenburgensis filius, Avo Johanni Georgio Electori ὁμόνομος, cum adolescens Argentinae studiorum gratiâ versaretur, à Canonicis Argentinensibus, qui ob reformatam religionis studium, in primis verò (ut dictum superius) ob navaram Gebhardo Truchsesio Archiepiscopo Colonienſi in suo bello, operam, per Episcopum Vercellenſem nuncium Pontificium prius excommunicati, & ob id à cæteris Pontificiis exclusi, primi Curiam fratrum sive ædes Capituli in urbe occuparant, 20. Maij Administrator Episcopatus Argentinensis electus est, Joanne Episcopo, Comite Manderscheidio, paulò prius apoplexiâ extincto. Hi per Joachimum Carolum Ducem Brunsvicensem Præpositum, die ad Electionem novi Episcopi prius constitutâ, Pontificios Argentinam, utpote locum ordinarium, & antiquitus ad id destinatum vocavere quidem: at Decanus & Canonicorum Pontificiorum pars major Tabernis Alsaticis (vulgò Zabren) convenèrunt: tutum non esse arbitantes electionem Argentinæ fieri: Imperatorem vero de morte sui Episcopi certiore factum rogârunt, sibi ut curam hujus Diæceseos commendatam haberet. Caesar rescribit se brevi legatos missurum, qui illam administrarent, donec novus Episcopus eligatur, utque omnia oppidula, arces & loca munitiora Diæceseos diligenter custodiant, nec cuiquam absque suo consensu eadem patefaciant, imperat. Brandenburgensis contra, electione acceptatâ, post bannum ad omnia loca Episcopatus subjecta scribit, obedientiam in oculis sibi usque Episcopo debi-

po debitam mandans: dein tertio Junij à Senatu Argentinensi quatuor peditem signa (quæ suæ urbis custodia causa conscripserant) impetrat, eademque, inclinante jam die, adjunctis 60. equitibus & 17. tormentis bellicis Vrbe educit, iisque arcem Episcopalem in monte Cœcordiæ (vulgò Kochersberg) sitam oppugnat, quâ occupatâ ad Dachsteinium castrum munitissimum copias promouet, idque non majori negotio capit. Canonici Pontificij his perceptis, ne quid Diœcesis detrimenti caperet, sibi vigilandum esse arbitrati, novæ electioni 9. Junij diem constituerunt, non obstante, quod Cæsar, se patrum suum Ferdinandum Tirolis comitem, ipsis Administratorem missurum scripserat. Initis igitur suffragiis unanimi consensu Illustrissimum Principem Carolum Lotharingiæ Ducem: Sac. Rom. Ecclesiæ Cardinalem, Episcopum Metensem eligunt; ejus electionis rationes Fran-

ciscus Baro in Kriechingen, Decanus, nomine capituli, longo programma te, Coloniae & alibi impresso, reddidit. Lotharingicus autem Cardinalis dignitatem oblatam acceptans, castra & oppida ad Diœcesin suam pertinentia à Brandenburgicis expugnata reposcit: cum autem videret, Brandenburgicum cum suis in proposito perseverare, nec ab armis recedere velle, aliquot etiam cum equitum, tum peditem cohortes cogit: Tabernas, Molshemium, Benfeldium firmis praesidiis munit, crebrisque excursionibus Argentinensium ditonem hostiliter invadit, omnia depopulatur, & ad moenia usque Urbis excurrit: die verò 27. Junij exercitum Kocherspergam ducit, eamque triduo sine intermissione oppugnat. Arce vi expugnata praesidiarij (uno, qui centurionem strangulaverat, excepto) sclopotorum ictibus trucidantur: Arx flammis subiecta ita devastatur, ut nihil nunc, praeter rudera quaedam, ibi conspiciatur. Captâ Kocherspergâ arce, Dachsteinium versus exercitum Lotharingi moverunt, majoribus quoque tormentis moenia verberarunt. Illius custodia Bubenhero Centurioni nobili erat demandata: qui metu plenus 4. Julij castrum rebus necessariis instructissimum ac firmissimum hosti dedit. Quam obrem, in urbem reversus, una cum Vicario suo custodia aliquandiu mandatus, tandem dimissus fuit. Lotharingi interim Waslenhemium, Argentoratensium Vicum amœnissimum, cum Castello de ditone capiunt, ipsam arcem subditorum bonis repletam spoliant, ac aditiorum tertiam partem, vallem sive montis transitum respicientem, amplioris prospectus causâ incendunt, sedemque suis excursionibus ac depredationibus ibidem figunt. Post aliquot velitationes hinc inde commissas, tertio Calendarum Augusti, tria millia Helvetio-

ram, in Tigurinorum ac Berneſium agro collecta, Argentinam advenere, qui confœderatorum auxiliarij, 3. Auguſti cum reliquo equitatu & peditatu urbe educi, Molshemium obſederunt. At 15. Auguſti commeatus pro toto exercitu, nec non ſtipendia pro tribus peditum ſignis, cum Imperio centurionis Hanſen von Nürenberg in caſtramittenda erant. Vademon-tius Comes, & ipſe Dux Lotharingæ, qui ſe cum ſuis copijs Cardinali fra-tri junxerat, hæc reſciſcens, magnâ celeritate hoſti obviam proficiſcitur,

eumque non procul à pago Dippichen conſpiciens, mox ſigno dato in eius equitatum fertur, trucidatis nonnullis ordines peditum turbat, pedites fugam arripientes partim caſi ſunt, partim templum & cæmeterium pagi occupantes, cum viribus hoſti impares eſſent, tandem ejuſſe commiſerunt arbitrio. Captus eſt in eo conſictu Iohannes Zeyſolphus, militum ſtipendijs Præfectus cum omni commeatu, ac prædâ non contemnendâ. Currus & alia impedimenta, quæ ſecum abducere non potuerunt, ſubiecto igne concremarunt; Capitaneum vero ſupra nominatum ob profectam ætatem cum ſignifero ſuo, in urbem remiſerunt. Dum hæc in Dippichen gerebantur, præſidiarij Molsheimenſes eruptione factâ tribus penè horis cum hoſte velitarunt, eumque diſtinuerunt, ne periclitantibus ſocijs opem ferre poſſet. Hoc triſti nuncio in caſtra allato, cum commeatus magna eſſet penuria, obſidionem ſolverunt Brandenburgici, & cum omni apparatu bellico Argentoratum ſunt reverſi. Equites & Helvetij in urbem quidem recepti fuere, at alia octo Germanorum ſigna in ſuas ſtationes priores reducta ſunt. Interea cum Germani, qui ſub Chriſtiano Anhaltino Principe in Galliam ante annum profecti erant, peractâ expeditione ſua manipulatim ad ſuos dilaberentur. Brandenburgicus & ſocij belligerantes trecentos ex equitibus ſacramento ſibi, ſub Imperio Kœreritij, obligarunt: coegerunt & Gallos equites, quibus ad excuſiones uterentur. Quin & Principem Anhaltinum per literas & inſeruntios ſolicitarunt, ut ipſe belli curam ſuſcipiat: qui Argentoratum cum 200 equitibus veniens, Præfectus rotius exercitus declaratus, quotidie plures undique milites contrahebat.

Vigesimo quinto Augusti Anhaltinus Princeps, lectis ex toto exercitu peditibus & equitibus aliquot centenis, Lotharingos ad pugnam provocavit, qui viso hoste & ipsi ad arma prosiliunt. Ventum est ad manus, pugnam acriter, donec tandem Lotharingi fugam ducentis circiter ex suis desideratis arrepererent. Idem, postquam novum diribitorium hostium turbasset, collectis omnibus copiis Molshemum obsedit; obsessi magnâ sese contentione defenderunt. Perierunt in huius oppugnatione Ioann Vlicus Baro in Hohen Saxon, militari scientia ac fortitudine per celebris, unius legionis chiliarcha: Daniel Dinais Argentiniensis legionis Lantiniarum, & Christophorus Wolffius legionis Hohenfaxianæ vicarij, alijque non infima notæ milites. Obsessi cum sibi pulverem tormentarium, aliaque ad diuturniorem obsidionem ferendam defuturum cernerent, certis conditionibus oppidum 15. Novemb. dedere. Per eodem dies Ernestus Fridericus Marchio Badensis, cum mille equitibus & bis mille peditibus optimè instructis, Argentoratum venit, cumque honorificè exceptus esset, Anhaltino se junxit.

Inter alias hostiles velitationes & excursiones cum Anhaltinus Princeps 2. Decemb. Molshemum profecturus Dachsteinum hostile oppidum obviam haberet, ducentorum equitum comitatum secum ducens, fortè fortuna in Lotharingos equites & pedites sic incidit, ut neutra pars alteri cedere proferit. Pedites Anhaltini iam longiusculè præcesserant; inter equites agnitus Anhaltinus à quodam Lotharingo ictu, sed irritò petitus fuit, Princeps non seghis, impetu in eum facto, ad plures abire iussit. Feruntur

bantur omnes in Anhaltinum, qui certè non parum periclitabatur, donec Molsheimenses mali aliquid suspicati citatis equis accurrerent, & Lotharingos in fugam conijcerent. Desiderati sunt ex Anhaltinis David Comes Mansfeldius, lethaliter vulneratus Argentinae obiit, ut & nonnulli alij.

Monetâ, quâ stipendia militibus, hoc durante bello, solvebantur, tribus insignibus, Administratoris, Capituli, & urbis notatâ utebantur socij bellatores, cuius valor eo tempore viginti dimidia autem decem baciorum erat. Decimo nono Decemb. Argentoratum venerunt Legati Cæsarei: Gallus Adamus Poppelius, Christophorus à Stadion, & Doctor Michael Textorius amplissimæ dignationis & eximie virtutis ac prudentiæ viri, cum Heroldo & aliquot equitibus: ut pacem inter Brandenburgensem & Lotharingum conciliarent, denunciatoque Magistratui Cæsaris mandato, ut arma deponeret, ad Lotharingum profecti sunt. Defatigatis tandem utrinque animis & intercedentibus legatis Cæsareis aliqua spes pacis caput suboriri. Brandenburgensis enim & Capitulares cum Magistratu urbis, quamvis ob numerosum exercitum hostibus se iamnum superiores facile futuros arbitrantur, mandatis tamen Cæsareis separaturos, & ab armis recessuros promittunt. Neque Lotharingi vicissim à pacis tractatione animus abhorrebat: unde cum ultrò citròque legatorum sermones commearent, communi tandem consensu inter partes his conditionibus convenit: utrinque armis discederent: militem exauthorarent, dimitterent: pacem & amicitiam colerent: primariam litis causam arbitrio sex prædictorum Principum decidendam relinquerent. Interea Dux Carolus Cardinalis Metensis in Alsatia Tabernas retineret: Benfeldiam, Satrapias Berâsteinium, Kocherspergam, Schirmeckium, superiores Mundaras Ruffach, & circumiacentia loca ad Episcopatum pertinentia sed & Molsheimum illi ab Argentinensibus redderetur. Vicissim Marchioni Brandenburgensi cederet Satrapia Dachsteinium cum arce, pagis & subditis, Aedes capituli & sedes Episcopalis cum granario in urbe Argentinâ: proventus in oberchenheim: Marlenheim cum suis appertinentiis: Satrapia quoque Wantzenovia, Reichsterten, Weihersheim ad turrin, Marekelsheim, Oberkirch ultra Rhenum: Ertenheim & Gravenhusen. Civitati vero Argentinensi restitueretur Waslenheim, & tormenta bellica ibidem inventa. His conditionibus utraque pars subscripsit, & pax per tres Tubicines, magno cum subditorum gaudio, promulgata fuit. Atque hæc eorum, quæ bello Alsatico gesta, summa quasi capitum sunt fastigia: Emblemata, quæ in nummis tribus conspiciuntur, paucis attingamus. *Arcus cum sagittis* ut belli amoris, poenitentiae, velocitatis

velocitatis, cordis atque consilij: sic *mutui quoque auxilij* hieroglypton est. Huius forte Franciscus extare monumentum voluit, strenue Fratri, in bello Alsatico, navatam operam. Quid si & illud Mysta innuit, quod *prudentis armorum tractatio non nisi labori unita ac tolerantie, (cujus palma symbolum) coronis triumphalibus victricem condecoret?* In nummo altero princeps inclytus Anhaltinus prae se ferre videtur: quod *sato quodam de bello in bellum abducatur, quasiq; renuens, precipitetur. Quod si verò gladius non dimicationem bellicam duntaxat: sed quamvis aliam denotat, quae labore, curâ, anxietate, periculo haud caret, quam verè EX HOC IN HOC trahitur Principum illud decus ac columen: dum boni publici causâ, perpetuis sese curis macerat: laboribus frangit: molestijs exponit: periculis obijcit?* De Geryone, quem Marchionis Ernesti nummus refert, pulchre Alciatus:

Tergeminos inter fuerat concordia fratres,
Tanta simul pietas murua, & unus amor:
Invicti humanis ut viribus ampla tenerent
Regna, uno dicti nomine Geryonis.

Id voluit namq; Princeps illustrissimus, juncta, fœdere legitimo potentum arma animosq;, tot tantasq; vires habere: ut vix ferè vinci ac domari queant, etsi prae se ferat debile quid ac imbecillum, nempe ubi singulorum habetur ratio. Quod aperte docuit Scilurus ille Scythæ: cum morti jam vicinus, ex telorum fasciculo colligato, ac rursum soluto, invictam concordiam filijs commendavit. Ergo fœdera & societates cum quovis copulandæ? Negat id nummi epigraphæ *NEC NULLI, NEC OMNIBUS: venustè Pythagoræ illud monitum corroborans: Non cuivis dextram injiciendam esse: & illud alrerum Solonis: Amicum ne CITO pares: quem autem paraveris ne rejice. Ex Historia*

Alsatica Author.

NVMMVS TRIVMPHALIS
 STATVVM VNITARVM BELGII PROVIN-
 CIARVM: CUSVS GERTRVDISBERGÂ à Prin: Nassovio
 expvgnatâ: Anno Christi

1593.

Confederati Belgicarum Provinciarum Ordines cum minus rectè ordineque in castris hostium multa fieri animadverterent, oblatâ opportunitate utendum esse duxerunt. Collecto itaque exercitu, pluribus navigijs, ratibus, pontonibus, majoribus tormentis, aliarumque rerum necessariarum ad maximam obsidionem copiâ, simulant, se Düncker, nam velle obsidere: sed summa usi cele. itate Montes Gertrudis navigant, urbemque 28. Martij terra marique arctissimâ obsidione cingunt. Qui in urbe erant, fortissimè sese defendunt, sperantes, Regios sibi opem laturus. Sed dum illi cunctanter agunt, Mauritius cum suis urbem ab eâ parte, qua continentem spectat, fossis adeo latis firmisque vallis ac propugnaculis cinxit, ut castris eum exueret, rerum difficilimarum una esse videretur. Nec vero com meatus poterat metuere inopiam, cum in conspectu esset Dordracum, cum totâ Hollandiâ, unde brevissimus erat in castra trajectus, quem Regij nequaquam impedire poterant. Oppidanis cum trium iam mensium spatio obsidionem sustinuisent, regia tandem subveniunt auxilia, Duce Mansfeldio Seniore: qui ut Mauritium castris exueret, obsessis subveniret, nullum non movebat lapidem. Velitatione deinde unâ alterâve interiectâ, quæ ferè iustæ pugnæ faciem repræsenteret, res utrinque multò atrocius agi cæpta. Expugnato propugnaculo in agro Stelhoviano, jussu Mauritiij tormenta omnia disploduntur, & sclopis densissimis glandium imbres in subjectas plateas expropugnaculo demittuntur: fragore tanto ac crepitu, ut cælum rumpi, terra dehiscere videretur: obsessi, ad colloquium admitti cupientes, terque tympanum pulsantes, audiri non potuerint: donec tandem discito non nihil fumo, pileis, hastis suis impositis, signum deditionis ostenderent. Mauritius confestim tres obsides sibi in castra mitti iubet, ipse vicissim duos in urbem

in urbem remittit. Horæ vix integræ spatio de conditionibus actum: gladijs tantum accincti urbe exirent præfidiarij, impedimenta que omnia sua secum auferrent. Caterum cum Heros inclytus omnes egregios esse milites videret, reputarerque secum, quam Regi suo fidem præstitissent, iussit omnia ijs arma restitui, atque sic eos dimitti. Cum autem extra urbem primum transirent propugnaculum, Mauritius sedecim eis signa militaria ademit: dicens, se illis arma, non signa donasse: tribus in super in conspectu reliquorum suspensis, qui Parmensi urbem venderant, *Author ex historia Gallico*

Belgica.

NVMMVS ICONICVS
 EXHIBENS PALOTTAM, CHRISTIA-
 nis à Sinane Bassa ereptam: Anno Chri-
 sti 1593.

Ubijs admodum incertisque passibus Martem ambulare: rectè iccirco ab Homero *Ευρυπ* communem appellari, hic, si præteritorum aliquis in Ungariâ annus demonstravit. Victoriâ in signem, & nullo non seculo deprædicandam retulere Thomas Ervedi: Andreas Averspergius: Melchior Redererus: Rupertus Eggenbergius & alij viri Nobiles: ingenti Haran Bassæ exercitu ad Sisecum trucidato partim: partim in Colapin præcipitato: Vice versâ Sinanes Bassa Verires, ducto ex Thracia milite, sub finem septemb. Ungariam ferro & igne depopulatur: Vesprinum cui Ferdinandus de Samaria & Georgius Andreas de Hoffkirchen præerant, arctissimè obsessum die 6. Octob. expugnat: inde Palottam movet, eamque arcem tanto furore concutit, totque oppugnationibus præsidarios fatigat, ut cum nulla spes esset eam defendendi, Petrus Ornandi Ungarus, qui loco præerat, cogeretur cum hoste pacisci, arcemque tradere. Cumque vitam & fortunas iam ab hoste impetrassent, certisque conditionibus, sacramento confirmatis, hostes admissi essent, Barbarus nihilominus capto præfecto, cum duobus alijs, reliquos omnes crudeliter trucidat.

Rursus Christophorus à Teuffenbach Baro Meyrhofia: adductis secum
 circiter viginti mille militibus, in vicinam Turcarum regionem impressio-
 nem facit: Zabatziam, interfectis præfidiarijs omnibus, expugnat: Vil-
 leckum arcem & loci naturâ, & opere humano insigniter munitam, incolis
 & præfidiarijs Turcicis dimissis, occupat: arces Deuinum, Seczienum, Hol-
 lockum, Dregellam, aliasque, diversis annorum superiorum intervallis
 Turcarum Imperio subiectas, recuperat: multa christianorum millia,
 Deo benè aspirante, liberat: prædâ insigni atque opimâ
 onustus ad suos redit. *Ex Historia Vng.*

Author.

NVMMI HONORARII:
 CUSI IN COMITIIS A RUDOLPHO
 Secundo Imp. celebratis Ratisbonæ: Anno
 Christi 1594.

DUm in Ungaria Strigonium a Christianis obfide-
 detur, Comitia secundum Ratisbonæ celebrat Ru-
 dolphus Secundus Imp. in quibus congregatis
 Electoribus, Principibus, & reliquis Imperij ordi-
 nibus non sine mœrore animi exponit: quod licet
 cum Turcarum Imperatore Anno 1591. octo an-
 norum pepigerit inducias: ipse tamen contra da-
 tam fidem non Hungarorum duntaxat, sed vicinas
 quoque ditiones hostiliter depopuletur: arces ac
 castella munitissima capiat: Oratorem etiam suum in vincula conjecerit:
 qui Belgradum abductus summis in miserijs, fœtidiq; carceris ærumnis, vi-
 tam finierit: petens, in decernendis justis auxilijs, non tam sui, quam totius
 orbis christiani rationem haberi. His cum nonnulla de bello Belgico: ma-
 tricula Imperij: dicasterij supremi revisione: lege monetariâ subjecisset, ex-
 cipientes petitionem eius Status Imperij, ad conferenda contra Turcam au-
 xilia paratos sese ostenderunt: vicissim rogantes Cæsarem, ut quod fecerit
 hætenus, facere deinceps pergat, inque id incumbat, quo elegantissima
 Belgarum natio calamitatibus ac miserijs, quas longa continuatio bello-
 rum

tum civilium intulit, quæque ad Imperij exitium redundatura videtur, tandem aliquando liberari possit. Nummus superior in ipsis, ut inscriptio habet, cufus fuit comitijs: alter, ut conijcio, paulo prius, & tum fortè, cum tumultuari Turca, ruptoque foedere christianos invadere cæperat. *Monstrum quippe quod lupi formâ: caudâ serpentinâ: erecto circa humeros colubro, pedibus uncis conspicitur, Sulihanus Amurathes est: contra cuius furorem fraudesq; semetipsum alloquitur atq; exuscitat Imperator versu Virgiliano:*

Tu ne cede malis: sed contra audentior ito.

Audentior, quia Parma te conteget patientiæ ac tolerantia: audentior, quia hostem feriet gladius vindictæ: audentior, quia in nube apprensus Dei gloria, sanctorumq; Angelorum te cinget ac circumdabit presidium. Author.

NUMMUS VOTIVUS
 ERNESTI ARCHIDUCIS AUSTRIAE: CU-
 sus gubernatione Belgicâ susceptâ, Anno
 Christi 1594.

ALEXANDRO Farnesio rebus humanis exempto, Philippus Hispaniarum Rex, Belgicas Provincias Ernesto Archiduci Austriae gubernandas committit: hic, quod in Vngaria tenebat Imperium, Fratri Matthiae resignat. Norimbergam primò, inde Herbipolim cum venisset, paulò post Rhenum traiciens, ubi Ernestum Coloniensem Electorem se expectantem invenit, una cum illo in Belgium profectus est. Bruxellas ingreditur 30. Janua: multos in comitatu suo habens Principes, Comites, Barones, Nobiles, Hispanos, Italos, Germanos, Belgas. Invidiosum erat videre eximiam & singularem pompam, quâ fuerat susceptus: arcus item triumphales, diversis elogiis inscriptos: theatra varia, in quibus novem laudatissimi Caesares, è domo Austriae prognati, representabantur. Triumphus, ludi, epulae, spectacula, ubi deferbuisse, Archidux Ordines Provinciarum ad palatium Regium convocavit, ibique literas & mandata Regis, quibus gubernatio sibi demandatur, praefendas curavit. Mansfeldius (cui post mortem Alexandri Farnesii administratio interim concedita fuerat) lectis literis se officio & magistratu abdicavit, eumque Archiduci tradidit. Proceres deinde Ernestum acceperunt, omnem ei fidem & obedientiam pollicentes. Mittit idem ad Ordines literas, quibus ad pacem amplectendam, & obedientiam Regi Hispaniarum praestandam, eos hortatur. Verum Ordines, rationibus plurimis adductis, pacem respuunt, seque patriae ac libertatis defendendae gratiâ bellum contra Hispanos persecuturos, confirmant. *Symbolum, quo, in Belgium veniens, utebatur Archidux Sereniss: felicioris gubernationis spem amplissimam faciebat incolis. Id erat, DABIT INDOLE DIGNUM. Et dedisset profectò dignum aliquid indole generosâ: dignum prudentiâ: dignum fortitudine: dignum humanitate ac clementiâ, quâ pollebat: nisi Deo placuisset spem hanc bonis, in ipso gubernationis limine, praecidere: nobilèq; pignus illud caelo patrio redonare, quod aliquantulum ter-*
 ris

*ris commodaverat. Sed non minus familiare Principi laudatissimo symbolum
erat, quod palme atq. oleæ ramulis inclusum videmus. Neminem, nisi in suo gloriari
oportere, scribit in epistolis Seneca. Quid vero habet homo suum? quid quod non à
Deo acceperit? Quare*

Soli vera Deo sit GLORIA: vana faceffat

Gloria: sit SOLI GLORIA vera Deo.

Merc. Gallicobelg. Nico. Rensnerus in hoc symbolum.

NVMMI TRIVMPHALES
 HENRICI IV. GALLIARUM ET NA-
 varræ Regis: cusi Provinciis ac civitatibus aliquot,
 ut & Lutetiâ Parisiorum, receptis:
 Anno Christi 1594.

Ostquam Henricus IV. precibus partim ac querimoniis, partim pollicitationibus Gallorum victus, à reformatâ religione ad Pontificiam deflexisset, multorum, hâc mutatione, animos simul immutavit: paratiora exinde, & ad vota sua obsequentiora plæraque habuit. Exigue namque interlabente

labente tempore Rex Gallie à Parliamentis agnitus; proclamatus: solenni-
 que ritu inauguratus fuit. Inde Lugdunum, Gallie Narbonensis urbem
 florentissimam recepit: cui & Aurelia, Bituriges, Melodunum, Laudinum,
 Ambianum, Cameracum, Normandia tota, & regiones alie subinde accep-
 sere. Quin & Lutetiam Parisiorum, hostibus Hispanis, eorumque ducibus
 sese deditibus, liberèque cum impedimentis suis dimissis, absque omni
 seditione & cæde occupavit. Rebus hunc ad modum comparatis Nummi,
 quos exhibemus, divulgati: quorum *Primum* non à Rege ipso, sed in hono-
 rem Regis à subditis percussum arbitrator. Licet enim non humilia & se in-
 feriora cogitaret Henricus, non eousque tamen fastus atque insolentia ty-
 pho abripi se se passus fuerat: ut totius terrarum orbis imperium sibi polli-
 ceretur. Virtutes sanè ei non deerant, moderandis longè latèque populis,
 necessaria: *animus ad magna suscipienda, tolerandæve infractus: quem clava Her-
 culis: sapientia junctæ acundie, quem Mercurij Caduceus denotat. In nummo alie-
 ro cernis, ut è radiis coruscantibus, & micantibus stellis pugio demittatur, tangatq,
 gladios, coronas, lauri palmæq, ramos. In hæc quid arcani hierographia? Sperate
 Henricus fore, ut, sicut divino profusus beneficio, legitimèq, juris vià regnum Gallie sit
 adeptus: sic tutelâ ejusdem ac præsidio id ipsum quiete possideat: videatq, post lon-
 gam dimicationem, dies aliquando pacatiores. AGGREDIAR inquit Rex in Num-
 mo Tertio, Lutetiam urbem: posthabito, quod à confederatis arctè clausa custodiatur:
 sed & INGREDIAR vi patefactâ viâ, si resisterint hostes: placido & amano
 passu, si cives promissa servarint, portam aliquam mihi clancu-
 lum referendo. Posteriùs factum. Ex Histo-
 ria Gallica Author.*

NUMMI TRIUMPHALES & HONORARIJ,
ORDINVM BELGICARVM PROVIN-
ciarum: cusi, Urbe Grœningâ ad pristinos Do-
minos redire iussâ: Anno Chri-
sti 1594.

Mauritius Nassovius, Coverdâ obsidione liberatâ à Maij Grœningam Frisîæ Metropolin, obsidione cingit: cives deditionem negantes machinis quotidie infestat: loca palustria versus Septentrionem pervia reddit: munitiones excitat, quibus civium excursiones impedirentur. Castra denique ipsa à meridie, qua in Drenam itur, extra teli iactum collocat. Interim Wilhelmus Nassovius cum octo signis peditum, ex legionibus Westfrisîæ delectis, munitionem Auricensem expugnavit, prædiariorum cæso numero haud exiguo: quæ res maximam in urbe trepidationem concitavit. Mauritius interea valla, fossasque ad urbem promovere: pluteos vineasque extruere: machinarum bellicarum ingentem numerum disponere: sine intermissione muros, turresque civitatis disturbare, ita ut brevi spatio 18000. majorum globorum in urbem misisse dicatur. Nocte quoque pyrobulos, candentesque pilas in civium ædes ejaculatus est, quibus incendium nonnunquam excitavit, animosque civium magno metu percudit. Hæc autem minimo cum periculo facere potuit, eo quod cives nullum in urbem præfidium admittere vellent: quinque tantum signis peditum in suburbio collocatis: quibus, non nisi vocantibus civibus, in urbem aditus patebat. Quotidianis atramen excursionibus magnâ clade hostium castra affecerunt oppidani, ita ut ordinibus minimè incruenta fuerit huius urbis recuperatio. Cuniculis tandem actis eò deventum, ut multi oppidani pulvere subterraneo incenso graviter læsi, perque aërem disjecti perierint. His urgentibus necessitatibus 22. Julij Urbescertis conditionibus in statuum Belgicorum manus pervenit.

Reparatis Grœningæ ruinis, novoque Senatu electo, regionis illius præfectura Wilhelmo Nassovio ab Ordinibus demandatur. Mauritius verò victoriæ tam illustri gloriâ decoratus, & 19. Augusti Amstelredamum ingressus, ad forum ubi venisset, multis scaphis navigisque à Magistratu magnificentissimè exceptus fuit. Erectum erat medio foro theatrum, ubi multis personis exhibebatur Rex David, manu tenens caput Goliathi, filiaque Sion ludentes variis instrumentis musicis: Davidem autem exercitus Israel sequebatur. *In summitate theatri depicta erant Nassoviorum insignia, subq; illis arbor malis aurantiis onerata cum inscriptione*: TANDEM FIT SVRCVLVS ARBOR. Inventio Emblematis elegans admodum, plenaque solertis ingenij est. Fuit namq; arbor verè ferax & fertilis Guilhelmus Princeps Aransorum, non glandes proferens, ut quercus; non Conos, ut abies; non fungos, ut pinaster; non unedones, ut arbutus; sed mala aurea; aureas scilicet illas boni Principis virtutes ac notas, pietatem in Deum; amorem in patriam; fortitudinem in periculis; moderationem in rebus secundis; magnitudinem animi in adversis. Hæc arbore prater spem, præterq; meritum recisa; hoc est Guilhelmo infandi percussoris manu trucidato, surculus, Dei beneficio, remansit Heros Mauritius; adolescentia sub mortem patris annos ingrediens. Hic quia interea è surculo parvo in arborem excrevisset: quod gestavit onus Parens, in se reciperet: quam afferuit libertatem, sollicitè custodiret; quæ cum potentissimis hostibus bella gessit, pari alacritate susciperet: pari felicitate patraret: merito Belgæ sibi gratulantur, & quoscunq; possunt benefactori huic suo honores nuncupant. Ex Historia Belgica Author.

NVMMVS CASTRENSIS
HENRICI IV. GALLIARUM REGIS;
cujus bello Hispaniarum Regi indicto:
Anno Christi 1595.

Ex Gallia & Navarra Henricus (cujus paulò prius facta mentio) videns se Hispanum expellere non posse Gallia: proprias autem provincias magis quotidie bello vastare, de militiâ è regno suo in Regis Philippi ditiones transferendo, belloque Artesia, Hannonia, & agro Lutzenburgico inferendo, cogitabat, quò hæc ratione hostem regno cedere, & suis auxiliari cogeret. Communicato igitur cum Hollandis & confederatis sociis consilio, placuit, utrinque certas quasdam copias committere: quibus Bullionius Marefealdus Regni cum Imperio præfesset. Caterùm, ne contra jura publica agerè videretur, bellum adversus Hispanos terrâ marique apertum denuntiari, & in finibus omnium provinciarum, ad tubæ sonitum, exclamare jussit; incunte Januario. Rex Philippus hæc percipiens, ad 17. Martij simile editum scribi, & Bruxellis publicari jussit: bellum & omnem hostilitatem Gallis denunciari. Rex Galliarum, nullâ interpositâ morâ, Bullionium Vicecomitem Turonium cum exercitu in Ducatum Lutzenburgensem mittit: qui, sociatis sibi Philippi Nassovij armis, Juodium Oppidum parvo negotio occupat: nonnulla alia etiam loca, ut Montmedium, Virtonium, & La Frette, quia munita non erant, diripit. Nassovius per eos dies in quatuor centurias equitum Regis Hispaniarum incidens, infeliciter cum illis confligit: & non paucis è suis desideratis, ipse vulnere accepto cum cæteris elapsus est: cum propter aquarum inundationem Bullionæus ei succurrere non posset. Qui tamen, cum postridie alias aliquot equitum alas sibi obvias haberet, cum iis manum conferens, damnum acceptum sarcivit.

In Nummo quodam Duellum? Struthio cameli cum Accipitre: additolemate,

PRO-

PROVOCATUS PUGNO. Est Regibus plarisq; una & vetus causa bellandi (verba Salustij) profunda cupido imperij, & divitiarum. Utramq; hoc emblemate, à se remouet Navarræ: posita à ea quæ iustitia proximior. Est iustum namq; bellum, cum damnum & contumeliam à te tuisq; arces: & (Tullius in Milonianâ) hoc ratio dotis; necessitas barbaris: mos gentibus: feris natura ipsa præscripsit: ut omnem semper vim, quacunq; ope possent, à corpore, à capite, à vitâ suâ propulsarent. Historia Gallic.

Belg. Author.

NUMMUS MEMORIÆ DICATVS,
 CONFOEDERATORUM BELGII STATUUM,
 cufus, rejectâ pace, quam ipsis Hispaniæ Regis sub-
 diti quidam obtulerant. Anno
 Christi 1595.

Tatus Belgici, qui Hispaniarum regi adhuc parebant, multis necessitatibus adducti, pacem à Statibus Hollandicis petierunt: eoque tandem per literas & internuncios rem deduxerunt: ut Mittelburgi Conventus indiceretur. Legati Regij eo cum venissent, cum Principe Mauritio, & quosille secum haberet, de pacis negotio agere cœperunt: exponentes initio, quantâ lætitiâ perfusi sint Ordines Provinciarum Regi parentium, cum adversæ partis optimam de pace conciliandâ voluntatem intellexissent: ideoque se comparuisse, ut nomine Regis, & Provinciarum eius imperium adhuc agnoscentium, in colloquium venirent cum fœderatis, quibus conditionibus pax componi posset. Ad quæ Mauritius: Confœderatorum voluntatem ac mentem à pace, cum ipsis Provinciis incundâ, non abhorreere; non autem cum Rege Hispaniarum, quem omninò exclusum velint, propterea quod aliis Principibus sint confœderati. Quin etiam se non ignorare Regis animum adeò in confœderatos exacerbatum: ut iniuriæ sibi illatæ memoriâ nunquam sit depositurus. Regij cum multis argumentis docuissent, iniquam esse Ordinum de Rege excludendo postulationem, excepit Mauritius, postremam hanc Confœderatorum definitionem esse: cum Rege pacem non faciendam. Quod hic conventus habeatur, id eo sine fieri, ut Provinciæ Belgicæ omnes simul conferrentur, nec aut per Gallos, aut per alios separentur. Et si Ordines regis Imperio subditi, bonâ fide in pacis deliberationem venire cupiant, Confœderatos nunc etiam ad pacem propensos esse sibi que nil gratius fore, quam ut bellum in otium, tranquillitatem, & amicitiam convertatur. Legati Regij cum negarent, se alia mandata habere, quam ut de pace inter Regem suosque subditos & confœderatos tractaretur, soluto congresso ad suos quisque redijt. Ordines, quoties pacem denegarunt Hispano, toties ferè populo ut dispalesceret, voluerunt: commodè nummis percussis id fieri posse existimantes. *Cum itaq; rursus conclamatum esset pacis ne-*

eis negotium: milite excubitor in turri collocato: protensâ trullâ ferreâ: armato leo-
 ne suo Baravico, significant: nihil minus Hispano prodesse: nihil magis rationibus suis
 conducere: quam explosi amica compositionis fuco, bellum continuare: quod sub illo,
 venim hosti exponantur: sub hoc, tranquillioris status beneficio per-
 fruuntur sine cura, sineq. metu. Ex Historia.

Gallicobelg. Author.

yy

NUMMI CASTRENSES AC TRIUMPHALES:
 CUSI REBUS FELICITER GESTIS IN VN-
 garia: ereptoque Turcis Strigonio: Anno
 Christi 1595.

CAROLVS Mansfeldius, Comes Petri Ernesti filius, cum multis annos Regibus Hispaniarum & Galliarum fideliter militasset, cum nominis sui famam atque celebritatem excitavit, ut Rudolfus Imperator cum licentia Regis à Belgio in Vngariam evocatum, consuetis ceremonijs Equitis Aurati dignitate & titulo Principis Imperij insigniverit, Vicariumque Archiducis Matthiæ (qui supremus exercitus Cæsarei adversus Turcas Imperator constitutus erat) creaverit. Is militis, ex hybernis collecti, signa recenset, auctusque suorum, quos à Belgio adduxerat numero, ad Wiselburgum castrametatur: laurinum paucis comitatus lustrat, ac obsidionem eius moliri sese simulat. Utque firmiorem simulationi fidem faceret, locum figendis castris designat, cunctosque signo dato, operi manus admove imperat. Ipse etiam primus ligone terram fodit, & nunc in medio, nunc circa finem munimenta excitantibus adest. Nobiles aliquot cum iniunctum sibi opus detrectarent, & ligneos fasciculos, Ducis sui exemplo, comportare ad aggeres erigendos recusarent, unum, ut erat veste armisque indutus, è propinqua arbore suspendi iubet: quæ severitas deinceps promptos & alacres, cuiusvis etiam ordinis alios, reddidit. Turcæ repentinâ obsidione territi, præsidio undique Evocato, laurinum cum amplissimo comœatu contendunt: dū Carolus nocte mediâ celeriter Strigonium, iam præsidio vacuum, movit: dispositisque castris, ne, qui excefferant laurinum ocyus redirent ad urbem, munitiones Martæ secundo, iuncto pontibus Danubio, expugnat. Eâ rerum facie territi oppidani, quique arcem tenebant, Sinani, quo discrimine premerentur, denunciant. Sinanes se non passurum aiebat, ut propugnaculum, quod 50. annis obtinuerant Turcæ, se vivo occuparetur. Numero igitur suorum confusus ad castra pervenit, eadem uno impetu obruturus. Venerat opportunè ad Carolum Ioannes Medicus, Florentiæ Dux, cum

cum expeditis Italicorum turmis: qui collem, qua hosti transeundum, occupavit, tormentisque munivit. Sed & Schwartzburgius Germanicâ legione machinisque campestribus alias insuper fauces obsedit, locisque aptis insidias disposuit. Ergo ad ulteriora Sinanes pervenit, validaque manu in dispositos caesses ingressus, utrinque expeditioribus locis impeditus fuit, ita ut non sine crudeli iactura ex angustiis se retrahere potuerit. In ead alias stationes: quas Walones propugnabant, devenit: qui primò quidem non contemnenda difficultate pressi, dum reliquis superveniret exercitus, & iam utrinque collatis signis universa coirent agmina: postmodum tamè virtute sua hostem superarunt, prostratis 50. millibus, inter quos Osmanes Bassa lauriensis cum sex Begis repertus fuerat: signis militaribus viginti: septem tormentis campestribus; triginta sex & duobus Begis captis: castrisque universis ingenti cum præda in potestatem suam redactis. E christianis vix 50. caesi perière. Carolus dum Strigonij deditiōnem petit, infirmitate compulsus, Comorram secedit, ubi 14. Augusti dysenteriam extinguitur in ipso gloriæ limine, annos natus LII. Intestina Comoræ, pompâ Principe dignâ terræ mandata: Cadaveris reliqua in Belgium transmissa sunt. Non minus verò calidè, mortuo Principe Mansfeldensî, ad Strigonium

res geritur: cum primis oppidum inferius seu aquaticum tribus diversis locis oppugnatur. Legioni Bavarica prima impressio sortè obtigerat, quæ, cum cedere cœpisset, Suevici pedites illis subvenerunt: maximum sepimentum convulserunt: fossas implerunt: omnia impedimenta sustulerunt: Turcarum impetum eo usq; sustinuerunt, donec sex signa Burgavica succederent. Ioannes Medices cum Italis suis omnibus locis aderat, fessisque recentibus milites substituebat: ipse cominus et minusque pugnans, nunc ducis, nunc gregarij militis munere fungebatur. Hunc ad modum cum arx

prædicta duorum mensium spatio, maximâ tormentorum frequentia graviter fuisset concussa, ac præsidarii eiusdem, de suppetiis à Turcarum imperatore ferendis, prorsus desperarent: tandem mutuâ adhortatione salubre consilium, quod præsens tempus melius ostendebat, secuti, urbem defendendam constituunt; missò in castra, qui id Mathiæ Archiduci, supremo militiæ capiti nunciaret. Ita urbs & castrum, quod 33. annis sub crudeli imperio Turcarum fuerat, libertati christianæ restitutum est. *Non est ferè, qui, uti alios, sic bellicos frustra suscipiat: quin hic etiam*

ipse decor recti facti si præmia defunt,

Non movet: & gentis pœnitet esse probum.

Hoc interest saltem inter sordidos & generosos animos: quod Marti sese illi mancipant spoliolum gratiâ: hi virtutis ac gloriæ. Hinc præmium laborum sibi contigisse gaudet Mansfeldensis, quod, (juxta Plautinum illud) probis pretium est, Gloriam & Gratiam. Gloriam, quod prodigium vitæ, pro Christianâ libertate audiret: Gratiam, quod apud Rudolphum Casarem interioris esset admissionis & consilij: declaratus Princeps Imperij: factus Dux summus exercitus Vngarici dicere cum Vate posset:

Principibus placuisse viris laus ultima non est.

Illud namque perantiquum & maximè celebratum, in liberalissimâ benignitatis, & largitionis effusissimâ signum cornu copiarum figurari: neq; ab simili typi sceptrum atque corona est. Capricorni signum (ad Nummum Rudolphi Imperatoris ut progrediar) summam, sub se natis, denuntiare felicitatem scribitur: à Platonis Deorum porta vocatur, quasi per eam animæ corporis soluta compagibus, in cælum, seu sedem antiquam, remigrent, ubi divinæ naturæ participes redderentur. Quoniam itaq; felici admodum prosperoq; rerum successu utebatur in Vngaria Imperator: erat VIS SOLIDA, quæ Strigonium, alia castella limitanea Turcarum manibus extorqueret: FULGET (inquit Rudolphus) CÆSARIS ASTRUM: procul dubio ad Augustum Imp. respiciens: qui tantam fati fiduciam habuit) verba Tranquilli in ejus vita) ut thema suum vulgavit; nummumq; argenteum, notâ fidei Capricorni, quo natus est, percussit. De Nummo Tertio non habeo quod liqueat. Num enim penes Casarem summam potentiam esse innuit Medices: an verò eidem sollicitas se suas, labores, sudores, vitam deniq; ipsam consecrare? Neq; enim inconsuetum, summo loci (cujus symbolum iacula fulminea)

Imperatores, aliosq; Monarchas comparare. Laurentius
Beyerlinck. Author.

NUMMVS SOCIALIS

REGINÆ ANGLIÆ, GAL-
liæ Regis & Statuum confœderatorum Belgij: cu-
sus post Caletum ab Hispaniæ Rege
captum, Anno Chri-
sti 1596.

Cupato ab Hispanis Caletò ingens terror, nec im-
meritò Anglos invasit: siquidem hostem infensif-
simum iam suis incumbentem littoribus in conspe-
ctu haberent: eique hanc opportunitatem oblatam
viderent: ut classem quam in Hispania construebat;
securius emittere, & à tempestate pariter, atque im-
petu hostili defendere posset, in portus huius sinum
receptam. Non minus interim Heroïna Angla cum
suis ad resistendum sese parat: & quia periculum ab
Hispano impendere Gallos quoque, & Belgas concernere videbatur, ad
fœdus ineundum eos sollicitat: paratos invenit. Concipiuntur confœdera-
tionis aliquot capita: quæ Regis Vicarius Marechallus Turrenius in An-
gliam traiciens à Gallis inviolata fore, iure iurandò sancit: vicissim Co-
mes Salebriensis Rothomagi Elisabetha nomine eodem sacramento fidem
devicit: inque arctioris nexus symbolum Ordinis Poplitarj cingulum Re-
gi offert. His ordines Bataavorum non agrè se jungunt: cum rebus suis præ-
clarè consultum animadverterent, si vires Hispani quaqua versus allide-
rentur. Atq; hoc vinculū illud arctum est, tenax, indissolubile, quod nummi facies ar-
tica monstrat: postica neg. conatibus hisce ceptisq; præclaris desuturum lehoram arguit:
sed di-

*Sed dispersa submersaq. hostium classe vocem illam caelitus demissurum: qua Sauli Ec-
clesiam Christianam persequentis fervorem corripuit: Quid me per-
sequeris? E Gallico Belgicâ Historiâ.
Author.*

NUMMI OBSIDIONALES
 DURANTE OBSIDIONE CAMERA-
 censi à Balignio cusi: Anno Chri-
 sti 1595.

Ameracum libera civitas, & imperio subiecta tem-
 pore benè longo Archiepiscopo, qui se Ducem Ca-
 meracensem salutare voluit, parebat: usque dum In-
 cius arcis præfectus, motâ seditione, hunc ipsum Ar-
 chepiscopum Ludovicum Barlaymontium ex urbe
 eiecit, Francisci Alanzonij sese virib. muniens, in cu-
 jus potestate urbs tandè per venit Anno Christi 1581.

Incio postea à quodam rustico glandetrajecto, Alan-
 zonius Joannem Monlucium Dominû Balignum
 Episcopi Valentia nothum, & urbi & arci præesse voluit: qui mortuo A-
 lanzonio Regina imperium eludens, & tyrannidem arripiens, vitæ necis-
 que potestatem in cives sibi vindicavit: in multos supplicis gravissimis
 Comitia ab Henrico III. non comparuit, metuens insidias: Civili bello
 Gallico confederatis se addixit: rursus multis corralis opibus, ad Navar-
 ræum transit: à quo Princeps Cameracensis creatus, fortuna que secunda
 flatu insolentior factus, Atrebates & Hannonios ferro flammâque infesta-
 re capit. Fontanus, precibus Barlemontij exulis & vicinorum motus, Ca-
 meracum obsedit: Balignum, inopinatâ obsidione consternatum, Ludo-
 vicus Gonzaga Dux Nivernensis transmissio ad eum, cum aliquot equitum
 cohortibus, filio non parum recreavit. Interim verò Princeps Chimaus
 publicas ulturus iniurias, suum quoque militem ad obsidionem adducit,
 Fontaniqu; exercitij jungit: Balignio oblesso succurrit Dux Bulionæus, mis-
 so Vichio veterano militum ductore, qui cum suis per noctis silentia in ur-
 bem irrepit. Hoc subsidio accepto terrori civibus esse capit, fiducia ple-
 nus quam & publice jactitavit dicens, Navarraum eum maximis copiis
 brevi affuturum. Ipse interea, ut auro suo parceret, *areos nummos supra deli-*
nea: os procudisussit, quibus stipendia militibus persolvit, mortem civibus intermina-
tis, si illos, nullius pretij nummos, repudiarent: quos finito bello se auro redempturum
pollicelatur: quod tamen postea cum maximo civium damno non prestavit. Tandem
 propu-

propugnaculo aliquo à Bourlutio occupato, & oppugnatione universali
imminente, Helvetij praesidarij, qui ob stipendia, arcis nummis perfoluta,
animo erant alieniore, civibus sese conjunxerunt: inconsulto Balignio
deditionis signum sustulerunt, effractisque porris validam Hispanorum &
Belgarum manum in Urbem receperunt. Balignius rebus deploratis fren-
dens, sese cum suis vix in arcem receperat, al'quot dierum inducias petens,
quas non impetravit, sed statim cum Gallis abire iussus fuit, arce Camera-
censi Fontano 9. Octob. traditâ. Ob hanc victoriam eidem ab Arthesia Or-
dinibus pretiosus aureo capulo gladius, cum hac inscriptione, oblatu-
s fuit:

ArX CaMeraCensIs, FVntelo sVbdIta gaVdet
OCtobris nonâ LVCe exCedente Tyranno.

Mercur. Gallobelg.

NUMMVS TRIUMPHALIS
ANTVERPIENSIUM: OB LIRAM, QUÆ A
fœderatis Belgicis iam occupata erat, receptam,
conservatam: Anno Christi

1595.

BST in Brabantia Lira oppidum, tribus Antuerpiâ
milliaribus distitum, naturâ situque munitum: ex
quo faciles in omnem circum Regionem excursio-
nes fieri possunt, totique Brabantia vis inferri. Ad
hanc opprimendam confederati consilia inierunt:
missisque, qui cæcæ noctis beneficio scalas admo-
verent, quâ fossæ minus altæ. Sub auroram 14.
Octob. urbem pauci iugressi sunt, casisque custo-
dibus portarum claustra effringentes, reliquam co-

noctem, quæ foris signum eventus expectabat, immiserunt. Hi effusè ad-
nissi, licet aliquoties ab oppidanis, qui tum fortè numero pauciores ob
evocata præsidia repellerentur, medio foro signa defixere. Alphonfus de
Luna præfectus erat urbi, & rei novitate primum territus, sumpto animo
cum paucis portæ Lisperensis molem occupat, adductisque machinis bel-
licis stationem undique tuetur dolijs, carris, aliisque quæ se obiecerant,
impedimentis hosti aditum præcludens. Inde vicinis Antuerpiensibus,
Mechliniensibusque nunciavit, quo in discrimine urbs versaretur: qui nul-
lâ morâ interpositâ, tympanæ sonitu omnes arma capiunt, & Antuerpiæ
quidem Centuriones Quindecim ad hanc sese expeditionem accingunt:
pauciores Mechlinia: qui omnes in agro Lirano iuncti circa meridiem ad
portam, quam adhuc Alphonfus obrinebat, convolant, adiunctisque sibi
150 Hispanis, qui ex arce Antuerpiensi accesserant, urbem invadunt. Octo
horæ intercesserunt, ex quo ab hoste urbi occupata, desperatâ iam penè sa-
lute, pristinae fortis & incolumitati restituitur. Quippe enim hostis nec in
publicum egredi, nec intra muros subsistere audebat: cedenti portarum
obices obiecti erant: manentem hostilis mucro dilaniabat: contactum ci-
vilis furor publicum faciebat. Itaque in circumfluas fossas præcipitem se
dare, aut hostilem clementiam, quæ eâ tempestate immitis esse solet, experi-
ri. Magistratus Antuerpiensis, qui potissimum hanc sibi gloriam vendicabat, numis-

mi Centurionibus, tantiq, potissimum stratagematis ducibus, formã, quam supra exhibemus, memoria, munificentiaq, pignus, impartivit. Lirensis vero Senatus hanc servavit, ac suæ curiæ frontispicio omnibus conspiciendum præfixit:

HeV deCIMA qVarta oCtobris: sed fata tVLerVnt:

HofibVSeXpVLsIs, Capta, reCepta Lira est

Petrus Opmeerus Chronographus.

NVMMI ICONICI, HONORARII, CASTRENSES:
 CUSI DURANTE EXPEDITIONE CONTRA
 Turcas susceptâ, Anno Christi 1596.
 & 1597.

SIGISMVNDVS Transylvaniæ Princeps, sumpto de hostibus suis, comprimis Balthasaro Batorco, proditorum suorum Principe, digno supplicio, per totam regionem suam publico edicto omnibus ac singulis potestatem facit, propriis sumptibus suis arma contra Turcam sumendi: prædam, quam ex hostibus referrent, eis donans ex solido. Hâc Principis oblatione provocati Transylvani certatim sese armant, & ad quadraginta millia confluunt: Danubium versus primam expeditionem instituentes. Vbi in primo suo adventu felici auspicio naves aliquot Turcicas, omni commectus, merciumque genere, auro quoque & argento oneratas, invenerunt, primoque impetu septem ex illis interceperunt: octava, quæ Prætoria erat, in tutum enavigavit. In his navibus inæstimabilem penè prædam sunt adepti: Turcis plurimis trucidatis, septem signa militaria ad Principem suum retulerunt. Partâ hâc victoriâ Transylvanus Temesvarum obsedit: sed intellecto Tartarorum ad sua redeuntium adventu, ut à suis finibus eos averteret, relicto Temesvaro, in Transylvaniam reversus est. Idem ut res suas stabiliret, fœdus cum vicinis provinciis Valachiâ, & Moldaviâ, maximè autem cum Imperatore Romanorum inijt. Icto fœdere varias, variis in locis, de Turcis victorias consecutus est: Tergovistam post aliquot menses captam præsidio firmavit, ac Sinanem Bassam tertîâ vice in fugam vertit; triginta Turcarum milibus occisis, Iennâ etiam occupatâ maximâ prædâ sit compos.

Non minus invictissimus Imperator Rudolffus II. cum variis literis, nuntiis, exploratoribus, & captiuorum confessionibus intellexisset, Sultatum Turcicum omnia iterum ad bellum parare, ipse quoque, quâ potuit celeritate & diligentia, arma, auxilia, & pecuniam undique in futurum bellum conquisivit: nihilque non fecit, quo testaretur, sibi unice curâ cordique esse, ne se imparatum aut negligentem hostis inveniret. Placebat etiam Cæsari, totiusque Imperij Proceribus: ut Archidux Maximilianus exercitui summo cû Imperio præffet. De legato seu vicario illi dando nihil disceptatum fuit, plarisque tandem eam in sententiam abeuntibus, ut Dux Ferrariensis, id quicquid est muneris, obiret hæc conditione, ut Italorum octo millia secum in Vngariam adduceret, eosque ad tempus suis expensis aleret. In huius ergo expeditionis memoriam Cæsar supra delineatam nummum conscribi iussit, bonique omnis loco offerri ijs voluit quorum iam pridem in bello hoc sacro virtus atque integritas emicuisset.

Maximilianus Archidux, factus hunc ad modum Cæsariani exercitus Imperator, adjunctis sibi Sigismundi Principis Transylvaniae, & Christophori Baronis Teuffenbachij copiis, in eo totus erat, ut Christianis Agræ obsessis auxilium ferret: verum continuis pluviis, atque inde itinerariis difficultatibus impeditus, ad arcem jam ab hostibus occupatam, serò nimis pervenit. Mox ergo in conspectu Turcarum castris positus, quotidie leves fiunt excursiones, donec 21. Octobris res ad justum prælium protracta fuit. Christiani enim in Turcarum cuneos, qua confertissimi erant, irruentes, disiectis ordinibus, universam aciem percurrunt; fugientibus machinas cripiunt: inde prædæ intenti relictis signis castra pervagantur. Cicala Mameluccus, cum pabulabundos videret, recentibus copiis in eos illatus, prædâ graves sternit, fugat, cædit: atque ita pulcherrimam è Christianorum manibus victoriam extorquet. Multa millia utrinque in hoc conflictu ceciderunt, Turcarum tamen cæsorum major fuit numerus. Non multò post etiam Nicolaus Palfyus Baro, arcem Ungariæ Tottam, portâ noctu tormento Perartæ ruptâ & effractâ, sine ullâ suorum clade expugnavit, & præsidariis promiscuè trucidatis, recuperavit. Hæc ad Historiam: nummos Emblematis exornatos paucis attingo. *Pio more (sæpius dixi) sit à Principibus: ut præcipuum in periculis bellicis auxilium à Deo flagitent, expectent. Confissa eodem Aquila Romana telum unguibus librat: mox in Turcas, quorum exitium meditatur, idem contortura. Leo, quem in Nummo sequenti vides, Maximilianus est, qui (verbis hic potius Clarissimi Jacobi Typotij, quam meis utar) in captivitate etiam retinuit*

animum invictum, & missis, à quibus erat vocatus in regnum, attractus in carcerem, Turcis, quos non injuria fortes appellat animo Leonino sese objecit toties, majori virtutis, quam fortunæ gloriâ. *Ad characteris alterius explanationem partim illum Propertij versiculum assumas, licet:*

*Frangit & attollit vires in milite causa:
Qua nisi iusta subest, excutit arma pudor.*

vel illa, modo à nobis laudati Typotij, verba. Myrticè Pallas frangit hostem, id est sapientia: cujus illa præses est: temeritatem in dictis & factis tollit: & attol-

lit, in luce collocat, digno statuit loco recte consulta & fortiter facta. ac pau-
lo post. Per Leonem, Turcam intelligit. Per Suem, equem? Alios percun-
tare. Ego enim a convitiis calamum meum libenter ab-

stinco. Ex Historia Ungarica

Author.

Cum enim Albertus Archidux Austriae Dertolam, unam ex insulis Zealandicis, tentare statuisset: detecto vero instituto copias Turnhutum misisset, ibi tum Princeps Nassovius mirâ celeritate ad 6000. lectissimorum militum colligit; qui Dordraci, & ad Montem Gertrudis, 22. Januarij, eadem penè horâ centum & quinquaginta navibus advecti, convenère. Exposito in terram milite, & assumptis majoris generis duobus tormentis, duabusque machinis campestribus, iter ingreditur, noctem diei continuans. Peditatum universum in octo manipulos dividit: sic ut dextrum cornu Angli: sinistrum Scoti: medium Prætoriani tenerent ductore Notio: Angli Bredetodius, Scoti Heraugerius imperaret: subsidiarias cohortes Lacordius duceret, adiunctis classariis, unâ cum machinis, plauftris, & reliquis impedimentis. Aciem hanc equitatus præcedebat sex turmis distinctus: dextro cornui præerat Hohenlojus & Solmenses Comites: agmen Mauritius claudebat. Hoc ordine sub signis noctu progressi, secundâ vigiliâ ad pagum Ravelis perveniunt, ibi tantisper commorantes, dum peditatus insequeretur, inde rectâ Tournhutum contendunt. Varrasius comperto hostium adventu, castra & munitiones deseruerat, & Herentalem se cum copiis recipere studebat. Nassovius hostiles copias jam longius progressas esse, quam ut à peditatu eis nocere possit, solo equitatu hostem invasit. Dum lævia utrinque prælia conferuntur, & Varrasius quantum potest integris Ordinibus progreditur: Hohenlojus & Solmensis circuitis lateribus primam hostium aciem antevertunt: ubi locis æquis consistere, à Mauritio datur pugna signum. Non tulerunt primam impressionem Varrasiani equites, sed veluti locum idoneum capturi, ordines deseruère. Ita innuda primæ aciei peditum Germanorum latera, Nassoviani equites invade, magnam stragem dederunt. Eodem penè momento, Verius, Sidneius, Baxius ultimam aciem Neapolitanorum perumpunt, disjiciunt. Restabat media, in qua Lamoltani & Burlotiani milites veterani plarique omnes; sed & hi in fugam effusi, passim aut cæsi, aut capti sunt. Peditibus profligatis Hispani equites prælium re-integraturi sese recolligunt, & Nassovianos præda intentos petunt: atramen vix tentatâ pugna, duobus millibus suorum desideratis (inter quos Varrasius Dux ipse ceciderat) diffugere. Partâ tam insigni victoriâ Mauritius Turnhutum oppugnatum præsidio firmat. Erepta sunt Hispanis signa militaria peditum novem & triginta: equestre vexillum unum. Idem Heros cum Reimbergam, Maysiam, Alpenum, Grollam, Bredesfortium, Enschendam, Oldenselam, Oetmarsum, Goeram, Lingam deniq. Ordinum potestati subjecisset, idq. trimestri ferè spatio, voluit nummo titulum insculpi, quem triumpho Pontico, inter pompa secula, præferri sibi curavit Augustus Imperator: vocabulum **VICTIT**, ut Christianum decebat, pie immutans. Ethnico quippe ignotum erat: nostro Principi notissimum, persuasissimum, quod apud Salomonem legitur; Paraturad pugnae diem equus: sed à Deo est victoria cap. 21. Et illud 1. Mach. 3. Perinde facile est Domino, in paucis, ac in multis vincere.

Cass. Ens in Hist. Belg. Author.

NVMMI FELICIS AVGVRII,
CUSI CHRISTIANO IV. IN DANIAE
Regem electo, coronato: Anno
Christi 1597:

Fridericus Dania Rex, eum Anno Regni trigesimo, ætatis verò quinquagesimo sexto, à nato Christo 1588. Anderfox in Selandia fatis concederet, è Sophia, Ulrici Ducis Megapolitani filia, septem reliquit liberos: Christianum, Ulricum, Joannem, Elisabetham, Annam, Augustam, Hedwigen: è quibus Christianus Quartus puer undecennis patri in regno successit, adjunctis illi è Senatu Regni quatuor consiliariis præcipuis, Nicolao Kaas Cancellario:

Georgio Rosenkrantz / Petro Munk Amiralio: Christophoro Walckendorph Thesaurario: penes quos summa consiliorum ac gubernationis, à nec Rex adoleceret, auctoritas esset. Cum verò jam Christianus pleniores ingressus esset adolescentiæ judicii que annos, administrationem Regni, hereditariumque Provinciarum ipse adire, & in se suscipere decrevit. Convocatâ igitur omni nobilitate, cum insigni equitatu in Ducatum Slesvicensem profectus Septemb. die 10. Flensburgû nobile emporium ad Eoum mare ingressus, prostridie Regni Ordines in arce convenire iussit, in quorum consessu hujus conventus causam animique propositum de Regno

administrando declaravit: immunitates, privilegiaque singularum Provinciarum solenni iurejurando confirmavit, omniaque fecit, quae à Regibus novis solent postulari. Quibus peractis nobilitas caeterique ordines fidem suam Regi vicissim, interveniente solenni iurejurando, obstrinxerunt, tandemque Christianum Regem suum maximam cum solennitate, gaudio, & pompâ renuntiaverunt. Intererant huic tam celebri inaugurationi Regina mater vidua: Ulricus Dux Megapolitanus; Henricus Julius Dux Brunsvicensis, eiusque uxor Christiani Regis soror, alijque proceres, & primarii Regni Senatores. Nummi eadem festivitate percussi typos elegantes habent: Epigraphes elegantiores. Quid Elephas in priore signat? quid armatis hominibus referta turris? vexillum quid exortum? Num firmitus presidium reponent Reges ad Regna in vero Dei timore, cultu, veneratione: quam militum manu? quam Elephantum robore? Num pietatem, Elephanti simbolo, prudens expressit antiquitas: quod id genus animalis, Solino teste, Luna splendens gregatim amnes petit: mox aquarespersum, Solis exortum certis gestibus salutatur: inde ad suos saltus revertitur? Ut ut sit, PIETATEM inculcat Rex Serenissimus, quae REGNA FIRMAT. FIRMAT, quod Pallas, quae est prudentia (nummum alterum intueri) nullam instructam pietatem, caeca est partim, ac fatua: partim in artes illas Doctoris Florentini prona: spernere religionem: fortunam pro Deo habere: fallere, simulare, peierare, si proficit. FIRMAT, quod mansuetudinem instillat: jubet ut iusticia clementiam temperetur, DORMIAT GLADIUS, usque dum vel insanabilis hominum malitia, vel extrema hostium injuria vigilare eum atque ferire jubeat.

NUMMVS IRENICVS
 CLEMENTIS VIII. PONT. MAX. PACĒ
 cum Cæsare Estense factâ: cusus Anno
 Christi 1598.

Alphonſus Ferrariæ Dux, cum heredem non haberet, jam pridem cum Pontifice & Cardinalium collegio, magnâ vi pecuniæ repræſentatâ egerat, ut Cæsari Eſtenſi, fratris ſui filio notho, ſucceſſio dignitatis confirmaretur. Voto ſuo excidens author Cæsari fuerat, ut prius omnia tentaret, quam ditionibus opulentiffimis ſeſe deiſci pateretur. Mortuo itaque

Alphonſo pro Duce ſe gerit: & populum in ſua verba adigit: cumque facilè intelligeret à Pontifice ſe interpellatum iri, magnam vim annonæ Ferrariam importat: præſidia diſponit: undique auxilia conquirat. Pontifex de his certior factus, purpuratam rem exponit, qui edicto Cæsarem Romam venire iubent.

Cæſar cum dicto non pareret, ſed ad vim ſe pararet, opulentiffimâ hæreditate hominis per ſe: generoſi ſpiritus augente: Pontifex annua primum ſpiritualia expedit, cumque excommunicationis fulmine percutit: inde exercitum quâ celerrimè cõſcribi mandat. In vicinis Italiæ Principibus varij animorũ motus extitère: quibusdã huic, aliis alteri parti, modò aperte, modò occultè faventibus: tandem verò plærorumque ſtudiis, ad Pontificem iuvandum, inclinantibus. Interea Cæſar pecuniâ cum Pontifice decidere tentat: miſſis Romam, qui cum eo tranſigerent Legatis. Verum cum nihil proficeret, ad arma perventum eſt, ſed unus tantum cõſlictus ad Bononiam editus, in quo ex utrâque parte nonnulli, ſed è Pontificiis aliquantò plures

ceciderunt.

ceciderunt. Cæsar tandem secum cogitans, quam in ansipitem se Marti
 a leam dimissurus esset, cui non cum Pontifice tantum, verum etiam multis
 aliis potentissimis Principibus bellum esset gerendum: de pace seriò cogi-
 tare cœpit; à quâ nec Pontifex abhorruit, metuens, ne incendium hoc in
 media Italia excitatum, latius serperet. Missis ergo ultrò citroque legatis,
 reque multum disceptatâ, in certas condiciones conventum fuit, quas in-
 ter haud postrema, ut Pontifex Rom. Ferrariam haberet: Cæsar, Regium
 Lepidi, Mutinam & alias urbes retineret: qui etiam à Rudolpho Imp. Prin-
 cept Imperij, & Dux Regij, Mutinæ & Carpi, eodem transactionis tempore
 creatus fuit. *Typum Emblematis Pontificij nemo non ductum videt è Psalmo 85.*
Audiam, cum inquit vates Regius, quid loquatur DOMINUS DEUS: quo-
niam loquerur pacem ad plebem suam: ut misericordia & veritas
obveniant sibi: iustitia & pax osculentur se. Ex

Merc. Gallico Belg. Author.

♁ o ♁

NVMMI IRENICI
HENRICI IV. GALLIARUM NAVAR-
ræque Regis: factâ pace cum Philippo II. Rege
Hispaniarum: cusi: Anno Chri-

sti 1598.

Um Belgii pacandi rationes ineuntur, matrimo-
niisque inter Archiducem Albertum (qui Cardi-
nalis habitu deposito ad secularem paulò post redie-
rat) & Isabellam Hispaniarum infantem leges scri-
buntur: Clemens VIII. Pont. Maximus in pacem
Gallicam faciendam magno studio incumbit. Non
enim mutuis tantum inter se cladibus florentissi-
mæ regiones atterebantur: sed universæ Christianæ
Reip. civilibus discordiis convulsæ ruinam & interitum

moliebatur immanis ille Asiæ Tyrannus. Ita Pontifice sequestro, inter-
nuntio Bonaventurâ Calatagironæ Ordinis Franciscani ministro gene-
rali, de utriusque Regis consensu dies dictus est Veruini in Veromanduis,
ubi de pace tractaretur. Sancita pax mense Junio Lutetiæ Parisiorum, in-
que aliis Galliæ locis: in Hispania, Belgio & Sabaudia magnâ solennitate,
& incredibili penè omnium lætitiâ promulgata est: licet in eam Regina
Angliæ, & confœderatæ Belgici provinciæ non consenserint. *In nummo in-
feriore Pax alma laudis sacrificium Deo per agit: coniecto in ignem annulo, qui
fidei hieroglypton: ut & circulus symbolum æternitatis.*

Superiores aliâs à nobis explicati.

Author.

NVMMVS TRIVMPHALIS.
IAVRINO CASTRO A CHRISTIANIS
recuperato, Anno Christi 1598.

Dolphus Schwartzbergius Baro laude bellicâ celeberrimus, viris rei militaris peritissimis assumptis, aliisque rebus necessariis adhibitis pulcherrimum facinus aggreditur. Comorrâ profectus Danubium cum universis copiis trajecit præmissâ parte equitatus, quæ iter exploraret: obvios interceperet. Cum jam haud procul à Jaurino abessent, consilium suum de castro tentando aperit: Fabacurtio mandat, ut machinarû unâ clatros ligneos, qui ante portam, effringat Caujaco negotium datum, ut majorem machinam quam posset occultissimè admovent, ejusque vi foribus portæ disjunctis aditum patefaceret. Inde locus cuique designatus, ad quem se, oppido occupato, reciperet. Ex Hussariis quinque Turcici Idiomatis periti subornantur, quibus Turcarum res satis cognitæ essent. Eos Turcæ excubitores inelamant: respondent Budâ se venire, & literas ad Araonis Agæ Budensis sponfam, aliaque nonnulla in mandatis habere: pontem ergo dimitterent, quo, ab hostibus Christianis tuti, commeatus ante lucem importari possent, callidè hâc ratione Turcis imponentes. Cæterum caligo densa, è Danubio ascendens, ira cœlum textit; tantaque vis venti exorta fuit: ut omnem strepitum adventantis exercitus à Turcarum auribus avertit. Nostri muros oppidi subeunt: pontem demissum præter spem reperiunt: mox magnâ cum celeritate machinam ad portam interiorem (exterior enim, quod clausa non fuisset, ad primam nostrorum manum patuit) admovent. Ibi demum vigiles, quid ageretur, animadvertentes clamorem edunt, & sclopetorum ictibus, tres è nostris conficiunt. Cum enim ingenti cum fragore porta dissiliisset, aditumque nostris præbuisset, mox effusi nostri in urbem milites, obvios quosque contrucidant: loca munita & tormenta capiunt: reliquas portas obsident. Hinc Turcæ subitò tumultu lectulis suis exciti, trepidare, discurrere, inermes, seminudi arma capere: illinc nostri pertinacissimè pugnautes cedere, fugientibus instare, non sexui, non arati parcere. Quinque duravit horas hic conflictus, in quo tantâ contentione à no-

à nostris pugnatum est, ut arma frustra experti Turcæ, ultro nostris ma^{ct}anⁱ dos se catervatim obiicerent. In primis Bassa Vrbi Præfectus, utraq^{ue} ma^{nu} acinacem vibrans, vitam cum armis projecit, cuius caput abscissum, in loco maximè conspicuo defixum fuit. Trecenti circiter Janizari, in munimentum aliquod, in quo magna vis pulveris asservabatur, sese abdiderant inde cum extrahi non possent, & nostri ad eos conficiendos confertim accurrerent, eorum quidam, pulvere incenso, se suosque eadem cum hostibus flammâ involverunt. Partâ victoriâ Schwartzenbergius prædam omnem comportare jubet, sed mandato Cesaris (præter tormenta, & apparatus bellicum) in milites divisa fuit.

Mercur. Gallobelg.

N V M M I F E S T I V I
 C U S I J U N C T I S A L B E R T I A R C H I D U
 c i s , & I s a b e l l æ C l a r æ E u g e n i æ , H i s p a n i a r u m I n f a n t i s :
 P h i l i p p i i t i d e m I I I . H i s p . R e g i s , & M a r g a r e t h æ
 A u s t r i a c æ c o n n u b i s : A n n o C h r i -
 s t i 1 5 9 8 .

Hispaniarum Rex Philippus Secundus, cum pacandi Belgij vix ulla alia spes superesset, consilium, quod de Belgicis rebus cæperat, literis suis Brabantia primum: inde aliarum ditionum Ordinibus aperiendum censuit: videlicet ut Belgicas Burgundicasque Provincias filia suæ traderet, eamque Alberto Archiduci, tum Cardinali & Archiepiscopo Toletano de Pontificis consensu & dispensatione, in matrimonium elocaret: quod etiam Philippus III. Hispaniarum comprobavit. Monet igitur omnes & singulos ordines, ut Alberto & filia suæ Isabellæ Claræ Eugenia, tanquam Magistratui suo legitimo, pareant, & debitam utrique obedientiam præstent.

Non minus Rex idem de Filij Principis Philippi matrimonio sollicitus, nuntium sibi eligit Margaritam, Caroli Archiducis filiam: petens, ut eam Albertus in Hispaniam deduceret, ibique geminis celebratis nuptiis, suam inde sponsam infantem, in Belgium transportaret. Albertus in Hispaniam cogitans, profectiois initium religiosè auspiciatur. Omnibus namque ad iter comparatis ad Hallensem Virginem salutandam concessit, & de bono ac felici itineris successu eam comprecatus, Cardinalatus sui habitum ibidem deposuit. Caterum in ipso penè itineris procinctu nuntius eum de morte Regis oppressit: sed nihilominus progrediendum sibi ratus, per Niveliam & Namurcum, Luxemburgum contendit. Hinc per agrum Trevirensis, Palatinum, Wirtembergicum in Bavariæ fines: inde ad Tirolensem Comitatum pervenit: quacunque transferat, munificè hospitaliterque exceptus. Oenipontem transvectus, & aliquot milliaria progressus, Margaritæ Austriacæ occurrit, quæ cum matre Mariâ Bavarâ, & quingentorum hominum comitatu, è Pannonia superiore veat. Coniunctis itaque copiis Tridentum petentes, Venetorumque ditiones prætergressi, reliquum, quod supererat ad Ferrariam iter, multis passim civitatibus iustratis, perficiunt. Ferrariæ Pontifex Clemens VIII. primò Albertum Archiducem Austriæ, nomine ac mandato Philippi III. Regis Hispaniæ, cum Margarita novâ Reginâ: Ducissam verò de Sessa, nomine ac mandato Isabellæ, cum Alberto Archiduce Austriæ: summâ ceremoniarum festivitate conjungit ac copulat: pompâ nuptiali tridui spatio, plurimorum spectaculorum varietate, splendidissimè peractâ. Post celebratas imaginarias hæc nuptias, Mantuam: Mantuâ per Cremonam Mediolanum contendunt, iter hæc suum aliquandiu inhibituri, donec, quid Rex fieri vellet

cognoscerent; & navigationi commodum tempus redderetur. Dum itaque
 Mediolani commorantur, Velaschius Reipublice illius Gubernator, preter alia obser-
 vantis humiliss. studij officia, Regine sue portam honorariam excitari curat: addit à
 commorationis causa: quod ibidem aliquandiu subsistat, dum LENESAUSTRE
 SPIRARE incipiant. Sic Hispaniam anhelabat sponsa Margarita: Sponsus Phi-
 lippus calido Sponse torquebatur desiderio: idq. ipsum, non nisi spe appropinquantis
 adventus eius, restinguebat. Anchora in nummo spei symbolum: corolla, futuri nu-
 ptiarum sacri. Nummus Alberti Jasonem representat, VELLUS AUREUM
 auferentem: Dracone subjugato semper vigile, & tauris ignivomus edomitis. Vfer-
 pare Emblemata hoc capit, posteaquam ASSIDUITATE sua, rebusq. in Belgio & Fla-
 garia preclare fortiterq. gestis, promeruerat: ut, cum maximi Regis filia,
 Ducatu Burgundico, Provinciisq. Belgicis donaretur.

Casp. ab Ens. Author.

 O

NUMMVS CASTRENSIS
 ANDREÆ CARDINALIS AUSTRIACI:
 Belgij Gubernatione susceptâ, & munimento
 S: Andreæ extracto: cufus: Anno
 Christi 1598.

Rofectionem in Hispaniam instituturus Albertus, Archidux Austriae, Principem Andream Austriacum Cardinalem suo nomine Belgicis rebus cum imperio praesse iussit: Ordinesque universos, ut eum opera & consiliis adjuvare velent, serio est cohortatus: belli vero administrationem Francisco Mendozae Arragonio Thalassiarcho demandavit.

Post Archiducis abitum non modo non res quietiores in Belgio fuerunt; sed in maius etiam bellum exarserunt. Mendoza enim, Rinbercâ captâ, validissimo exercitu ditiones Imperij invadit, & exercitum Hispanorum, paubili alimoniaeque inopiâ confectum, in hyberna; sed non in hosticum quidem, ut Andreas Cardinalis iusserat, sed in Cliviam, Westphaliam, Marchiam, diœcesin Monasteriensem deducit: oppida plurima & arces partim vi, partim deditione occupat; nullû non erga devictos crudeliratis genus exer-

Exerces: & ex hac causâ Germanorum arma & odium in se concitat. In-
 terim Cardinalis edictum Infantis Hispaniæ nomine promulgat, quo
 omne commercium cum Holandis & sociis prohibebatur: idem faciunt V-
 nitarum Provinciarum Ordines. Hispanis deinde ipsius mandato, ex Im-
 perij ditionibus in hosticum deductis, Bommeliam frustra obsidet, Mauri-
 tium se obijciente: ubi collatis signis aliquoties velitatum. Durante obsi-
 dione illâ Germanus quidam, castrorum metandorum peritus, ad Cardina-
 lem venit, locumque castello ædificando valdè opportunum ei commo-
 strat, in Isthmo quodam Insulæ, ad pagum Rossenum, inter Mosam & Va-
 halim, quo utriusque fluminis navigatio impediri, vicinisque locis, veluti
 compedes iniici possint. Cardinalis igitur ipse cum præcipuis ducibus ad
 inspicendum locum profectus, consilium probat, operisque initium quâ-
 primum fieri jubet. Sic ad quintum diem Junij prima, Regij propugnacu-
 li, jacta sunt fundamenta, & ab ipso Cardinali primus positus est lapis. Ma-
 gno certè & incredibili propè labore sumptuque Castelli illius constitit ex-
 ædificatio, pomeriis, ad instar oppidi, sanè quam latis descriptis, tum mole-
 trinis, pistrinis, idque genus ædificiis, ut & Sacello, D. Andreæ ab ipso Car-
 dinali consecrato, ornati. Extrema pomeria quoque contra hybernos flu-
 ctus, lorica crassa, aggeris instar, obiecta, nihilque penitus omnium fuit,
 quod ad loci defensionem ullo modo pertinere videretur. Castellum hunc
 ad modum extructum, & præsidio satis amplo munitum, S. Andreæ, quod
 & Cardinalis, nomen accepit, Alberto postea cum Infante, ex Hispania in
 Belgium redeunti, ad D. Virginem Hallensem obviam factus Andreas,
 gubernationem sibi commissam resignavit. *Ceterum in nummo suo Deo & Re-
 gis infervire arguit Mendoz a vigilando: intrepidè res periculosas aggrediendo: ni-
 hil procastinando. Cura ac circumspersionis symbolum, Grues; celeritatis Del-
 phini: fortitudinis Leo. Quid candela? Alludit ad illud: Infer-
 viendo aliis consumor. Meteranus: Casp.*

ab Ens. Author.

✠ 0 75

NVMMVVS CASTRENSIS
 CAROLI DUCIS SVECIAE, CUSUS EXPE-
 ditione susceptâ contra Sigismundum Poloniæ
 & Sveciæ Regem. Anno Chri-
 sti 1599.

IGISMUNDUS III. Sveciæ & Poloniæ Rex, classē
 multarum navium comparatâ, mense Augusto ex-
 peditionem in Sveciam, ad res in regno avito & patrio turbatas componendas, suscepit. Non minorem vero regiâ potentiam & authoritatem in Svecia obtinebat Carolus Sudermaniæ Dux, Sigismundi patruus, peneque unus obstare videbatur, quominus præfectis Regiis, quantam vellent, obedientia præstaretur. Ad famam classis Regiæ appulsæ

pauci Suecorum Procères ad Regium exercitum se adiungunt. Interea Carolus cum exercitu Stecoburgum se Regi objicit, & pacis condiciones offer. Rex tridui consultatione frustrâ habitâ, de nocte Lincopiam versus cõ-
 tendit; discedentem Carolus quantâ potest celeritate conlequitur, & collatis castris, denuò caduceatorem de pace mittit: sed Rex diem locumque constituit, ubi prælio decerneretur. Cum totum eum diem Regia acies in procinctu stetisset, Sueci vero sui copiam non fecissent, Poloni in castra læti revertuntur, & armis positis, equisque alligatis securè agunt. Interea trepidum de Suecorum adventu in castra nuncium allatum semisopitos excitavit: Poloni Suecos fortiter primum excipiunt; sed multitudine oppressi tandem in fugam vertuntur. Rex suis laborantibus Suecos aliquot equites subsidio miserat; verum illi vix viso eminus hoste, sunt dilapsi. Promoventibus aciem Suecis Rex pontes deiçei iuber, quæ res Polonis omnem ad suos reditum interclusit. Hâc clade acceptâ inducias à Carolo petens impetravit, habito colloquio Dux Regem Lincopiam comitatur, & in Regium palatium unâ cum eò divertit. Paucis diebus Rex Stecoburgum, inde Calmariam versus vestigia relegit, ubi consensu navibus ad Dantricum eiecitur magis quam exponitur, conatibus eius ubique adversante fortunâ. Rege Calmariâ digresso, quam firmo Germanorum & Heiducorum præsidio cõmunicaverat, Carolus urbem & arcem statim terra marique obsidet.

& fame ad deditiōem cogit. Inde extracti primores quidam capitali supplicio afficiuntur, Heiducci, & Poloni cibo refecti: incolumes in Pomeraniam traiectione, Germani vero stipendio conducti sunt. *Antica nummi pars Jehovae nomen exhibet, quo totum Trinitatis mysterium designando, innuere voluit Carolus, se oracipue numinis divini auspiciis incerti belli alea experiri: neq. gloriam inde partam cum quacung. re creatā communicare velle. Postica mergete m. presentat, familiare Stemmatīs Succorum gentilitij symbolum*

Ex Merc. Gallicobelg. Author.

NUMMVS ICONICVS
RUDOLPHI SECUNDI IMPERATORIS

Romani: profligato Cardinale Bathorio, & Trans-
sylvaniã recuperatã: eiusus Anno

Christi 1599.

Rum Andreas Bathorius Cardinalis, Transylvaniã principatum, inuito cum Turcis fœdere, assumptoque in societatem belli Moldaviã Palatino, invaderet, ad eum reprimendum Michael Valachiã Vaivoda, qui totus tum à Cæsaris partibus stabat, triginta hominum millia conduxit, & in Transylvaniã progressus, Cronstadium vi occupavit: relicto eã in urbe forti præsidio: quo Polonis iter procluderet, quos metus erat, ne Cardinali opem ferrent. Inde Zeccleris, spe gratiã & recipiendorum privilegiorum, in Cæsaris verba adactis, Hermanopolim contendit. Ac licet varijs persuasionibus ab instituto eum avertere conaretur. Nuntius Apostolicus, unã cum Gogari Membariso, & Moyse Zecklero, denegatis attamen auribus incepto pergit Vaivoda, inque Cardinalem, non procul Cibinio, impetum facit. Inito proelio statim ad Vaivodam victoria inclinãt; Bathorianis ad internecionem occisis.

Inde Valachi Transylvanorum castra diripiunt (in quibus multum præ-
 dae repertum, interque caetera machinae quadraginta quinque) & Visebur-
 gum profecti, magno civium gaudio, & congratulatione excipiuntur. Vai-
 voda post pugnam, statim vias obsidere jubet, & in omnes partes mittit, qui
 Cardinalem e fuga retraherent. Interea Bathorius Istvan Cardinalis agna-
 tus copias, quantas potest, contrahit, quas opponeret Vaivodæ: præcipuâ
 in Polonis spem reponens: quæ tamen ei citò, postquam Rex per univer-
 sum regnum edixisset, ne quis contra Cæsarem arma ferret, crepta fuit. Ne-
 mine ergo resistente, Vaivoda Clauseburgum, mox Hostiam deditione ca-
 pit: unde Istvan elapsus, Somblij postea à Georgio Basla fuit interceptus.
 Sola restabat Vinaria præcipuum iis in locis munimentum, magnoq; præ-
 fidio firmatum: quod & ipsum tamen labore non magno fuit receptum.
 Tandem Cardinalem Bathorium Valachi, qui ad eum persequendum mis-
 sifuerant, in fuga cum septem familiaribus trucidarunt: & caput cervicibus
 abscissum, lanceæque infixum, ad Vaivodam retulerunt: qui confestim cor-
 pus perquiri, & Viseburgi magnifico sepulchro, quod Cardinalis fratri suo,
 Sigismundi Bathorij iussu, interfecto fecerat, inferti iussit. Idem brevi tem-
 pore universâ regione potitus, Transylvanos in Cæsaris fidem recipit, & ab
 eis vicissim, ut Cæsaris Legatus, eâ lege recipitur: ut in Cæsaris ditionem
 ipsi

ipsi concederent, Caesar libertatem & privilegia sua ne impediret. Cum magna itaque ad Caesaris fortunas accessio facta esset, regione tam opportuna ad imperium adiecta, majoribus viribus bellum contra Turcas geri potest videbatur. Nummus unâ facie imaginem Rudolphi Imperatoris referens, ex alterâ vero Triumphalis est. Videre hic namq. licet, sub virginali schemate, victoriam: sinistra coronam lauream offerentem: dextrâ facem Bellone atq. barbarum extinguentem: Conspiciuntur catenis vincti hostes, mox ante currum triumphantis ducendi in opprobrium: exhibetur speciosa armorum ac manubiarum ostentatio, non infimum pompe triumphalis decus. Ex Merc.

Gallicobelg. Author.

Ebb in

NVMMI. IVBILÆI
PONTIFICVM ROMANORVM HVIVS SECVLI

Alexandri vi Pont. A° 1500 cusi

Clementis vii Pont. A° 1525

Pauli tertij et Iulij tertij Pontificum Rom. A° 1550

Gregorij xiii Pont Max A° 1575

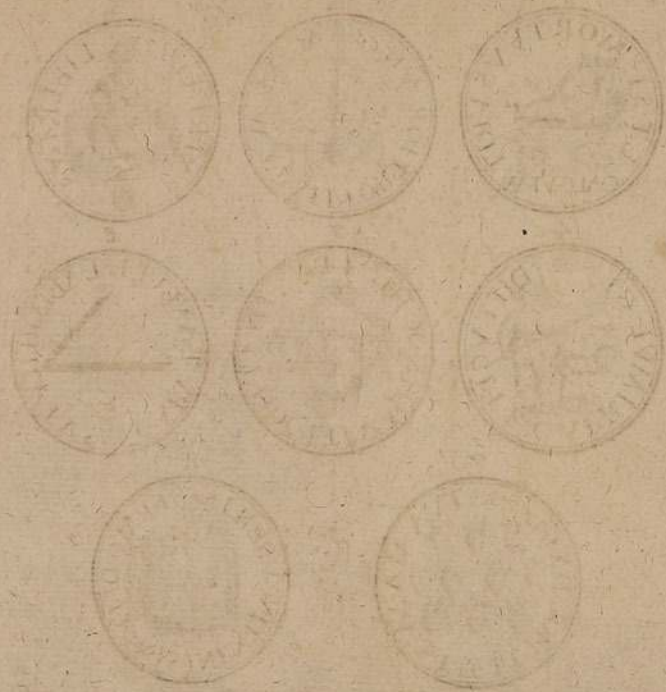
UT lacuna alibi alia tibi occurrunt, amicissime Lector, sic in nummis hisce Jubileis (qui coniungendi mihi potius, quam dispersi in ponendi videbantur) quo loco Alexandri Sexti ponendum erat donativum, vacuum deprehenditur. Natalis quasiq; origo nummorum huiusmodi ex Historicis tibi nota: & dicitur à me nonnihil in centenariò antecedente 1400. cuius iam pars maxima, à me non affecta saltem, sed etiam confecta.

Quia & hi nummi Belgici ante annos triginta à Jacobo Barlaeo congesti diversos annorum habent numeros, ad finem eos referre placuit. Non vero eorundem addere explanationem, versibus ab eodem Barlaeo comprehensam: ne fortè, cum toto hoc in opere curarim sedulo, ut cuiusvis, & gentis, & hominis à me illa maneret dignitas, atque existimatio, in ipso, quod ajunt, portu impigisse videar.

F I N I S

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

!.

Folio. Linea.

233	21	Gangolphus Quirinus à Geroltzeck	} Gangolphus Quiri- nus, Dominus in Ho- hen Geroltzeck. exinaniri succellu secessus Mompenserti Quot Polonico similis infelici competitores loisio. Curtus Wessensheim Obfidionalis præntiones recisusq; amissis etsi distribuit tamen Aiax Telamonis ademisse optavisse dimittit Auranfiorum labores alios & gratis Epigraphas.
235	14	exuaniri	
245	17	successi	
258	19	succellus	
Ibid.	24	Mompferij	
260	24	Quod	
262	6	Polonio	
274		similis	
287	3	in felici	
302	8	compeditores	
304	3. 29. 31.	loicusio	
305	3	Curtus	
308	9	Wessensheim	
311	1	Castrensis	
313	6	præntiones	
315	15	ricisusq;	
Eodẽ	25	amissis	
317	11	etsi	
319	12	distribuit	
eodẽ	20	tamen	
324	8	Aiax Oilei	
327	18	ademisse	
328	3	obtanisse	
329	20	dimittit	
349	11	Auranfiorum	
356	7	Qui uti alios	
Ibid.	10	& gratis	
366	10	Epigraphas	

Lege

Pagina numeros Cameracenses exhibens Anno 1595. referenda ad folium 357.
Pagina Nummos Honorarios continens Rudolphi II. Imp. & Archiducis Mat-
thiaz, Anno 1598. cusos, folio 365. inferenda.

110002

